MËSOJ FENË TIME

PËR KLASËN E 8-TË

PO MËSOJ FENË TIME

PËR KLASËN E 8-TË

Titulli Origjinal:
DİNİMİ ÖĞRENİYORUM İSLAM

Përktheu:
Ilir HOXHA

Redaktoı:
Irida HOTI

Përgatitën:
Faruk SALMAN
Nazif YILMAZ
Dr. Recep ÖZDIREK
Dr. Faruk KANGER

Dizajn:
Rasim ŞAKİROĞLU

Vizatimet:
Mehmet SALDAMLI
Şaban AYDIN
Yasir Buğra ERYILMAZ
Suat KARADAĞ
İbrahim Esat GÜVEN

Botimi I:
2023

PROGRESI BOTIME:
Sheshi "2 Prilli", Rr: Studenti
Shkodër, Shqipëri
Mob: +355 67 340 6182

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

PARATHËNIE

Falënderimet e pafundme i takojnë Allahut të Madhëruar, i Cili dha nderin dhe lumturinë e të qenit mysliman! Salavatet dhe selamet më të përzemërta i takojnë të Dërguarit të Allahut (a.s.), i cili e jetoi në mënyrën më të bukur këtë fe hyjnore dhe ia mësoi atë njerëzimit! Po ashtu, përshëndesim me selam edhe familjen e tij të nderuar dhe shokët e tij fisnik, të cilët nuk kursyen as pasuritë dhe as jetët e tyre në rrugën e Allahut!

I Dërguari i Allahut (a.s.), ishte mësuesi më i madh që i mësoi njerëzimit fenë Islame. Ndërsa Libri me të cilin mësoi ai, është mrekullia e pashoqe Kurani Fisnik. Profeti ynë (a.s.), edhe e lexoi, edhe e shpjegoi Kuranin. Po ashtu, ai i përjetoi dhe i zbatoi në mënyrën më të bukur parimet, adhurime dhe moralin e Kuranit Fisnik. Pas tij, sahabët, dijetarët dhe njerëzit e devotshëm bënë përpjekje të mëdha për ta jetuar këtë fe dhe për ta përcjellë atë tek brezat pasardhës. Në këtë mënyrë, Islami ka ardhur në ditët tona dorë pas dore dhe zemër pas zemre. Dhe tani, radhën për ta mësuar e kemi ne!

Libri "Mësoj Fenë time", u përgatit për klasat e 8-ta.

Ky libër përbëhet nga katër kapituj kryesorë:

Në kapitullin e parë do të mësojmë për besimin tonë.

Në kapitullin e dytë do të mësojmë adhurimet tona.

Në kapitullin e tretë do të mësojmë një periudhë nga jeta shembullore e Profetit tonë të dashur (a.s.).

Në kapitullin e katërt do të mësojmë edukatën dhe moralin e bukur që do të zotërojë çdo mysliman.

Dëshirojmë që ta mësojmë sa më mirë jetën e të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe të bëhemi prej besimtarëve të dashur të Allahut dhe të Dërguarit të Tij (a.s.).

Shpresojmë që zemra t'u mbushet me besim, jeta me Islam dhe shpirti me mirësi. Melekët qofshin bashkudhëtarët tuaj dhe njerëzit e mirë shokët tuaj! Allahu i Madhëruar ju ndihmoftë dhe ju dhëntë mirësi!

رَبِّ يَسِّرْ وَ لاَ تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ

O Zoti im! Na e lehtëso dhe mos na e vështirëso punën, o Zoti im, na jep sukses!

PËRMBAJTJA

ZOTI I BOTËVE:
BESIMI NË ALLAHUN / 9

Tregim: Fëmija që besoi tek Allahu 10

Çdo vepër arti tregon mjeshtrin e saj 12

Poezi: Allah 14

Tregim: Përgjigja e Ebu Hanifes 15

Rregulli i përsosur i Universit 17

Tregim: Një përgjigje për tri pyetje 19

Allahun e njohim me anë të atributeve të Tij 21

Atributet e Allahut 22

Tregim: Vajza e shitëses së qumështit 24

Zoti im! Të pranojë dhe të besojë me gjithë zemër 28

Tregim: Besimi i djaloshit 31

Emrat më të bukur (Esmau'l-Husna) i takojnë Allahut 34

Ato që përfitojmë nga besimi në Allahun 37

Dashuria për Allahun 40

Lutja, thelbi i adhurimeve tona 42

Tregim: Fshirja prej meje spërkatja prej Teje 43

Përgjegjësitë e myslimanit 44

Tregim: Kush do të shpëtojë? 47

Profeti ynë (a.s.), e donte shumë Allahun 48

PYETJE 51

SIMBOLI I BUKURIVE DHE MIRËSIVE:
BESIMI NË MELEKËT / 53

Tregim: Zëri i melekut 54

Qenie të dukshme dhe të padukshme 56

Besimi në engjëjt 57
Ato që përfitojmë nga besimi në melekët 61
Engjëjt luten për besimtarët 65
Tregim: Melekët, shejtani dhe njeriu 67
Shejtani 70
Profeti ynë i dashur (a.s.) dhe engjëjt 73
Ndihma që vjen me engjëjt 75
PYETJE 77

MIRAXHI I BESIMTARIT / BAZA E FESE ISLAME:
NAMAZI / 79

Tregim: Namazi i parë 80
Ç'është namazi? 82
Pse falim namaz? 83
Përfitimet tona me kryerjen e namazit 84
Kush e ka farz faljen e namazit? 86
Llojet e namazit 86
Farzet e namazit 90
Sunetet e namazit 92
Vaxhibet e namazit 93
Mekruhet e namazit 94
Çfarë e prishin namazin 94
Etika e namazit 95
Të falësh namaz i përqendruar 97
Ezani 99
Ikameti 101
Si e falim namazin? 102
Si falim namaz? 108
Duatë dhe tesbihët që këndohen pas namazit 112
Rëndësia e faljes së namazit me xhematë 115
Etika e xhamisë 116

Disa namaze që falen me xhematë 119
Namazi i të sëmurit 122
Namazi i udhëtarit 123
Namazi Kaza 123
Sehvi sexhdeja 125
Sexhdeja e Tilavetit 126
Kohët në të cilat është mekruh të falja e namazit 127
Tregim: Namazet e mia 128
Pejgamberi ynë e pëlqente shumë faljen e namazit 131
Xhamitë dhe mesxhidet 132
Pyetjet 135

JETA E PROFETIT (A.S.) / 143

LOTËT RRODHËN SI LUMË 144

1- VITE TË MBUSHURA ME DHIMBJE 145
a) Vdekja e Ebu Talibit dhe Hadixhes (r.anha) 145
b) Udhëtimi për në Taif dhe populli i tërbuar i Thakifit (viti 620) 146

2- I DËRGUARI I ALLAHUTI THËRRET NJERËZIT NË ISLAM 147
a) Takimet dhe besëlidhjet në Akabe 148
b) Besëlidhja e I dhe e II e Akabes (Viti 621-622) 148
c) Mrekullia e Israsë dhe Miraxhit (Viti 621) 151
d) Kokëfortësia e idhujtarëve përballë mrekullive 152

3- SHPRESA E FUNDIT: HIXHRETI, NDARJA E HIDHUR NGA MEKA 154
a) Plani tinëzar i idhujtarëve 155
b) Kriminelët në veprim 156
c) Tre ditë në shpellë 156
TREGIM: KAFSHIMI I GJARPRIT 158
d) Mbërritja në Jethrib dhe namazi i parë i xhumasë 159
e) Doli hëna mbi ne... 160

4- JETA NË ATDHEUN E RI (VITI 622) 161
a) Ndërtimi i Xhamisë së Profetit 161
TREGIM: I MBYTUR NË LOT 162
b) Sahabët e Suffes: Myslimanët që banonin dhe merrnin dije në xhami 162
c) Thirrja e ezanit të parë 162
d) Vëllazëria e pashoqe 164
TREGIM: ZGJIDH ÇFARË TË DUASH 165
e) Urrejtja e pashterueshme e idhujtarëve 165
f) Leja për luftë (viti 623-624) 166
5- BETEJA E BEDRIT (VITI 624) 167
a) Armiqësi e pafund 167
b) Drejt luftës hap pas hapi... 169
c) Lufta filloi... 171
d) Fitorja e atyre që i besuan dhe iu mbështetën Allahut 171
e) Idhujtarët që ranë rob në Bedr 172
TREGIM: I MËSHIRSHËM EDHE NDAJ ARMIKUT 172
PYETJE 174

ËNDRRA 180
EDUKATA E PËRSHËNDETJES 181
Çfarë duhet të kemi kujdes gjatë përshëndetjes me selam? 182
Ëmbëlsia e selamit 184
EDUKATA E FJETJES DHE ÇLODHJES 186
EDUKATA E USHQYERJES 188
NJË KUJTIM ME SHIJE HURME 191
EDUKATA E GOGËSITJES, PSHERËTITJES, KOLLITJES DHE GROMËSITJES 192

ZOTI I BOTËVE

BESIMI NË ALLAHUN

- *Ekzistenca dhe njëshmëria e Allahut*
- *Cilësitë dhe emrat e Allahut*
- *Dobia e besimit në Allahun*
- *Dashuria e Profetit tonë (a.s.), për Allahun*

FËMIJA QË BESOI TEK ALLAHU

Njëherë e një kohë, në Babiloni jetonte një fëmijë i quajtur Ibrahim. Me karakterin e tij të mirë dhe zgjuarsinë e tij tërhiqte vëmendjen e të gjithëve. Populli i vendit ku ai jetonte, adhuronte hënën, diellin, yjet, zjarrin, ujin dhe shumë krijesa të tjera. Ata i mbushnin tempujt me figurat dhe statujat e këtyre krijesave dhe i adhuronin ato, u përuleshin dhe i luteshin. Kur u err pak, në qiell u duk planeti Venus, i cili dallohet mirë midis yjeve dhe planeteve të tjerë. Ibrahimi, duke u treguar këtë planet atyre që kishte pranë, u tha:

-Sa yll i shkëlqyeshëm dhe i bukur që është ky! Ja, ku duhet të jetë Zoti im.

Ata që adhuronin këtë yll filluan të mendonin: "Edhe Ibrahimi beson si ne. Edhe ai e gjeti të vërtetën." Në mëngjes kur agoi dita, ylli i Venusit humbi nga sytë. Për këtë arsye Ibrahimi tha; " Jo, ky nuk mund të jetë zoti im. Zoti nuk duhet të humbë dhe të ikë kështu. Unë nuk i dua ata që perëndojnë dhe zhduken."

Disa prej atyre që i dëgjuan këto fjalë të thella dhe të urta i dhanë të drejtë Ibrahimit. Ky shpjegim i logjikshëm i bëri ata të dyshojnë në lidhje me besimin e tyre të kotë. Ndërsa disa të tjerë u nxehën shumë me këtë

fëmijë që vinte në pikëpyetje zotat e tempullit të tyre.

Një herë tjetër pa hënën dhe vuri re se ishte më e shndritshme dhe më e bukur se Venusi. Për këtë arsye Ibrahimi tha:

-Kjo është më e madhe dhe më e shndritshme! Kjo duhet të jetë zoti im.

Por në mëngjes edhe hëna humbi nga sytë. Atëherë Ibrahimi tha:

-Edhe ajo humbi si ylli. Nëse Zoti im i vërtetë nuk do të më kishte udhëzuar, do të besoja në gjëra të kota. Edhe kjo nuk mund të jetë në asnjë mënyrë Zoti im.

Ata që e rrethonin filluan të mendonin se "mbase ka të drejtë"... Mirëpo disa të tjerë, të cilët ishin mësuar me besimet e kota, nuk bindeshin të hiqnin dorë.

Një mëngjes, Ibrahimi pa diellin duke lindur dhe tha: " Ky po që duhet të jetë Zoti im. Qenka më i madh dhe më i shndritshëm se të tjerët!" Ata që e rrethonin, duke u munduar që ta bindnin thanë: "Po, e shikon? Tani e gjete të vërtetën! Dielli e meriton të jetë Zot". Mirëpo erdhi mbrëmja dhe dielli perëndoi. Atëherë Ibrahimi u tha atyre që adhuronin yjet, hënën dhe diellin:

"O populli im! Nuk është aspak e logjikshme të adhurohen as këto yje që nuk e kanë në dorë veten e tyre dhe që nuk kanë fuqi për asgjë. Në të vërtetë, unë nuk i adhuroj dhe as nuk i respektoj këto zota të cilët ju i adhuroni . Unë besoj në Allahun, Zotin e botëve, Atë që krijoi qiellin dhe tokën nga asgjëja."

Ata që e rrethonin i thanë: "Ibrahim! Çfarë bën!? Nëse vazhdon kështu, zotat tanë do të nxehen, do të godasin dhe do të pendohesh për këto që thua!"

Ibrahimi iu përgjigj kështu; "Ju nuk i besoni Allahut të Madhëruar i Cili ka krijuar gjithçka dhe është më i Fuqishmi. Mbi të gjitha, pranoni për Zot qenie të cilat nuk kanë asnjë lloj fuqie dhe që nuk mund t'i bëjnë dobi dhe dëm askujt. Ju ia shoqëroni Allahut këto zota dhe nuk keni frikë se një ditë do të gjykoheni për këtë besim të gabuar që keni. Pra, megjithëkëtë, ju kërkoni që unë t'i frikësohem zotave tuaj?! Ejani dhe hiqni dorë nga ky besim i gabuar. Besoni në Zotin e Vërtetë i Cili krijoi tokën, qiellin dhe e zbukuroi atë me yje, hënë dhe diell. Unë iu drejtova Allahut i Cili krijoi qiejt dhe tokën nga asgjëja. Unë nuk i bëj kurrë shok Atij."

(Në lidhje me këtë temë shihni ;
Surja el- En'am, ajetet 74-79)

ÇDO VEPËR ARTI TREGON MJESHTRIN E SAJ

Çdo bankë ku ulemi e ka një mjeshtër, çdo shtëpi ku banojmë e ka një inxhinier, libri që kemi në duar, një shkrimtar dhe çdo vepër e bukur dhe estetike që e kënaq shpirtin tonë dhe zgjon te ne ndjenja të bukura, e ka një mjeshtër. Pas të gjitha ngjarjeve që shohim në gjithësi, qëndron një Krijues që zotëron dituri dhe fuqi të pakufishme. Nuk është e mundur të mendojmë se ky rregull mahnitës që ekziston në gjithësi është formuar rastësisht. Le ta shpjegojmë më mirë me këtë shembull:

Ta zëmë se një ditë të nxehtë vere keni shkuar në breg të detit. Përpara jush shtrihet një det i kaltër dhe një rërë e butë. Deti është i qetë dhe uji i pastër kristal. Duke shëtitur përgjatë bregut të detit, përpara jush del një kala prej rëre. Shikoni rreth e rrotull, por nuk shquani askënd aty afër. Në atë moment filloni të mendoni se si është formuar kjo kala prej rëre.

Këtë mund ta shpjegoni vetëm në dy mënyra:

Mënyra e parë: Kjo kala është fryt i një pune të madhe dhe të kujdesshme, të cilën mund ta ketë bërë vetëm dikush që është i zoti dhe ka përvojë në ndërtimin e kalave prej rëre.

Mënyra e dytë: Kjo kala është formuar prej dallgëve të detit që përplasen në breg. Gjatë përplasjeve të shpeshta të dallgëve në breg, rëra në një mënyrë të rastësishme është shndërruar në këtë kala të bukur.

Sipas jush, cila prej këtyre dy

mënyrave është më e logjikshme dhe më e pranueshme?

Kalaja që shikoni në foto, është bërë prej një njeriu të specializuar në ndërtimin e kalave prej rëre duke punuar për orë të tëra. Ndërsa ndërtimi e një kalaje të tillë si përfundim i përplasjeve të shpeshta të dallgëve në breg në mënyrë të rastësishme, as që është parë dhe as që është dëgjuar ndonjëherë. Kjo kala mund të shembet nga një erë e fortë ose një dallgë e lehtë. Mirëpo, edhe për ndërtimin e kësaj kalaje të thjeshtë, duhet dituri, përvojë dhe punë e madhe.

Tani le të shohim me kujdes foton e xhamisë në cep.

Kjo është xhamia Sulejmanije, e ndërtuar prej arkitektit të famshëm Sinanit, e cila ndodhet në njërën nga kodrat e Stambollit. Kjo xhami pranohet si një nga veprat arkitekturore më të rëndësishme në botë si për inxhinierinë, ashtu edhe për punimet artistike që e zbukurojnë atë. Me minaret e saj të gjata, të holla dhe estetike dhe me kubenë e saj madhështore, ajo lë gojëhapur të gjithë ata që e vizitojnë. Mjeshtëria, cilësia e materialeve dhe e punës që është bërë në ndërtimin e kësaj xhamie i magjeps shikuesit e saj. Nuk është e mundur të mendojmë ose të pretendojmë se kjo vepër kaq madhështore të jetë bërë vetvetiu pa një mjeshtër, arkitekt apo inxhinier.

Atëherë, a mund të jetë formuar rastësisht qielli që qëndron si kube mbi kokat tona, toka në të cilën jetojmë, njerëzit që na rrethojnë, kafshët, bimët dhe malet, gjallesat që jetojnë në thellësitë e mëdha të oqeaneve, dielli, planetët dhe galaksitë që zbukurojnë hapësirën e pafund të kozmosit... dhe gjithë ato krijesa që nuk i dimë dhe nuk i kemi parë?! Kush i ka krijuar të gjitha këto me një dituri dhe fuqi të pakufishme, me një mjeshtëri mahnitëse, me plane të përsosura dhe estetike?

Përgjigja e vetme që mund t'i japim kësaj pyetje është kjo: I gjithë universi, nga atomi më i vogël dhe deri tek galaksitë më të mëdha të cilat janë fryt i një llogarie shumë precize, i një arkitekture dhe inxhinierie të përsosur, e kanë një Krijues. Ai është Allahu i Madhëruar, zotëruesi i një urtësie dhe i një fuqie të pafundme.

ALLAH

Lexoni një libër,
Pyesni për autorin.
Në çdo gjë të bukur,
Kërkoni punëtorin.

Qiejt, toka janë pa zot?
Atë që flet, a e mendon?
Çdo gjë neve na thotë,
Ka një Allah që na krijon.

Të mësojmë për Krijuesin
Detyrë është për ne gjithmonë.
Por këtë të vërtetë,
Feja jonë na e mëson.

PËRGJIGJA E EBU HANIFES

Dijetari i madh mysliman, Ebu Hanife, jetonte në Bagdad. Aty kishte shumë nxënës dhe kishte fituar zemrën dhe respektin e te gjithëve.

Në atë kohë jetonte edhe një dijetar jobesimtar që pretendonte se "nuk ka Allah" dhe kudo që shkonte diskutonte ekzistencën e Allahut me dijetarët e tjerë.

Ky dijetar jobesimtar kishte dëgjuar për famën e Ebu Hanifes dhe shkoi në Bagdad për të diskutuar edhe me të. Sapo e gjeti Ebu Hanifen, filloi nga diskutimet. Ebu Hanife nuk iu përgjigj menjëherë pretendimeve të tij. Mirëpo i propozoi që të takoheshin të nesërmen në një kohë të caktuar, në të njëjtin vend. Dhe aty do t'i jepte përgjigjet që kërkonte.

Të nesërmen, Ebu Hanifja nuk erdhi në kohën e caktuar. Dijetari jobesimtar filloi të mërzitej dhe, sapo bëri të ikte, u duk Ebu Hanifja.

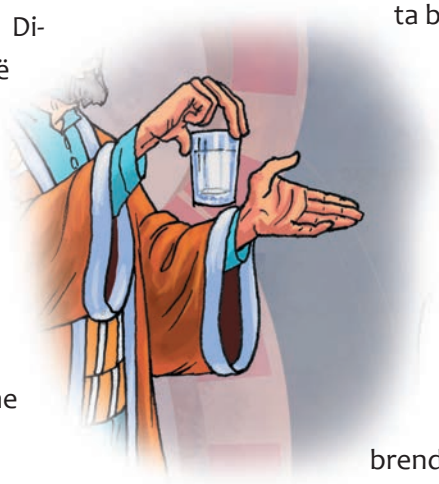

Jobesimtari i thotë Ebu Hanifes:

- Përse erdhe me vonesë? Apo mos u frikësove të diskutosh me mua?

Ebu Hanifja i tha:

- Jo, nuk u frikësova. Mirëpo siç e di, qyteti i Bagdadit ndahet në mes nga lumi Tigër. Unë banoj në anën tjetër të lumit dhe natën e kaluar një furtunë e fuqishme e kishte rrëzuar urën. Dëshirova që në atë moment të bëhej vetvetiu një urë pa ustallarë dhe pa inxhinierë. Kështu që i urdhërova pemët dhe gurët e atij vendi: "Pemë, gurë! Hajde, shpejt bëhuni urë për mua." Dëshira ime u plotësua, por zgjati pak. Pastaj kalova nga ajo urë dhe megjithëse u vonova disi, përsëri ja ku më ke.

Jobesimtari, duke qeshur me të madhe, pyeti:

- O milet! Ky është më i dituri prej jush? A është e mundur të bëhet një urë pa usta dhe pa inxhinier?! A nuk është budallallëk ta besosh këtë?

Ebu Hanifja iu përgjigj menjëherë:

- O njeri pa mend! Meqenëse thua se kjo urë nuk mund të bëhet vetvetiu, atëherë si është e mundur që gjithë ky univers të jetë krijuar vetvetiu?!

Jobesimtari nuk dinte ç'të thoshte. U mendua ca dhe më në fund tha: "Në rregull pra, na e trego Allahun që ta shohim dhe ta besojmë."

Ebu Hanifja mori një gotë qumësht dhe i tha:

- Pa na thuaj pak, nga se prodhohet gjalpi?

- Nga se do prodhohet, sigurisht që nga qumështi, tha jobesimtari.

- Atëherë më trego gjalpin brenda kësaj gote me qumësht, tha Ebu Hanifja.

Jobesimtari thotë:

- Sigurisht që gjalpi është brenda në qumësht, por nuk duket se është në gjendje të shpërndarë dhe jo në një vend të caktuar.

Ebu Hanifja përsëri i përgjigjet:

- Meqenëse beson se gjalpi nuk mund të duket në këtë gotë qumështi, përse nuk beson se megjithëse Allahu i Madhëruar ekziston nuk mund të shihet?

Jobesimtari ngeli pa fjalë dhe filloi të kuptojë gabimin e tij. E kuptoi se kjo botë e ka një Krijues dhe se Ai nuk mund të shihet. Kërkoi falje dhe hoqi dorë nga mendimet e veta. Besoi në ekzistencën e Allahut dhe njëshmërinë e Tij.

RREGULLI I PËRSOSUR I UNIVERSIT

Ekzistenca dhe njëshmëria e Allahut është një e vërtetë e pamohueshme. Për të kuptuar ekzistencën, njëshmërinë dhe fuqinë e Tij mjafton të shohim veten tonë dhe botën që na rrethon.

Trupi i njeriut e fillon jetën me një qelizë, por më vonë arrin mesatarisht deri në 100 trilion qeliza. Në çdo bërthamë të këtyre qelizave ndodhet nga një molekulë ADN-je dhe në këtë molekulë ndodhen të gjitha të dhënat e cilësive gjenetike të njeriut.

Në çdo qelizë të njeriut ndodhen rreth 3 miliard gjene. Domethënë që në ADN-në e çdo qelize janë të ruajtura 3 miliard të dhëna të ndryshme në lidhje me ne. Të gjitha të dhënat e cilësive tona, që nga ngjyra e lëkurës, e syve e deri tek sëmundjet e trashëgueshme, janë të ruajtura në gjenet e ADN-së dhe në sajë të tyre, ato transmetohen nga brezi në brez.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Ai ju ka krijuar dhe ju ka dhënë dëgjimin, shikimin dhe zemrat, dhe megjithatë sa pak e falënderoni!"

(Mulk, 23)

Të gjitha funksionet e panumërta të trupit tonë siç janë edhe rrahjet e zemrës, zhvillohen natyrshëm e pa ndërhyrjen tonë. Megjithëkëtë të gjitha sistemet e trupit funksionojnë në mënyrë të përsosur.

Çdo veprim yni, mendim, fjalë apo ndjenjë, formohet në trurin tonë. Kjo arrihet me anë të qelizave nervore të trurit, të cilat shërbejnë si lajmëtare. Në trurin e një njeriu ndodhen mesatarisht 100 miliard neurone (qeliza nervore). Për të dëgjuar, parë apo lëvizur duhet që këto qeliza ta kryejnë funksionin e tyre informativ midis njëra-tjetrës. 100 miliard qelizat nervore që ndodhen në trurin tonë, formojnë gjithsej 100 trilion rrugë lidhëse për të shkëmbyer informacione me njëra-tjetrën.

Në këtë moment që jeni duke lexuar këto rreshta të librit, në syrin tuaj po kryhen me miliarda funksione. Rrezet e dritës që vijnë në syrin tuaj, më parë kalojnë nga kornea, pastaj në beben e syrit dhe më vonë në thjerrëzën e syrit. Qelizat e ndjeshme ndaj dritës që ndodhen aty, e kthejnë dritën në sinjale elektrike dhe e dërgojnë atë tek qelizat nervore. Të gjitha pamjet që vijnë nga të dy sytë, truri i bashkon në një pamje të vetme. Pastaj përcakton formën dhe ngjyrën e objektit dhe llogarit largësinë. Të gjitha këto veprime të ndërlikuara realizohen në një të dhjetën e sekondës.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Ne do t'u tregojmë atyre shenjat Tona në hapësirat tokësore e qiellore, si edhe në vetvete, ..."

(Fussilet, 53)

75 përqind e sipërfaqes së tokës dhe 70 përqind e trupit të njeriut përbëhet nga uji. Uji, hyn në çdo lloj qelize të trupit të njeriut dhe lëviz në çdo damar të tij. Çdo njëra nga 100 trilion qelizat që ndodhen në trupin e njeriut përmban ushqim dhe çliron oksigjen dhe energji. Uji, është një e mirë e pazëvendësueshme për jetën.

Frutat dhe perimet, të cilat dalin nga e njëjta tokë dhe ujiten nga i njëjti ujë kanë një shumëllojshmëri të pabesueshme. Aroma dhe shijet e këtyre frutave dhe perimeve, që ndodhen në tokë dhe zhvillohen me ujë dhe minerale, vazhdojnë të jenë të njëjta prej shekujsh.

Të gjitha të dhënat që i përkasin një bime të vetme, janë të ruajtura brenda një fare të vogël. Këto fara përmbajnë informacionet se si do të jenë degët e bimës, ngjyra, forma, trashësia, aroma, shija dhe çdo gjë që ka të bëjë me këtë bimë.

Që një gjallesë të mund të jetojë mbi sipërfaqen e Tokës duhen kushte të tilla si; largësia e duhur nga Dielli, karboni, ozoni, vazhdimi i ciklit ujor, mineralet, fotosinteza, pjerrësia e veçantë dhe fusha magnetike e Tokës dhe shumë të tjera si këto.

Toka në të cilën jetojmë, është e pajisur me të gjitha kushtet që i përmendëm dhe është e mbrojtur me atmosferën.

Në Gjithësi mendohet se ekzistojnë rreth 300 miliardë galaksi. Galaksia jonë, Rruga e Qumështit, është vetëm njëra prej tyre. Dielli që është 103 herë më i madh se Toka është vetëm njëri prej 250 miliard yjeve të tjerë që gjenden në Rrugën e Qumështit. Largësia e Tokës prej Diellit është 150 milion km. Të gjithë yjet, planetet dhe trupat e tjerë qiellorë që ndodhen në gjithësi rrotullohen rreth vetes dhe rreth sistemit nga i cili varen.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"...Qoftë lartësuar Allahu,
Krijuesi më i përsosur!"

(Mu'minun, 14)

NJË PËRGJIGJE PËR TRI PYETJE

Në kohët e vjetra jetonte një njeri që nuk besonte Zotin. Çdo fëmije që shihte, i thoshte: "Nuk ka Allah. Nëse do të kishte do ta shihnim." Ky njeri kishte një komshi të mirë me emrin Junus. Junusi i besonte Allahut, e falte namazin, kurrë nuk fliste fjalë të këqija dhe sillej mirë me të gjithë. Ai i mblidhte të gjithë fëmijët e lagjes dhe i pyeste: "Kush të ka krijuar ty?" Nëse nuk e dinin, ua mësonte duke thënë: "Ty të ka krijuar Allahu, biri im!"

Një ditë, njeriu që nuk besonte erdhi pranë Junusit. I sigurt që Junusi nuk do të mund t'i përgjigjej, i tha; "Kam tri pyetje për ty në lidhje me fenë dhe besimin. Të shohim a do të dish t'u përgjigjesh!" Me guximin që ia jepte besimi i fortë që kishte, Junusi ia ktheu duke i thënë:

- Pyet ç'të duash.

- Pyetja ime e parë: Ju thoni se ekziston Allahu. Unë them se, nëse do të kishte, do ta shihnim. Dhe meqenëse nuk e shohim, do të thotë se Allah nuk ka. Nëse me të vërtetë ka, ma trego! Pyetja e dytë: Ju besoni se edhe shejtani do të digjet në xhehenem dhe se shejtani është i krijuar prej zjarrit. E si mundet që ta djegë zjarri zjarrin? Pyetja e tretë: Ju thoni se e mira dhe e keqja vijnë prej Allahut. Po pse duhet që unë të ndëshkohem meqenëse nuk besoj?

Junusi i dëgjoi pyetjet me shumë kujdes, pastaj mori një plis dheu dhe e gjuajti me të jobesimtarin në kokë duke i thënë "Ja përgjigja ime për të tria pyetjet".

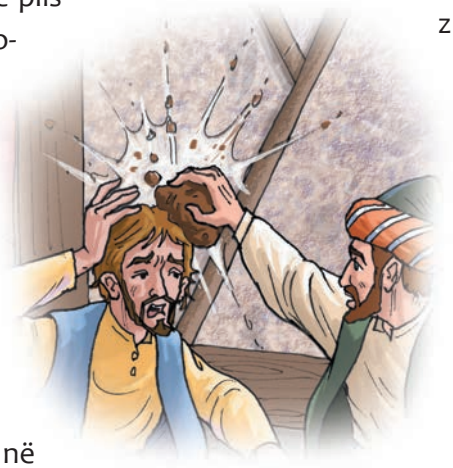

Jobesimtari u ankua tek gjykatësi për komshiun dhe kështu shkuan në gjyq. Gjykatësi i tha Junusit:

- A e gjuajte këtë njeri në kokë me plis dheu?

Junusi iu përgjigj:

- Po zoti gjykatës! Unë e gjuajta. Mirëpo veprimi im ishte përgjigja e tri pyetjeve që ai më bëri dhe filloi të tregonte ngjarjen:

Në fillim më tha se nuk ka Allah meqenëse nuk mund ta shohim. Dhe më kërkoi që unë t'i tregoja Allahun që ai të besonte. Për këtë arsye unë e gjuajta në kokë. Tani ai deklaron se po i dhemb koka. Nëse ai nuk më tregon dhimbjen që ndjen unë nuk i besoj. Meqenëse ai mohon çdo gjë që nuk mund ta shohë, edhe unë nuk i besoj dhimbjes së kokës së tij pa e parë atë.

Së dyti, pyeti se si do ta djegë zjarri shejtanin i cili është i krijuar prej zjarrit. Edhe njeriu është krijuar prej dheut. Meqenëse zjarri nuk mund ta djegë zjarrin, atëherë nuk është e mundur që plisi i dheut me të cilin e gjuajta në kokë, t'i ketë shkaktuar dhembje.

Së treti, ai pretendoi se mosbesimi i tij vinte për shkak të caktimit të Zotit. Kështu që nuk është e drejtë që ai të dënohet për mosbesimin e tij. Atëherë edhe gjuajtja e plisit të dheut ka qenë caktimi i Zotit. Atëherë përse ankohet duke ju shpenzuar kohën edhe juve?

Pas kësaj, gjykatësi e pyeti jobesimtarin:

- Ç'mendon për këto që u thanë?

I turpëruar nga ato që kishte thënë, njeriu e kuptoi gabimin dhe u përgjigj:

- Ato që thotë Junusi, janë të gjitha të vërteta zoti gjykatës! Ai ka të drejtë. Tashmë tërheq ankesën time kundër tij dhe dua të bëhem mysliman.

Pastaj, Junusi bashkë me komshiun dolën bashkë nga gjykata dhe që nga ajo ditë u bënë shokë të mirë.

ALLAHUN E NJOHIM ME ANË TË ATRIBUTEVE TË TIJ

Organet tona ndjesore që na ndihmojnë të ndjejmë qeniet e tjera janë të kufizuara. Për këtë arsye ne nuk mund të shohim apo të dëgjojmë gjithçka. Për shembull, ne nuk mund t'i shohim mikrobet dhe viruset që ndodhen përreth nesh. Gjithashtu nuk mund të dëgjojmë as zërin tepër të ulët të milingonave, as tingullin tepër të fortë të rrotullimit të Tokës.

Ashtu si organet e shikimit dhe dëgjimit, edhe mendja jonë është e kufizuar. Njëra nga fushat të cilën mendja jonë e ka të vështirë ta kuptojë është edhe ajo e atributeve (cilësive) të Allahut të Madhëruar.

Duke përdorur mendjen dhe duke menduar për provat që ekzistojnë në Gjithësi, mund të arrijmë në përfundimin se Allahu ekziston dhe se është vetëm një. Mirëpo atributet e Tij individuale nuk mund t'i dimë. Për këtë arsye, ne e njohim Allahun ashtu si e ka prezantuar Ai veten e Tij.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Shikimet njerëzore nuk mund ta arrijnë Atë, ndërsa Ai i arrin shikimet e të gjithëve...."

(En'am, 103)

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Çfarë do që t'ju vijë në mendje në lidhje me Allahun, Ai është ndryshe nga ajo që mendoni. Mendoni për ato që ka krijuar Allahu. Mos mendoni për Allahun personalisht, sepse ju nuk mund ta konceptoni si duhet Atë."

Hejthemi, Mexhmau'z-Zevaid, I, 81

Allahu i Madhëruar, me qëllim që ne ta njohim sa më mirë Atë, i ka treguar atributet e Veta në Kuranin Famëlartë. Për të kuptuar dhe për të besuar Allahun ashtu si e meriton, duhet t'i dimë mirë këto atribute.

ATRIBUTET E ALLAHUT

- **Atributet Dhati (Individuale)**
- **Atributet Thubuti (Qenësore)**

I) ATRIBUTET DHATI (INDIVIDUALE)

Janë atribute të posaçme vetëm për Allahun, të cilat nuk mund t'i ketë asnjë qenie tjetër përveç Tij.

Atributet Dhati janë gjashtë:

ATRIBUTET DHATI (INDIVIDUALE)

- **Vuxhud**
  Allahu ekziston.
- **Kidem**
  Ekzistenca e Allahut nuk ka fillim.
- **Beka**
  Ekzistenca e Allahut nuk ka fund.
- **Vahdanijet**
  Allahu është një dhe i vetëm.
- **Muhalefetun li'l-havadith**
  Allahu nuk u ngjan qenieve të tjera.
- **Kijam bi nefsihi**
  Allahu ekziston në vetvete dhe nuk ka nevojë për ndonjë qenie tjetër për të ekzistuar.

1. Vuxhud: Allahu ekziston dhe mosekzistenca e Tij është e pamundur.

2. Kidem: Allahu është i palindur. Ekzistenca e Tij nuk ka fillim. Sado të kthehemi pas, nuk do të mund të gjejmë një pikë kohore kur Ai të mos ketë ekzistuar.

3. Beka: Allahu është i pafund. Ekzistenca e Tij nuk ka fund. Sado para që ta çojmë mendimin, nuk mund të gjejmë një pikë kohore kur Allahu nuk do të ekzistojë më.

4. Vahdanijet: Allahu është një dhe i vetëm. Nuk ka krijues tjetër përveç Allahut dhe ska asnjë qenie tjetër që do të zotëronte cilësitë e Tij.

5. Muhalefetun li'l-havadith: Allahu nuk i ngjan asnjë qenie tjetër. Ai është përtej të gjitha formave dhe mendimeve që mund të vijnë në mendjen e njeriut.

6. Kijam bi nefsihi: Ekzistenca e Allahut dhe vazhdimi i kësaj ekzistence nuk ka nevojë për askënd. Atë nuk e ka krijuar dikush tjetër. Ai ekziston në vetëvete.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"O njerëz! Ju jeni të varfër e nevojtarë për Allahun, sepse Allahu s'ka nevojë për asgjë dhe është i Denjë për çdo lavd."

(Fatir, 15)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Thuaj: "Ai është Allahu, Një dhe i Vetëm!Allahu është Absoluti, të Cilit i përgjërohet gjithçka në amshim. Ai as nuk lind, as nuk është i lindur. Askush nuk është i barabartë (i krahasueshëm) me Atë!""

(Ihlas, 1-4)

VAJZA E SHITËSES SË QUMËSHTIT

Omeri (r.a.), gjatë kohës kur ishte Halife, e kishte ndaluar përzierjen e qumështit me ujë. Një natë ai kishte dalë nëpër Medine për të kontrolluar rregullin dhe kur u lodh, u mbështet për të pushuar në murin e një shtëpie. Në këtë moment dëgjoi pa dashje një dialog mes nënës dhe bijës së saj, të cilat banonin në atë shtëpi.

Nëna:

- Hajde moj bijë, çohu dhe hidhi ca ujë qumështit.

Vajza:

- Mos moj nënë! A nuk ka thënë Halifja që të mos e përziejmë qumështin me ujë?

- Moj bijë, nga do ta shohë Halifja në këtë orë të natës se ne i hedhim ujë qumështit?

- Moj nënë! Nëse nuk e sheh Halifja që po përziejmë qumështin me ujë, a nuk e sheh Allahu?!

Pasi pushoi pak Omeri (r.a.), u largua prej aty pa bërë zë. Me të zbardhur dita, dërgoi njerëz tek familja e vajzës dhe i kërkoi dorën e vajzës për të birin. I biri i njërës prej vajzave që lindën nga kjo martesë, është Omer bin Abdulazizi i cili në historinë Islame njihet edhe si "Omeri i Dytë". Në kohën e Omer bin Abdulazizit i cili u bë i njohur me drejtësinë e tij ashtu si gjyshi i tij Omeri (r.a.), njerëzit jetonin të qetë dhe të lumtur.

II) ATRIBUTET THUBUTI (QENËSORE) TË ALLAHUT

Këto atribute të Allahut janë të pafillimta e të pafundme dhe nuk u ngjajnë të njëjtave atribute të krijesave, të cilat, ashtu si edhe vetë krijesat, janë shfaqur në një pikë kohore të caktuar.

ATRIBUTET THUBUTI TË ALLAHUT

- **Hajat (Jetë)**
  Allahu është i Gjallë dhe është burimi i jetës.
- **Ilm (Dituri)**
  Allahu zotëron dituri të pafundme.
- **Sem'i (Dëgjim)**
  Allahu dëgjon gjithçka.
- **Basar (Shikim**
  Allahu shikon gjithçka.
- **Irade (Vullnet)**
  Allahu dëshiron dhe bën atë që do.
- **Kudret (Fuqi)**
  Allahu zotëron fuqi të pakufishme.
- **Kelam (Fjalë)**
  Allahu flet.
- **Tekvin (Krijim)**
  Allahu krijon gjithçka nga asgjëja.

1. Hajat: Allahu jeton dhe jeta e Tij nuk ka as fillim dhe as fund. Jeta e Tij nuk varet as nga koha, as nga hapësira dhe as nga shkaqet, ashtu si varet jeta e krijesave. Ai i jep jetë çdo gjallese dhe çdo jetë varet prej Tij.

2. Ilm: Allahu i Madhëruar di gjithça që ndodhet në qiej e në tokë. Nuk ka asgjë që Ai të mos e dijë. Ai zotëron diturinë e qiejve, të tokës dhe të gjitha gjallesave që ndodhen midis qiellit dhe tokës, mënyrën e funksionimit të gjithësisë dhe të gjitha ngjarjet që ndodhin. Ai di çdo yll që ndodhet në gjithësi, por edhe çdo qelizë që ndodhet në trupin e çdo gjallese. Ai di edhe sekretet që fsheh çdo njeri në shpirtin e tij. Sepse Ai, Allahu, është krijuesi i gjithçkaje. Mbi të gjitha, dija e Allahu është e pakufishme. Rregulli i përsosur i funksionimit të gjithësisë e tregon më së miri se Allahu ka dituri të pakufishme.

3. Semi: Allahu dëgjon gjithçka. Për Të nuk ka as larg dhe as afër. Ai dëgjon dhe kupton shumë mirë çdo zë që nxjerrin krijesat e Tij në gjithësi në çdo moment. Allahu nuk ka nevojë për ndonjë organ ose aparat që të dëgjojë. Fuqia e Tij e dëgjimit është e pafundme. Dëgjimi i një zëri nuk e pengon që të dëgjoj një zë tjetër në të njëjtin moment.

4. Basar: Allahu sheh çdo gjë. Për të nuk ka dallim nëse është afër apo larg, e hapur apo e fshehtë, e vogël apo e madhe. Ai na sheh se ku jemi dhe çfarë veprojmë. Ai nuk ka nevojë për sy që të shikojë, si kemi nevojë ne.

5. Irade: Çdo gjë ndodh me dëshirën e Allahut të Madhëruar. Asgjë nuk ndodh pa urdhrin dhe dëshirën e Tij. Çdo gjë që Ai dëshiron dhe vepron ka qëllimet dhe urtësitë e saj. Ai nuk ka krijuar asgjë pa një qëllim dhe pa një urtësi. Nuk ka asnjë forcë që do ta thyente urdhrin dhe dëshirën e Tij.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

(En'am, 59)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"...Vërtet, Allahu dëgjon dhe sheh çdo gjë."

(Gafir, 20)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Vërtet, urdhri i Tij,
kur Ai dëshiron diçka, është që t'i thotë asaj
"Bëhu!" - dhe ajo bëhet."

(Jasin, 82)

6. Kudret: Allahu zotëron forcë të pakufishme dhe nuk ka asgjë që nuk do të mund ta bënte dot. Gjithashtu Atë nuk e pengon dot asgjë të bëjë atë që dëshiron.

Njeriut i mjafton të studiojë me vëmendje Universin në të cilin jeton dhe të gjitha ngjarjet që ndodhin në të për të kuptuar më mirë fuqinë e pakufishme të Allahut të Madhëruar. Lëvizja nëpër kozmos e yjeve dhe e planeteve, që janë me miliona tonë të rëndë, pa u përplasur me njëri-tjetrin, si dhe krijimi i të gjithë krijesave të tjera janë me të vërtetë shembuj që tregojnë fuqinë e Allahut.

7. Kelam: Allahu i Madhëruar flet pa pasur nevojë për gojë, gjuhë, zë dhe shkronja. Asnjë fjalë e Tij nuk mund të krahasohet me fjalët e njerëzve. Allahu i Madhëruar i flet çdo krijese me gjuhën që ato e kuptojnë. Ai i flet dhe i jep urdhra tokës, qiejve dhe të gjitha krijesave. Me librat e shenjtë që dërgoi u foli profetëve dhe me anë të tyre të gjithë njerëzimit. Kurani Famëlartë dhe të gjithë librat e tjerë hyjnorë që u kanë zbritur profetëve të tjerë janë fjala e Tij.

8. Tekvin: Gjithësia dhe gjithçka që ndodhet në të janë krijesat e Allahut të Madhëruar. Ai është krijuesi, gjallëruesi dhe ushqyesi i të gjitha qenieve. Nuk ka krijues tjetër përveç Tij.

Allahu është i vetëm edhe në cilësinë e krijimit. Ai, krijon nga asgjëja pa pasur nevojë për ndonjë model. Sa do të mrekullueshme dhe moderne të jenë shpikjet teknologjike dhe zbulimet e njerëzve, ato formohen vetëm prej bashkimi të atyre ekzistuese dhe prej shndërrimit të formës së tyre, duke nxjerrë në pah aftësitë dhe energjinë e objekteve që ekzistojnë. Këto nuk mund të jenë krijim, por zbulime.

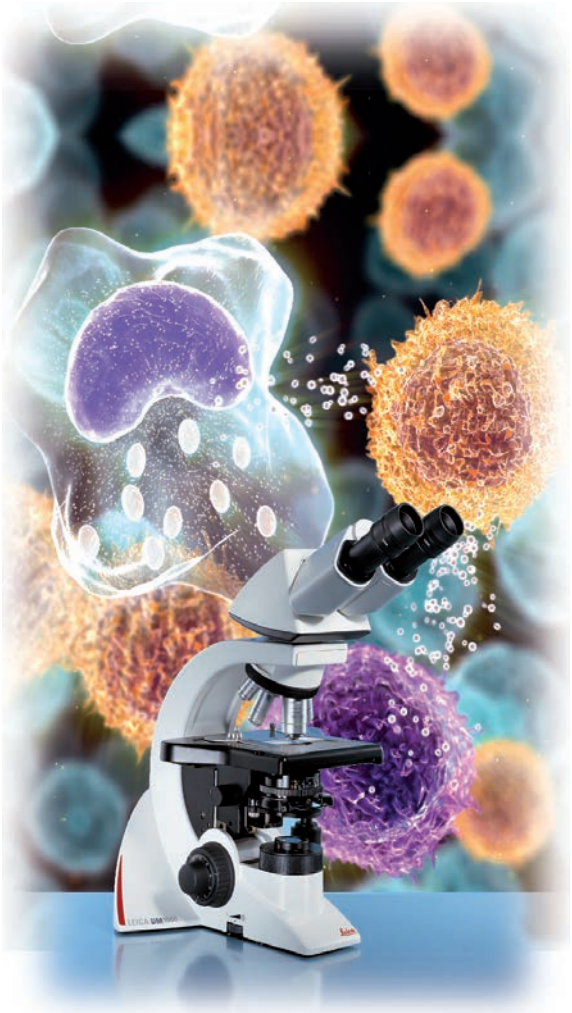

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Ai është Allahu, Krijuesi, Zanafillësi,
Ai që çdo gjëje i jep trajtë."

(Hashr, 24)

ALLAHU I MADHËRUAR SHEH ÇDO GJË

Një baba i mblodhi djemtë e tij dhe u dha nga një unazë shumë të vlefshme. Ai kërkoi prej tyre që t'i fshihnin unazat në një vend që nuk do t'i shihte askush tjetër përveç tyre dhe t'i nxirrnin prej aty vetëm pas vdekjes së tij.

Pasi i morën unazat, djemtë filluan të kërkonin ndonjë vend për t'i fshehur. Dy prej djemve i fshehën unazat me shumë kujdes midis gjërave të tyre personale dhe u kthyen tek babai. Kur arritën aty filluan të pritnin vëllanë e tretë. Mirëpo, megjithëse kaloi një kohë e gjatë vëllai i tretë nuk po kthehej. Ata u shqetësuan shumë, por më në fund, në mbrëmje ai u kthye me unazën në dorë. Kur e panë që nuk kishte mundur të fshihte unazën gjithë këtë kohë, i thanë me tallje:

- Vëllai ynë qenka munduar shumë, por nuk paska gjetur dot një vend për ta fshehur unazën. Pastaj filluan të ndihesin krenarë që ia kishin plotësuar kërkesën babait të tyre në një kohë të shkurtër.

Babai i vështroi me kujdes të tre djemtë e tij dhe duke u kthyer nga djali që nuk mundi të fshihte unazën tha:

- O biri im! Vëllezërit e tu e kanë fshehur unazën. Ti, pse nuk munde?

- I dashur baba! A kërkove prej nesh që t'i fshihnim unazat në një vend ku nuk mund t'i shihte askush?

- Po.

- Unë u mundova shumë, por nuk munda të gjej dot një vend ashtu sikur the ti, sepse në çdo vend që shkova, e ndjeja se Allahu i Madhëruar më shihte. Për këtë arsye e solla prapë unazën.

Babai, i kënaqur shumë me fjalët e djalit të tij të tretë, tha:

- Të lumtë biri im! Me këtë sprovë të vogël desha t'ju kujtoja se Allahu na sheh në çdo kohë dhe në çdo vend.

ZOTI IM! TË PRANOJ DHE TË BESOJ ME GJITHË ZEMËR

O Allahu im! Ti ekziston dhe nuk ke nevojë për askënd që të ekzistosh. Ti na ke krijuar dhe Ti na ke lajmëruar për ekzistencën Tënde. Të gjitha qeniet të kanë borxh ekzistencën e tyre. Ti je Ai që e krijove dhe e mban gjallë çdo qenie. Nëse dëshiron, e kthen gjithçka në asgjë!

O Allahu im! Ti je Ai që nuk ke as fillim dhe as fund. Ti je Ai që e fillon dhe e mbaron çdo gjë. Ti je krijuesi i kohës dhe gjithashtu Ti je Ai që sjell fundin e saj. Pafundësia të takon vetëm Ty. Çdo gjë tjetër përveç Teje është e përkohshme. Çdo i lindur do të vdesë dhe çdo qenie do të zhduket. Vetëm Ti je i përhershmi!

O Allahu im! Ti je një dhe i vetëm. Ti nuk ke të ngjashëm dhe as ortakë. E gjithë fuqia është Jotja. Ti je Ai që ke krijuar dhe kujdesesh për gjithçka. Rregulli i përsosur në gjithësi është vepra Jote. Kjo është prova që nuk ka zot tjetër përveç Teje!

O Allahu im! Ne nuk mund të njohim plotësisht Ty. Ti nuk i ngjan asgjëje që na vjen në mendje. Ti je larg prej ngjashmërive. Ekzistenca Jote është prej Vetes Tënde. Ti je i pashoq dhe i Madhëruar. Ne të pranojmë si Zotin tonë të vetëm dhe në të njëjtën mënyrë të adhurojmë!

O Allahu im! Ti je burimi dhe dhënësi i jetës së çdo gjallese. Ti je Ai që sheh qendrën e Tokës, gjerësitë e kozmosit, thellësitë e oqeaneve dhe fshehtësitë e zemrave. Çdo gjë është vepra Jote, që nga qënia që nuk mund të shihet e deri tek planetet më të mëdha. Ti je Ai që e sheh milingonën e zezë që ecën mbi një gur të zi në një natë pa dritë, i di nevojat e saj dhe e furnizon atë!

BISMILAH

Allah është fjala jonë e parë,
plot iman zemra jonë e mbarë .
Punët me emrin Allah,
fillojnë, mbarojnë më mirë s'ka.
Kur zgjohemi çdo sabah,
them menjëherë BISMILAH.
Kur ha, kur pi ndonjë gjë,
pa thënë BISMILAH nuk e lë.
Them gjithmonë BISMILAH
dhe nuk harroj asnjëherë.
Gjithmonë Zotit i drejtohem,
më jep forcë dhe begati përherë.

O Allahu im! Vetëm Ti e krijon prej asgjëje atë që dëshiron. Çdo gjë që ekziston është thjesht për faktin se Ti ke dashur që ajo të ekzistojë. Në çdo punë që bën ka një urtësi dhe nuk ka asnjë forcë që mund ta thyej urdhërin Tënd!

O Allahu im! Ti je Ai që flet fjalën më të drejtë dhe më të bukur. Ti je Ai që i ke mëshiruar robët e Tu dhe u ke dërguar shpalljen hyjnore. Sikur deti të ishte bojë dhe pemët lapsa, nuk do të mbaronin dot së shkruari fjalët e Tua!

O Allahu im! Ti je Ai që krijon nga asgjëja dhe çdo krijesë e bën asgjë. Ti krijon çdo gjë me masë të caktuar dhe kujdesesh për to me Madhështinë dhe Fuqinë Tënde!

Zoti ynë! Pastroje zemrën tonë prej mendimeve që nuk i meriton Madhështia Jote!

Na bëj që jetën tonë t'ia dedikojmë adhurimit Tënd dhe të japim shpirt si myslimanë!

Në ditën e gjykimit mos na turpëro për shkak të gjynaheve dhe të metave tona!

Na i fal gjynahet që kemi kryer haptazi dhe fshehtazi!

Na ndihmo në rehati dhe në vështirësi!

Ti je Ai që i di të gjitha dëshirat tona dhe i dëgjon të gjitha lutjet tona.

O Allah! Pranoi lutjet tona!

Amin!

BESIMI I DJALOSHIT

Një ditë Resulullahu sal-lallahu alejhi ve sel-lem u tregoi shokëve të tij një ngjarje.

"Në një popull para jush, jetonte një mbret me magjistarin e tij. Kur magjistari filloi të plakej i tha mbretit:

- Unë po plakem tashmë. Më gjej një djal të ri që t'ia mësoj magjinë.

Mbreti e dëgjoi fjalën e magjistarit dhe i dërgoi një djalë të ri. Kur i riu po shkonte tek magjistari, rrugës tek një vendi i shkretë, rastisi me një murg i cili i kishte ngritur

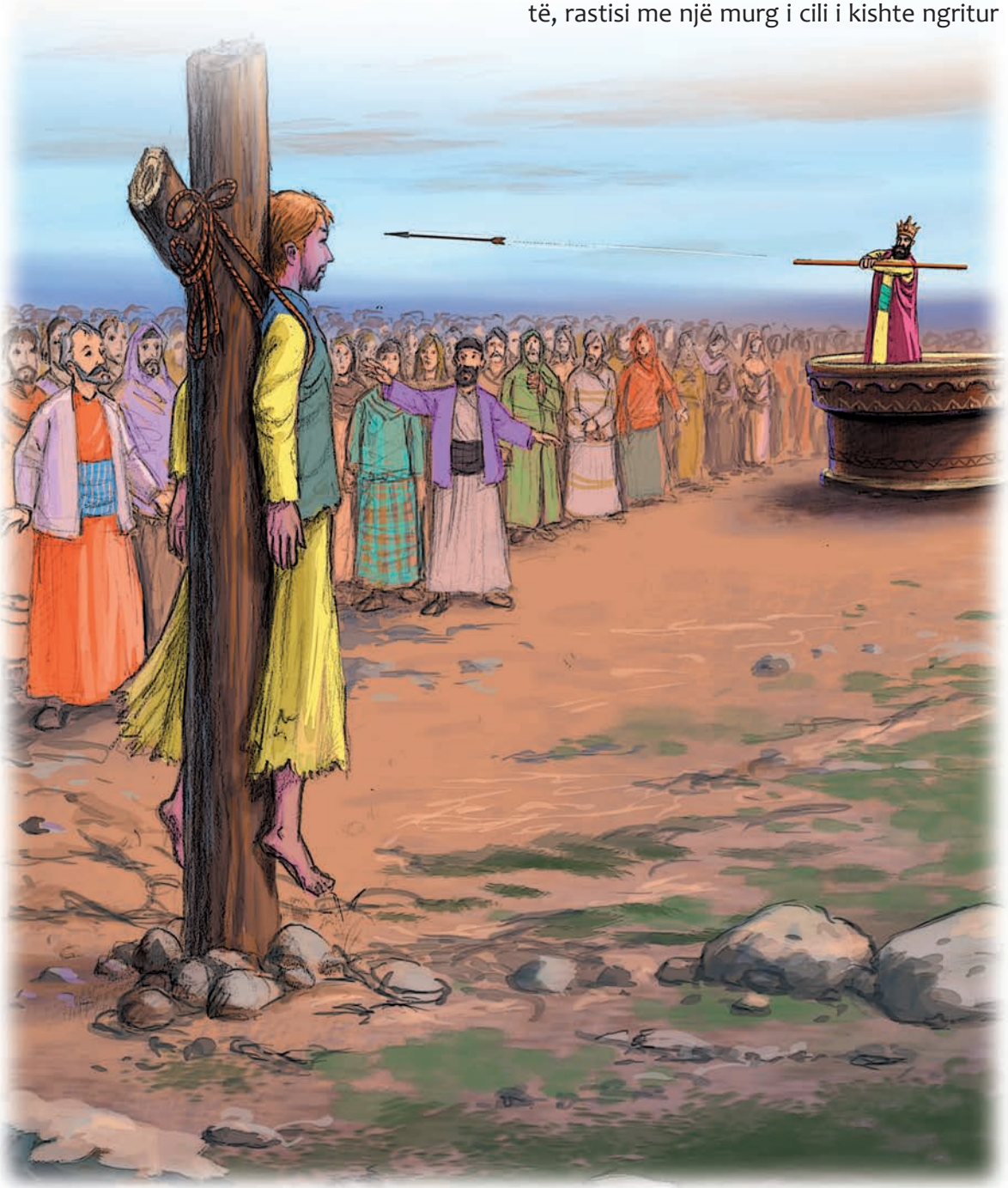

krye mbretit për arsye se mbreti e mbante veten për Zot. Duke shpëtuar prej mbretit dhe njerëzve të tij ishte fshehur në këtë vend të shkretë.

Sa herë që djali i ri shkonte tek magjistari, kthehej edhe tek murgu. Atij i pëlqenin shumë gjërat që i tregonte murgu. Madje ndonjëherë bëhej vonë, sepse e kishte të vështirë të ndahej prej tij.Kur djali vonohej, magjistari nxehej me të dhe e rrihte.

Një ditë, rastisi një kafshë grabitqare që i pengonte njerëzit të kalonin në rrugë. Në atë moment tha me vete: "Tani do ta mësoj se kush është më i fortë, magjistari apo murgu" dhe menjëherë mori një gur në dorë. Pastaj duke thënë; "O Allahu im! Nëse i do më shumë veprat e murgut se sa të magjistarit, vrite këtë kafshë që t'u hapet rruga njerëzve" e gjuajti gurin në drejtim të kafshës. Kafsha ngordhi dhe njerëzit vazhduan rrugën të qetë. Më vonë djali shkoi tek murgu dhe i tregoi për atë që kishte ndodhur. Murgu i tha djalit:

- Djalosh! Shoh që ti paske arritur një gradë të lartë. Madje edhe më të lartë se unë. Kam frikë se së shpejti do të ndodhë një gjë e keqe. Nëse ndodh një gjë e tillë, mos i trego askujt për vendin tim.

Djaloshi filloi të shëronte të verbrit, lebrozët dhe sëmundjet e tjera. Famën e djalit e dëgjoi një i afërm i mbretit, të cilit i ishin verbuar sytë. Duke marrë me vete dhurata me vlerë shkoi tek djali dhe i tha:

- Nëse më shëron, të gjitha këto janë të tuat!

Djali thotë:

- Unë nuk mund të shëroj askënd me fuqinë time. Shërimin e jep vetëm Allahu i Madhëruar. Nëse beson tek Allahu, unë mund t'i lutem Atij dhe nëse Ai dëshiron, të jep shërim.

I afërmi i mbretit besoi dhe Allahu i Madhëruar e shëroi. Më vonë ai shkoi tek mbreti dhe zuri vendin e tij në oborrin e mbretit si më parë.

Mbreti e pyeti:

- Kush t'i shëroi sytë?

Ai tha:

- Zoti im.

Këtë herë mbreti iu hakërrua :

- Ke ndonjë zot tjetër përveç meje?

Ai tha:

- Zoti im dhe Zoti yt është Allahu i Madhëruar.

Mbreti i inatosur e arrestoi të afërmin e vet dhe e torturoi derisa ai i tregoi vendin e djaloshit. Më pas e kapën djalin dhe e sollën tek mbreti. Mbreti e pyeti:

- Djalosh! Me sa duket magjia jote qenka aq e fortë sa të shërojë të verbërit dhe lebrozët. Kam dëgjuar se ke bërë shumë punë, apo jo?

Djali tha:

- Jo, unë nuk mund të shëroj askënd. Shërimin e jep vetëm Allahu i Madhëruar.

Mbreti, duke menduar se djaloshi i ka mësuar këto gjëra prej murgut, e arrestoi atë dhe e torturoi derisa djali i tregoi vendin e murgut.

Ata e kapën dhe sollën murgun tek mbreti. I thanë që të hiqte dorë nga feja e tij, por murgu nuk pranoi. Për këtë arsye mbreti dha urdhër që ta sharronin me sharrë në dy pjesë, nga koka tek këmbët. Më vonë sollën të afërmin e mbretit të cilit i thanë që të hiqte dorë nga besimi i tij. Por edhe ai nuk pranoi. Kështu që mbreti dha urdhër që edhe atë ta sharronin në dy pjesë. Më vonë sollën djaloshin të cilit i thanë të hiqte dorë nga besimi, por edhe ai nuk pranoi. Pastaj mbreti ua dorëzoi djaloshin ushtarëve të tij duke i urdhëruar kështu:

- Çojeni tek maja e asaj kodre. Nëse heq dorë prej fesë, mirë! Nëse nuk heq, lëshojeni të rrokulliset poshtë.

Ushtarët e çuan djalin në majë të kodrës.

Djali filloi të lutej:

- O Allahu im, më shpëto si të duash nga dora e këtyre njerëzve! Më pas kodra u drodh dhe ushtarët e mbretit u rrokullisën poshtë. Djali shpëtoi dhe u kthye tek mbreti. Mbreti i tha:

- Ç'u ndodhi atyre që kishe pranë?

Djaloshi ia ktheu:

- Allahu më shpëtoi prej tyre.

Më pas mbreti ua dorëzoi djaloshin disa ushtarëve të tjerë duke u thënë:

- Merreni dhe hipeni në një anije. Nëse ndërron fenë, mirë! Nëse jo hidheni në det që të mbytet.

Ata e morën djalin dhe shkuan. Djali përsëri u lut:

- O Allahu im, më shpëto si të duash nga dora e këtyre njerëzve!

Anija u përmbyt me gjithë ekuipazhin, ndërsa djali u kthye i padëmtuar tek mbreti.

Kur mbreti e pa e pyeti përsëri:

- Ç'u ndodhi atyre që kishe pranë?

Djaloshi thotë:

- Allahu më shpëtoi prej tyre dhe shtoi:

- Nëse nuk bën ato që të them unë, nuk mund të më vrasësh dot.

Mbreti tha:

- Ç'janë ato?

Djaloshi thotë:

- Mblidhe të gjithë popullin në një fushë të gjerë. Ndërsa mua më lidh në një trung hurme. Pastaj merr harkun dhe shigjetën dhe gjuaj duke thënë "Në emër të Zotit të djaloshit". Ja pra, vetëm duke vepruar kështu mund të më vrasësh.

Mbreti e mblodhi popullin në një fushë të gjerë dhe e lidhi djaloshin në trungun e një hurme. Pastaj mori një shigjetë nga të djaloshit dhe e vuri në mes të harkut. Pastaj duke thënë, " Në emër të Allahut, Zotit të djaloshit" e gjuajti shigjetën. Shigjeta e kapi djalin në kokë dhe ai vdiq.

Kur populli e pa këtë tha:

- Ne besuam në Zotin e djaloshit.

Njerëzit e mbretit e lajmëruan mbretin për gjendjen duke thënë:

- A e sheh? Më në fund ndodhi ajo që kishe frikë. Edhe populli besoi.

(Muslim, Zuhd, 73)

EMRAT MË TË BUKUR (ESMAU'L – HUSNa) I TAKOJNË ALLAHUT

Allahu i Madhëruar na e ka prezantuar veten e Tij me emra dhe cilësi. Këto emra me të cilat na ka njoftuar Allahu në Kuran dhe na ka mësuar Profeti ynë (a.s.), quhen Esmau'l – Husna (Emrat më të bukur).

Në Kuranin Famëlartë thuhet; "Allahut i përkasin emrat më të bukur, prandaj thirreni Atë (lutuni Atij) me to..." (A'raf, 180) duke dëshiruar prej nesh që kur t'i drejtohemi dhe t'i lutemi Allahut, të përdorim këto emra.

Edhe Profeti ynë (a.s.), duke na njoftuar për emrat e Allahut të Madhëruar, ka urdhëruar:

"Allahu i Madhëruar ka nëntëdhjetë e nëntë emra. Kushdo që i mëson përmendsh dhe i përmend, do të hyjë në xhenet." (Buhari, Deavat, 76; Muslim, Zikir, 5-6)

Në hadithin e mësipërm, shprehja "i mëson përmendsh dhe i përmend" nënkupton, pranimin e Allahut me emrat më të bukur, kujtimin dhe përmendjen e Tij gjithmonë me këto emra. Gjithashtu nënkupton edhe shikimin e jetës dhe të ngjarjeve nga dritarja e këtyre emrave. Përshembull, në mëshirën e nënës të kujtojmë emrin "Rrahman dhe Rrahim", në mirësitë që zotërojmë, emrin "Rrezzak", në faljen e gjynaheve, emrin "Gafur", në ardhjen e pranverës, emrin "Muhji" dhe në ardhjen e vdekjes, emrin "Mumit".

Nëse i mësojmë këto emra me kuptimet e tyre dhe përmirësojmë sjelljet tona, do të bëhemi nga robët e dashur të Allahut. Kështu që do të meritojmë përgëzimin e Profetit (a.s.), me xhenet.

Ejani pra të hapim duart dhe t'i lutemi Allahut me disa prej emrave të Tij të bukur...

JA ALLAH اللَّهُ	O Allahu im që zotëron emrat dhe cilësitë më të bukura! 	Po të lutemi me emrin Tënd më të famshëm. Pranoji lutjet tona!
JA RRAHMAN JA RRAHIM الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ	O Allahu im që kujdesesh me mëshirë ndaj të gjitha krijesave! 	Na mëshiro në këtë botë dhe në botën tjetër!
JA RREZZAK الرَّزَّاقُ	O Allahu im që furnizon të gjitha krijesat! 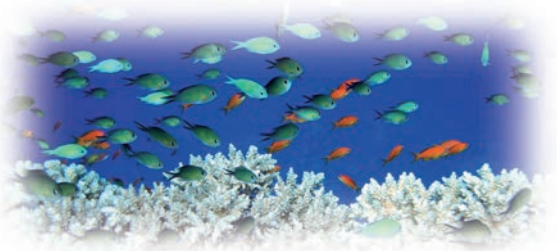	Na jep mirësi dhe frunizim të pastër!
JA HAFIDH الْحَفِيظُ	O Allahu im që mbron çdo gjë! 	Më ruaj mua, familjen time dhe të gjithë myslimanët nga çdo fatkeqësi!

JA MUSAVVIR الْمُصَوِّرُ		O Allahu im që krijon çdo gjë në formën më të bukur!	Zbukuroje moralin tim ashtu sikur ke zbukuruar pamjen time!
JA MUXHIB الْمُجِيبُ		O Allahu im që dëgjon dhe pranon çdo lutje që rrjedh nga zemra dhe derdhet nga buzët!	Na bëj prej atyre që të luten me gjithë zemër dhe nga ata që u pranohen lutjet!
JA HADI الْهَادِي		O Allahu im që udhëzon në rrugë të drejtë!	Mos na ndaj nga rruga e drejtë e Islamit!
JA HAJJU JA KAJJUM الْحَيُّ الْقَيُّومُ		O Allahu im i gjallë dhe plot jetë që drejton dhe kujdesesh për Gjithësinë!	Na bëj prej atyre që e shpenzojnë jetën që u ke falur në rrugën Tënde. Mos e lidh zemrën tonë pas gjërave kalimtare të kësaj bote!
JA VEDUD الْوَدُودُ		O Allahu im që je burimi i dashurisë dhe merituesi i saj!	Na i bëj të dashur të dashurit e Tu!

ATO QË PËRFITOJMË NGA BESIMI NË ALLAHUN

BESIMI NË ALLAHUN

- Na fal një ndjenjë sigurie të pafundme.
- Bëj që të sillemi me mëshirë ndaj të gjitha krijesave.
- Bëj që të jemi më të kontrolluar në veprimet tona
- Na bën njerëz të drejtë dhe të sigurtë.

T'i besosh një fuqie madhështore dhe të presësh suksesin e çdo pune vetëm prej Tij, është burimi i një ndjenje të lartë sigurie për qenien njerëzore e cila nga natyra është shumë e dobët. Çdo gjë është në dorën e Allahut të Madhëruar dhe çdo gjë ndodh në sajë të Tij. Ai nuk i zhgënjen ata që i besojnë Atij. Asnjë nuk mund të na bëjë dobi ose dëm nëse nuk e lejon Allahu.

Kështu i besojmë Allahut ne besimtarët. Ky besim na jep një ndjenjë sigurie të pafundme. Çdo ditë të re e fillojmë me parimin "Allahu na mjafton.

Sa mbrojtës i mirë është Ai". Kjo na shpëton prej dembelizmit, pesimizmit, shqetësimeve të kota, stresit dhe na bën të jetojmë një jetë të qetë.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Nëse ju ndihmon Allahu, s'ka kush t'ju mposhtë, por nëse ju lë pa ndihmën e Tij, kush do t'ju ndihmojë, përveç Tij?! Pra, vetëm tek Allahu le të mbështeten besimtarët".

(Âl-i İmrân Sûresi, 160. âyet)

Ne besojmë se çdo krijesë ekziston në sajë të dashurisë dhe të mëshirës së pafundme të Allahut të Madhëruar. Një besim i tillë na bën të sillemi me mëshirë ndaj të gjitha krijesave, sepse për ne çdo krijesë është vepra e mëshirës së Allahut dhe tregues i ekzistencës dhe njëshmërisë së Tij.

Kështu që, të gjitha krijesat që Allahu u ka dhënë jetë, i shohim me syrin e mëshirës. Për këtë arsye, nuk i bëjmë dëm familjes dhe shoqërisë sonë, madje nuk e cënojmë as edhe një milingonë. Edhe krijesat e tjera të cilave Allahu nuk u ka dhënë jetë janë mirësi që Ai na i ka falur. Prandaj duhet të kemi kujdes që t'i përdorim pa i shpërdoruar.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Shumë kohë më parë, një njeri që udhëtonte, e mori etja. Diku gjeti një pus dhe zbriti për të pirë. Pasi piu doli prapë, por ç'të shihte! Një qen kishte nxjerrë gjuhën përjashta dhe nga etja e madhe që kishte lëpinte tokën e lagur. Njeriu mendoi me vete "Edhe këtë qen e paska marrë etja si mua" dhe zbriti përsëri në pus. E mbushi këpucën e vet me ujë, doli nga pusi dhe i dha për të pirë qenit. Sjellja e mirë e këtij njeriu i pëlqeu Allahut të Madhëruar dhe ia fali të gjitha gjynahet."

Buhari, Musakat, 9.

Zoti ynë, që është më shumë afër nesh se sa damari i qafës, di, dëgjon dhe shikon çdo gjë. Nuk ka asgjë në gjithësi që të ndodhë pa dijeninë e Tij.

Kur besojmë se Zoti ynë di gjithçka që veprojmë, bëhemi më të rregullt me vetveten dhe i kontrollojmë veprimet tona. Kur dalim në kamera ose na bëjnë fotografi, ne tregohemi të kujdesshëm për pamjen e jashtme dhe veprimet tona, duke përdorur autokontrollin.E njëjta gjë vlen edhe kur e dimë se jemi nën kontrollin hyjnor. Atëherë do të jemi më të kujdesshëm në veprimet tona. Veprimet tona do t'i mbajmë nën kontroll, jo për shkak të forcave të rendit apo ndonjë force tjetër njerëzore, por për shkak të vetëdijes sonë se Allahu na sheh në çdo moment. Ne e adhurojmë Allahun me besimin dhe bindjen se edhe pse ne nuk e shohim Atë, Ai na sheh neve. Prandaj çdo gjë që bëjmë, e bëjmë në mënyrën më të mirë dhe mundohemi të kultivojmë mirësinë në shpirtin tonë.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"...Ai është me ju kudo që të gjendeni;
Ai sheh gjithçka që bëni..."

(Hadid, 4)

Kur besojmë në Allahun, e rregullojmë jetën tonë sipas urdhërave dhe ndalesave të Tij. Për shkak të dashurisë që kemi për Allahun e Madhëruar, ne mundohemi që ta fitojmë kënaqësinë e Tij. Frikësohemi prej zemërimit dhe xhehenemit të Tij dhe qëndrojmë larg prej veprimeve që nuk e kënaqin Atë. Kështu që brenda nesh formohet një vetëdije devotshmërije. Një besim i tillë na bën njerëz të drejtë dhe të sigurtë. Bëhemi nga ata njerëz që janë të drejtë në fjalë e në vepra. Çfarëdo që të ndodhë, nuk ndahemi nga e drejta dhe nuk bëhemi gënjeshtarë, mashtruesa, dredharakë dhe nuk e tradhtojmë amanetin.Bëhemi myslimanë të vendosur dhe shembull i drejtësisë si Profeti ynë i dashur që duhej dhe respektohej nga të gjithë.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Pa dyshim, ata që thonë: "Zoti ynë është Allahu!" dhe pastaj qëndrojnë në rrugën e drejtë, nuk do të kenë arsye për t'u frikësuar e as për t'u dëshpëruar (kur t'u vijë vdekja). Ata do të jenë banorë të Xhenetit, ku do të qëndrojnë përgjithmonë, si shpërblim për atë që kanë punuar".

(Ahkaf, 13-14)

DASHURIA PËR ALLAHUN

Krijuesi i trupit e i shpirtit tonë dhe mbjellësi i dashurisë në zemrat tona është Allahu i Madhëruar. Një nga emrat e Tij të bukur është "Vedud" që do të thotë se Allahu edhe "do shumë" por edhe "e duan".

Allahu, Burimi i Dashurisë, i do shumë robërit e Tij. Këtë dashuri e ka treguar duke na falur mirësi të panumërta në këtë botë dhe na ka dhënë fjalën se në botën tjetër do të na shpërblejë me mirësi edhe më të mëdha. Prej nesh Ai ka kërkuar që t'i besojmë, ta adhurojmë dhe ta duam ashtu siç na ka urdhëruar Ai vetë.

Ne e duam Allahun si një domosdoshmëri të besimit dhe si shprehje e falënderimit tonë, sepse Ai e meriton më shumë se çdo gjë të dashurohet dhe të falenderohet.

Të duash Allahun e Madhëruar është kulmi i besimit. Ne si besimtarë që besojmë tek Allahun me gjithë zemër, e duam Atë më shumë se çdo gjë, madje edhe më shumë se shpirtin tonë. Sepse ne e dimë mirë se të dashurit tanë si nëna, babai, fëmijët, shokët, ...etj, janë mirësi që na i ka falur Zoti i Madhëruar. Prandaj edhe dashuria jonë për ta nuk është e njëjtë me dashurinë për Allahun.

Ai që dashuron, i bindet të dashurit. Prova më e bukur e besimit dhe e dashurisë sonë ndaj Allahut është bindja ndaj Tij. Dashuria e vërtetë duket në vepra. Besimin dhe dashurinë ndaj Allahut të Madhëruar mund ta tregojmë vetëm nëse i bindemi urdhrave dhe largohemi prej ndalesave të Tij.

Ai që dashuron, gjithmonë e kujton të dashurin dhe ndihet mirë kur e përmend emrin e tij. Ai nuk e harron kurrë atë. Edhe ne si besimtarë që jemi, e kujtojmë gjithmonë Zotin tonë me adhurimet, namazet, leximin e Kuranit dhe lutjet që bëjmë vazhdimisht. Në sajë të emrave të Tij më të bukur, ne mund të njohim madhështinë dhe fuqinë e Tij dhe arrijmë të shprehim dashurinë tonë për Të duke e përmendur me ata emra.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Ekzistojnë tre cilësi që kushdo që t'i zotërojë, do të shijojë ëmbëlsinë e besimit;

- Të duash Allahun dhe të Dërguarin e Tij më shumë se të tjerët.

- Atë që e do, ta duash vetëm për hir të Allahut.

- Meqë Allahu të ka shpëtuar prej të keqes së kufrit (mohimit), ta konsiderosh kthimin në kufr, të shëmtuar dhe të rrezikshme sikur hedhja në zjarr ."

Buhari, Iman, 9.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"...ata që besojnë,
e duan shumë më tepër Allahun..."

(Bekare, 165)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Thuaju (o Muhamed): "Nëse ju e doni Allahun, atëherë më ndiqni mua në mënyrë që Allahu t'u dojë dhe t'ua falë gjynahet! Allahu është Falës i Madh dhe Mëshirëplotë".

(Al-i Imran, 31)

Ai që do Allahun ecën në rrugën e të Dërguarit të Tij. Islami është shkolla më e madhe e dashurisë. Mësuesit e kësaj shkolle janë profetët, njerëzit më të lartë dhe më me vlerë në sipërfaqen e tokës. Profeti ynë i dashur Muhamedi (sal-lall-llahu alejhi ue sel-lem) është në të njëjtën kohë "Habibull-llah" pra, "Robi i dashur i Allahut". Për sa kohë që ne ecim në rrugën e Profetit tonë të dashur, e shprehim më së miri dashurinë për Allahun, por në të njëjtën kohë fitojmë edhe dashurinë e Tij.

Kur zemra jonë do të mbushet me dashurinë për Allahun, jeta jonë merr kuptimin e vërtetë, veprimet tona përmirësohen dhe morali jonë zbukurohet. Për shkak të dashurisë që kemi për Allahun, mundohemi të fitojmë edhe kënaqësinë e Tij. U bindemi urdhrave të Zotit tonë, ecim në rrugën e Profetit tonë dhe nuk ndahemi kurrë nga rruga e drejtë që na ka treguar Ai. Duke vepruar kështu, Allahu do të na dojë dhe do të na marrë në radhët e robërve të Tij më të dashur. Kështu që do të bëhemi prej njerëzve dhe miqve të Tij më të zgjedhur dhe do të fitojmë edhe dashurinë e besimtarëve të tjerë dhe të engjëjve.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Vërtet, zemrat qetësohen
me përmendjen e Allahut!"

(Ra'd, 28)

Një mik i Allahut tha:

- Unë e di se kur më përmend Allahu. Pas këtyre fjalëve, i gjithë populli u mblodh pranë tij dhe i thanë:

- Nga e di këtë? Ai iu përgjigj:

- Kjo është shumë e lehtë. Kur unë e përmend Zotin tim, edhe Ai më përmend mua.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Në të vërtetë, atyre që besojnë dhe bëjnë vepra të mira, i Gjithëmëshirshmi do t'u dhurojë dashuri."

(Merjem, 96)

LUTJA, THELBI I ADHURIMEVE TONA

Lutja ose duaja, është rikthimi tek Allahu dhe kërkimi i ndihmës së Tij, duke pranuar dobësitë tona. Ajo është njëra nga momentet që ndodhemi më afër Allahut. Kur bëjmë lutje, hapim duart, lutemi dhe përgjërohemi. Me anë të lutjes i shprehim Allahut dëshirat dhe kërkesat tona.

Nuk ka ndonjë kohë ose kusht të veçantë për të kryer lutje. Mund të lutemi në çdo kohë dhe në çdo vend. Mirëpo ka vende dhe kohë që janë raste shumë të mira për t'u lutur. Ditët dhe netët e mira, si dita e xhumasë, koha e iftarit dhe e syfyrit, nata e Kadrit etj, janë kohë që nuk duhen lënë pa bërë lutje. Edhe vendet e shenjta, si Qabja, Arafati, etj. janë vende ku lutjet pranohen më së shumti.

Allahu i madhëruar i pranon lutjet që dalin nga zemra dhe nuk e lë duarbosh robin e Tij. Nuk duhet të jemi të nxituar për të shijuar pranimin e lutjeve tona, sepse Allahu e di më mirë se ç'është më e dobishme për robin e Tij. Profeti ynë i dashur, për këtë çështje urdhëron kështu:

"Nëse dikush prej jush lutet dhe nuk nxiton të thotë "sa herë i jam lutur Zotit dhe lutja nuk më është pranuar" lutja e tij do të pranohet se s'bën një ditë." (Buhari, Deavat, 22)

Lutja është adhurimi që e mban gjallë lidhjen tonë me Allahun çdo moment. Ashtu sikur e kujtojmë Allahun në çaste vështirësie, ashtu duhet ta kujtojmë dhe t'i lutemi Atij edhe kur jemi në bollëk dhe rehati.

Të luten të tjerët për ty është po aq e rëndësishme sa të lutesh vetë. Të ndihmojmë nënën në shtrimin e sofrës, të moshuarit ose shokët në problemet e tyre, janë raste të mira për të marrë lutjet e tyre. Kështu që duhet të mundohemi sa më shumë që të marrim lutjet e prindërve tanë, të moshuarve, dijetarëve, mësuesve, miqve, komshinjve, jetimëve dhe të varfërve. Por në të njëjtën kohë edhe ne duhet të bëjmë lutje për vëllezërit tanë myslimanë.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Lutja është thelbi i adhurimit."

Tirmidhi, Deavat, 1

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Kur robërit e Mi (besimtarë) të pyesin për Mua, (thuaju se)Unë jam afër, i përgjigjem lutjeve të lutësit, kur ai më lutet Mua..."

(Bekare, 186)

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Kujtoje Allahun kur je në bollëk dhe rehati që Ai të të kujtojë kur të jesh në vështirësi."

Ahmed ibën Hanbel, Musned, I, 307

Allahu im! Fale dhe ruaje Ummetin e Muhamedit. Ndihmoji dhe mëshiroji ata përherë.

URDHËRO ROBI IM

Një Mysliman çohej çdo natë, e përmendte Allahun dhe i lutej Atij. Një herë Shejtani i tha:

- O ti njeri që e përmend shumë Allahun! Gjithë natën thërret Allah, por a të thotë ndokush "urdhëro" lutjeve të tua? Nuk po të vjen as edhe një përgjigje e vetme! Pra, deri kur do të vazhdosh me lutje?

Njeriut iu thye zemra... E vuri kokën përdhe dhe fjeti. Në ëndërr dëgjon një zë:

- Eja në vete, zgjohu! Përse e le lutjen dhe përmendjen e Allahut? Përse u mërzite?

Njeriu:

- Ngaqë nuk vjen asnjë përgjigje që të thotë "urdhëro"! Kam frikë se mos më kanë dëbuar.

Pas kësaj dëgjoi t'i thonë:

- Thënia jote "Allah" është në sajë të thënies së Tij "urdhëro". Nëse Ai nuk do të thoshte "Urdhëro robi im" ti nuk do të mundje dot të thoshe "Allah" dhe t'i luteshe Atij. Lutja jote është në sajë të frymëzimit që Allahu fut në zemrën tënde. Përpjekjet e tua janë vetëm në sajë të Allahut që t'i ka zgjidhur këmbët për t'ju afruar Atij. Pas çdo thënies tënde "O Zoti im", vjen thënia e Allahut "Urdhëro". Shpirti i atij që është larg adhurimit dhe lutjes, është larg edhe prej kësaj lutjeje (O Zoti im), sepse ai nuk e ka merituar ende që të lutet "O Zoti im". Gjuha, zemra dhe shpirti i tij janë të kyçura.

Mbase Allahu nuk i ka dhënë problemе, sëmundje dhe fatkeqësi në mënyrë që ai të mos ankohet dhe të qahet. Duhet të kuptojmë se, vështirësitë dhe problemet që na bëjnë t'i lutemi Allahut, janë më të mira se të gjitha pasuritë e botës që na bëjnë ta harrojmë Atë. Lutja pa hall është e ftohtë, ndërsa lutja që bëhet kur jemi në vështirësi, del nga zemra.

FSHIRJA PREJ MEJE, SPËRKATJA PREJ TEJE

Kishte me muaj që nuk binte asnjë pikë shiu. Për kafshët nuk gjendej ujë tjetër përveç baltës së ngelur në gjolin e vogël. Njerëzve nuk u kishte ngelur tjetër veç ujit të pusit që vinte e thahej. Ata besonin se nuk kishte rrugë tjetër përveçse t'i përgjëroheshin Allahut. Me ditë të tëra bënë lutjen e shiut, prenë kurbane, shpërndanë lëmoshë dhe u kujdesën për jetimët, por përsëri kërkesa e tyre nuk u plotësua.

Tashmë ishin pa rrugëzgjidhje.U mblodhën disa fshatra së bashku dhe dolën përsëri të bëjnë lutjen e shiut. I gjithë populli i fshatrave, të mëdhenj, të vegjël, të rinj dhe të mos-huar u mblodhën në një shesh. Erdhën edhe hoxhallarët e fshatrave përreth. U këndua Kuran dhe u bënë lutje. U shpërnda lëmoshë dhe u prenë kurbane. U lutën me orë të tëra dhe të gjithë i kishin ngritur sytë nga qielli. Por përsëri në qiell nuk dukej as edhe një re e vogël.

Të nesërmen do të dilnin përsëri për lutjen e shiut. Agoi dita dhe çdo vend u ndriçua. Dukej sikur sot do të ishte edhe më nxehtë se ditët e tjera. Gratë e fshatit që në orët e para të mëngjesit kishin zënë radhën tek gryka e pusit dhe po prisnin të merrnin ujin që u nevojitej. Edhe burrat i kishin mbaruar punët e tyre dhe pas pak do të mblidhe-shin tek sheshi për të filluar lutjen e shiut. Sot do të vinte edhe myftiu me disa hoxhallarë të njohur prej qytetit.

Populli i fshatrave përreth sapo kishte filluar të vinte, kur kishin mbërritur edhe hoxhallarët nga qyteti, por në momentin që po fillonte programi i lutjeve, një grua e moshuar doli tek dera e shtëpisë duke mbajtur belin me dorë. Për shkak të sëmundjes dhe moshës së thyer nuk mund të shkonte tek sheshi. Asaj i vinte shumë keq për thatësirën dhe gjithmonë bënte tevbe (pendim) dhe kërkonte falje. Ajo nuk e humbte kurrë shpresën dhe thoshte gjithmonë se, Allahu është i mëshirshëm ndaj robërve të Tij dhe se një ditë patjetër do të binte shi.

Megjithëse gruaja e moshuar ishte kërrusur shumë, ajo merrte fshesën në dorë dhe me mundim të madh fshinte oborrin përpara shtëpisë. Teksa mundohej të drejtonte belin, ajo shikonte nga qielli me sy të përlotur. Gjithmonë, përpara së të fshinte oborrin, e spërkaste tokën me ujë që të mos ngrihej pluhur. Mirëpo për shkak të thatësirës së madhe nuk mundi ta spërkaste tokën me ujë dhe pluhuri që u ngrit i hyri në hundë. Kush e di se sa dëshironte të kishte pak ujë ! Ja pra, në atë çast, nga goja e saj u derdhën këto fjalë: "O Zoti im! Fshirja prej meje, spërkatja prej teje".

Kjo ishte e gjitha. Nuk kishte hyrë ende nga dera e oborrit dhe ja ku prej së largu u dukën disa njolla të zeza. Retë e shiut që u afruan brenda disa minutave, mbuluan gjithë qiellin. Brenda gjysmë ore filloi të binte një shi i madh. Populli që ishte mbledhur për të bërë lutje nuk u largua nga habia e madhe dhe të gjithë u lagën. Nga një anë, falënderonin Allahun e Madhëruar duke derdhur lot dhe nga ana tjetër po ktheheshin në shtëpi ende të habitur ngaqë nuk po e kuptonin të fshehtën e kësaj ndodhie...

PËRGJEGJËSITË E MYSLIMANIT

Ne

* Çdo të mirë që zotërojmë, ia kemi borxh Allahut.
* Nuk i shoqërojmë Allahut asnjë shok.
* Nuk pranojmë Zot tjetër përveç Allahut.
* E duam Allahun më shumë se çdo gjë tjetër.
* Adhurojmë vetëm Allahun.
* I lutemi dhe kërkojmë ndihmë vetëm prej Allahut..
* I besojmë Allahut dhe besojmë se Ai nuk do të na lërë të vetmuar dhe pa ndihmë.
* E dimë se gjithë të mirat vijnë prej Allahut dhe e falënderojmë Atë.
* Falim namazin vetëm për Allahun dhe vetëm Atij i bëjmë sexhde.
* Shpresojmë në mëshirën e Allahut dhe frikësohemi prej dënimit të Tij.
* Bëjmë ato që na ka urdhëruar Allahu i Madhëruar.
* Nuk i Bëjmë ato që Ai i ka ndaluar.
* E duam Allahun dhe e përmendim emrin e Tij në çdo kohë dhe në çdo vend.
* Lexojmë, dëgjojmë dhe mundohemi të kuptojmë fjalën e Allahut, Kuranin Famëlartë.

SEPSE NE JEMI MYSLIMANË

KUSH DO TË TË SHPËTOJË?

Resulullahu (a.s.), kishte organizuar një fushatë ushtarake në krahinën e Nexhdit në Gadishullin Arabik. Pasi përfundoi fushatën ushtarake në këtë krahinë, ushtria myslimane po përgatitej për t'u kthyer në Medine. Ata ishin shumë të lodhur, sepse koha iahte shumë e nxehtë dhe përpara i priste një udhëtim i gjatë. Kishte hyrë koha e drekës kur ushtria ndaloi për të pushuar në një luginë me pemë dhe shkurre. Sahabët zgjodhën një hije peme të përshtatshme me qëllim që Profeti (a.s.), të pushonte i qetë. Ndërsa vetë u shpërndanë nëpër hijet e pemëve të tjera përreth.

Për shkak të lodhjes dhe të nxehtit të madh ushtarët i zuri gjumi shumë shpjet. Ndërsa Profeti, u ul për të pushuar poshtë pemës që i zgjodhën sahabët, e vari shpatën në pemë dhe fjeti...

Armiqtë i kishin ndjekur fshehurazi... Kështu që, pushimi që po bënte ushtria myslimane ishte një rast shumë i mirë për t'i sulmuar. Mushrikët, për të vrarë Profetin (a.s.), nxitën një person nga mesi i tyre që quhej Gavres. Duke ecur tinëz dhe pa u vënë re, Gavresi arriti të shkonte deri tek Profeti (a.s.). Mori shpatën e varur në pemë dhe e ngriti për t'i rënë Profetit tonë të dashur (a.s.). Mirëpo sapo e ngriti shpatën pa që sytë e bekuar të Profetit (a.s.), u hapën.

Gavresi tha:

- O Muhamed! Tani kush do të të shpëtojë ty nga dora ime?

Profeti ynë i dashur (a.s.), pa u shqetësuar dhe pa u frikësuar përballë armikut që donte ta vriste, iu përgjigj:

- Allahu !

I tronditur nga besimi i patundur i Profetit (a.s.), mushrikut i ra shpata nga dora. Profeti (a.s.), e mori shpatën që kishte rënë tokë dhe iu kthye mushrikut duke i thënë:

- Po tani, ty, kush do të të shpëtojë nga dora ime?!

I hutuar nga ajo që ndodhi Gavresi i thotë:

- Prit ! Mos më dëno menjëherë ! Resulullahu (a.s.), e pyeti :

- A pranon se nuk ka Zot tjetër përveç Allahut dhe se unë jam i dërguari i Tij?

Gavresi tha:

- Jo, nuk pranoj. Por të jap fjalën që nuk do të luftoj më me ty dhe nuk do të bashkohem më me asnjë grup që lufton kundër teje.

Pas kësaj, Resulullahu (a.s.), e la të lirë këtë njeri i cili pak më parë donte ta vriste. Sahabët që u shqetësuan prej zërave erdhën menjëherë pranë Profetit (a.s.). Gavresi u largua prej aty mes shikimeve të habitura të sahabëve. Ai u ndikua shumë nga sjellja e mëshirshme e Profetit tonë të dashur (a.s.), dhe kur u kthye tek shokët e vet, tha këto fjalë:

- Sapo jam kthyer nga takimi me njeriun më të mirë që kam njohur ndonjëherë.

(Buhari, Xhihad, 84)

PROFETI YNË (A.S.), E DONTE SHUMË ALLAHUN

Profeti ynë i dashur (a.s.), e donte Allahun e Madhëruar më shumë se gjithçka. Dashuria e tij për Allahun nuk ngjasonte me asnjë lloj tjetër dashurie. Për ta bërë këtë dashuri të vazhdueshme, ai hapte duart dhe i lutej Allahut kështu : " Allahu im! Bëje dashurinë time për Ty, më të madhe se dashuria për shpirtin tim, familjen time dhe ujin e ftohtë!" (Tirmidhi, Deavat, 72)

Profeti ynë (a.s.), në të gjitha marrëdhëniet e tij me botën, njerëzit, kafshët dhe krijesat e tjera, gjithmonë synonte që të fitonte dashurinë e Allahut. Për shkak të dashurisë për Allahun, ai sillej me mëshirë ndaj të gjitha krijesave të Allahut. Në çdo mendim dhe veprim ai mundohej të fitonte kënaqësinë e Allahut dhe nuk e lëshonte kurrë nga goja këtë dua: " Allahu im ! Dëshiroj që, të të dua Ty, ata që të duan Ty dhe veprat që do të më bëjnë të fitoj dashurinë tënde." (Tirmidhi, Deavat, 72)

Profeti ynë e përmendte shumë Allahun dhe thoshte se; "Ndryshimi midis atij që e përmend Allahun dhe atij që nuk e përmend Atë, është si ndryshimi midis të gjallit dhe të vdekurit." (Buhari, Deavat, 66). Ai, çdo punë e fillonte duke përmendur Allahun dhe ndiente kënaqësi të papërshkrueshme kur përmendte emrat e bukur të Tij.

Profeti ynë i dashur druhej shumë nga mosbindja ndaj urdhrave të Allahut. Ai, gjithmonë jetonte me frikën e dëbimit nga dashuria dhe mëshira e Allahut. Nga dashuria dhe respekti i madh për Allahun, i rrënqethej zemra. Ai nuk linte asgjë

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Allahu im! Ti je Zoti im. Nuk ka Zot tjetër përveç Teje. Ti më ke krijuar dhe unë jam robi Yt. Po mbaj fjalën që të kam dhënë, me aq sa kam mundësi. Strehohem tek Ti nga e keqja e gjynaheve që kam kryer. I përmend me mirënjohje para Teje mirësitë e tua dhe i pranoj gjynahet e mia. Më fal mua! Pa dyshim që askush tjetër nuk mund t'i fali gjynahet përveç Teje."

Buhari, Deavat, 2

mangut nga urdhrat e Allahut, dhe thoshte; "Unë jam ai që e njoh dhe e kam më shumë frikë Allahun." (Buhari, I'tisam, 5). Ai nuk e hiqte kurrë nga mendja dënimin e ashpër të Allahut. Kur frynte erë e fortë, kur gjëmonte ose kur qiellin e kaplonin re të zeza, ai kujtonte gjithmonë popujt e mëparshëm të cilët ishin shkatërruar prej Allahut. Në këto raste, me frikë ndaj Allahut, lutej dhe falte namaz. Kur lexonte dhe dëgjonte Kuran ose kur ishte në namaz, zemra i rrënqethej nga frika prej Allahut dhe nuk i mbante dot lotët, por qante.

Profeti ynë i dashur (a.s.), besonte në ndihmën e Allahut çdo moment dhe i dorëzohej Atij. Gjatë emigrimit për në Medine, kur Ebu Bekri (r.a.), pa se mushrikët u afruan deri tek hyrja e shpellës dhe u frikësua se mos i ndodhte ndonjë e keqe

Profetit, Resulullahu i tha; "Mos u frikëso! Allahu është me ne."

Megjithëse Resulullahu (a.s.), e dinte mirë ashpërsinë e dënimit të Allahut, ai, kurrë nuk i humbiste shpresat nga mëshira e Tij. Ai jetonte një jetë të ekuilibruar midis frikës dhe shpresës. Megjithëse Profet, ai shprehej se edhe ai vetë nuk do të shpëtonte po të mos ishte mëshira e Allahut. Ai thoshte se; "Lutja është thelbi i adhurimit" (Tirmidhi, Deavat, 1) dhe sa herë që kishte mundësi, i drejtohej dhe i lutej Allahut që të bëhej rob më i mirë. Dhe gjithmonë dëshironte prej Allahut mëshirë dhe falje.

Profeti ynë (a.s.), ishte njeriu që e falënderonte Allahun më shumë se çdo kush tjetër. Ai, me adhurimet që kryente natë e ditë, mundohej që të shprehte dashurinë që e tij ndaj Allahut. Për të falënderuar Allahun nuk mjaftohej me adhurimet farz (të obliguara), por kryente edhe adhurime nafile (vullnetare). Në ditë të caktuara të muajit agjëronte dhe gjatë natës falte namaz. Madje, ndonjëherë ndodhte që t'i ënjteshin këmbët nga qëndrimi një kohë të gjatë në këmbë. Njëherë, kur u pyet se, "Përse e lodh veten kaq shumë kur ty të janë falur gabimet e shkuara dhe të ardhshme", ai u përgjigj; " A mos të jem një rob falënderues ndaj Allahut?" (Buhari, Tefsir, Surja 48, 2)

Profeti ynë i dashur, shembulli ynë për çdo çështje, na ka treguar se, falënderimi i vërtetë ndaj Allahut mund të arrihet vetëm me bindje dhe adhurim. Ai mundohej gjithmonë të ishte një rob që e falënderon Zotin. Lutej dhe na ka këshilluar edhe ne që të lutemi me këto fjalë; " Allahu im! Më ndihmo që të falënderoj Ty për mirësinë e kujtimit dhe përmendjes Tënde dhe të zbukuroj adhurimin tim ndaj Teje!" (Ebu Davud, Vitr, 26). Ai e falënderonte Allahun në rehati dhe në vështirësi. Për çdo mirësi që i jepte Allahu, thoshte gjithmonë "Elhamdulil-lah" dhe e shprehte me gjuhë atë që i vinte nga zemra.

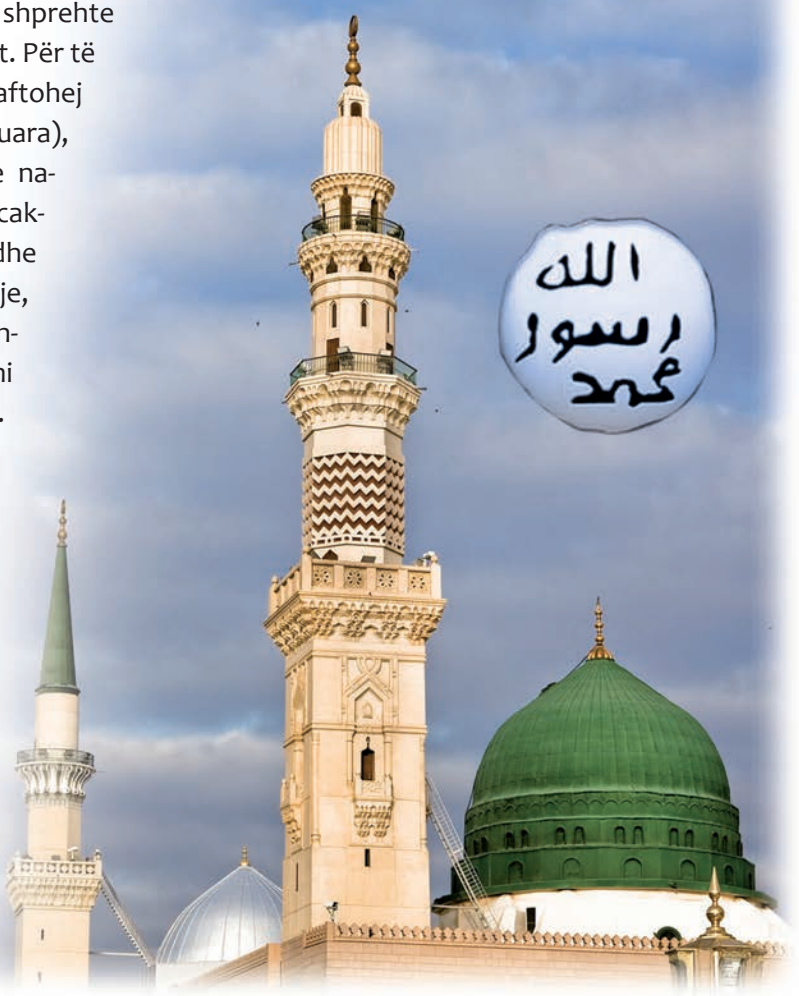

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَهُ
مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ
عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا
يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۖ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ۝

AJETU'L-KURSI

Allahu! Nuk ka zot tjetër përveç

Tij, të Gjallit, të Përjetshmit, Mbajtësit të gjithçkaje! Atë nuk e kaplon as dremitja, as gjumi! Atij i përket gjithçka që gjendet në qiej dhe gjithçka që gjendet në tokë. Kush mund të ndërhyjë tek Ai për ndokënd pa lejen e Tij? Ai di çdo gjë që ka ndodhur përpara dhe çdo gjë që do të ndodhë pas njerëzve, kurse ata nuk mund të përvetësojnë asgjë nga Dituria e Tij, përveçse aq sa Ai dëshiron. Kursi-u (Froni) i Tij shtrihet mbi qiejt dhe Tokën dhe Ai nuk e ka të rëndë t'i ruajë ato. Ai është i Larti, Madhështori!

(Bekare, 255)

PYETJE

Të provojmë veten

1. **Cila nga cilësitë e mëposhtme duhet të gjenden tek një mysliman që të shijojë ëmbëlsinë e besimit?**
   a) Të duash Allahun dhe të Dërguarin e Tij më shumë se çdo gjë.
   b) Atë që e do, ta duash vetëm për hir të Allahut.
   c) Të konsiderosh kthimin në kufur, të shëmtuar dhe të rrezikshme sikur hedhja në zjarr.
   d) Të gjitha.

2. **Cilat nga shprehjet e mëposhtme në lidhje me lutjen, janë të gabuara?**
   a) Për të kryer lutje nuk ka ndonjë kohë ose kusht të veçantë.
   b) Për të kryer lutje është e detyrueshme të marrësh abdest.
   c) Lutja, çdo çast e mban gjallë lidhjen tonë me Allahun.
   d) Të lutemi kur jemi në rehati që Allahu të na ndihmojë kur jemi në vështirësi.

3. **Cila nga fjalitë e mëposhtme nuk përdoret për të treguar dashurinë e Profetit (a.s.), ndaj Allahut?**
   a) E përmendte shumë Allahun.
   b) Synonte që në të gjitha mendimet dhe veprimet të fitonte kënaqësinë e Allahut.
   c) Në pesë vaktet e namazit u printe sahabëve në namaz.
   d) Bënte shumë lutje dhe adhurime për të falënderuar Allahun.

4. **Cilat nga fjalitë e mëposhtme nuk janë ato që përfitojmë nga besimi në Allah?**
   a) Na bën të dashur tek të gjithë njerëzit.
   b) Na jep një ndenjë sigurie të pafundme.
   c) Bën që të jemi të mëshirshëm ndaj të gjitha krijesave.
   d) Na bën që të jemi të kontrolluar në veprimet tona.

5. **Cila nga fjalitë e mëposhtme është e gabuar në lidhje më njëshmërinë e Allahut?**
   a) Çdo kryevepër e ka një mjeshtër. Edhe Gjithësia e ka një krijues.
   b) Përsosmëria e trupit të njeriut dhe funksionimi i tij nuk mund të jetë vetvetiu. Kjo tregon se e ka një krijues.
   c) Lindja dhe perëndimi i diellit, ditët dhe netët dhe ndërrimi i stinëve është e pamundur të formohen vetë. Ky rregull i përsosur në Gjithësi, tregon që ka një Zot.
   d) Çdo njeri ka të drejtë të zgjedhë midis të mirës dhe të keqes.

Plotësojini vendet bosh me fjalët në kllapa.

(Bëhu / gjethe / e doni / Lutja / t'ju dojë/ tokësore e qiellore / afër / zemrat / Allahun / vetvete / Mua)

1. "Ne do t'u tregojmë atyre shenjat Tona në hapësirat ....., si dhe në ....., ..."
2. "...Ai e di ç'ka në tokë dhe në det; asnjë ..... nuk bie, pa e ditur Ai..."
3. "Vërtet, urdhri i Tij, kur Ai dëshiron diçka, është që t'i thotë asaj "....."!" dhe ajo bëhet."
4. "...ata që besojnë, e duan shumë më tepër ....."
5. "Thuaju (o Muhamed): "Nëse ju ..... Allahun, atëherë më ndiqni mua, që Allahu ..... dhe t'jua falë gjynahet!"
6. "Vërtet, ... qetësohen me përmendjen e Allahut!"
7. "....., është thelbi i adhurimit."
8. "Kur robërit e Mi (besimtarë) të pyesin për ....., (thuaju se)Unë jam ....., i përgjigjem lutjeve të lutësit, kur ai më lutet Mua..."

SIMBOLI I BUKURIVE DHE MIRËSIVE

BESIMI NË ENGJËJT

- *Qenie të dukshme dhe të padukshme*
- *Besimi në engjëjt*
- *Cilësitë dhe detyrat e engjëjve*
- *Ato që përfitojmë nga besimi në engjëjt*
- *Cilësitë e shejtanit*
- *Profeti ynë dhe engjëjt*

ZËRI I ENGJËLLIT

Halili ishte një djalë i zgjuar dhe i vëmendshëm, të cilit i pëlqente të meditonte. Ai studionte arsyet e ngjarjeve të ndryshme që shihte apo që imagjinonte dhe në shumicën e rasteve arrinte në përfundime të sakta.

Një ditë i tha babait të tij:

- I dashur baba, kur shoh nënën time që punon dhe lodhet për ne, ndonjëherë mërzitem shumë. Në ato çaste dëshiroj shumë që ta ndihmoj dhe ashtu bëj. Por ndonjëherë, megjithëse e di se ka shumë nevojë për ndihmën time, dal përjashta dhe luaj. Nuk e di, përse sillem kështu kur unë e dua aq shumë nënën time...

Babai ishte mësuar me pyetje të tilla nga ana e Halilit. Prandaj dhe e donte shumë djalin e tij, i cili fliste hapur dhe pa i fshehur ndjenjat.

- Këtë gjendje e përjetojmë të gjithë biri im. Nuk të ndodh vetëm ty...

- Me të vërtet baba? Të them të drejtën, po gëzohem shumë për këtë, sepse e fajësoja veten shpesh duke menduar se vetëm unë jam i tillë. Mirëpo, përsëri dua që ta di shkakun. A nuk bien në kundërshtim me njëra-tjetrën këto mendime?

- Sigurisht, ashtu është biri im. Kjo ndodh, sepse njeriu është vazhdimisht nën ndikimin e dy qenieve të kundërta me njëra-tjetrën, të cilat nuk mund t'i shohë dot. Njëra nga këto qenie është engjëlli dhe tjetra shejtani.

- Cili është roli i engjëllit, babi?

- Engjëlli na këshillon për të mirë. "Bëhu i mirë!" thotë, "Bëj këtë të mirë!" thotë. Ai nuk do që ne të bëjmë diçka të keqe. Nëse bëjmë ndonjë të keqe, engjëlli mërzitet shumë.

- Po shejtani çfarë bën?

- Shejtani na nxit gjithmonë për punë të këqija. Ai do që ne të flasim fjalë të pista dhe t'i zemërojmë njerëzit. Gjithashtu dëshiron që ne të kundërshtojmë urdhrat e Allahut. Kur ne i kundërshtojmë më të rriturit dhe kur nuk e dëgjojmë fjalën e nënës dhe të babait, gëzohet dhe lumturohet shumë.

- O babi! Kur unë dëshiroj të bëj mirë apo keq, nuk dëgjoj ndonjë zë nga brenda që të më thotë, "Bëj këtë!" ose "Mos e bëj atë!"

- Biri im! Zëri i engjëllit dhe shejtanit nuk i ngjan zërit tonë. Ata mundohen që të ndikojnë në mendimet tona. Le të mendojmë pak shembullin që dhe ti.

Kur ti mendon, "Nëna ime lodhet shumë dhe nuk ka kush ta ndihmojë. Le të pushojë pak, sepse po lodhet shumë për ne. Unë do ta ndihmoj atë!", dije se ky mendim është zëri i engjëllit. Por kur ti e sheh nënën tënde në këtë gjendje dhe thua me vete:

"E ç'më duhet mua se lodhet nëna! Tani nuk kam kohë të ndihmojë askënd." Dije se, shejtani po mundohet të të mashtrojë.

Ndonjëherë shejtani ngadhënjen dhe të detyron të bësh diçka që ti thellë-thellë nuk e dëshiron. Ja pra, në atë moment duhet të kemi kujdes që të mos biem në grackën e tij.

Po të them edhe diçka tjetër që do të ndihnoj ta njohësh më mirë zërin e engjëllit dhe të shejtanit:

Nëse ndjejmë një dëshirë të madhe për të vepruar ato që na ka urdhëruar Allahu dhe

Profeti ynë, dije se kjo ndjenjë vjen nga ndikimi i engjëllit tek ne. Por nëse përjetojmë një ndjenjë të kundërt me këtë, dije se kjo vjen nga nxitja e shejtanit. Shejtani dëshiron që të na largojë nga feja, pra nga punët e mira dhe të bukura.

- O baba! Përse nuk mund ta shohim engjëllin dhe shejtanin? A mund të më tregosh pak më shumë për ta?

- Nuk mund t'i shohim, sepse përbërja e tyre është ndryshe nga e jona. Por këto do t'i tregoj një herë tjetër sepse tani më duhet të shkoj në punë. Halili e falënderoi babain e tij dhe u zhyt në mendime për engjëllin dhe shejtanin...

M. Jashar KANDEMIR

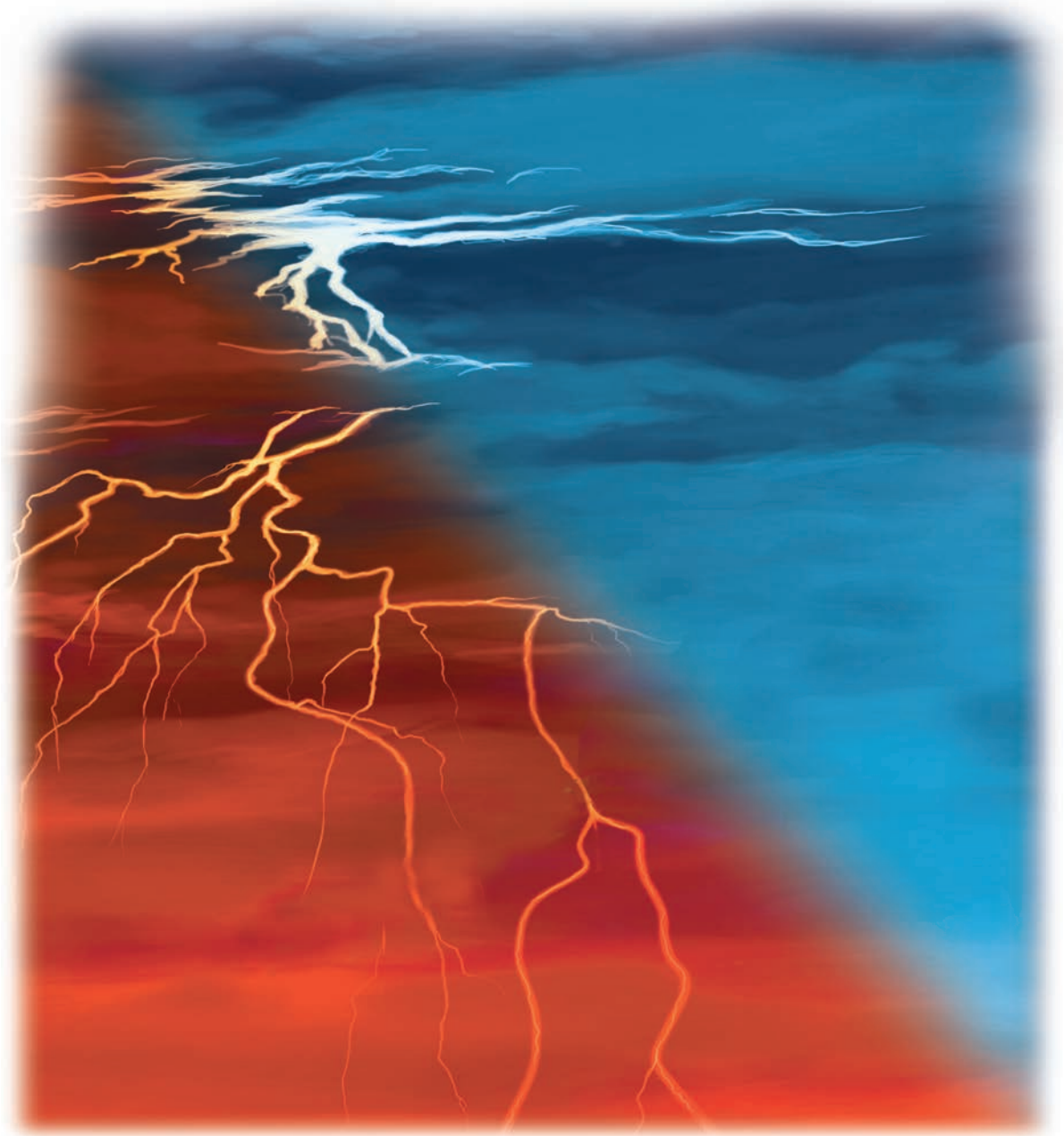

QENIE TË DUKSHME DHE TË PADUKSHME

Krijuesi i të gjitha qenieve dhe rregulluesi i kësaj Gjithësie është Allahu i Madhëruar. Allahu ka krijuar qenie që mund t'i shohim dhe që nuk mund t'i shohim.

Një pjesë të qenieve që ndodhen në Gjithësi mund t'i shohim me sy dhe t'i ndjejmë me shqisat e tjera. Ekzistojnë edhe qenie të cilat as nuk mund t'i shohim, dhe as nuk mund t'i ndjejmë me asnjë nga shqisat tona.

Për të pranuar ekzistencën e një qenieje, nuk është e thënë që duhet patjetër ta shohim atë. Ka shumë gjëra, ekzistencën e të cilave e pranojmë edhe pa i parë. Për shembull; mendja, dashuria, mëshira dhe lumturia nuk mund të shihen, por të gjithë ne e pranojmë ekzistencën e tyre. Gjithashtu edhe elektricitetin nëpër tela apo valët e zërit në ajër nuk mund t'i shohim, pavarësisht se jemi të bindur në ekzistencën e tyre. Pra, këta shembuj na tregojnë se, bota nuk përbëhet vetëm prej qenieve e krijesave të dukshme.

Njerëzit, kafshët, bimët, malet, detet, pemët, lulet, hëna, dielli dhe yjet janë qenie që mund të shihen. Ndërsa engjëjt dhe shejtanët, janë prej atyre qenieve që nuk mund të shihen dot, sepse syri ynë nuk ka aftësi për t'i parë. Megjithëkëtë, ne besojmë në ekzistencën e tyre, sepse Zoti ynë na ka njoftuar në Kuranin Famëlartë për një ekzistencë të tillë.

BESIMI NË ENGJËJT

Engjëjt janë të krijuar për të kryer detyra të ndryshme me urdhrin e Allahut. Engjëjt nuk mund t'i shohim, as nuk mund t'i ndjejmë. Për këtë arsye, dituritë që kemi rreth tyre, i kemi vetëm në sajë të Kuranit dhe të fjalëve të Profetit tonë të dashur (a.s.).

Pranimi i ekzistencës së engjëjve pa patur dyshime, është një nga elementet bazë të besimit në fenë Islame. Ndërsa mohimi i ekzistencës së tyre, rrjedhimisht çon në mohimin e shpalljes, Profetit, librit që solli Profeti dhe fesë që ai predikoi. Gjithashtu Allahu me anë të engjëjve u ka dërguar mesazhe profetëve. Kështu që, një njeri që i beson shpalljes së Allahut, profetëve dhe librave të Tij, duhet t'i besojë medoemos edhe engjëjve.

Veçoritë e engjëjve

Engjëjt kanë disa veçori që i bëjnë të ndryshëm nga njerëzit dhe krijesat e tjera. Ata janë krijuar nga nuri (drita) dhe janë shumë të fuqishëm. Mund të lëvizin shumë shpejt dhe për këtë arsye mund të përshkojnë një distancë të madhe në një kohë shumë të shkurtër.

Engjëjt janë krijesa që i binden Allahut dhe i kryejnë të gjitha urdhërat që u jep Ai. Ata vazhdimisht e adhurojnë Allahun dhe i binden Atij. Nuk i kundërshtojnë kurrë urdhrat e Allahut dhe nuk rebelohen kundër Tij. Ata nuk shkelin as edhe një prej urdhrave të Allahut dhe nuk bëjnë gjynahe. Ata nuk i bëjnë keq asnjë krijese.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Engjëjt janë krijuar nga nuri (drita), xhinët nga zjarri i pastër, ndërsa Ademi nga dheu."

Muslim, Zuhd, 10

Engjëjt nuk kanë gjini (mashkull apo femër), nuk hanë, nuk pinë dhe nuk flenë kurrë. Ata nuk mërziten kurrë nga puna dhe adhurimet ndaj Allahut.

Detyrat e engjëjve

Detyra e engjëjve është të kryejnë urdhrat e Allahut dhe ta adhurojnë Atë. Ata i kryejnë në mënyrë të përsosur dhe pa mangësi të gjitha detyrat që u ngarkon Allahu. Ata nuk mërziten dhe nuk lodhen gjatë kryerjes së detyrave që u ngarkohen. Vazhdimisht adhurojnë Allahun dhe nuk kundërshtojnë asnjërën prej urdhrave të Tij.

Përveç adhurimit dhe bindjes të cilat janë detyrat parësore të engjëjve, disa prej tyre kryejnë edhe detyra të veçanta. Më të rëndësishmit prej tyre janë katër engjëj:

Xhebraili: I ngarkuar të kryejë detyrën e dërgimit të mesazheve dhe shpalljeve të Allahut tek profetët. Gjithashtu, ai u bën të ditur urdhrat e Allahut edhe engjëjve të tjerë.

Azraili: I ngarkuar të marrë shpirtrat e njerëzve të cilëve u ka ardhur momenti i vdekjes. Për këtë arsye, në Kuranin Famëlartë, Azraili është përmendur edhe si "engjëlli i vdekjes".

Mikaili: I ngarkuar të kontrollojë fenomenet e natyrës dhe të shpërndajë rizkun (furnizimin) për njerëzit.

Israfili: I ngarkuar t'i fryjë surit (një lloj mjeti alarmi) për të lajmëruar ardhjen e ditës së Kiametit dhe ringjalljen në ditën e gjykimit.

Përveç këtyre katër engjëjve të mëdhenj, ka edhe disa lloje engjëjsh që kryejnë detyra të caktuar. Disa prej tyre janë:

Kiramen Katibin: Këta janë dy engjëj prej të cilëve njëri qëndron në të djathtën dhe tjetri në të majtën tonë. Ai që qëndron në të djathtë shkruan gjithçka të mirë që veprojmë, fjalë apo veprim qoftë. Ndërsa engjëlli në të majtë shkruan gjithçka të keqe që veprojmë. Dhe në ditën e gjykimit, kur të jemi përpara Allahut për të dhënë llogari, këta dy engjëj do të dëshmojnë për ne.

Engjëjt mbrojtës: Siç kuptohet edhe nga emri i tyre, këta engjëj janë të ngarkuar të mbrojnë njerëzit që i luten Allahut dhe kërkojnë strehimin e tyre tek Ai. Me lejen e Allahut ata i mbrojnë njerëzit nga aksidentet dhe fatkeqësitë e kësaj bote.

Munker dhe Nekir: Këta janë dy engjëj që marrin në pyetje çdo njeri që vdes duke i drejtuar këto pyetje: "Kush është Zoti yt? Kush është Profeti yt? Cili është libri yt? Dhe sipas përgjigjeve që marrin, sillen mirë ose i ndëshkojnë njerëzit e vdekur.

Engjëjt e tjerë: Përveç atyre që treguam më sipër, ka edhe shumë engjëj të tjerë që merren me detyra të ndryshme. Për shembull, disa engjëj frymëzojnë njeriun në punë të mira, disa të tjerë shkruajnë salavatet (lutjet) për Profetin (drejtuar Allahut), ndërsa disa të tjerë janë të ngarkuar të merren me punët e Xhenetit dhe të Xhehenemit.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Mbi ju ka rojtarë (që ju vëzhgojnë),
shënues të nderuar,
që dinë gjithçka që bëni."

(Infitar, 10-12)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"...engjëj të fuqishëm e të ashpër,
të cilët kurrë nuk i kundërshtojnë
urdhrat e Allahut, por i zbatojnë
menjëherë ato."

(Tahrim, 6)

Engjëjt luten për ata që vizitojnë të sëmurët

Djali i xhaxhait të Profetit e, njëkohësisht edhe dhëndri i tij, Aliu (r.a.), u takua një mëngjes me shokun e tij Said bin Ifdaka, të cilin e kapi për krahu duke i thënë:

- Said! Hajde shkojmë bashkë të vizitojmë ndonjë të sëmurë! Kështu u drejtuan për tek Hasani, meqë nuk ishte mirë me shëndet. Kur arritën tek shtëpia e tij, aty gjetën edhe Ebu Musa el-Esh'ariun (r.a.).

Aliu (r.a.), pyeti:

- O Ebu Musa, a ke ardhur me qëllim vizitën e një të sëmuri apo thjesht të ra rruga këndej?

Ebu Musai tha:

-Jo, erdha për të vizituar të sëmurin.

Pas kësaj Aliu (r.a.), transmetoi një thënie që e kishte dëgjuar prej Profetit tonë të dashur:

"Nëse një mysliman viziton në mëngjes vëllanë e tij mysliman që është i sëmurë, shtatëdhjetë mijë engjëj luten dhe kërkojnë falje për të deri në mbrëmje. Nëse e viziton në mbrëmje, shtatëdhjetë mijë engjëj luten dhe kërkojnë falje për të deri në mëngjes. Ai njeri, në xhenet, do të ketë fruta të mbledhura posaçërisht për të." (Tirmidhi, Xhenaiz, 2)

Engjëjt luten për ata që agjërojnë

Profeti ynë (a.s.), i cili u jepte shumë rëndësi marrëdhënieve fqinjësore, shkonte dhe i vizitonte fqinjët e tij kur kishte mundësi. Një ditë, nderoi shtëpinë e Ummu Umares e cila ishte e njohur me trimëritë e saja në luftën e Uhudit dhe që e thërrisnin zonja Nesibe.

Ummu Umare u gëzua shumë për vizitën e Profetit (a.s.), dhe filloi menjëherë të përgatiste ushqim. Ajo qerasi Profetin dhe ata që kishin ardhur bashkë me të. Profeti (a.s.), dëshiroi që edhe e zonja e shtëpisë të ulej e të hante me ta duke e ftuar në sofër me fjalët:

- Urdhëro, ha edhe ti!

Ummu Umare iu përgjigj:

- Unë agjëroj.

Ummu Umare atë ditë mbante agjërim nafile (vullnetar) dhe për këtë arsye nuk hëngri bashkë me mysafirët e saj. Pas kësaj Profeti ynë i dashur e përgëzoi Ummu Umaren me këto fjalë:

"Nëse hahet ushqim pranë dikujt që agjëron, engjëj bëjnë lutje për agjëruesin deri sa të mbarojë ushqimi ose të ngopen ata që po hanë." (Tirmidhi, Saum, 66)

ATO QË PËRFITOJMË NGA BESIMI NË ENGJËJT

BESIMI NË ENGJËJT

- Forcon devotshmërinë tonë dhe shton dashurinë për adhurimin.
- Na bën të qëndrojmë larg të këqijave.
- Zbukuron moralin tonë.
- Na jep dëshirë dhe motivacion për të punuar.

Engjëjt janë qenie që i binden dhe e adhurojnë vazhdimisht Allahun e Madhëruar. Dikush prej tyre qëndron në sexhde dhe dikush tjetër në ruku. Ata e përmendin Allahun pa u ndalur dhe kërkojnë falje për besimtarët.

Besimi në këta engjëj me veçori të tilla, forcon devotshmërinë tonë dhe shton dashurinë për adhurimin.

Na bën t'i drejtohemi Allahut për t'i kërkuar falje për gabimet dhe gjynahet tona dhe gjithashtu të bëhemi prej njerëzve që fitojnë kënaqësinë dhe pëlqimin e Allahut. Na motivon që t'i vlerësojmë më mirë ditët dhe netët tona. Na bën që t'i kemi zili engjëjt për adhurimet që bëjnë dhe na shtyn të bëhemi si ata.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"...Ata që janë tek Ai (engjëjt), nuk ngurrojnë për të adhuruar Atë e nuk ndiejnë lodhje, por e lavdërojnë (Atë) natën dhe ditën, paprerë."

(Enbija, 19-20)

Besimi në engjëjt “Kiramen Katibin”, të cilët qëndrojnë në të majtën dhe të djathtën tonë duke shkruar të mirat dhe të këqijat, dhe në engjëjt “Munker dhe Nekir”, të cilët do të na pyesin kur të jemi në varr, e mban të gjallë besimin tonë në ditën e gjykimit. Na kujton se një ditë do të japim llogari për çdo vepër tonën. Besimi në engjëj na bën më të matur dhe më të kontrolluar në fjalët, veprimet dhe marrëdhëniet tona me shoqërinë.

Na bën të përmirësohemi dhe të qëndrojmë larg të këqijave.

Besimi në engjëjt na bën njerëz “engjëllor”.

Për të mos fyer dhe turpëruar engjëjt që qëndrojnë bashkë me ne, largohemi prej fjalëve dhe veprave të këqija. Nuk ngacmojmë dhe nuk tallemi me askënd.

Ruhemi nga padrejtësitë dhe nuk sillemi pa edukatë.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

“Dy engjëj i rrinë atij nga e djathta dhe e majta, dhe, për çdo fjalë që ai thotë, ka pranë vetes një mbikëqyrës të gatshëm (për ta shënuar atë).”

(Kaf, 17-18)

Engjëjt e frymëzojnë zemrën tonë me punë të mira, të drejta dhe të bukura. Ata kënaqen dhe gëzohen shumë kur ne u bindemi urdhrave të Allahut të Madhëruar dhe Profetit tonë të dashur (a.s.).

Ata i luten Allahut dhe kërkojnë falje për ne. Për shembull, kur sillemi mirë me prindërit, u bëjmë mirë shokëve dhe lutemi për ata, kur vizitojmë të afërmit dhe të sëmurët, kur ndihmojmë të varfrit dhe të dobëtit, kur falim namazet, kur lexojmë Kuran dhe marrim dituri, pra, për çdo gjë që bëjmë për të fituar kënaqësinë e Allahut, engjëjt luten për ne dhe kërkojnë prej Allahut të na i falë gjynahet tona.

Të dimë dhe të besojmë se veprat tona të mira vlerësohen kaq shumë, i jep një qetësi shpirtit dhe zemrës sonë. Na motivon të sillemi edhe më bukur duke e zbukuruar moralin tonë.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Edhe shejtani, edhe engjëlli, sjellin në zemrën e njeriut disa mendime dhe ndjenja. Puna e shejtanit është, të thërrasi në të këqia dhe përfundimi është, drejtimi për nga punët e këqia dhe largimi nga rruga e vërtetë, ndërsa puna e engjëllit është, të thërras për në punë të mira dhe të drejta duke u larguar nga të këqiat.

Cili prej jush që dëgjon brenda vetes një zë që e thërret për punë të mira, ta dijë se ai është zëri i engjëllit. T'i bindet menjëherë dhe të falenderojë Allahun. Ndërsa, ai që dëgjon nga brenda një zë që e thërret për në punë të këqija, ta dijë se ai është zëri i shejtanit. Të largohet prej tij dhe të strehohet tek Allahu."

Tirmidhi, Tefsir, 3.

Allahu i Madhëruar u jep njerëzve forcën për të punuar. Kështu që çdo sukses arrihet në sajë të Tij. Zoti ynë është gjithmonë pranë njerëzve të mirë dhe punëtorë, sepse Ai i do shumë ata që punojnë dhe u jep sukses në punët e tyre. Allahu i Madhëruar na ndihmon kur punojmë diçka të bukur dhe të dobishme. Edhe ëngjëjt që Ai ka ngarkuar me detyrë, ndodhen pranë nesh duke na frymëzuar për punë të mira dhe të dobishme. Kur bëjmë punë të dobishme, gëzohen shumë dhe i luten Allahut që ne të kemi sukses.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Me të vërtetë, atyre që thonë: "Zoti ynë është Allahu", e pastaj vazhdojnë të vendosur në rrugën e drejtë, do t'u zbresin engjëjt (para vdekjes) e do t'u thonë: "Mos u frikësoni dhe mos u pikëlloni! Dhe gëzojuni Xhenetit që ju është premtuar. Ne jemi mbrojtësit tuaj në jetën e kësaj bote dhe në botën tjetër. Atje do të keni çfarë t'ju dëshirojë zemra dhe çfarë të kërkoni."

(Fussilet, 30-31)

Kur ne ndodhemi në vështirësi ata na ndihmojnë me urdhrin e Allahut. Në Kuranin Famëlartë na bëhet e ditur se, në luftën e Bedrit, për të ndihmuar myslimanët shpirtërisht dhe ushtarakisht u dërguan pesë mijë engjëj. Besimi se Allahu i Madhëruar dërgon engjëjt e Tij për të na ndihmuar kur jemi në vështirësi na jep dëshirë dhe motivacion për të punuar. Gjithashtu na bën të mos dorëzohemi dhe të mos i humbim shpresat përballë çdo lloj vështirësie.

ENGJËJT LUTEN PËR BESIMTARËT

Engjëjt i ndihmojnë besimtarët të ruhen nga gjynahet dhe të arrijnë mirësitë e Allahut të Madhëruar. Vetë Allahu na njofton kështu për këtë të vërtetë:

"Ata (engjëj), që e mbajnë Fronin dhe ata që janë rreth tij, e madhërojnë Zotin e tyre me falënderim dhe i besojnë Atij. Ata lypin falje për besimtarët, duke thënë:

"Zoti ynë, Ti përfshin çdo gjë me mëshirën dhe dijeninë Tënde, prandaj fali ata që janë penduar dhe që ndjekin rrugën Tënde. Ruaji ata prej dënimit të Zjarrit flakërues!

Zoti ynë, shpjeri ata në kopshtet e Adnit, të cilat ua ke premtuar, së bashku me prindërit, bashkëshortët dhe pasardhësit e tyre të devotshëm! Ti je i Plotfuqishmi dhe i Urti.

Shpëtoji ata nga e keqja! Atë që Ti e shpëton nga e keqja atë Ditë, e ke mëshiruar. Ky është shpëtimi i madh!"

((Gafir, ajetet 7-9.)

A doni të merrni lutjet e engjëjve?

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Lutja e një myslimani për vëllanë e tij që nuk i ndodhet pranë, pranohet. Për sa kohë që myslimani lutet për të mirën e vëllait të tij, një engjëll që i ndodhet pranë, lutet për lutësin:

'T'u pranoftë lutja! Edhe ty të të jepet e njëjta gjë'."

Tirmidhi, Tefsir, 3

Engjëjt thonë "Amin" për të gjitha lutjet tona

Profeti ynë i dashur urdhëron:

Profeti ynë i dashur ka dëshiruar që ne të lutemi sa herë që kemi mundësi dhe ka dhënë myzhdenë se, engjëjt thonë "amin" për të gjitha lutjet tona. Ai na ka këshilluar që në lutjet tona të kërkojmë prej Allahut gjëra të mira dhe të bukura:

"Kur të luteni, kërkoni për veten tuaj vetëm gjëra të mira dhe të bukura, sepse engjëjt thonë "amin" në lutjet tuaja."

Tirmidhi, Tefsir, 3

Engjëjt luten për ata që mësojnë dituri

Profeti ynë i dashur (a.s.), na ka lajmëruar se, engjëjt luten në mënyrë të veçantë për besimtarët që mësojnë dituri dhe duan që këto dituri t'i përdorin në jetën e tyre:

"Nëse dikush udhëton me qëllim që të marrë dituri, Allahu ia lehtëson atij rrugën e xhenetit. Edhe engjëjt kënaqen shumë nga ky veprim dhe hapin krahët e tyre mbi atë që kërkon të marrë dituri. Ata që ndodhen në qiej dhe në tokë, madje edhe peshqit që ndodhen në ujë, i luten Allahut që ta falë dijetarin..." (Ebu Davud, Ilim, 1)

ENGJËJT, SHEJTANI DHE NJERIU

Njeriu ende nuk ishte krijuar. Allahu dëshiroi të krijonte njerëzit që ta njihnin dhe ta adhuronin Atë. Ai u tha engjëjve:

- Unë po krijoj (po përcaktoj) në tokë një halife (mëkëmbës)"!

Engjëjt thanë:

- A do të krijosh dikë që do të bëjë turbullira e gjakderdhje, ndërsa ne të madhërojmë Ty, të lavdërojmë dhe të lartësojmë?

Allahu tha:

- Unë di atë që ju nuk e dini.

Pastaj engjëjt duke biseduar me njëritjetrin thanë:

- Padyshim që Zoti ynë di gjithçka dhe nuk krijon asgjë të padobishme.

Më vonë, Allahu u tha:

- O engjëjt e Mi! Unë do të krijoj njeriun nga balta dhe do t'i jap formë e shpirt. Tregoni respektin e duhur ndaj tij dhe bini në sexhde kur t'ju urdhëroj.

Engjëjt të gjithë së bashku thanë:

- Zoti ynë i Madhëruar! Dëgjuam dhe i bindemi urdhrit Tënd.

Por shejtanit, nuk i pëlqeu ky urdhër i Allahut. Atij i pëlqente vetja, krenohej dhe kujtonte se ishte më i larti ndër krijesat e Allahut.

Më në fund, Allahu e krijoi njeriun. Engjëjt, duke iu bindur urdhrit të Allahut, e respektuan Ademin dhe ranë në sexhde respekti përpara tij. Ndërsa shejtani u tregua mendjemadh dhe ngriti krye. Ai refuzoi të binte në sexhde përpara Ademit duke mos iu bindur urdhrit të Allahut.

Allahu i Madhëruar e pyet:

- Përse nuk iu binde urdhrit Tim? Ç'të pengoi të biesh në sexhde?

Shejtani u përgjigj kështu:

- Mua më ke krijuar nga zjarri, ndërsa atë nga balta. Unë jam më i lartë se ai.

Pas kësaj përgjigjeje Allahu e dëboi shejtanin.

Më vonë, Allahu e vendosi Ademin në xhenet. Krijoi gruan e tij, Havanë dhe i tha Ademit:

- O Adem! Qëndro bashkë me gruan tënde në xhenet. Hani sa të doni dhe çfarë të doni prej aty, por vetëm kësaj peme mos ju afroni, sepse do të bëheni nga të humburit.

Allahu i Madhëruar i kishte lejuar të hanin nga të gjitha pemët përveç kësaj peme të cilën ua ndaloi. Ai kishte për qëllim që të mësonte njeriun të mbizotëronte egon (veten) dhe të forconte vullnetin.

Ademi me Havanë jetonin të lumtur dhe të qetë në xhenet. Nuk dinin se ç'ishte lodhja dhe frika. Hanin dhe pinin çdo gjë që u dëshironte shpirti. Pastaj Allahu e paralajmëroi Ademin në lidhje me shejtanin:

- O Adem! Në të vërtetë, ky (shejtani) është armiku yt dhe i gruas tënde. Kini kujdes që të mos ju nxjerrë nga xheneti se përndryshe do të ngeleni të dëshpëruar.

Ndërsa në xhenet nuk ngeleni as të uritur, as lakuriq. Nuk ngeleni nën nxehtësinë përvëluese të Diellit, as të etur.

Ademi me Havanë edhe për ca kohë qëndruan të qetë në xhenet. Mirëpo shejtani nuk rrinte duarlidhur. Ai mendonte gjithnjë dredhi të ndryshme për t'i mashtruar. Një herë, duke u ardhur pranë, u pëshpëriti kështu:

- O Adem! A të tregoj për pemën e përjetësisë?

Ademi e pa shejtanin dhe e pyeti:

- Cila është ajo pemë? Na e trego që ta shohim!

Kur shejtani i tregoi pemën që ia kishte ndaluar Allahu, nuk e besoi dhe e dëboi atë. Mirëpo, shejtani përsëri nuk u lodh, nuk u dorëzua dhe përsëri filloi t'u pëshpëriste:

- A e dini përse ua ka ndaluar Allahu këtë pemë? Nëse hani nga kjo pemë, do të qëndroni këtu përjetësisht. Ja pra, për këtë arsye ua ndaloi atë. Mendoni mirë! Hajde hani prej frutave të saj!

Ademi dhe Havaja nuk e dëgjuan shejtanin dhe u larguan prej aty. Por shejtani u erdhi nga pas dhe duke u betuar në Allahun ju tha:

- Besomëni, unë po ju këshilloj për të mirën tuaj.

Kur Iblisi (shejtani) u betua në Allahun, Ademi me Havanë i thanë njëri-tjetrit:

- Nuk është e mundur që dikush të gënjejë dhe të betohet në Allahun. Mbase thotë të vërtetën. Pastaj filluan të hanin prej frutave të pemës që ua ndaloi Allahu.

- Pasi hëngrën frutat, filluan t'u zbulohen vendet e turpshme të tyre, prandaj filluan të mbulohen me gjethe të xhenetit, sepse nuk dinin ç'të bënin.

Allahu i Madhëruar i pyeti:

- A nuk ua kisha ndaluar atë pemë? A nuk u pata paralajmëruar se shejtani është armiku juaj i hapët? Përse nuk e dëgjuat fjalën time?

Ademi dhe Havaja thanë:

- Zoti ynë! Bëmë mëkat ndaj vetes, dhe nëse Ti nuk na fal dhe nuk na mëshiron, ne me siguri do të jemi të humbur.

Allahu i Madhëruar i tha Ademit:

- Unë të dhashë mirësinë Time më të madhe, Xhenetin. Të fala ç'dëshirove. A nuk të mjaftonin këto që iu afrove kësaj peme?

Ademi tha:

- Nuk e kisha menduar se dikush do të gënjente duke u betuar në emrin Tënd...

Allahu i Madhëruar i tha Ademit:

- Do të zbrisni në tokë dhe do të fitoni jetesën duke u lodhur dhe duke derdhur djersë.

Pastaj Allahu vazhdoi duke thënë:

- Zbritni (dilni)! Deri në një afat të caktuar, vendbanimi dhe prehja juaj do të jetë në tokë.

Ademi u dëshpërua shumë dhe i penduar për atë që veproi, filloi të qante dhe të përgjërohej:

- Zot, më fal! Më mëshiro, të lutem!

Më në fund, Allahu e mëshiroi dhe ia pranoi pendimin. Ai e fali atë, sepse Allahu i falë ata që pendohen sinqerisht dhe kërkojnë falje për gabimet e tyre. Ai është Mëshirues dhe Bujar.

(Shikoni ajetet në lidhje me këtë temë: Surja Bekare, ajetet 30-37 dhe Surja A'raf, ajetet, 11-25)

("Tregime nga Kurani Kerim", Sejjid Kutub – Abdullah Xhude es-Sahhar)

SHEJTANI

Shejtani është njëra nga qeniet që nuk mund të shihet me sy. Emri tjetër i tij që përmendet në Kuranin Kerim, është Iblis.

Shejtani është krijesa që u dëbua nga mëshira hyjnore, sepse kundërshtoi urdhërin për t'i bërë sexhde Ademit (a.s.). Ai është krijuar prej zjarrit dhe është simboli i së keqes.

Siç thamë, arsyeja e dëbimit të shejtanit prej mëshirës hyjnore, ishte mendjemadhësia që ai tregoi ndaj urdhrit të Allahut.

Mirëpo ai, duke pretenduar se arsyeja e dënimit të tij ishte Ademi (a.s.), u bë armiku i njerëzve. Për këtë arsye, ai bën çdo lloj hileje dhe mashtrimi që t'i pengojë njerëzit nga rruga e drejtë. Ai dëshiron që t'i kundërshtojmë urdhrat e Allahut dhe të bëjmë gjynahe. Kështu që ai do të hakmerret kundër Ademit (a.s.), dhe bijve të tij duke u bërë shkak që ata të shkojnë në Xhehenem. Allahu i Madhëruar, na paralajmëron nga dredhitë dhe mashtrimet e shejtanit në këtë mënyrë: "Me të vërtetë, djalli është armik i hapët për ju, prandaj vështrojeni si armik! Ai vetëm i joshë ithtarët e vet, që të bëhen shokë të zjarrit të përflakur." (Fatir, 6)

Shejtani nuk është ndonjë krijesë e fuqishme që të kihet frikë prej tij. Ai, vetëm sa fut në zemrat tona ndjenja dhe mendime negative duke na bërë me vesvese. Punët dhe veprat e këqia i bën të na duken të mira dhe mundohet që të na bëjë të harrojmë Allahun dhe botën tjetër. Mirëpo, ne njerëzit, jemi krijesa të zgjuara dhe të vullnetshme. Këto cilësi na bëjnë më të fuqishëm se shejtani. Megjithëse shejtani është i ndryshëm dhe i padukshëm për syrin tonë, ai nuk ka fuqi të na detyrojë ne të kryejmë punë të këqija. Allahu i Madhëruar na tregon qartë për këtë: "Në të vërtetë, djalli nuk ka kurrfarë pushteti mbi ata që besojnë dhe mbështeten tek Zoti i tyre. Pushteti i djallit është vetëm mbi ata që i binden atij dhe adhurojnë zota të tjerë përveç Allahut." (Surja en – Nahl, ajetet 99 – 100.)

Nëse ne përdorim zgjuarsinë dhe vullnetin tonë, nuk ndikohemi prej ndjenjave dhe mendimeve negative që vijnë prej shejtanit dhe nuk kryejmë punë të këqija. Kështu që shejtani nuk ia arrin qëllimit të tij dhe ne do ta fitojmë betejën me të. Mirëpo, nuk duhet ta heqim kurrë nga mendja që, nuk është e mjaftueshme që këtë betejë ta fitojmë vetëm një herë. Kjo është një betejë që do të vazhdojë deri në fund të jetës sonë.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"...Ai (Iblisi) ishte një nga xhindët
dhe nuk iu bind urdhrit të Zotit të vet..."

(Kehf, 50)

Rrëfimi i shejtanit

Në botën tjetër, kur të kryhet llogaria dhe të mbaroj gjithçka, shejtani do të thotë kështu: "Allahu ju bëri një premtim të vërtetë. Edhe unë ju premtova, por ju mashtrova. Unë nuk kam pasur kurrfarë pushteti mbi ju. Unë thjesht ju thirra e ju m'u përgjigjët. Prandaj, mos më qortoni mua, por qortoni veten! Unë nuk jam shpëtimtari juaj dhe as ju nuk jeni shpëtimtarët e mi. Unë tani e mohoj që më bëtë ortak me Allahun (në adhurim)." Vërtet, keqbërësit do të kenë një dënim të dhembshëm. (Ibrahim, 22)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Nëse djalli fillon të të joshë, kërko mbështetje te Allahu. Me të vërtetë, Ai i dëgjon të gjitha dhe i di të gjitha."

(Fussilet, 36)

TË STREHOHEMI TEK ALLAHU PREJ SHEJTANIT

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Thuaj: "Kërkoj mbështetje te Zoti i agimit, që të më mbrojë nga sherri i gjithçkaje që Ai ka krijuar dhe nga sherri i natës, kur kaplon terri dhe nga sherri i falltarëve, që fryjnë në nyje (duke bërë magji) dhe nga sherri i smirëziut, kur vepron me smirë!"

(Felek, 1-5)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Thuaj: "Kërkoj mbështetje te Zoti i njerëzve, Sundimtari i njerëzve, i Adhuruari (i vetëm me të drejtë) i njerëzve, nga sherri i djallit cytës që fshihet (pasi cyt) e që hedh dyshime në gjokset e njerëzve, (qoftë ai djall) prej xhindeve apo njerëzve!"

(Nas, 1-6)

Sahabiu, xhenazen e të cilit e mbajtën engjëj

Seleme bin Eslem (r.a.), tregon:

Sa'd bin Muadhi (r.a.), njëri nga shokët më të dashur të Profetit (a.s.), kishte ndërruar jetë. Sapo mori lajmin e hidhur të vdekjes së Sadit, Profeti (a.s.), bashkë me shokët e tij shkoi menjëherë në shtëpinë e të ndjerit.

Profeti (a.s.), ecte përpara, ndërsa ne të tjerët ishim pas tij. U afruam tek dera e dhomës dhe Profeti (a.s.), hyri brenda.

Aty nuk ishte askush tjetër përveç trupit të pajetë të Sa'd bin Muadhit.

Mirëpo, Profeti ynë i dashur ecte me shumë kujdes sikur kishte frikë se mos shkelte ndonjë. Kur desha të hyja në dhomë, më bëri me shenjë të qëndroja aty ku isha. Unë qëndrova dhe u bëra me shenjë edhe të tjerëve që ishin pas meje që të mos lëviznin nga vendi. Kur Profeti (a.s.), doli nga dhoma, i thashë; "O i Dërguar i Allahut! Unë nuk pashë askënd përveç jush, por ju ecnit sikur kalonit mbi supet e dikujt tjetër."

Profeti (a.s.), urdhëroi e tha: "Për të mbajtur xhenazen (trupin e vdekur) e Sa'dit, kishin zbritur shtatëdhjetë mijë engjëj që nuk kishin shkelur më parë mbi tokë. Në dhomë nuk gjeta vend për t'u ulur. Por njëri nga engjëjt më bëri vend dhe vetëm kështu munda të ulesha."

Profeti ynë i dashur, kishte ngelur aq i kënaqur me gradën që kishte arritur Sad bin Muadhi, saqë shpesh përsëriste këtë fjalë: "O Ebu Amr, i lumi ti! O Ebu Amr, i lumi ti! O Ebu Amr, i lumi ti!" (Ibn Sad, III, 428-430.)

PROFETI YNË I DASHUR (A.S.), DHE ENGJËJT

Engjëjt të cilët e respektuan Ademin (a.s.), i respektojnë të gjithë bijtë e tij besimtarë. Njerëzit e mirë të cilët Allahu i do, edhe engjëjt i duan. Për këtë arsye, engjëjt duan dhe respektojnë më shumë profetët e Allahut.

Profeti ynë, Muhamedi sal-lallahu alejhi ve's-sel-lem, ishte profeti i fundit të cilin Allahu e dërgoi për të gjithë njerëzimin. Ai u zgjodh prej Allahut që të jetë shembulli më i mirë për njerëzit. Ai zotëronte një moral aq të bukur, saqë edhe engjëjt ia kishin zili. Allahu e deshi atë dhe e bëri të dashur tek njerëzit e Tij të mirë. Edhe engjëjt e deshën atë që në vogëli dhe lajmëronin njëritjetrin për profetësinë që do t'i jepej.

Marrëdhëniet e Profetit me engjëjt filluan të bëheshin më të shpeshta me zbritjen e Kuranit Famëlartë. Profeti ynë (a.s.), ishte dyzet vjeç kur filloi të shkonte në shpellën Hira. Ai qëndronte disa netë atje e më pas kthehej përsëri në shtëpi. Aty përmendte Allahun e Madhëruar dhe meditonte mbi gjendjen e gjithësisë dhe njerëzve. Njërën nga netët që Profeti ynë (a.s.), qëndronte në shpellë, në kohën para sabahut, i vjen engjëlli i shpalljes, Xhibrili (a.s.), të cilin Allahu i Madhëruar e ka ngarkuar me detyrën e dërgimit të shpalljeve dhe mesazheve tek profetët. Ai kërkoi prej Profetit tonë (a.s.), që të lexonte. Ndërsa Profeti ynë (a.s.), tha se nuk dinte të lexonte. Xhibrili (a.s.), e përsëriti disa herë kërkesën e tij dhe pasi mori të njëjtën përgjigje prej Profetit tonë (a.s.), lexoi ajetet (vargjet) e para të Kuranit Famëlartë. Kur Profeti ynë (a.s.), mori shpalljen e ajeteve të para, doli nga shpella dhe pa Xhibrilin (a.s.), që kishte mbuluar gjithë qiellin. Pas kësaj ngjarjeje, Xhibrili (a.s.), erdhi tek Profeti ynë (a.s.), në kohë të ndryshme për njëzet e tre vjet me rradhë për t'i shpallur Profetit tonë ajetet dhe suret e Kuranit Famëlartë, pra, mesazhin e Allahut të Madhëruar.

Profeti ynë i dashur (a.s.), çdo vit, në muajin e Ramazanit lexonte përmendsh përpara Xhibrilit (a.s.), të gjitha ajetet që i kishin ardhur deri në atë moment. Por në vitin e fundit para se të ndërronte jetë, e lexoi dy herë të gjithë Kuranin, nga fillimi deri në fund bashkë me Xhibrilin (a.s.).

Xhibrili (a.s.), i vinte ndonjëherë Profetit tonë (a.s.), në formën e një njeriu. Një ditë, kur Profeti ynë (a.s.), po qëndronte me shokët e tij, Xhibrili vjen i veshur me rroba të bardha dhe të pastra. Ai e pyeti Profetin tonë (a.s.), në lidhje me besimin, islamin, ihsanin (mirësi) dhe kiametin. Pasi mori përgjigjen e pyetjeve, u largua prej aty. Ndërsa Profeti ynë (a.s.), u shpjegoi shokëve të tij se, ai ishte Xhibrili (a.s.), që kishte ardhur t'u mësonte fenë e tyre.

Allahu i Madhëruar, dërgonte engjëjt në ndihmë të Profetit tonë të dashur (a.s.), për t'i qetësuar zemrën dhe për ta mbështetur në kohë të vështira. Një shembull i tillë ndodhi gjatë kohës së hixhretit (emigrimit). Mushrikët e Mekes u afruan deri tek hyrja e shpellës ku ishte fshehur Profeti (a.s.). Po të përkuleshin pak, do ta shihnin Profetin (a.s.). Në atë moment, Allahu i Madhëruar i dha një qetësi shpirtërore dhe një ndjenjë sigurie.

Allahu i Madhëruar, e ka ndihmuar dhe mbështetur Profetin (a.s.), dhe shokët e tij me ushtri engjëjsh në shumë luftëra. Në luftën e Hunejnit, kur Myslimanët po jetonin çaste të vështira, Allahu i ndihmoi besimtarët duke ju dërguar një ushtri engjëjsh.

Profeti ynë i dashur thotë se, engjëjt vijnë nëpër vende ku kryhen vepra të bukura dhe të mira, që e kënaqin Allahun. Ata ulen nëpër vendet ku mësohet dituri, lexohet Kuran, kryhen adhurime dhe vepra të mira. Gjithashtu ai ka thënë se, engjëjt duke i rrethuar njerëzit që ndodhen në këto vende, luten për ta dhe futin në zemrat e tyre gëzim dhe qetësi. Këshillonte që të largohemi nga veprimet që do t'i shqetësonin engjëjt. Ai vetë kishte kujdes për këtë. Ai nuk pëlqente që njerëzit që hanin qepë apo hudhra të futeshin në xhami deri sa t'u ikte era e keqe e gojës. Ai thoshte se nuk duhej të shqetësoheshin njerëzit e tjerë dhe engjëjt.

Profeti ynë i dashur u dërgua si mëshirë për të gjitha kohërat dhe për të dy botët. Zoti ynë që e lartësoi Profetin (a.s.), me mëshirën dhe kënaqësinë e Tij, e bëri atë të dashur edhe për engjëjt dhe kërkoi prej tyre që ta lavdëronin atë me salavate. Për këtë arsye, engjëjt luten dhe kërkojnë falje për Profetin tonë të dashur (a.s.). Madje disa engjëj janë të ngarkuar me detyrën e gjetjes së besimtarëve që bëjnë salavate për Profetin dhe me dërgimin e këtyre salavateve Profetit tonë të dashur (a.s.).

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"... (dijeni se) Allahu është Mbrojtësi i tij (Profetit), Xhebraili dhe besimtarët e mirë. Veç kësaj, edhe engjëjt e mbështesin atë."

(Tahrim, 4)

NDIHMA QË VJEN ME ENGJËJT

Lufta e Bedrit, ishte e para që u zhvillua midis myslimanëve dhe mushrikëve të Mekes. Mushrikët kishin ardhur në Bedir me një ushtri tre herë më të madhe se e ushtria e myslimanëve. Ata kishin në plan që me këtë luftë t'i zhduknin përfundimisht myslimanët.

Lufta filloi dhe ushtritë u përplasën me njëra-tjetrën. Myslimanët bënin një luftë për jetë a vdekje. Ndërsa Profeti ynë i dashur kishte ngritur duart nga qielli dhe lutej kështu:

"Zoti im! Ja ku janë Kurejshët që kanë ardhur me gjithë forcat e tyre për të zhdukur fenë Tënde. Ata të sfidojnë Ty dhe përgënjeshtrojnë të Dërguarin Tënd. O Allah! Mbaje fjalën që më ke dhënë se do t'i ndihmosh të Dërguarit e Tu. Na jep fitore. Nëse do të zhduket edhe ky grup i vogël i besimtarëve, atëherë nuk do të ngelet askush tjetër mbi faqen e dheut që do të adhurojë Ty."

Allahu Teala e pranoi lutjen e Profetit tonë të dashur (a.s.), dhe dërgoi engjëjt grupe grupe në momentet më të vështira të luftës. I ndihmoi myslimanët me pesë mijë engjëj dhe luftën e fituan myslimanët. Allahu i Madhëruar, ndihmën që ju dha me anë të engjëjve, në Kuranin Famëlartë e tregon kështu:

"Allahu ju ndihmoi në Bedër, kur ishit të pafuqishëm, andaj frikësojuni Allahut, për të qenë falënderues. Atëherë ti (Muhamed) u thoshe besimtarëve: "A nuk ju mjafton ndihma e Zotit tuaj me tre mijë engjëj të dërguar?" Po! Por, nëse ata ju sulmojnë, bëhuni të durueshëm dhe të dëgjueshëm dhe Zoti juaj menjëherë do t'ju dërgojë në ndihmë pesë mijë engjëj. Allahu e bëri këtë që t'u sjell lajmin e gëzuar dhe që t'ua qetësojë zemrat. Vërtet, fitorja është vetëm nga Allahu, i Plotfuqishmi dhe i Urti."

(Surja Ali-i Imran, ajetet 123-126)

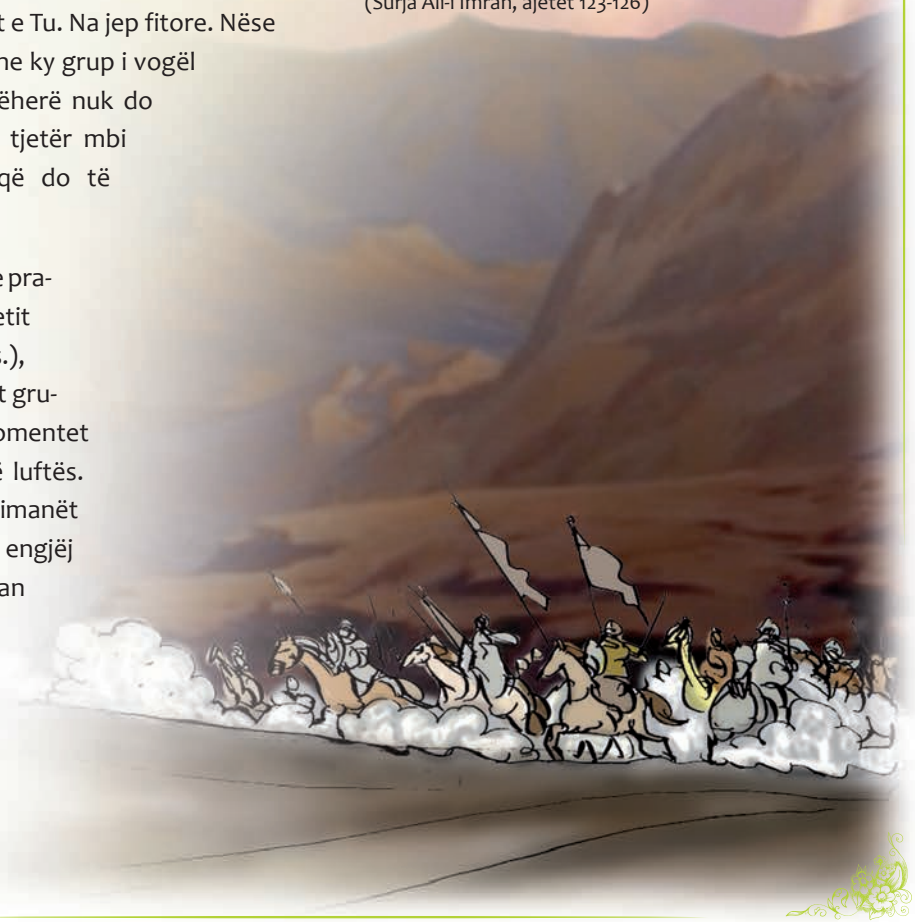

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Vërtet, Allahu dhe engjëjt e Tij bëjnë salavat për të Dërguarin dhe luten për të. O ju që besuat, bini salavat për atë dhe përshëndeteni me "selam"!"

Surja el-Ahzab, ajeit 56.

Ejani të lutemi edhe ne si engjëjt që të ngrihet grada e Profetit tonë sal-lallahu alejhi ve sel-lem tek Allahu i Madhëruar. T'i dërgojmë atij (Profetit) selamet tona më të përzemërta, duke i vendosur ato në krahët e engjëjve të Allahut.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدِنِ النَّبِيِّ
الْاُمِّيِّ و عَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

Allahumme sal-li ala sejjidina
Muhamedin'in-nebijji'l-umijji ve ala
alihi ve sahbihi ve sel-lim.

O Allahu im! Jepi begati dhe paqe
Profetit tonë të dashur Muhamedit
(alehjis-selam)

AMIN

PYETJE

Të provojmë veten

1. Cila nga veprimet e mëposhtme nuk është veçori e engjëjve?

a) Nuk hanë dhe nuk pinë.

b) Nuk flenë.

c) Nuk kanë gjini (mashkull apo femër)

d) Kanë aftësi t'i ngrenë krye Allahut.

2. Cila nga veprimet e mëposhtme nuk është detyrë e engjëjve?

a) Të bëhen shembull për njerëzit.

b) Të vëzhgojnë njerëzit.

c) Të luten për besimtarët.

d) T'u sjellin shpalljen profetëve.

3. Cilat prej fjalive të mëposhtëme shprehin ato që përfitojmë nga besimi në engjëjt?

I- Forcon devotshmërinë tonë.

II- Na bën më punëtorë

III-Na largojnë prej të këqijave.

IV- Zbukurojnë moralin tonë.

a) I-II-IV b) I-III-IV

c) I-II-IV d) I-II-III-IV

4. Cilët prej engjëjve të mëposhtëm nuk janë prej katër engjëjve të mëdhenj?

I-Mikaili

II- Israfili

III- Munker Nekir

IV-Xhebraili

V-Azraili

VI-Junusi

a) I -IV b) II-VI

c) III-VI d) IV-V

5. Kur dëshirojmë të bëjmë punë të mira, në zemrën tonë lindin disa ndjenja. Pra na pështpërit shejtani dhe engjëlli. Cila prej mendimeve të mëposhtme janë prej shejtanit?

a) Me këtë vepër do të ndjesh qetësi dhe kënaqësi.

b) Do të bëhesh shembull i mirë për të tjerët.

c) Në këtë botë nuk do të ketë dobi për ty.

d) Do të fitosh dashurinë dhe shpërblimin e Allahut.

Plotësojini vendet bosh me fjalët në kllapa.

(amin / shejtani / shënues / engjëllit / armik / pushteti / shejtanit / zota / bëni / engjëjt / ata / zë)

1. "Ndonëse mbi ju ka rojtarë (që ju vëzhgojnë), ... të nderuar, që dinë gjithçka që ....."
2. "Me të vërtetë, ... është armik për ju, andaj vështrojeni si .....! Ai vetëm i josh ithtarët e vet, që të bëhen shokë të zjarrit të përflakur."
3. "Sepse, në të vërtetë, shejtani nuk ka kurrfarë ..... mbi ata që besojnë dhe mbështeten tek Zoti i tyre. Pushteti i shejtanit është vetëm mbi ..... që i binden atij dhe adhurojnë ..... të tjerë veç Allahut."
4. "Kur të luteni, kërkoni për veten tuaj vetëm gjëra të mira dhe të bukura. Sepse .....thonë "....." për lutjet tuaja."
5. "Cili prej jush të dëgjoj nga brenda vetes një ..... që e thërret për punë të mira, ta dijë se ai është zëri i ..... T'i bindet menjëherë dhe të falenderojë Allahun. Ndërsa, ai që dëgjon nga brenda një zë që e thërret për punë të këqija, ta dijë se ai është zëri i ..... Të largohet prej atij dhe të strehohet tek Allahu."

MIRAXHI I BESIMTARIT / BAZA E FESE ISLAME

NAMAZI

- *Ç'është namazi?*
- *Dobia e namazit*
- *Llojet e namazeve*
- *Kush e ka farz faljen e namazit?*
- *Ezani dhe ikameti*
- *Në ç'mënyrë falet namazi?*
- *Namazi me xhemat*
- *Namazi i të sëmurit, i udhëtarit dhe namazi kaza*
- *Namazi i Pejgamberit (a.s.)*

NAMAZI I PARË

Sa ftohtë ishte sot në mëngjes. U ngrita nga shtrati i ngrohtë dhe ashtu këmbëzbathur sapo futa këmbët në shapkat e ftohta, që dukej sikur kishin përthithur ngricën e një nate të tërë, ndjeva të dridhura në trup.

Akoma s'kishte zbardhur drita. U mbështeta në dritare. Askush nuk ishte në minaren e plakur dhe të vogël të xhamisë së vjetër që ndodhej mes shtëpive, e cila ngrihej drejt qiellit tepër madhështore.. Më pas, në ballkonin e minares, u duk hija e dobët e muezinit të ri. U struka mirë nën rrobën time. Duke dëgjuar ezanin që dridhte shpirtin tim, i tkurrur nga të ftohtit, kujtoja të parin mëngjes kur isha zgjuar plot gjallëri që pesëmbëdhjetë vjet. Ah, para pesëmbëdhjetë vitesh!...

Nëna ime, njeriu që dua më shumë në këtë botë, para pesëmbëdhjetë vjetësh më pati zgjuar në namazin e parë të sabahut. Siç duket, ishte i njëjti dimër. Duke fjetur në shtratin e vogël në dhomën time, ngjitur me dhomën e saj, duke më krehur flokët me gishtërinjtë e hollë që më përkëdhelnin ballin si një puthje e ëmbël, më pati thënë:

- Hajde! Omeri im i vogël, ngrehu! Ngrehu biri im!

Unë hapa sytë dhe i thashë:

- Aman, nënë. Akoma është natë.

Pasi më puthi përsëri në vetullën e majtë, aty ku më puthte përherë, më kapi krahun dhe më ngritur nga shtrati, duke nxituar nga frika se mos kalonte koha.

E ndoqa duke mbathur pantoflat e mia të vogla dhe duke fërkuar sytë me duar. Në një çast, duke kaluar nga dhoma e errët hymë në dhomën e saj, aty ku gjendej shporeti që i ngjante një zezaku të ulur këmbëkryq që digjej duke flakëruar.

- Aaa... Edhe Pervini qenka zgjuar!...

Pervini po hiqte nga shporeti kovën e verdhë. Nuk ma merrte mendja se do të zgjohej. Nëna më pati thënë:

- Pervini ngrihet çdo mëngjes.

Unë u çudita për të edhe pse vetë nuk ngrihesha asnjëherë. Më hoqën rrobën, më shpërvjelën krahët dhe u përkula para legenit të abdestit. Nëna më tha:

- Lodhesh ashtu.

Më vendosi një stol të vogël dhe aty u ula.

Sapo mora abdest, shkova para sobës për t'u ngrohur. Kur u ktheva prapa pashë nënën që po shtronte sexhaden dhe duke vënë mbulesën, më thirri edhe mua.

- Eja...

Shkova. Unë më i vogli, në një sexhade me të, qëndrova pranë trupit të një nënës sime, të kujdesshme dhe të ëmbël.

Ndërkohë që ajo po merrte tekbirin fillestar, siç veprojnë gratë, duke ngritur duart mbi shpatulla, unë në mënyrë të pavetëdijshme imitoja atë.

Pasi mbaroi sunetin, me një buzëqeshje të ëmbël, më tha:

- Biri im! Grua je ti? Gratë fillojnë ashtu. Ti je burrë. Duart duhet t'i ngresh deri te veshët. Me duart e saj të ngrohta m'i ngriti duart e mia të vogla duke më thënë:

- Ja, kështu!.

Më mësoi tekbirin fillestar për meshkujt.

Edhe unë, ashtu siç mora tekbirin, përfundova namazin.

Duke bërë dua pyeta:

- Si do të lutem nënë?

Luajti kokën. Përfundoi duanë. Ajo ishte në mendjen time.

- O Zoti im! Të falënderoj që më bëre mysliman...! Mbroje atdheun tonë nga armiqtë. Kërkoj prej Teje që t'u japësh shëndet dhe paqe të gjithë myslimanëve që vuajnë, heqin keq, janë të sëmurë, të pashpresë, apo të varfër... Bëj dua që të jesh një mysliman i mirë dhe të mos gënjehesh nga mashtrimet e shejtanit.

Pas namazit, duke mbledhur sexhaden, nëna më pyeti nëse do të flija apo jo. Nuk e dija dhe nuk arrita t'i jepja përgjigje.

Më tha:

- Atëherë shko merre librin të dëgjoj mësimin.

- Në rregull.

Vrapova me të shpejtë, mora librin që qëndronte i hapur mbi tavolinë dhe vrapova drejt nënës. Nuk bëra asnjë gabim.

Nëna gjatë netëve më thoshte:

- Para se të flesh lexoje mësimin tri herë, se të ndihmojnë engjëjt dhe ta mësojnë atë.

Ato engjëj ma kishin mësuar mësimin edhe sot.

Nëna më përkëdheli flokët me dhembshuri duke më thënë:

- Ka edhe shumë kohë për në shkollë.

Më mori në shtratin e saj.

S'kisha gjumë dhe shihja nënën. Në mes të errësirës, me shaminë jeshile që kishte në kokë, mori Kuranin duke bërë një lëvizje sikur të imagjinonte diçka. E ulur në karrige të gjerë, në qoshe të dritares, filloi të lexonte Kuran me një zë të hollë. Po humbisja duke dëgjuar këtë zë që linte gjurmë poezie në shpirtin tim. Nën shaminë e madhe jeshile, duke parë fytyrën e saj të bukur dhe duke vështruar atë ritëm të lehtë të kokës që luante duke iu lutur Allahut, nënën e përngjasoja me një engjëll. Me këtë imagjinatë, duke menduar engjëjt që duhet të mblidheshin rreth nënës që lexonte Kuran, më dukej sikur ndieja prekjen e krahëve të tyre duke më përkëdhelur flokët me gishtat e hollë.

OMER SEJFETTIN

Ç'ËSHTË NAMAZI?

Çdo qenie e gjallë që jeton mbi sipërfaqen e tokës, e adhuron dhe e madhëron Zotin sipas mënyrës së vet. Namazi është adhurimi bazë i fesë islame që i përmbledh në vetvete të gjitha llojet e adhurimeve që i bëjnë krijesat Zotit të tyre të vetëm. Pejgamberi ynë, Muhamedi (a.s.), e ka quajtur atë "shtylla e Islamit" për shkak se është adhurimi më i rëndësishëm i fesë islame.

Namaz do të thotë të bësh dua, të bekosh. Ai është "miraxhi i besimtarit", takimi i besimtarit me Zotin e tij. Me anë të namazit dalim përpara Allahut pesë herë në ditë. Tregojmë me sinqeritet robërinë tonë dhe i kujtojmë se jemi nevojtarë të Tij.

Namazi është një shprehje falënderimi ndaj Allahut. Me anë të namazit falënderojmë Allahun për të gjitha mirësitë që na ka dhënë. Tregojmë dashurinë dhe respektin tonë ndaj Tij, pasi namazi është treguesi më i lartë i respektit.

Namazi është lutja jonë ndaj Allahut, është ndihma që kërkojmë prej Tij dhe përulja për faljen e gabimeve.

Shkurt, namazi është baza e fesë dhe drita e zemrës. Është damari kryesor i jetës shpirtërore. Është adhurimi më i bukur, i cili ashtu siç na pastron nga ana materiale na mban të fortë edhe nga ana shpirtërore.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Namazi është një dritë në zemrën e njeriut. Tashmë ai që kërkon prej jush të ndriçohet me të, të përpiqet të shtojë dritë në zemrën e tij".

(Tirmidhi, Deavat 85)

PSE FALIM NAMAZ?

Namazi është detyra jonë e nënshtrimit ndaj Allahut i cili na ka krijuar dhe na mban gjallë. Ne i falim namazet që të jemi sa më afër Krijuesit tonë të Lartmadhëruar dhe të shfaqim dashurinë tonë ndaj Tij.

Zoti ynë na ka dhënë mirësi të panumërta. Ne duhet ta falënderojmë Atë për këto mirësi, prandaj edhe falim namazet.

Falënderimi i çdo mirësie buron nga vetvetja. Me zekatin që u japim të varfërve falënderojmë Zotin për pasurinë. Duke agjëruar falënderojmë Allahun që na ka dhënë një trup të shëndetshëm dhe na ka ushqyer me mirësitë e Tij. Edhe me namazin që falim i dërgojmë falënderimet tona më të mira Zotit tonë të Lartë, Krijuesit tonë dhe kështu çojmë në vend një falënderim tjetër të anës fizike. Pejgamberi ynë Muhamedi (a.s.) e ka treguar këtë dimension të namazit duke thënë:

"Për të realizuar falënderimin e çdo pjese të organizmit nevojitet një sadaka. Si rrjedhojë çdo tesbih është një sadaka, çdo falënderim është një sadaka, çdo Dëshmi e Njësisë (Teuhidit) dhe çdo tekbir është një sadaka. Të këshillosh mirësinë është një sadaka. Të bësh kujdes nga të këqijat është një sadaka. Dy rekatë namaz që do të falë njeriu në kohën e paramëngjesit i plotëson të gjitha këto" (Muslim, Musafirin 84)

Edhe ne duhet t'i bindemi kësaj këshille të Profetit tonë të dashur dhe duhet t'i falim me rregull namazet tona. Duhet ta falënderojmë Atë për të gjitha mirësitë që na ka dhënë, duke filluar prej trupit tonë.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Fal namazin, të më përkujtosh mua".

(Taha, 14)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"O ju që besoni! Bini në ruku dhe në sexhde, Adhuroni Zotin tuaj, bëni mirësi që të shpëtoni"

(Haxhxh, 77)

PËRFITIMET TONA ME KRYERJEN E NAMAZIT

Trupi, shpirti dhe jeta jonë shoqërore përfiton shumë gjëra me faljen e namazeve. Disa nga dobitë e namazit janë:

Namazi na mundëson që ta kujtojmë Allahun ashtu siç Ai e meriton

Allahu i Lartë na njofton se "shpirtrat tanë do ta arrijnë kulmin e qetësisë vetëm duke e përkujtuar Allahun".

Përkujtimi i Zotit që e duam më shumë se çdo gjë dhe përkujtimi i emrit të Tij, na e qetëson shpirtin dhe zemrën e ngushtuar duke i dhënë asaj prehje.

Mënyra më e bukur për të kujtuar Allahun është falja e namazit. Çdo namaz që falim, na kujton Zotin tonë. Si rrjedhojë, namazi është një mirësi e madhe. Pejgamberi ynë i dashur shpejtonte për ta kryer sa më parë dhe më mirë namazin, sepse ai e dinte shumë mirë vlerën e kësaj mirësie. Qetësinë dhe lumturinë që përjetonte duke e kujtuar Zotin me faljen e namazeve, ai e ka shprehur duke thënë: "Falja e namazit më bën të lumtur".

Namazi na bën të kujtojmë ditën e llogarisë dhe të ahiretit

Në këtë botë, ka shumë gjëra që i bëjnë njerëzit të harrojnë botën tjetër. Njerëzit që harrojnë ahiretin dhe nuk mendojnë se një ditë do të japin llogari për gjithçka, mund të bëjnë çdo të keqe për interesin e vet. Atëherë është i nevojshëm një paralajmërues që t'ua kujtojë atyre ahiretin.

Namazet që falim me vetëdije dhe me kujdes na kujtojnë pesë herë në ditë Allahun, ditën e gjykimit dhe ahiretin, duke na larguar nga punët e këqija. Kështu nuk dëmtojmë as pasurinë e njerëzve të tjerë, nuk ua lëndojmë zemrën dhe as nuk ua cënojmë të drejtat.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"O ju që besoni! Kërkoni ndihmë prej Allahut me durim dhe namaz! Padyshim që Allahu është me ata që durojnë!"

(Bekare, 153)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Bëni kujdes! Shpirtrat gjejnë qetësi vetëm me përkujtimin e Allahut!"

(Ra'd, 28)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Fal namaz në dy anët e ditës dhe në orët e natës afër ditës!"

(Bekare, 153)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Padyshim që namazi e largon njeriun nga të këqijat dhe imoraliteti."

(Ankebut, 45)

Namazi na pastron nga gjynahet

Namazi është momenti i takimit tonë me Zotin. Kur falim namaz e dimë që kemi dalë para Allahut. Kur duam të bëjmë një punë që është gjynah, heqim dorë duke menduar se do të falim namaz dhe do të dalim para Allahut. Kështu pastrojmë zemrën nga mendimet dhe ndjenjat e këqija dhe organe të tilla si dorën dhe gjuhën nga sjelljet e këqija.

Namazi na mundëson të jemi të edukuar

Namazi është një mundësi shumë e mirë për të qenë të vetëdijshëm për gjynahet dhe gabimet e bëra si dhe për t'u penduar për to. Në sajë të namazit kërkojmë falje nga Zoti ynë. Ne dalim para Zotit pesë herë në ditë duke menduar se Ai është në dijeni të gjërave që bëjmë, prandaj dhe u kushtojmë kujdes sjelljeve dhe veprimeve tona. Kështu bëhemi njerëz të moralshëm.

Namazet e bëjnë ditën që jetojmë më të frytshme

Kur i falim namazet rregullisht, atëherë edhe ditën e planifikojmë sipas kohëve të namazeve. Akoma pa lindur dita, ngrihemi për të falur namazin e sabahut dhe kështu e fillojmë herët ditën. Ndërsa pjesa më e madhe e njerëzve janë në gjumë, ne kemi përfunduar një pjesë të punëve tona. Kështu, marrim pjesë nga lutja e Pejgamberit tonë të dashur:

"Zoti im! Begatoje kohën e agimit për bashkësinë time!"

Ne e kujtojmë Zotin dhe e prehim në pushim shpirtin tonë edhe në orët më të dendura me punë gjatë ditës, duke falur namazet e drekës dhe të ikindisë. Mes namazeve pushojmë, qetësohemi psikologjikisht dhe mbledhim energji për punët tona në vazhdim. Meqë punët i kemi kryer duke bërë pushime në mes, marrim më shumë përfundime pozitive prej tyre.

Me faljen e namazit të akshamit dhe të jacisë, ne bëjmë një llogari të ditës dhe më pas flemë të qetë duke menduar se i kemi plotësuar detyrimet si robër të Allahut.

Namazi na pajis me shprehinë e pastërtisë

Kur marrim abdest për të falur namazin, ne pastrojmë organet që ndoten më shumë në jetën tonë të përditshme. Ne i kushtojmë kujdes pastërtisë së trupit, të veshjes dhe të vendit ku do të falim namazin. Duke marrë abdest ne i pastrojmë dhe lajmë disa herë në ditë duart, fytyrën dhe këmbët. Këto na japin mundësi ta kthejmë pastërtinë në zakon.

Njëherë Pejgamberi ynë pyeti sahabët:

- Si mendoni? Nëse përpara derës së dikujt rrjedh një lum në të cilin ai lahet pesë herë në ditë, a do t'i mbesë në trup ndonjë papastërti?

Sahabët u përgjigjën:

Jo, asgjë.

- Ja pra, edhe pesë kohët e namazit kështu janë. Allahu, me pesë kohët e namazit, i fshin të gjitha gjynahet.

(Buhari, Mevakit 6; Muslim, Mesaxhid 283.)

KUSH E KA FARZ FALJEN E NAMAZIT?

Falja e pesë kohëve të namazit u bë farz në natën e Miraxhit. Falja e pesë kohëve të namazit është farz për çdo mysliman që është i shëndoshë mendërisht dhe ka hyrë në moshën e pubertetit.

Namazi është një urdhër i prerë i Allahut. Ata që nuk falen, edhe pse e dinë se falja është farz, vetëm sepse përtojnë të falen, bëjnë një gjynah të madh.

Feja jonë kërkon që edhe fëmijët, të mësohen të falin namazet që në moshë të vogël. Pejgamberi ynë, Muhamedi (a.s.), ka këshilluar që fëmijës t'i mësohet namazi që në moshën 7 vjeçare. Ndërkohë i ka dhënë rëndësi faktit që në moshën dhjetë vjeçare ata të falen rregullisht.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Puna e parë për të cilën do të pyetet njeriu në ditën e gjykimit, është namazi. Nëse namazi është i rregullt, puna e tij është në rregull dhe ai njeri del me fitim. Nëse namazi nuk del i rregullt humbet dhe del me humbje."

(Tirmidhi, Mevakit 188)

LLOJET E NAMAZIT

Namazet ndahen në tre grupe: farz, vaxhib dhe sunet.

A. NAMAZET FARZ

Namazet farz janë tre llojesh:

1. PESË KOHËT E NAMAZIT

a) Namazi i sabahut: Ka katër rekate, dy sunet dhe dy farz. Në fillim falet suneti, më pas farzi.

b) Namazi i drekës: Ka dhjetë rekate. Fillimisht falen katër rekate sunet. Pastaj katër rekate farz dhe në fund dy sunet.

c) Namazi i ikindisë: Ka tetë rekate. Në fillim falen katër rekate sunet, pastaj katër të tjera farz.

d) Namazi i akshamit: Ka pesë rekate. Në fillim falen tre rekate farz, pastaj dy të tjera sunet.

e) Namazi i jacisë: Ka dhjetë rekate. Në fillim falen katër rekate sunet, pastaj katër rekatet farz dhe në fund dy rekate sunet. Pas namazit të jacisë falet namazi i vitrit që ka tre rekate. Falja e këtij namazi për një mysliman është vaxhib.

Numri i rekateve për pesë kohët e namazit

	Suneti i parë	Farzi	Sunet	Suneti i fundit	Vitri	Totali
SABAHU	2	2	-	-	-	4
DREKA	4	4	-	2	-	10
IKINDIA	4	4	-	-	-	8
AKSHAMI	-	3	2	-	-	5
JATCIA	4	4	-	2	3	10+3
						40

2. Namazi i xhumasë: Falet ditën e xhuma në kohën e drekës dhe në vend të namazit të drekës.

3. Namazi i xhenazes: Ky namaz përbëhet nga lutjet dhe përgjërimet për myslimanin e vdekur. Në këtë namaz nuk ka ruku dhe sexhde. Eshtë farz kifaje.

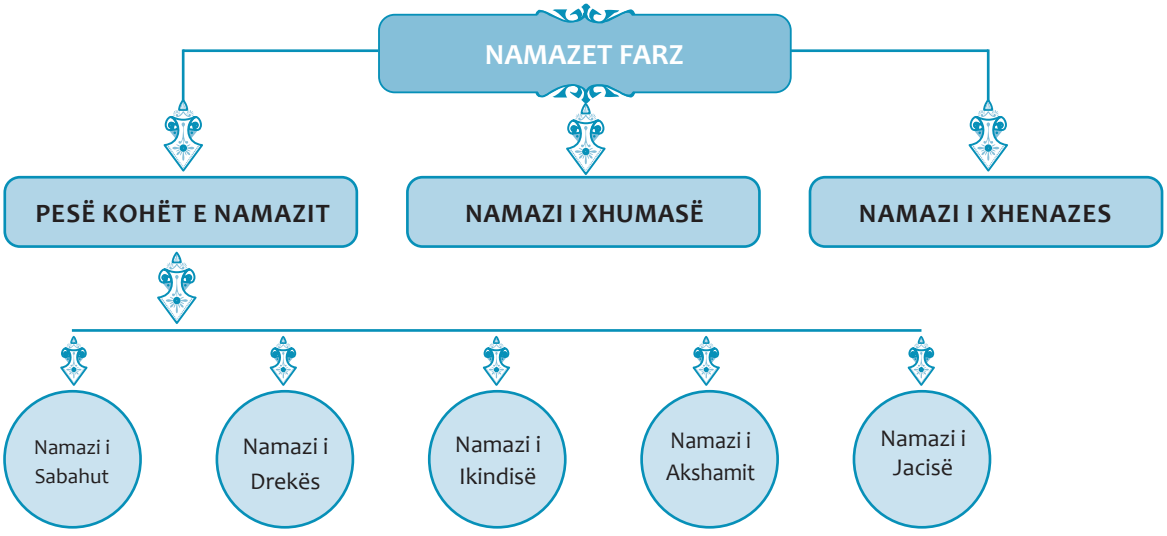

B. NAMAZET VAXHIB

1) Namazet e Bajrameve: Namazet e Bajramit kanë dy rekate dhe falen me xhematë.

2) Namazi i Vitrit: Ka tre rekate, falet pas namazit të jacisë. Falja kaza e namazit të vitrit që nuk falet në kohë, është vaxhib.

C. NAMAZET SUNET

Namazet sunet janë namazet që ka falur Pejgamberi ynë, përveç atyre farz dhe vaxhib.

Nga marrëdhënia namaz farz-namaz sunet ato ndahen në dy grupe:

1. Ato të cilat kanë lidhje me namazet farz: Këto janë namazet sunet që falen para dhe pas namazit farz.

a) Sunetet e pesë kohëve namaz: janë namazet sunet që falen para dhe pas farzeve të pesë kohëve namaz. (P.sh. suneti i namazit të sabahut)

b) Sunetet e namazit të xhumasë: janë namazet sunet që falen para dhe pas namazit farz të xhumasë. (suneti i parë dhe i fundit i namazit të xhumasë)

2. Ato të cilat nuk kanë lidhje me namazet farz: Këto janë namazet sunet që falen në mënyrë të pavarur nga farzet, në dallim nga namazet sunet që lidhen me çfarëdo lloj namazi farz. Disa nga këto namaze sunet që i ka falur Pejgamberi ynë, Muhamedi (a.s.), janë:

a) Namazi i teravisë: Është një namaz sunet 20 rekate që falet pas namazit të jacisë dhe para namazit të vitrit gjatë muajit të Ramazanit.

b) Namazi i natës (tehexhudit): është një namaz sunet prej 2 deri në 12 rekatësh që falet në kohën ndërmjet namazit të jacisë dhe namazit të sabahut.

c) Namazi i paradites (duhasë): është një namaz sunet prej 2 deri në 12 rekatësh që falet në kohën që fillon një orë pas lindjes së diellit dhe vazhdon deri në ngritjen e tij në kupën e qiellit.

d) Evvâbîn Namazı: Akşam namazı ile yatsı namazı arasında 2 ile 6 rekat arasında kılınan namazdır.

e) Namazi në shenjë përshëndetjeje për xhaminë (tahijetu'l-mesxhid): është një namaz sunet prej 2 deri në 12 rekatësh që falet në shenjë përshëndetjeje kur hyjmë në një xhami të re të pavizituar më parë.

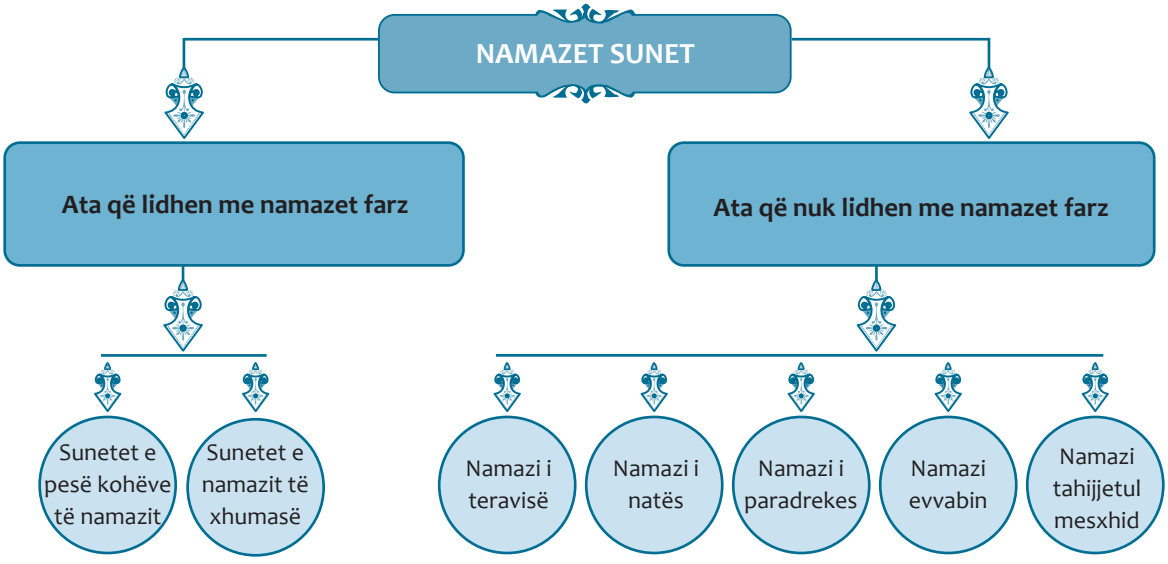

"Më ndihmo mua duke falur shumë namaz!"

Rabia Ibni Kab, e njohur me emrin Ebu Firas i shërbente vazhdimisht Pejgamberit (a.s.). Pejgamberi ynë, Muhamedi (a.s.) ishte shumë i kënaqur nga shërbimet e saj. Kjo sahabe na tregon një kujtim të saj:

Një natë kisha përgatitur ujin për abdest për Pejgamberin. Ai më tha:

- Kërko ç'të duash prej meje nga të mirat e kësaj bote.

Ndërsa unë iu përgjigja:

- O Pejgamberi i Allahut! Më lër të mendohem dhe do ta them se ç'kërkoj prej teje!

Kjo sahabe mendoi me vete: Malli i kësaj bote është i përkohshëm. Të ardhura kam sa të më mjaftojnë. Atëherë më mirë të kërkoj diçka nga bota tjetër, sepse pozita e Profetit tek Allahu është më e lartë.

Më pas shkoi tek Pejgamberi, që e pyeti:

- Çfarë vendose, Rebia?

Unë iu përgjigja:

- O i dërguari i Allahut, dëshiroj të jem në xhenet me ty. Kërkoj ndërmjetësimin tënd dhe inshallah Allahu do të më shpëtojë nga xhehenemi.

Pejgamberi pyeti:

- A nuk dëshiron diçka tjetër?

Iu përgjigja:

- Kjo është dëshira dhe kërkesa ime e vetme.

Pejgamberi më tha:

- Atëherë më ndihmo edhe mua me faljen sa më shumë të namazeve dhe duke rënë sa më shumë në sexhde.

(Muslim, Salat 226)

FARZET E NAMAZIT

Namazi ka 12 farze, gjashtë prej të cilave duhen përmbushur para se të falim namaz, ndërsa gjashtë të tjerat gjatë namazit. Nëse nuk e përfundon njërin prej tyre atëherë namazi bëhet i pavlefshëm.

Ato janë:

a. Farzet që duhen përmbushur përpara namazit

Këto farze që na përgatisin si fizikisht, ashtu edhe psikologjikisht për faljen e namazeve quhen edhe "kushtet (shart) e namazit".

1. Pastrimi nga hadethi, ose nga papastërtitë, që i shpjeguam në kapitujt e mëparshëm të këtij libri, na obligojnë marrjen e abdestit ose të guslit. Pastrimi nga kjo lloj papastërtie arrihet duke marrë abdest, gusël ose tejemum në rast se nuk kemi ujë për t'u pastruar.

2. Pastrimi nga nexhaseti. Gjendja e papastërtisë që shihet me sy quhet "nexhaset". Në këtë rast papastërtie duhet kryer pastrimi i trupit, rrobave dhe vendit ku do të falemi.

3. Setru'l-avret. Mbulimi i vendeve të turpshme. Meshkujt duhet të mbulojnë pjesën e trupit nga kërthiza deri nën kapakun e gjurit, ndërsa gratë duhet të mbulojnë kokën, flokët dhe trupin e tyre më përjashtim të duarve, fytyrës dhe këmbëve deri në kyçe.

4. Koha. Çdo namaz farz dhe namaz vaxhib falet në një kohë të caktuar. Namazi që falet para se të hyjë koha e përcaktuar për të është i pavlefshëm. Gjithashtu është gjynah i madh të mos e falim namazin në kohën e vet pa pasur arsye.

Një ditë Ibn Mesudi e pyeti Pejgamberin:

- O i Dërguari i Allahut! Cila është puna me kryerjen e të cilës fitohet më shumë pëlqimi i Allahut?
Ai m'u përgjigj: - Namazi i falur në kohën e vet.
Pyeta përsëri: - Po pastaj, cila punë vjen?
Ai u përgjigj: - T'i bësh mirë prindërve tuaj.
Përsëri pyeta: - Po pastaj, cila punë vjen?
Përsëri u përgjigj: - Xhihadi në rrugën e Allahut.

(Buhari, Mevakit 5)

5. Drejtimi nga Kibla. Përpara se të fillojmë të falim namaz ne duhet të kthehemi në drejtimin e Qabesë. Namazi i personit që i shmanget drejtimit të Qabesë gjatë faljes së namazit, duke ndërruar drejtimin e kiblesë, prishet.

6. Nijeti. Vënja e qëllimit për namazin që duam të falim. Në nijetin e namazeve që falen me xhematë shtojmë se "jemi lidhur në namaz pas imamit".

Vetëm në qoftë se i plotësojmë këto 6 kushte që numëruam, ne mund të falim namaz.

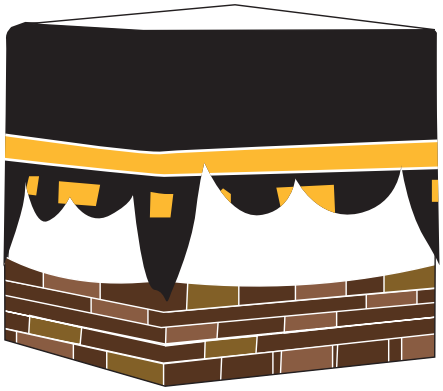

b. Farzet e namazit

Kështu quhen veprimet, kryerja e të cilave gjatë namazit është e detyrueshme. Ato quhen ndryshe edhe "shtyllat e namazit".

1. Tekbiri i hapjes quhet tekbiri fillestar, pra thënia "Allahu ekber" në momentin kur fillojmë namazin.

2. Qëndrimi në këmbë (kijam) Quhet qëndrimi në këmbë gjatë faljes së namazit.

3. Kiraet quhet leximi, të paktën, i tre ajeteve të shkurtra, kur jemi në këmbë.

4. Ruku quhet përkulja në namaz, pasi kemi lexuar ajetet e Kuranit, duke i vendosur pëllëmbët e duarve mbi kupat e gjunjve.

5. Sexhde quhet përkulja mbi tokë duke vendosur në të hundën, ballin, duart dhe këmbët.

6. Ulja e fundit është ulja në rekatin e fundit të namazit për aq kohë sa do të na mjaftonte të lexohej lutja "et-Tehijatu lilahi..."

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Çasti kur robi është më afër Zotit të tij është momenti kur ai bie në sexhde"

(Muslim, Salat 215)

SUNETET E NAMAZIT

- Këndimi i ezanit për pesë kohët e namazit, ezani i namazit të xhumasë dhe ikameti.
- Leximi në heshtje i "Subhaneke" pas marrjes së tekbirit fillestar.
- Leximi i "Eudhu Besmele"-së në rekatin e parë, para se të lexojmë suren "Fatiha"- dhe leximi vetëm i "Besmele"-së në rekatet e tjera.
- Thënia "Amin" pa zë kur përfundojmë leximin e sures "Fatiha".
- Këndimi tri herë i tesbihëve në ruku dhe në sexhde.
- Këndimi në ruku i tesbihu me fjalët "Subhane rabbijel adhim" dhe në sexhde i tesbihut "Subhane rabbijel a'la".
- Këndimi i tekbirëve ndërmjet veprimeve si kijami, rukuja dhe sexhdeja.
- Thënia "Semiall-llahu limen hamideh" ndërsa drejtojmë trupin nga rukuja dhe "Rabbena lekel hamd" pasi ta kemi drejtuar atë.
- Këndimi i duave "All-llahumme sal-li ala Muhammed..., All-llahumme barik ala Muhammedin" dhe "Rabbena atina..., Rabbenagfirli..." në uljen e fundit.

VAXHIBET E NAMAZIT

Vaxhibe quhen veprimet që kryhen gjatë faljes së namazit dhe që e bëjnë më të plotë atë. Kur nuk kryhet pa dashje ose e vonojmë një vaxhib të namazit, atëherë duhet të bëjmë sexhden e harresës (sehvi sexhde).

Vaxhibet e namazit janë:

- Leximi i sures "Fatiha" në namaz.
- Leximi i një sureje apo disa ajeteve të një sureje përveç sures "Fatiha".
- Leximi i "Fatihasë" para sures tjetër.
- Të prekim tokën me hundë dhe me ballë kur jemi në sexhde.
- Ulja në tehijatin në rekatin e dytë të namazeve me tre dhe katër rekate.
- Kryerja e çdo shtylle (rukn) të namazit në vendin dhe kohën e duhur (tadili erkan). E thënë ndryshe, kryerja ngadalë e pa u nxituar e lëvizjeve gjatë rënies dhe ngritjes nga rukuja dhe sexhdeja. P.sh.: personi që kur drejtohet nga rukuja nuk qëndron në këmbë aq kohë sa të thuhet "Rabbena ve lekel hamd!", por bie menjëherë në sexhde nuk e ka respektuar këtë vaxhib të namazit, pra tadili erkanin.
- Leximi i lutjes "Tehijat" në uljen e parë dhe të fundit.
- Marrja e tekbirit të kunutit dhe e leximit të duasë së kunutit në namazin e vitrit.
- Dhënia selam në të djathtë dhe në të majtë në fund të namazit.
- Bërja e sehvi sexhdes, kur gabojmë pa dashje në namaz, në disa raste të përcaktuara sipas jurisprudencës islame (fikhut).
- Leximi me zë i imamit në namazet e sabahut, akshamit dhe jacisë.
- Leximi pa zë i imamit në namazet e drekës dhe të ikindisë.

MEKRUHET E NAMAZIT

Nuk duhet të harrojmë se gjatë namazit jemi para Allahut dhe duhet të falemi siç na ka mësuar Pejgamberi ynë, Muhamedi (a.s.). Duhet t'u kushtojmë kujdes vaxhibeve dhe suneteve si plotësim të farzeve. Moskryerja e vaxhibeve dhe suneteve të namazit quhet mekruh, që do të thotë veprim i papëlqyeshëm.

Disa nga mekruhet e namazit janë:

- Lëvizjet e panevojshme të trupit dhe luajtja me rrobat kur jemi të lidhur në namaz.
- Falja e namazit ndërsa të mundojnë nevojat fiziologjike.
- Të falesh pas rreshtit të xhematit në të cilin ka vend të lirë.
- Mosvendosja e ndonjë objekti përpara nëse mendon se mund të kalojë dikush përpara teje.
- Mosthënia e tesbihëve që këndohen në ruku dhe në sexhde apo këndimi i tyre më pak se tri herë.
- Suret që këndohen pas Fatihasë, këndohen sipas radhitjes që kanë në Kuran. P.sh. kur duam që në një namaz me dy rekatë të këndojmë suret Kevther dhe Ihlas, atëherë në rekatin e parë duhet të lexojmë suren Kevther, ndërsa në të dytin suren Ihlas. Moszbatimi i kësaj rradhe të sureve është mekruh.
- Falja e namazit përpara pikturës apo fotografisë të cilat kanë qenie të gjalla; njeri apo kafshë.

ÇFARË E PRISH NAMAZIN

- Prishja e abdestit gjatë faljes së namazit.
- Moskryerja e njërit prej farzeve të namazit.
- Ngrënia dhe pirja në namaz.
- Të folurit dhe përshëndetjet gjatë namazit .
- Qarja me zë ose rënkimi që shkaktohen nga shqetësimet e kësaj bote (qarja për shkak të dashurisë dhe frikës ndaj Allahut nuk e prish namazin)
- Qeshja pa zë (qeshja me zë prish edhe abdestin)
- Shmangia nga drejtimi i kiblës në namaz.
- Kryerja e disa veprimeve që nuk kanë lidhje me namazin, në mënyrë aq të vazhdueshme, sa që të na humbasë përqendrimi.
- Leximi i gabuar i ajeteve të Kuranit duke ia prishur kuptimin atyre.
- Lindja e diellit kur jemi duke falur namazin e sabahut.

ETIKA E NAMAZIT

Respektimi i etikës së namazit na ndihmon të falim një namaz me zemër të qetë dhe të përkushtuar. Disa nga veprimet e etikës (adab) së namazit janë:

- Vështrimi i vendit të sexhdes kur jemi në këmbë, i gishtave të këmbëve në ruku, i gjunjve në sexhde dhe i shpatullave kur japim selam.
- Këndimi më shumë se tri herë i tesbihëve në ruku dhe sexhde.
- Mbajtja ndër mend se në namaz jemi para Allahut.

Pyetën një dijetar mysliman: "Si e arrin besimtari qetësinë në namaz?

Ai dha këtë përgjigje:

- Duke u ushqyer me hallall.
- Duke qenë i kujdesshëm në përgatitjet e namazit dhe gjatë marrjes së abdestit.
- Duke menduar që jemi para Allahut që nga marrja e tekbirit fillestar dhe deri në përfundimin e namazit.
- Mos ta harrojmë asnjëherë Allahun edhe jashtë namazeve duke qenë të vetëdijshëm se Ai na sheh në çdo çast.

Nuk dëshirova t'ua prishja lojën!

Ishte koha e namazit të drekës apo të ikindisë, kur pejgamberi ynë, Muhamedi (a.s.), mori me vete mbi supe nipërit e tij, Hasanin dhe Hysenin, dhe u nis për në xhami. Pasi mbërriti, iu drejtua mihrabit duke i ulur në tokë ato. Filloi namazin me tekbirin fillestar. Edhe sahabët u rreshtuan në namaz pas tij. Pejgamberi e zgjati sexhden e namazit më shumë se herët e tjera. Në këtë kohë njëri prej nipave zuri lojë mbi shpinën e tij. Pas faljes së namazit sahabët e pyetën:

- O Pejgamberi i Allahut! Kur zgjatët qëndrimin tuaj në sexhde, pandehëm se mos pësuat gjë, apo se mos ju erdhi shpallja.

Pejgamberi (a.s.) u përgjigj:

- As njëra, as tjetra. Kur isha në sexhde, nipi im hipi mbi shpinën time. Qëndrova ashtu derisa zbriti ai. Dëshiroja që mos t'ia prishja lojën." (Nesai, Tatbik 82)

Kush erdhi në namaz?

Një ditë Ramazani halife Harun Reshidi i tha Behlul Danasë:

- Shko në xhami të falësh namazin e akshamit dhe fto për yftar të gjithë ata që janë duke u falur.

Hyri koha e namazit të akshamit. U thirr ezani. Në xhami kishte disa rreshta xhemati. Pas faljes së namazit, Behlul Dana doli nga xhamia i shoqëruar me pesë vetë. Halifeja u habit.

- Vetëm kaq?! Unë i ftova që të vinin për yftar të gjithë ata që ishin duke falur namazin e akshamit, ndërsa ju më keni sjellë vetëm pesë vetë.

Behlul Dana tha:

- I nderuari mbreti im! Ju më thatë që të ftoja për yftar ata që falin namaz dhe jo ata që vijnë në xhami. Pas namazit qëndrova tek dera e xhamisë dhe e pyeta secilin që doli nga xhamia se cilën sure këndoi imami në namaz. Shumica e xhematit nuk e kujtoi se cilën sure kishte kënduar imami. Vetëm këta persona që ju solla, e mbanin mend. Kishte shumë njerëz në xhami, por ata që e falën namazin me vëmendje dhe sinqeritet ishin vetëm këta që ua solla.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Me të vërtetë kanë shpëtuar besimtarët që janë të vetëdijshëm në namazet e tyre."

(Mu'minun 1-2)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Kërkoni ndihmë prej Allahut me durim dhe namaz. Padyshim që këto dy elemente janë pjesë të detyrës që çdokujt i duket e vështirë dhe e rëndë përveç atyre që u dridhet zemra nga respekti ndaj Allahut, që u besojnë në mënyrë të prerë Zotit të tyre dhe se do të kthehen tek Ai dhe që e kanë pranuar një gjë të tillë".

(Bekare 153)

TË FALËSH NAMAZ I PËRQËNDRUAR

Ne i përkushtohemi plotësisht punës që bëjmë me dëshirë në mënyrë që ta realizojmë atë me sukses. Nganjëherë aq shumë përqëndrohemi mbi të sa që nuk kuptojmë se çfarë ndodh rreth nesh. Përqendrimi (hushu) në namaz do të thotë që besimtari ta ndjejë me zemër që gjendet përpara Allahu dhe të mos i tërheqë vëmendjen asgjë përreth.

Ne nuk dëshirojmë të ndahemi nga personi që e duam. Shpeshherë na duket se koha kalon shpejt, megjithëse kalojmë orë të tëra duke biseduar, madje shprehim keqardhjen tonë duke thënë "Sa shpejt që kaloi koha!".

Ë shtë gabim të merremi me gjëra të tjera ndërkohë që bashkëbisedojmë me të tjerët, apo

jo? E njëjta gjë vlen edhe kur jemi në namaz. Pra, është gabim të merremi me gjëra të tjera kur jemi përpara Allahut!

Namazet tona nuk duhen kthyer në kohën që planifikohet zgjidhja e problemeve të punës, të shkollës, të familjes dhe të shokëve. Zemrat tona duhen kthyer drejt Allahut që nga momenti kur drejtohemi nga Kibla. Respekti ynë ndaj namazit që falim, rritet më shumë kur kuptojmë domethënien e ajeteve që lexojmë dhe përjetojmë ndjesinë se jemi përpara Allahut.

Nuk duhet të merremi me gjëra të tjera në momentet kur jemi vetëm me Zotin, që na sheh kudo që të gjendemi, bëjmë dua dhe lexojmë ajetet e Tij. Si do t'i përgjigjemi Zotit kur të na pyesë: "Robi im! Unë isha me ty. Po ti, me kë ishe?"

Çdo namaz që falim duhet ta konsiderojmë si çastin kur dy shokë takohen me njëri-tjetrin, ose kur robi takohet me Zotin. Namazin nuk duhet ta vlerësojmë si një barrë që na rëndon. Ne jemi të përqendruar në namaz (hushu) atëherë kur namazin e konsiderojmë si koha në të cilën shfaqim dashurinë tonë ndaj Zotit dhe ndiejmë se jemi vetëm për vetëm me Të.

Kur fillojmë namazin, mendojmë madhështinë e Allahut dhe dalim përpara Tij duke thënë "Allahu ekber". Qëndrojmë me respekt përpara Tij. Ne mendojmë se Allahu është duke folur me ne teksa lexojmë apo dëgjojmë suret. Përkulemi në ruku duke kujtuar madhështinë e Zotit. Përsëri, pasi drejtohemi me respekt me gjithë trupin dhe qënien tonë, biem në sexhde dhe vendosim ballin në tokë. Duke menduar se momentet që rrimë në sexhde janë çastet që gjendemi më afër Zotit, themi: "Zoti im i lartë, Ty të madhëroj me tesbih". Ne mendojmë se qëllimi i krijimit është robëria ndaj Zotit, për hir të të Cilit ne jemi të gatshëm të sakrifikojmë çdo gjë, prandaj edhe e madhërojmë Atë. Rekatet e namazit i falim duke përjetuar ndjenja të njëjta. Qëndrojmë kokulur në uljen e fundit të namazit dhe lexojmë lutjet "et-Tehijjatu...", "Allahumme sali..., Allahumme barik..." dhe "Rabbena atina...". Japim selam në të djathtë dhe në të majtë, duke përshëndetur kështu njerëzit dhe engjëjt, të pushtuar nga gëzimi që të fal përmbushja e një adhurimi që të afron me Krijuesin tonë, siç është namazi.

EZANI

Çfarë është ezani? Kush është muezini?

Ezani është thirrja që u bëhet myslimanëve për t'i lajmëruar se ka filluar koha e namazit. Personi që e këndon ezanin quhet "muezin".

Kur thirret ezani dhe si këndohet ai?

Ezani thirret nga minareja pasi të ketë hyrë koha e namazit. Ai këndohet me zë të lartë. Nëpërmjet ezanit myslimanët thirren pesë herë në ditë të shkojnë në xhami për të falur namazin.

Çfarë duhet të bëjmë kur dëgjojmë ezanin duke u thirrur?

Kur dëgjojmë ezanin, ne duhet të ndërpresim bisedën dhe ta dëgjojmë atë në heshtje. Përsërisim fjalët që këndon muezini. Në momentin që përfundon këndimi i ezanit, ne lexojmë duanë që na ka mësuar profeti ynë, Muhamedi (a.s.)

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Sikur ta dinin njerëzit se sa vepra të virtytshme janë thirrja e ezanit dhe falja e namazit në rreshtin e parë në xhami, do të hidhnin short mes tyre se kush do të thërriste ezanin dhe kush do të falej në rreshtin e parë, në qoftë se nuk kishin për ta zgjidhur ndryshe këtë."

(Buhari, Edhan 9; Muslim, Salat 129)

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Kur të dëgjoni ezanin, përsëritini me vete edhe ju fjalitë e tija."

(Buhari, Edhan 7)

Fjalët e ezanit dhe kuptimi i tyre

اَللهُ أَكْبَرُ ﴿2﴾	Allahu Ekber (4)	Allahu është më i madhi!
أَشْهَدُ أَنْ لاٰ إِلٰهَ إِلاَّ اَللهُ ﴿2﴾	Eshhedu en la ilahe il-lall-llah (2)	Dëshmoj se s'ka zot tjetër pos Allahut!
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللهِ ﴿2﴾	Eshhedu enne Muhammeden rasulull-llah (2)	Dëshmoj se Muhamedi është i Dërguari i Allahut!
حَيَّ عَلَى الصَّلاٰةِ ﴿2﴾	Hajje ale-s selah (2)	Ejani në namaz!
حَيَّ عَلَى الْفَلاٰحِ ﴿2﴾	Hajje ale'l felah (2)	Ejani në shpëtim!
اَللهُ أَكْبَرُ ﴿2﴾	Allahu Ekber (2)	Allahu është më i madhi!
لاٰ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ﴿1﴾	La ilahe il-lall-llah (1)	S'ka zot tjetër pos Allahut!

Këto fjali thuhen në çdo ezan që këndohet për çdo kohë të namazit, vetëm se, kur këndohet ezani në namazin e sabahut në të shtohet në këndim fjalia "es-selatu hajrun minen-nevm", që në shqip do të thotë "më mirë të falet namazi sesa të flihet gjumë", dy herë, pas fjalisë "Hajje ale's-salat" që në shqip përkthehet "Ejani në namaz".

Ç'na kujton ezani?

Ezani na njofton se ka hyrë koha e namazit. Duke qenë se falja e namazit është veçori dalluese e myslimanëve, në një vend ku thirret ezani do të thotë se aty jetojnë myslimanë.

I kënduar pesë herë në ditë, ezani na kujton bazat e besimit në një Zot të vetëm. Ai skalit në mendjen dhe zemrën tonë besimin në ekzistencën e Allahut, një i vetëm, dhe se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Zotit. Ai na kujton faktin se qëllimi i krijimit tonë është vetëm adhurimi i Allahut, me anë të së cilit edhe ne do të shpëtojmë në botën tjetër.

Profeti ynë (a.s.) thotë:
Myslimani që bën këtë dua, pasi ta ketë dëgjuar ezanin të thirret, e meriton ndërmjetësimin tim ditën e kiametit:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ
وَالصَّلاٰةِ الْقَائِمَةِ آتِ سَيِّدَنَا مُحَمَّداً نِ الْوَ سِيلَةَ
وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ
وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِى وَعَدْتَهُ
اِنَّكَ لاٰ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

O
Allah, Zot i kësaj ftese pa mangësi dhe i këtij namazi që do të falet! Jepi Muhamedit mundësinë e ndërmjetësimit, gradën e lartë, virtytet dhe vendose atë në "postin e lavdëruar" (makamu'l-mahmud) të cilin ia ke premtuar, sepse Ti je Ai që nuk e then premtimin.
(Buhari, Ezan 8)

IKAMETI

اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ ، اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ ، أَشْهَدُ أَنْ لاٰ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ،
أَشْهَدُ أَنْ لاٰ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ ،حَيَّ عَلَى الصَّلاَةِ ،
حَيَّ عَلَى الْفَلاَحِ، قَدْ قَامَتِ الصَّلاَةُ ، اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ ، لاٰ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ.

Çfarë është ikameti?

✍ Ikameti është procesi dhe teksti që këndohet përpara se të fillojë falja e namazeve farz.

Kush e thërret ikametin dhe si këndohet ai?

Kur falet namazi me xhematë muezini e këndon më zë të lartë ikametin. Mashkulli që e fal namazin vetëm, e këndon ikametin me aq zë sa të dëgjojë vetveten. Gratë nuk thërrasin ikamet.

Fjalitë e ikametit janë të njëjta me ato të ezanit. Vetëm se, në ikamet pas fjalisë "Hajje alel felah" thuhet dy herë fjalia "Kad kametis-salah" që do të thotë "për pak dhe do të fillojë të falet namazi". Një dallim tjetër ndërmjet ezanit dhe ikametit është mënyra sesi këndohen ato. Ezani këndohet ngadalë dhe duke bërë pushime të shkurtra ndërmjet fjalive, ndërsa ikameti këndohet shpejt dhe duke mos bërë pauzë ndërmjet fjalive.

FJALËT E IKAMETIT:

- Allahu ekber (4)
- Esh hedu en-la ilahe il-lall-llah (2)
- Esh hedu en-ne Muhammeden Rasulull-llah (2)
- Hajje ale's-selah (2)
- Hajje ale'l-felah (2)
- Kadkameti's-saleh (2)
- Allahu ekber (2)
- La ilahe il-lall-llah (1)

SI E FALIM NAMAZIN?

Në fillim marrim abdest. Vishemi në atë mënyrë që të mbulojmë me rroba pjesët që janë kusht të jenë të mbuluar në namaz. Qëndrojmë mbi një sexhade apo një vend të pastër dhe drejtohemi nga kibla. Pastaj bëjmë nijetin për namazin që do të falim, p.sh.: "Bëra nijet të fal namazin sunet të sabahut, për hir të Zotit!".

Rekati i parë

1 (Burrat)

Ngrejnë duart me pëllëmbë të shtrirë deri tek bulëzat e veshëve në mënyrë që me gishtat e mëdhenj t'i prekin ato dhe bëjnë tekbirin fillestar duke thënë "Allahu ekber".

1 (Gratë)

Ngrejnë duart me pëllëmbë të shtrirë në mënyrë që majat e gishtave të mbërrijnë deri në nivelin e supeve dhe bëjnë tekbirin fillestar duke thënë: "Allahu ekber!"

Llokmani i dha këtë këshillë të birit:

- Biri im! Fale namazin, urdhëro për të mirë, largoji të tjerët nga të këqijat, bëj durim për ata që të ndodhin, pasi këto janë punë që duhet të bëhen me vendosmëri."

(Llukman, 17)

2 (Burrat)

Vënë dorën e djathtë mbi të majtën duke rrethuar kyçin e të majtës me gishtin e madh dhe gishtin e vogël të së djathtës. Duart e lidhura në këtë mënyrë ulen poshtë kërthizës.

Fillimisht duke qëndruar në këmbë, thuhet duaja "Subhaneke All-llahumme...", më pas "Eudhu... besmele..."-ja, "Fatiha"-ja dhe një nga suret e Kuranit.

3 (Burrat)

Duke u përkulur, thuhet "Allahu ekber!" Përkulemi në atë mënyrë që shpinën ta mbajmë të shtrirë drejt, vendosim duart mbi kupat e gjunjëve me gishtat e të cilave i mbërthejmë fort ata. Në ruku thuhet tri herë "Subhane rab-bijel adhim".

2 (Gratë)

Vënë dorën e djathtë mbi të majtën dhe në këtë formë i vendosin mbi kraharor.

Fillimisht duke qëndruar në këmbë, thuhet duaja "Subhaneke Allahume...", më pas "Eudhu... besmele..."-ja, "Fatiha"-ja dhe një nga suret e Kuranit.

3 (Gratë)

Duke u përkulur, thuhet "Allahu ekber!" Përkulemi në atë mënyrë që shpinën ta mbajmë të shtrirë, por në krahasim me meshkujt, gratë e mbajnë shpinën shumë më të harkuar dhe vendosin duart lehtë mbi gjunjë. Në ruku thuhet tri herë "Subhane rab-bijel adhim".

4 **(Burrat)**

Duke thënë "Semiallahu limen hamideh", drejtojnë trupin në pozicionin e kijamit me duart e lëshuara anash. Qëndrojnë për një moment në këmbë dhe thonë "Rabbena ve lekel hamd"

4 **(Gratë)**

Duke thënë "Semiallahu limen hamideh", drejtojnë trupin në pozicionin e kijamit me duart e lëshuara anash. Qëndrojnë për një moment në këmbë dhe thonë "Rabbena ve lekel hamd"

5 **(Burrat)**

Duke thënë "Allahu ekber!" bien në sexhde. Në sexhde hunda dhe balli duhet ta takojnë tokën në mënyrë që ta ndjejnë atë. Krahët i largojnë nga trupi dhe bërrylat nuk i mbështesim në tokë. Këmbët i vendosin vertikalisht, mbi gishtat e kthyer nga Kibla. Në sexhde thuhet tri herë "Subhane rabijel ala"

5 **(Gratë)**

Duke thënë "Allahu ekber!" bien në sexhde. Në sexhde hunda dhe balli duhet ta takojnë tokën në mënyrë që ta ndjejnë atë. Në sexhde krahët i ngjeshin me trupin. Bërrylat i vendosin në tokë. Këmbët i vendosin vertikalisht, mbi gishtat e kthyer nga Kibla. Në sexhde thuhet tri herë "Subhane rabijel ala"

6 **(Burrat)**

Më pas, duke thënë "Allahu ekber" drejtohen nga sexhdeja dhe qëndrojnë ndenjur mbi gjunjë. Këmbën e majtë e shtrijmë dhe ulemi mbi të, ndërsa këmbën e djathtë e mbajnë vertikalisht me gishtërinjtë të kthyer nga kibla. Duart i vendosim mbi kofshë.

6 **(Gratë)**

Më pas, duke thënë "Allahu ekber" drejtohen nga sexhdeja dhe qëndrojnë ndenjur mbi gjunjë. Të dy këmbët i shtrijnë dhe i nxjerrin djathtas. Ulen mbi sexhade.

7 **(Burrat)**

Bien përsëri në sexhde duke thënë: "Allahu ekber!", ku përsëritet tri herë "Subhane rabbijel ala!"

7 **(Gratë)**

Bien përsëri në sexhde duke thënë: "Allahu ekber!", ku përsëritet tri herë "Subhane rabbijel ala!"

8 **(Burrat)**

Ngrihen në këmbë për rekatin e dytë duke thënë "Allahu ekber!"

8 **(Gratë)**

Ngrihen në këmbë për rekatin e dytë duke thënë "Allahu ekber!"

Rekati II

9 **(Burrat)**

I lidhin duart nën kërthizë. Thonë vetëm "Besmele"-në, "Fatiha"-në dhe një sure.

9 **(Gratë)**

I vendosin duart mbi kraharor duke vendosur dorën e djathtë mbi dorën e majtë. Thonë vetëm "Besmele"-në, "Fatiha"-në dhe një sure.

10 **(Burrat)**

Përkulen në ruku duke thënë "Allahu ekber!" Në ruku thonë tri herë "Subhane rabbijel adhim!"

10 **(Gratë)**

Përkulen në ruku duke thënë "Allahu ekber!" Në ruku thonë tri herë "Subhane rabbijel adhim!"

11 **(Burrat)**

Duke thënë "Semiall-llahu limen hamideh", drejtojnë trupin në pozicionin e kijamit me duart e lëshuara anash. Qëndrojnë për një moment në këmbë dhe thonë "Rabbena ve lekel hamd".

11 **(Gratë)**

Duke thënë "Semiallahu limen hamideh", drejtojnë trupin në pozicionin e kijamit me duart e lëshuara anash. Qëndrojnë për një moment në këmbë dhe thonë "Rabbena ve lekel hamd".

12 **(Burrat)**

Bien në sexhde duke thënë "Allahu ekber!". Në sexhde thuhet tri herë "Subhane rebbijel a'la!".

12 **(Gratë)**

Bien në sexhde duke thënë "Allahu ekber!". Në sexhde thuhet tri herë "Subhane rebbijel a'la!".

13 **(Burrat)**

Më pas duke thënë "Allahu ekber" ngrihen nga sexhdeja dhe qëndrojnë ndenjur mbi gjunjë.

13 **(Gratë)**

Më pas duke thënë "Allahu ekber" ngrihen nga sexhdeja dhe qëndrojnë ndenjur mbi gjunjë.

14 **(Burrat)**

Duke thënë "Allahu ekber!" bien në sexhde, ku thuhet tri herë "Subhane rabbijel a'la!"

14 **(Gratë)**

Duke thënë "Allahu ekber!" bien në sexhde, ku thuhet tri herë "Subhane rabbijel a'la!"

15 **(Burrat)**

Më pas duke thënë "Allahu ekber" ngrihen nga sexhdeja dhe qëndrojnë ndenjur mbi gjunjë. Këtë herë duke qëndruar ndenjur, këndojnë me vete duatë "Ettehijjatu lil-lahi...!", "All-llahumme sal-li ala Muhammedin...!", "Allahumme barik ala Muhammedin!", "Rabbena atin afi dunja!" dhe "Rabbenagfirli..!"

15 **(Gratë)**

Më pas duke thënë "Allahu ekber" ngrihen nga sexhdeja dhe qëndrojnë ndenjur mbi gjunjë. Këtë herë duke qëndruar ndenjur, këndojnë me vete duatë "Ettehijjatu lil-lahi...!", "All-llahumme sal-li ala Muhammedin...!", "Allahumme barik ala Muhammedin!", "Rabbena atin afi dunja!" dhe "Rabbenagfirli..!"

16 **(Burrat)**

Pasi t'i lexojnë duatë, kthejnë kokën në të djathtë duke thënë "Es-selamu alejkum ve rahmetull-llah!" dhe më pas në krahun e majtë duke thënë "Es-selamu alejkum ve rahmetull-llah!". Kështu kemi falur dy rekate namaz.

16 **(Gratë)**

Pasi t'i lexojnë duatë, kthejnë kokën në të djathtë duke thënë "Es-selamu alejkum ve rahmetull-llah!" dhe më pas në krahun e majtë duke thënë "Es-selamu alejkum ve rahmetull-llah!". Kështu kemi falur dy rekate namaz.

Kur e pyetën Hatemi Esmanë, njërin nga miqtë e ngushtë të Allahut, se si e falte namazin, ai iu përgjigj:

Kur afron koha e namazit, marr abdest, shkoj në vendin ku do të falem, ulem aty dhe përqendrohem, më pas ngrihem për t'u falur. Vendosem në atë mënyrë që Qabja të jetë mes dy vetullave të mia, rruga e drejtë nën këmbë, xheneti në të djathtë dhe xhehenemi në të majtë. Azraili në majë të kokës në çdo çast mund të ma marrë shpirtin. E pranoj sikur ky namaz të ishte i fundit dhe e fal atë mes ndjenjës së frikës dhe të shpresës. Me kujdes marr tekbirin fillestar dhe duke menduar kuptimin e ajeteve, lexoj Kuranin. Me mirënjohje dhe mirësjellje ulem në ruku, me qetësi ulem në sexhde, me mirësi fal namazin. Më pas, mbaj ankthin e pranimit apo jo të tij. Së fundi, kërkoj prej Allahut shpëtim.

SI FALIM NAMAZ?

NAMAZI I SABAHUT	Rekati i parë	Rekati i dytë		
SUNETI I NAMAZIT TË SABAHUT (2)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam		
FARZI I NAMAZIT TË SABAHUT (2)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam		

NAMAZI I DREKËS	Rekati i parë	Rekati i dytë	Rekati i tretë	Rekati i katërt
SUNETI I NAMAZIT TË DREKËS (4)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam

FARZI I NAMAZIT TË DREKËS (4)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat	* Eudhu Besmele * Fatiha * Ruku * Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam
SYENTI I FUNDIT I NAMAZIT TË DREKËS (2)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam		

NAMAZI I IKINDISË	Rekati i parë	Rekati i dytë	Rekati i tretë	Rekati i katërt
SUNETI I NAMAZIT TË IKINDISË (4)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik	*Subhaneke * Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam
FARZI I NAMAZIT TË IKINDISË (4)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat	* Eudhu Besmele * Fatiha * Ruku * Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam

NAMAZI I AKSHAMİT	Rekati i parë	Rekati i dytë	Rekati i tretë	
FARZI I NAMAZIT TË AKSHAMIT (3)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat	* Eudhu Besmele * Fatiha * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam	
SUNETI I NAMAZIT TË AKSHAMIT (2)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam		

NAMAZI I JACISË	Rekati i parë	Rekati i dytë	Rekati i tretë	Rekati i katërt
SUNETI I PARË I NAMAZIT TË JACISË (4)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam

FARZI I NAMAZIT TË JACISË (4)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat	* Eudhu Besmele * Fatiha * Ruku * Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam
SUNETI I FUNDIT I NAMAZIT TË JACISË (2)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam		

NAMAZI I VITRIT	Rekati i parë	Rekati i dytë	Rekati i tretë	
NAMAZI I VITRIT (3)	*Tekbiri fillestar *Subhaneke *Eudhu Besmele *Fatiha *Besmele *Një sure *Ruku *Sexhde	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Ruku * Sexhde * Tahijat	* Eudhu Besmele * Fatiha * Besmele * Një sure * Tekbiri * Duaja e kunutit * Ruku * Sexhde * Tahijat * Sal-li barik * Rabbena * Selam	

DUATË DHE TESBIHET QË KËNDOHEN PAS NAMAZIT

Në çdo namaz, pas dhënies së selamit thuhet:

اَللّٰهُمَّ أَنْتَ السَّلاٰمُ وَمِنْكَ السَّلاٰمُ تَبَارَكْتَ
يَا ذَاالْجَلاَلِ وَالْاِكْرَامِ.

"All-llahumme ente-selamu ve minkes-selam tebarekte ja dhel xhelali vel ikram." Më pas themi:

سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلاٰ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ
أَكْبَرُ
وَلاٰ حَوْلَ وَلاٰ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

"Subhanall-llahi vel hamdulil-lahi ve la ilahe il-lall-llahu vall-llahu ekber ve la havle ve la kuvvete il-la bil-lahil alijjil adhim"

Pas besmelesë këndojmë ajeti kursinë.

Pasi të themi 33 herë سُبْحٰانَ اللهِ **Subhanallah;** 33 herë اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ **Elhamdulil-lah;** 33 herë اَللهُ أَكْبَرُ **Allahu ekber** shtojmë:

لاٰ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاٰ شَرِيكَ لَهُ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الاَعْلَى الْوَهَّابِ.

"La ilahe il-lallahu vahdehu la sherijkeleh lehul mulku ve lehul hamdu ve huve ala kul-li shej'in kadir. Subhane rabbijel alij-jil ea'lel vehhab", pastaj ngremë duart lart dhe bëjmë duatë. Pas duasë prekim lehtë fytyrën me duar dhe kështu e kemi përfunduar adhurimin tonë.

Këtu mund të bëjmë edhe duanë e mëposhtme, të cilën Pejgamberi ynë Muhammedi (a.s) e ka lexuar pas namazeve dhe i ka këshilluar edhe myslimanët që ta lexojnë atë:

Zoti im! Vetëm Ty të falënderoj. Ti je Ai që zotëron ç'ka në tokë, në qiell dhe mes tyre.

"Falënderimet të qofshin Ty. Ti je e drejta dhe e vërteta. Çdo gjë që Ti ke vendosur të bëhet është e drejtë dhe e vërtetë. Fjala Jote është e drejtë dhe e vërtetë, ashtu siç është edhe vdekja dhe takimi me Ty e vërtetë. Xheneti ekziston vërtet. Xhehenemi ekziston vërtet. Dita e gjykimit vërtet që do të vijë. Pejgamberët me të vërtetë i ke dërguar Ti për njerëzit. Muhamedi (a.s.) është profeti i fundit.

Zoti im! Veten time ta dhashë vetëm Ty duke pranuar urdhrat dhe ndalesat e Tua. Vetëm Ty

të besova. Vetëm tek Ti besova. Vetëm tek Ti e ktheva fytyrën dhe shpirtin tim.

Zoti im! M'i prano namazet dhe duatë e mia. Ti je Ai që dëgjon dhe sheh gjithçka.

Zoti im! M'i fal gjynahet e mia, ato që kam bërë pa vetëdije, gabimet që kam bërë duke i tejkaluar kufijtë, të gjitha fajet që i di më mirë se unë!

Zoti im! M'i fal gjynahet që i kam bërë gabimisht apo me vetëdije!

Zoti im! Më ndihmo që të të kujtoj Ty, të të falënderoj për mirësitë e Tua dhe të të adhuroj Ty!

Zoti im! Më ruaj që të mos bie në ato gabime që bien ndesh me fenë time e cila është edhe pikënisja e të gjitha punëve të mia! Mundëso që të më shkojnë mbarë punët në këtë botë që jetojmë! Më ndihmo që të fitoj ahiretin! Më jep mundësi që të bëj më shumë të mira gjatë jetës!

Zoti im! Më ruaj nga çdo gjë që do të prishë bashkimin e myslimanëve, nga mospërshtatja e të brendshmes me të jashtmen, dyfytyrësia dhe nga çdo gjë tjetër e keqe!

Zoti im! Më trego rrugën e drejtë! Ma ruaj të pastër moralin dhe shpirtin tim. Më zbukuro moralin, më mbaj larg harameve!

Zoti im! Të mbështetem Ty për të më mbrojtur nga morali i keq, nga kryerja e punëve të këqija, nga kalimi në besimet e gabuara!

Zoti im! Të mbështetem Ty për të më mbrojtur nga varfëria, poshtërimi, nga marrja nëpër këmbë e të tjerëve dhe nga të tjerët!

O Zoti im që na ke krijuar dhe edukuar! Na jep të mira në këtë botë dhe në botën tjetër! Na ruaj nga vuajtja e xhehenemit!

O Zoti ynë që na ke krijuar dhe na edukon! Më fal mua, nënën dhe babanë dhe të gjithë njerëzit në ditën kur do të japim llogari!

Amin!

Një ditë Pejgamberi ynë, Muhamedi (a.s.), takoi Muadh bin Xhebelin dhe i tha: O Muadh! Unë me të vërtetë të dua ty!

Muadhi iu përgjigj: O Pejgamberi i Zotit! Edhe unë të dua ty!

Pejgamberi ynë vazhdoi: Muadh, të këshilloj që pas çdo namazi të këndosh këtë dua:

اَللّٰهُمَّ اَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَ شُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

"Zoti im! Më ndihmo mua të të kujtoj Ty, të të falënderoj për mirësitë e Tua, dhe të të adhuroj me përkushtim!"

(Ebu Davud, Vitir 26)

Fale namazin përsëri

Një ditë Pejgamberi hyri në mesxhid dhe u ul në një qoshe të tij. Sahabët u ulën përreth tij. Në atë çast erdhi një person dhe filloi të falte namazin. Burri nuk e dinte se Pejgamberi ynë po e ndiqte me sy tek falej. Pasi përfundoi namazin, erdhi te Pejgamberi dhe i dha selam. Pejgamberi ia ktheu selamin dhe i tha:

- Kthehu dhe falu përsëri, sepse nuk e ke falur namazin siç duhet.

Burri u kthye dhe e fali përsëri si më parë. Më pas, i shkoi pranë Profetit i cili i tha:

- Kthehu dhe falu përsëri, sepse nuk e ke falur namazin siç duhet.

Kjo gjë u përsërit tri herë dhe në fund fare personi tha:

- Betohem në Allahun që të ka dërguar, o Muhamed, se nuk di të falem ndryshe, por vetëm në këtë mënyrë që u fala. Më mëso se si është e sakta!

Pejgamberi e mësoi duke i thënë:

- Merr tekbir kur të drejtohesh në namaz. Më pas lexo ajetet që i ke për më lehtë. Më pas ulu në ruku. Qëndro në ruku derisa çdo gjymtyrë e jotja të marrë formën e saj. Thuaj tri herë "Subhane rabbijel adhim", drejtohu nga rukuja dhe qëndro në këmbë me trupin drejt. Më pas bjer në sexhde. Qëndro në sexhde derisa çdo gjymtyrë e jotja të marrë formën e saj. Thuaj tri herë "Subhane rabbijel a'la!" në sexhde. Pastaj drejtohu nga sexhdeja dhe qëndro ndenjur derisa çdo gjymtyrë e jotja të drejtohet. Vepro në këtë mënyrë në të gjitha rekatet e namazeve.

(Buhari, Ezan 95)

RËNDËSIA E FALJES SË NAMAZIT ME XHEMAT

Kush quhet imam? Po xhematë?

Imam quhet ai person që i prin një ose disa besimtarëve në faljen e namazit. Xhematë quhen myslimanët që rreshtohen në namaz pas imamit.

Pse xhamia është quajtur "shtëpia e Allahut"?

Xhamitë dhe mesxhidët janë ndërtesa ku myslimanët grumbullohen për të falur së bashku namazet. Këto ndërtesa quhen ndryshe edhe "shtëpitë e Zotit", sepse aty adhurohet Allahu, falet namazi dhe i bëhet sexhde vetëm Krijuesit të Gjithësisë.

Përse duhet falur namazi me xhematë?

Pejgamberi ynë i ka falur vazhdimisht namazet me xhematë dhe ia ka këshilluar këtë myslimanëve. Ai na ka treguar se namazi që falet me xhematë është 27 herë më i vlefshëm se namazi që falet vetëm. Ai ka shprehur pakënaqësinë e tij ndaj braktisjes së namazit me xhematë pa pasur një arsye serioze. Ai e ka konsideruar faljen vazhdimisht me xhematë si tipar dallues të një myslimani të devotshëm.

Gjithashtu, Pejgamberi ynë i dashur i ka përgëzuar myslimanët që marrin abdest dhe shkojnë në xhami, me faljen e gjynaheve dhe fitimin e sevapeve për çdo hap të hedhur.

Ç'përfitojmë ne nga falja e namazit me xhematë?

Falja e namazeve në grup zgjon në mesin e myslimanëve frymën e dashurisë dhe të solidaritetit. Myslimanët që i falin namazet me xhematë njihen me problemet e njëri-tjetrit dhe përpiqen të gjithë së bashku t'u japin zgjidhje atyre.

Në xhami ne mësojmë urdhëresat dhe ndalesat e Allahut nëpërmjet ligjëratave fetare

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Namazi i falur me xhematë është 27 herë më me vlerë sesa namazi që falet vetëm."

(Buhari, Ezan 30)

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Njerëzit që do të fitojnë më tepër sevap nga falja e namazit janë ata që përshkojnë në këmbë distanca më të gjata për të shkuar në xhami. Sevapet e atij që fal namazin me xhematë janë më të shumtë sesa sevapet që fiton myslimani që falet vetëm.

(Buhari, Ezan 31)

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Nëse dikush merr abdest në shtëpinë e tij dhe niset të shkojë në xhami për të falur namazin, çdo hap që hedh me njërën këmbë i shlyen një gjynah, ndërsa çdo hap që hedh me këmbën tjetër ia lartëson gradën shpirtërore."

(Muslim, Mesaxhid 282)

(vazë), hutbeve dhe bashkëbisedimeve të ndryshme; thellojmë njohuritë që kemi në lidhje me jetën dhe moralin e Pejgamberit tonë.

Kur mblidhemi për t'u falur së bashku në xhami, ne përjetojmë gëzimin dhe qetësinë e kryerjes së adhurimit. Engjëjt na rrethojnë dhe mirësitë e Allahut derdhen mbi ne. Zoti ynë i do më shumë adhurimet që bëhen në bashkësi, për hir të së cilave, Ai na fal të metat tona në namaz.

Si duhet bërë rreshtimi në namazin me xhematë?

Kur namazi falet me xhematë, burrat duhen të qëndrojnë në rreshtat e parë, fëmijët në ato të mesit dhe gratë në fund.

Nëse në rreshtin e parë pas imamit ndodhet vetëm një person, ai qëndron në krahun e djathtë të imamit.

Rreshtat e xhematit duhet të jenë të rregullt dhe në to nuk duhet të ketë asnjë vend bosh. Nuk preferohet të formohet një rresht tjetër, kur ai përpara tij është i paplotësuar.

Pejgamberi ynë (a.s.) ka thënë:

"Drejtojini rreshtat! Bashkojini sa më drejt shpatullat! Plotësojini hapësirat ndërmjet jush! Silluni butë me vëllezërit besimtarë që ju tërheqin nga krahu për të plotësuar rreshtin. Mos lini hapësira nga ku mund të hyjë shejtani. Allahu i përmirëson zemrat e myslimanëve që në namaz rrinë ngjeshur, pranë njëri-tjetrit, dhe nuk i begaton ata që bëjnë të kundërtën."

(Ebu Davud, Salat 93)

Pejgamberi na kujton se drejtimi i rreshtave është një ndër elementet plotësues të namazit. Ai përshkonte rreshtat nga cepi në cep dhe duke i drejtuar u thoshte kështu sahabeve: "Mos rrini në mënyrë të çrregullt, njëri para, tjetri prapa, se atëherë edhe zemrat tuaja bëhen të huaja për njëra-tjetrën.

(Ebu Davud, Salat 93)

Etika e xhamisë

Duhet t'u kushtojmë kujdes pikave të mëposhtme që kanë lidhje me edukatën e xhamisë:

- Në xhami duhet të hyjmë me abdest dhe me këmbë të djathtë.
- Nga xhamia duhet të dalim me këmbë të majtë.
- Në tapetin e xhamisë nuk duhet të shk - lim me këmbë dhe çorape të ndotura.
- Para se të shkojmë në xhami nuk duhet të hamë diçka që shkakton shqetësim tek xhemati, si: qepë, hudhra etj.
- Duhet të shmangim sjelljet dhe veprimet që konsiderohen mungesë respekti për xhaminë, si: të ulemi duke i zgjatur këmbët, të thërrasim dhe bërtasim me zë të lartë, të flasim gjëra të panevojshme dhe të kota etj.
- Të dëgjojmë me vëmendje dhe respekt ajetet e Kuranit që lexohen apo ligjëratën fetare që mbahet në xhami.
- Kur vijmë me vonesë në xhami nuk duhet ta shqetësojmë xhematin për të dalë në rreshtat e parë, por të ulemi në vendin e lirë që gjejmë.

Cili është gjykimi fetar rreth faljes së namazeve me xhematë?

Falja me xhematë e namazit të xhumasë është farz, ndërsa falja e kohëve të tjera është "suneti muekede". Mosfalja e namazeve me xhematë pa pasur ndonjë arsye bie në kundërshtim me praktikën e jetës së Profetit tonë, Muhamed (a.s.).

Si falet namazi me xhematë?

Kur namazi falet me xhematë imami bën nijetin për të falur namazin dhe për t'u prirë atyre që janë pas tij në namaz. Xhemati pas imamit bën nijet për namazin që është bërë gati të falë dhe për imamin pas të cilit është duke e falur atë.

Për të qenë më i qartë namazi me xhematë, po tregojmë se si falet farzi i namazit të drekës me imam:

1) Fillimisht bëjmë nijetin duke thënë: "Bëra nijet për hir të Zotit që të fal farzin e namazit të drekës dhe iu lidha pas imamit".

2) Sapo imami të marrë me zë të lartë tekbirin fillestar, "Allahu ekber!", edhe ne e themi atë me vete pa zë dhe lidhemi pas imamit. Edhe tekbirët e tjerë që thotë imami ne i themi me zë të ulët, aq sa të dëgjojmë vetveten.

3) Pas marrjes së tekbirit fillestar, i lidhim duart nën kërthizë duke kënduar "Subhaneken" dhe pastaj nuk lexojmë asgjë. Edhe në rekatet e tjera nuk lexojmë gjë kur jemi në këmbë. Në namazet ku imami këndon me zë, pas Fatihasë, thuhet me zë të ulët "Amin".

4) Biem në ruku dhe themi tri herë "Subhane rabbijel adhim". Drejtohemi nga rukuja, kur imami thotë: "Semiallahu limen hamide", dhe kur jemi drejt në këmbë, themi: "Rabbena ve lekel hamd".

5) Në sexhde themi tri herë "Subhane rabbijel a'la".

6) Në ulje këndojmë lutjet: "Tehijjatu", "Allahumme sal-li", "Allahumme Barik", "Rabbena atina", dhe "Rabbena gfirli"" dhe japim selam së bashku me imamin.

Gjatë faljes me xhematë ne ndjekim imamin dhe nuk kryejmë asnjë veprim të namazit përpara se ai të veprojë.

Si lidhemi në namaz pas imamit kur e kapim xhematin me vonesë?

Kur vonohemi në namazin me xhematë dhe e zëmë atë të filluar, i falim rekatet që nuk i falëm me imam, në fund fare, pasi imami të japë selamin. Rekati që zëmë përpara se imami të ngrihet nga rukuja numërohet si rekat i falur me xhematë, prandaj atë rekat nuk e llogarisim në rekatet që do të falim pasi imami të japë selamin.

Në qoftë se e arrijmë namazin me xhematë në rekatin e dytë, atëherë kur të qëndrojmë në uljen e fundit lexojmë me vete vetëm duanë "et-Tehijatu" dhe presim që imami të japë selam. Pasi imami jep selamin, ngrihemi në këmbë dhe e plotësojmë rekatin e parë që nuk e kemi falur me imam.

Rekati i parë

*Subhaneke
*Eudhu, Besmele
*Fatiha
*Sure shtesë
*Ruku
*Sexhde
*Ulja e fundit
(Tahijat, sal-li barik, Rabbena, Rabenagfirli)
*Selam

Në qoftë se e arrijmë namazin me xhematë në rekatin e tretë, ngrihemi në këmbë, pasi imami jep selam dhe dy rekatet që nuk i kemi falur me imam, i plotësojmë siç tregohet në tabelat e mëposhtme:

Rekati i parë	Rekati i dytë
*Subhaneke *Besmele *Fatiha *Sure shtesë *Ruku *Serxhde	*Subhaneke *Eudhu, Besmele *Fatiha *Sure shtesë *Ruku *Sexhde *Ulja e fundit (Tahijat, sal-li barik, Rabbena, Rabenagfirli) *Selam

Në qoftë se e arrijmë namazin me xhematë në rekatin e katërt, ngrihemi në këmbë, pasi imami jep selam dhe tri rekatet që nuk i kemi falur me imam i plotësojmë siç tregohet në tabelat e mëposhtme:

Rekati i parë	Rekati i dytë	Rekati i tretë
*Subhaneke *Besmele *Fatiha *Sure shtesë *Ruku *Sexhde *Ulja e parë *Tahijat	*Besmele *Fatiha *Sure shtesë *Ruku *Sexhde	*Subhaneke *Eudhu, Besmele *Fatiha *Sure shtesë *Ruku *Sexhde *Ulja e fundit (Tahijat, sal-li barik, Rabbena, Rabenagfirli) *Selam

Kur arrijmë në rekatin e tretë në namazin e akshamit, ngrihemi në këmbë, pasi imami jep selam dhe dy rekatët e tjerë që nuk i kemi mbërritur, i plotësojmë në këtë mënyrë:

Rekati i parë	Rekati i dytë
*Subhaneke *Besmele *Fatiha *Një sure shtesë *Ruku *Sexhde *Ulja e parë *Tahijat	*Subhaneke *Eudhu, Besmele *Fatiha *Sure shtesë *Ruku *Sexhde *Ulja e fundit (Tahijat, sal-li barik, Rabbena, Rabenagfirli) *Selam

Kur arrijmë në rekatin e fundit të një namazi, pasi imami të ketë kryer rukunë e rekatit të fundit, atëherë ngrihemi në këmbë pasi imami jep selam dhe i falim të gjithë rekatet e tjera nga fillimi.

DISA NAMAZE QË FALEN ME XHEMAT

A. NAMAZI I XHUMASË

Dita e xhuma është festa e javës për myslimanët. Ata takohen me njëri-tjetrin në xhami këtë ditë dhe kështu njihen me problemet e njëri-tjetrit. Ata përpiqen të gjithë së bashku t'u japin zgjidhje atyre.

Sa rekate ka namazi i xhumasë dhe si falet?

Feja islame e urdhëron myslimanin që kur të hyjë koha e namazit të xhumasë të lërë punën dhe të shkojë në xhami për të falur namazin e xhumasë.

Për të falur namazin e xhumasë është kusht që në xhami të mblidhen të paktën katër persona, nga të cilët njëri bëhet imam, ndërsa të tjerët përbëjnë xhematin.

Namazi i xhumasë ka dhjetë rekate dhe falet në vend të namazit të drekës së ditës së premte. Ata myslimanë që nuk mund ta falin namazin e xhumasë duke pasur arsye, duhet të falin namazin e drekës së ditës së premte.

Kush e ka farz faljen e namazit të xhumasë?

Namazi i xhumasë është farz vetëm për meshkujt që e kanë kaluar moshën e pubertetit.

Kush nuk e ka farz faljen e namazit të xhumasë?

Namazi i xhumasë nuk është farz për gratë, fëmijët, të sëmurët, ata që janë të detyruar të kujdesen për të sëmurët, për udhëtarët, për ata që nuk janë të lirë, për të verbrit, sakatët dhe personat me të meta fizike. Në qoftë se një person që i përket njërës prej këtyre grupeve e fal namazin e xhumasë ditën e premte, namazi që fal është i vlefshëm dhe nuk ka nevojë që të falë namazin e drekës së ditës së premte.

Cilat janë kushtet që duhet të përmbushen për të falur namazin e xhumasë?

1. Namazi i xhumasë duhet të falet në kohën e namazit të drekës.
2. Duhet të jetë një person që do të lexojë hutben.
3. Vendi ku falet namazi i xhumasë duhet të jetë i hapur për këdo.
4. Përveç imamit duhet të jenë të pranishëm si xhematë të paktën tre vetë.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"O ju që besoni! Ditën e xhuma kur të thirreni në namaz me ezan vraponi të përkujtoni Zotin tuaj. Shkoni në namaz. Lëreni pazarin. Nëse e dini, kjo është më e dobishme për ju."

(Xhuma 9)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Kur të plotësohet namazi, shpërndahuni, kërkoni rriskun tuaj nga dhuntitë e Allahut, kujtojeni Allahun shumë që të arrini në shpëtim."

(Cuma Sûresi, 10. âyet)

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Çdonjëri prej pesë namazeve të ditës shlyen mëkatet që janë kryer prej momentit që është falur namazi paraardhës dhe deri në momentin që falet ai, ndërsa namazi i xhumasë fal mëkatet që janë kryer që prej namazit të xhumasë të falur përpara tij dhe deri sa falet ai, me kusht që mëkatet e bëra të mos jenë gjynahe të mëdha."

(Müslim, Tahâret, 14)

Si falet namazi i xhumasë?

- Para farzit të xhumasë falen katër rekate s - net.
- Ky namaz falet njësoj si katër rekatet sunet të nmazit të drekës.
- Pas namazit sunet ligjëruesi (hatibi) ngjit shkallët e minberit dhe pasi hip disa shkallë, ulet.
- Muezini këndon ezanin brenda në xhami.
- Pasi këndohet ezani, ligjëruesi ngrihet në këmbë dhe lexon hutben. Myslimanët në xhami e dëgjojnë pa fjalë këtë hutbe, leximi dhe dëgjimi i së cilës është farz.
- Pas hutbes, kur myezini këndon ikametin ngrihemi në këmbë dhe lidhemi pas imamit. Falim dy rekatet farz të xhumasë.
- Pasi kemi falur dy rekatet farz të xhumasë, falim edhe katër sunetet e fundit të xhumasë, të cilat falen njësoj si suneti i drekës.
- Myslimani që dëshiron, mund të falë edhe gjashtë rekate të tjera.

B. NAMAZI I BAJRAMIT

Myslimanët kanë dy festa të mëdha në vit. Njëra është Bajrami i Ramazanit, ndërsa tjetra Bajrami i Kurbanit. Në këto bajrame falim namazin e Bajramit, që është dy rekate, në shenjë falënderimi ndaj Allahut.

Për cilët është vaxhib falja e namazit të Bajramit?

Falja e namazit të Bajramit është vaxhib për ata myslimanë që e kanë farz faljen e namazit të xhumasë.

Kur falet namazi i Bajramit?

Namazi i Bajramit falet 40-45 minuta pas lindjes së diellit të mëngjesit të ditës së Bajramit. Kjo kohë nuk është e prerë. Në disa vende koha e pritjes pas lindjes së diellit për të falur namazin e Bajramit është më e shkurtër.

Si falet namazi i Bajramit?

Namazet e Bajramit falen me xhematë. Nuk thirret as ezani dhe as ikameti. Bëjmë nijetin dhe lidhemi në namaz. Më pas namazin e falim në këtë mënyrë:

Rekati i parë: Fillojmë namazin me tekbirin fillestar. Më pas këndojmë "Subhaneke". Marrim tri herë tekbir sikurse tekbiri fillestar bashkë me imamin duke i çuar duart deri te veshët. Në dy tekbirët e parë nuk i lidhim duart, ndërsa në të tretin i lidhim. Dëgjojmë imamin që këndon Fatihanë dhe një sure shtesë. Me rukunë dhe sexhdet përfundojmë namazin.

Rekati i dytë: Pasi dëgjojmë Fatihanë dhe suren përsëri marrim tre tekbire së bashku me imamin duke i ngritur duart deri tek veshët dhe në secilin rast duart i lëshojmë anash. Në tekbirin e katërt nuk i ngrejmë duart, por përkulemi në ruku. Me rukunë, sexhden dhe uljen përfundojmë edhe namazin.

Kur lexohet hutbeja e namazit të Bajramit?

Hutbet e Bajramit lexohen pas namazit. Leximi i këtyre hutbeve është sunet, traditë e Pejgamberit tonë.

Në këto hutbe, ligjëruesit japin këshilla në lidhje me rëndësinë dhe domethënien e ditës së Bajramit. Pasi të mbarojnë hutbet dhe duatë, myslimanët urojnë njëri-tjetrin për Bajramin. Ata që nuk kanë folur me njëri-tjetrin, pajtohen në këtë ditë.

Cilat janë fjalët e tekbirit teshrik dhe kuptimi i tyre?

اَللهُ أَكْبَرُ اَللهُ أَكْبَرُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ
اَللهُ أَكْبَرُ وَلِلهِ الْحَمْدُ

"Allahu ekber, Allahu ekber, La ilahe il-lall-llah, huvallahu ekber, Allahu ekber ve lil-lahil hamd"

Kuptimi është: "Allahu është më i madhi. Allahu është më i madhi. Nuk ka Zot tjetër përveç Allahut. Allahu është më i madhi. Allahu është më i madhi. Falënderimet i takojnë vetëm Atij".

Ç'është tekbiri teshrik? Kur thuhet?

Tekbiret që këndohen pas namazeve farz në ditët e Kurban Bajramit quhen "Tekbiri teshrik". Këto tekbire këndohen pas çdo namazi farz duke filluar me namazin e sabahut të ditës së Arefesë për të përfunduar në namazin e ikindisë të ditës së katërt të Bajramit. Këndimi i këtyre tekbirëve është vaxhib. Këto tekbire këndohen edhe kur falim namaz me xhematë, edhe kur falemi vetëm.

C. NAMAZI I XHENAZES

Namazi i xhenazes është një lutje që bëhet për vëllain tonë mysliman që ka vdekur. Ky namaz, që zakonisht falet me xhematë, mund të falet edhe vetëm.

Cili është gjykimi juridik fetar për këtë namaz?

Falja e namazit të xhenazes është farzi kifaje. Kur falja e këtij namazi kryhet nga një grup myslimanësh, personat që e falin atë fitojnë sevape, ndërsa personat që nuk janë të pranishëm, nuk janë përgjegjës për mosfalje të namazit të xhenazes. Nëse askush nuk ia fal xhenazen myslimanit të vdekur, të gjithë myslimanët e asaj zone janë përgjegjës për moskryerjen e një farzi dhe janë gjynahqarë.

Si falet namazi i xhenazes?

Namazi i xhenazes nuk ka ruku, as sexhde. Ai falet duke bërë nijet dhe me marrjen e katër tekbireve.

Qëndrojmë para xhenazes së vendosur në vendin e caktuar dhe bëjmë nijet duke thënë "Po fal namaz për hir të Allahut, po bëj dua për të vdekurin dhe iu lidha imamit". Marrim tekbirin fillestar dhe ngrejmë duart deri te veshët. Pastaj i lidhim ato nën kërthizë. Themi lutjen "Subhaneke All-llahume". Marrim tekbirin e dytë, por këtë herë pa i ngritur duart deri tek veshët. Themi duatë "All-llahumme sal-li...All-llahumme barik...". Marrim tekbirin e tretë, pa i ngritur duart deri tek veshët dhe lexojmë duanë e xhenazes, nëse e dimë përmendësh atë. Në qoftë se nuk e dimë duanë e xhenazes, atëherë lexojmë suren Fatiha. Pas tekbirit të katërt japim selam në të djathtë dhe në të majtë dhe kështu përfundon edhe falja e namazit të xhenazes.

Pas faljes së xhenazes u japim ngushëllimet tona familjarëve dhe të afërmve të të vdekurit. Ne u gjendemi pranë në ditën e tyre më të vështirë dhe u japim mbështetjen tonë. Ne ndajmë me ta dhimbjen dhe hidhërimin e tyre.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

Kush qëndron në xhenaze deri sa të falet xhenazja fiton sevapin e një kërati. Në qoftë se qëndron edhe deri sa të varroset, fiton sevapet e dy kërateve. Pyetën: "Sa është një kërat?" Pejgamberi iu përgjigj: "Sa dy male të mëdha!".

(Buhari, Xhenaiz 59)

D. NAMAZI I TERAVISË

Namazi i teravisë përbëhet nga 20 rekatë dhe falet gjatë muajit të Ramazanit. Falja e këtij namazi është suneti muekede si për meshkujt, ashtu edhe për gratë. Edhe ata të cilët për arsye të ndryshme nuk mund të agjërojnë, e kanë sunet të falin teravinë.

A mund ta falim vetëm namazin e teravisë?

Pejgamberi ynë e ka falur këtë namaz herë vetëm dhe herë me xhematë. Ai i ka kushtuar rëndësi këtij namazi. Më pas, në kohën e Omerit (r.a.), namazi i teravisë është falur vazhdimisht me xhematë dhe kështu ka ardhur si traditë deri në ditët tona.

Kështu që namazin mund ta falim si vetëm në shtëpi, ashtu edhe me xhematë. Por, natyrisht, sevabi i faljes në bashkësi është më i madh.

Kur dhe si e falim namazin e Teravisë?

Namazi i teravisë falet pas namazit të jacisë dhe para namazit të vitrit. Eshtë shumë sevap të falet i plotë me 20 rekate. Këto rekate mund të falen dy nga dy ose katër nga katër. Kur e falim me nga katër rekatë, atëherë ato i falim si rekatet sunet të para të ikindisë ose të jacisë. Pra në uljen e parë pas rekatit të dytë themi "Ettehijjatu..." dhe "All-llahumme sal-li... All-llahumme barik..." dhe kur ngrihemi në rekatin e tretë "Subhaneke".

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Kush e fal teravinë duke besuar në vlerat e muajit të Ramazanit dhe duke e pritur sevabin prej Allahut, atij i falen të gjitha gjynahet."

(Muslim, Taharet 14)

NAMAZI I TË SËMURIT

Si e falim namazin kur sëmuremi?

Feja jonë e bukur, Islami ka paraparë shumë lehtësime në mënyrë që të mos mbetemi pa i kryer adhurimet tona. Kur jemi të sëmurë aq sa të mos kemi mundësi të qëndrojmë në këmbë, ne mund të falemi ulur. Nëse as këtë nuk mundemi ta bëjmë dot, falemi shtrirë duke bërë me shenja. Me shenja nënkuptojmë përkuljen e kokës lehtë për rukunë dhe sexhden.

Ç'mund të bëjmë nëse s'mund ta falim namazin, qoftë edhe shtrirë dhe me shenja?

Nëse nuk kemi mundësi të falemi as me shenja, namazet i lëmë për më vonë dhe kur të shërohemi i falim kaza.

NAMAZI I UDHËTARIT

Kur quhemi udhëtarë?

Quhemi udhëtarë kur shkojmë në një qytet apo vend që ndodhet 90 km larg nga vendi ku banojmë për të qëndruar aty më pak se 15 ditë.

Kur fillon dhe kur mbaron udhëtimi?

Udhëtimi fillon kur dalim nga vendbanimi ynë dhe përfundon me kthimin tonë në të.

Si i falim namazet kur jemi udhëtarë?

Duke qenë se gjatë udhëtimit përballemi me vështirësi dhe situata të rënda, feja jonë i ka lehtësuar rregullat me të cilat kryhen adhurimet. Namazet farz me katër rekate shkurtohen në dy (dreka, ikindia, jacia). Namazet farz që kanë dy dhe tre rekate (sabahu dhe akshami) falen pa i shkurtuar. Nëse koha nuk është e përshtatshme, atëherë mund të mos i falim sunetet. Por nëse i falim namazet sunet, ato nuk i shkurtojmë, siç bëjmë me namazet farz.

Si e falim namazin me xhematë, kur jemi udhëtarë?

Kur jemi udhëtarë dhe falemi të lidhur pas një imami që nuk është udhëtar namazet farz nuk i shkurtojmë, por i falim të plota.

Si i fal namazet farz udhëtari që falet pas një imami që nuk është udhëtar?

Nëse imami është udhëtar, ai jep selam pas dy rekatëve të parë të namazeve farz. Nëse në xhematin që falet pas tij ka njerëz që nuk janë udhëtarë, ata e falin namazin të plotë duke plotësuar më vete edhe dy rekatët e tjerë.

NAMAZI KAZA

Ç'do të thotë namazi kaza?

Falja e namazit në kohën e vet quhet "eda", ndërsa kur namazi nuk falet në kohën e vet, por më vonë ai quhet "namaz kaza".

Cili është vendimi juridik fetar në lidhje me shtyrjen e faljes së namazit, derisa të bëhet kaza?

Ashtu sikurse është farz falja e namazeve në kohën e vet, ashtu është farz edhe falja e tyre kaza, kur nuk kemi mundësi t'i falim në kohën e tyre. Lënia kaza e namazeve pa patur ndonjë shkak është një gjynah i madh.

Si falen kaza namazet?

Namazi i sabahut që nuk falet në kohën e tij të përcaktuar mund të bëhet kaza së bashku me sunetin në të njëjtën ditë deri sa dielli të ngjitet në zenit. Suneti i sabahut i një dite më parë nuk falet kaza. Kur falen kaza namazet falen vetëm rekatët farz dhe jo ato sunet.

Si e bëjmë nijetin në namazet kaza?

Kur bëjmë nijetin për namazet kaza p.sh. për sabahun, e bëjmë kështu:

- Bëra nijet për të falur farzin e sabahut që nuk arrita ta falja sot.

Nëse nuk arrijmë të kujtojmë se namazet e cilës ditë kanë mbetur kaza atëherë nijetin e bëjmë kështu:

- Bëra nijet për faljen e farzit të sabahut të fundit që nuk arrita ta fal.

Në cilat kohë mund të falen namazet kaza?

Namazi kaza mund të falet në çdo kohë përveç tre kohëve në të cilat falja e namazit është mekruh, të cilat janë kur lind dielli, kur është në kupë të qiellit dhe duke perënduar.

Shejtani mundohet të na largojë nga namazi

Namazi është një adhurim i madh. Padyshim që shejtani nuk rri duarbosh, por përpiqet të na largojë nga ky adhurim duke na nxjerrë lloje të ndryshme pretekstesh. Kur vjen koha për namaz dhe dëshirojmë të falemi shejtani na vjen pranë duke na thënë:

- Ka akoma kohë. Tani ti po punon. Shiko punën tënde. E fal më vonë. Ti je i lodhur, fli edhe pak... dhe kështu përpiqet të na largojë nga ky adhurim. Kështu ai bën që të vonohemi dhe koha e namazit të kalojë.

Nganjëherë me anë të njerëzve përpiqet të na pengojë dhe të na largojë nga namazi. Edhe kur jemi me njerëz ai na thotë:

- Ka kohë. Të mbarojë edhe kjo temë. Fol edhe pak apo e fal më vonë pasi të ikë shoku yt, dhe kështu mundohet të na largojë nga namazi. Në situata të tilla duhet thënë

- Koha po kalon duhet të fal namazin, dhe nëse falemi atëherë kemi mundur shejtanin.

Një nga rrugët që ka aplikuar shejtani për të na mashtruar është edhe përshpejtimi i namazit.

- Fale sa më shpejt namazin se ke shumë punë"

Duke na i kujtuar të gjitha punët në momentin e namazit dëshiron të sillemi shumë shpejt sikur të mos kishim aspak kohë. Në këtë mënyrë ai na pengon t'i bindemi urdhërit të namazit dhe të plotësojmë rukutë dhe sexhdet. Ndërsa në fakt kur mendojmë për namazin aq shumë kohë të lirë ke....

Shejtani për të na larguar nga anamazi klikon aq shumë gjëra në mëndjen tonë. Disa prej tyre janë: shkon pranë të varfërve dhe të pastrehëve, u thotë që ta lënë namazin duke u thënë:

- Namazi nuk është për ju!.. Namazi është për ata që Allahu u ka dhënë shëndet dhe pasuri të madhe. Shkon te të sëmurët dhe u thotë:

- Lëre namazin pasi Allahu thotë se ka sjellë lehtësi për ata që janë të sëmurë. Kur të bëhesh mirë fal sa të duash. Kështu, ai mundëson ta lënë namazin. Çdo njeri përpiqet t'i shmanget namazit duke gjetur çdo lloj preteksti për shpëtim nga kjo detyrë.

Rruga më e mirë për të shpëtuar nga këto kthetra është falja vazhdimisht e namazit sapo t'i vijë koha.

SEHVI SEXHDEJA

Ç'është sehvi sexhdeja?

Sehvi sexhde do të thotë sexhdeja e harresës apo e ngatërrimit të veprimeve në namaz.

Nëse gjatë namazit, në rast harrese, bëjmë një veprim që nuk e prishë namazin, por nuk përputhet me mënyrën e saktë të tij, atëherë ne duhet të bëjmë sehvi sexhde. Duke bërë sehvi sexhde ne plotësojmë të gjitha mangësitë që mund të kryejmë pa dashje gjatë namazit.

Në cilat raste duhet të bëjmë sehvi sexhde?

1. Kur vonojmë kryerjen e njërit prej farzeve brenda namazit, atëherë duhet të bëjmë sehvi sexhden. (Kur nuk e bëjmë të paktën një farz p.sh. harrojmë të përkulemi në ruku, por biem menjëherë në sexhde atëherë namazi prishet.)

2. Kur vonojmë apo harrojmë të kryejmë njërin prej vaxhibeve të namazit, atëherë duhet të bëjmë sehvi sexhden.

Disa raste që na detyrojnë të bëjmë sehvi sexhden

- Në një namaz me katër rekate nuk qëndr - het në ulje pas sexhdes së dytë të rekatit të tretë. Nëse ndodh që besimtari në namaz ulet në "Tehijjatu", atëherë ai duhet të bëjë sehvi sexhde, sepse ai në këtë rast ka vonuar kijamin e rekatit të katërt.
- Kur lexojmë suren shtesë para Fatihasë, at - herë duhet të bëjmë sehvi sexhde. Pasi leximi i sures Fatiha para një sureje shtesë në namaz është vaxhib.

- Nëse përkulemi në ruku duke harruar të l - xojmë suren shtesë pas Fatihasë, nuk drejtohemi nga rukuja që ta lexojmë suren shtesë. Vazhdojmë namazin me rukunë dhe sexhden. Në fund të namazit bëjmë sehvi sexhde. Kjo sehvi sexhde bëhet sepse leximi i një sureje shtesë pas Fatihasë është vaxhib.
- Kur jemi duke falur Vitrin nëse përkulemi në ruku duke harruar të lexojmë "duanë e Kunutit", atëherë nuk ngrihemi për të marrë tekbirin e kunutit dhe as nuk e lexojmë duanë e kunutit, por vazhdojmë namazin me rukunë dhe sexhden. Në fund të namazit bëjmë sehvi sexhde. Kjo sehvi sexhde bëhet sepse leximi i duasë së Kunutit është vaxhib.
- Në qoftë se, në namazet me tre apo katër rkate, ngrihemi në këmbë duke harruar që të ulemi pas sexhdes së rekatit të dytë, atëherë nuk kthehemi prapa dhe të ulemi në Tehijat, por vazhdojmë namazin me rekatin e tretë. Në fund të namazit bëjmë sehvi sexhde. Kjo sehvi sexhde bëhet sepse ulja e parë dhe këndimi i Tehijatit në atë ulje janë vaxhib.

Nëse bëjmë më tepër se një gabim gjatë namazit, atëherë sa sehvi sexhde duhen bërë?

Bërja një herë e sehvi sexhdes është e mjaftueshme për të kompensuar disa gabime të bëra.

Kur dhe si bëhet sehvi sexhdeja?

Në uljen e fundit pasi të kemi kënduar Tehijatu japim selam në të djathtë, pastaj themi "Allahu ekber" dhe bëjmë dy herë sexhde. Pas këtyre sexhdeve qëndrojmë përsëri të ulur dhe japim selam.

SEXHDEJA E TILAVETIT

Ç'është sexhdeja e Tilavetit?

Në Kuran gjenden disa ajete, për të cilat bëhet sexhde në rast se i lexojmë apo i dëgjojmë ato. Pikërisht sexhdeja që bëjmë kur lexojmë apo dëgjojmë këto ajete quhet "sexhdeja e Tilavetit".

Sa ajete të sexhdes ka në Kuran?

Në Kuran ka 14 ajete të sexhdes.

Cili është vendimi juridik fetar rreth kë saj sexhdeje?

Ai që e dëgjon apo e lexon ajetin e sexhdes e ka vaxhib të bëjë sexhden tilavetin. Edhe ai mysliman që e lexon apo e dëgjon kuptimin nga gjuha arabe në një gjuhë tjetër jo arabe të këtyre ajeteve e ka vaxhib të bëjë sexhde tilavetin.

Si e bëjmë sexhden e Tilavetit kur jemi në namaz?

Kur ajetin e sexhdes e lexojmë gjatë namazit atëherë:

1. Nëse pas ajetit të tilavetit nuk do të vazhdojmë më leximin ose nuk do të lexojmë më shumë se tre ajete, atëherë përkulemi në ruku dhe bëjmë sexhden. Me anë të kësaj sexhdeje të namazit ne çojmë në vend edhe sexhden e duhur.

2. Nëse pas ajetit të tilavetit do të vazhdojmë leximin me më tepër se tre ajete, atëherë themi "Allahu ekber!" dhe biem drejt e në sexhde. Pasi të themi tri herë "Subhane rabbijel a'la!" në sexhde, marrim përsëri tekbir, ngrihemi në këmbë dhe vazhdojmë të lexojmë pjesën pas ajetit të sexhdes.

Si e bëjmë sexhden e Tilavetit kur ajetin nuk e lexojmë gjatë namazit?

Kur njërën prej ajeteve të sexhdes e lexojmë jashtë namazit, atëherë marrim abdest nëse nuk kemi, kthehemi drejt kiblës, themi "Allahu ekber!" pa i ngritur duart tek veshët dhe biem në sexhde. Pasi të themi tri herë "Subhane rabbijel a'la!" në sexhde ngrihemi nga sexhdeja duke thënë përsëri "Allahu ekber!" Ndërsa ngrihemi themi "Gufraneke Rabbena ve ilejkel mesir!"

KOHË NË TË CILAT ËSHTË MEKRUH FALJA E NAMAZIT

A ka ndonjë kohë në të cilën është mekruh falja e namazit?

Namazi është mekruh të falet në tre kohë. Në këto kohë nuk falet asnjë lloj namazi çfarëdo qoftë ai (farz, vaxhib, sunet, nafile, xhenaze apo kaza). Nuk bëhet as sexhdeja e tilavetit. Këto tre kohë janë:

1. **Gjatë lindjes së diellit:** Kjo kohë fillon me lindjen e diellit dhe zgjat 45 minuta pas lindjes së tij. (Në qoftë se lindja e diellit na zë duke falur namazin e sabahut, ai namaz zhvleftësohet dhe duhet falur më vonë.)
2. **Kur dielli është në kupën e tij:** Eshtë një kohë rreth 45 minuta para namazit të drekës.
3. **Gjatë perëndimit të diellit:** Është një kohë afërsisht 45 minuta para perëndimit të diellit. (Në këtë kohë mund të falet vetëm namazi i ikindisë së asaj dite.)

A ka kohë në të cilat është mekruh vetëm falja e namazeve nafile?

Ka dy periudha kohore në të cilat mund të falen namazet farz, vaxhib, xhenazja dhe të bëhen kaza ato që nuk janë falur. Në këto kohë mund të bëhet edhe sexhdeja e tilavetit. Por, në këto dy kohë është mekruh falja e namazit nafile. Ato dy kohë janë:

1. **Koha e namazit të sabahut:** Që nga momenti i agimit (imsakut) e deri sa të lindë dielli, falja e çdo lloj namazi nafile përveç sunetit të sabahut është mekruh.
2. **Koha pas farzit të ikindisë:** Është mekruh falja e namazit nafile pas faljes së farzit të namazit të ikindisë.

NAMAZET E MIA

Më tingëlluan në veshë fjalët e gjyshes së tij.

- Biri im, a lihet namazi në këtë kohë?

Gjyshja ishte rreth të shtatëdhjetave, por në momentin që thirrej ezani fluturonte nga vendi, merrte abdest dhe falte namazin. Ndërsa vetë ai nuk mundte ta kontrollonte veten. Se ç'ndodhte, por gjithnjë namazi i mbette në minutat e fundit. Kështu nxitimthi përfundonte namazin. U ngrit nga vendi për të menduar këtë dhe papritmas sytë i rrëshqitën te ora. Kishte edhe 15 minuta të thirrej ezani i jacisë.

- Përsëri e vonova namazin - tha me vete duke tundur kokën sa një anë në tjetrën. Mori abdest në përshpejtim dhe akoma pa u tharë mirë kaloi në dhomën e tij. I detyruar e fali nnamazin me shpejtësi. Dhe duke bërë tesbihatet nuk mundi të rrinte pa kujtuar fjalët ë gjyshes së tij.

- Sikur të më shihte në ç'gjëndje jam përsëri do më bërtiste me të ëmbël.

Ai e donte shumë gjyshen... Sa bukur e falte namazin ajo grua e bekuar, aq bukur saqë atë e ndiqte me një admirim, si të shihte një ylber. Ajo falej në namaz me një përulje aq të madhe sa që ndryshonte bota e saj shpirtërore Sapo e kujtoi atë thuajse ndryshoi. Atë ditë ishte lodhur shumë deri në darkë. Mbi supe mbarte një lodhje të madhe. Në momentin e duasë u ul në sexhde. Ai e pëlqente që pas namazit të bënte një meditim të tillë. Për një moment sikur iu mbyllën sytë:

- Sa shumë qënkam lodhur! - tha me vete dhe ashtu humbi në botën e tij.

Kishte shpërthyer kiameti. Kishte një turmë të madhe njerëzish. Kudo kishte njerëz. Dikush i ngrirë rrinte dhe shihte ambientin, dikush sillej sa majtas djathtas, dikush tjetër ulur në gjunjë dhe kokën e kishte mes duarve.

I dukej sikur zemra po i dilte nga vendi. Thuajse po përpiqej të shpëtonte nga kafazi dhe dridhej i tëri. Në jetë kishte dëgjuar shumë gjëra për ahiretin, për marrjen në pyetje dhe peshoren dhe tashmë ishin bërë pjesë e pandarë. Por se kishte menduar asnjëherë se do të ndiente një frikë kaq të tmerrshme.

Llogaria dhe pyetjet i vazhdonin.

Në këtë kohë u lexua edhe emri i tij. Shikoi me çudi djathtas dhe majtas.

- Më thirrët emrin tim? pyeste me vete duke u dridhur.

Grumbulli i njerëzve sikur ishte ndarë në gjysëm dhe para tij ishte hapur një rrugë.

Dy persona e morën për duarsh. Ishte e

qartë se ishin nënpunës të kësaj dite. Eci i habitur mes njerëzve. Melekët u larguan në të dyjat anët. Koka e tij ishte përpara.

E gjithë jeta i kalonte para syve si në një film.

- Falënderimet i qofshin Atij - tha me vete dhe vazhdoi.

- I hapa sytë botës dhe pashë vetëm njerëz që shërbenin.

Babai merrte pjesë në shumë biseda fetare dhe pasurinë e harxhonte në rrugë të Zotit.

Nëna përcillte mysafirë dhe sa mblidhte njërën tryezë shtronte tjetrën.

Unë përherë në këtë rrugë kam qënë, gjithmonë në shërbim të njerëzve. Atyre u kam shpjeguar Allahun. Kam falur namazet. Kam agjëruar. Çdo farz e kam kryer dhe jam larguar nga harami.

Duke lotuar thoshte:

- E dua Zotin tim. Të paktën kështu mendoj.

Por nga ana tjetër mendonte

- Ç'të bëja, është pak, nuk mund ta fitoja xhenetin.

Mbështetja e vetme ishte mëshira e Allahut. Llogaria zgjati shumë. Dridhej i tëri. Ishte djersitur.

Sytë prisnin rezultatin e peshores. Më në fund do të jepej rezultati.

Engjëjt e ngarkuar me detyrë, në dorë kishin letër dhe dolën para parisë së njerëzve. Fillimisht u lexua emri Tashmë këmbët nuk e mbanin më. Thuajse do t'i binte të fikët. Nga emocioni kishte mbyllur veshët dhe nuk dëgjonte asgjë.

Nga turma e njerëzve u dëgjua një zë.

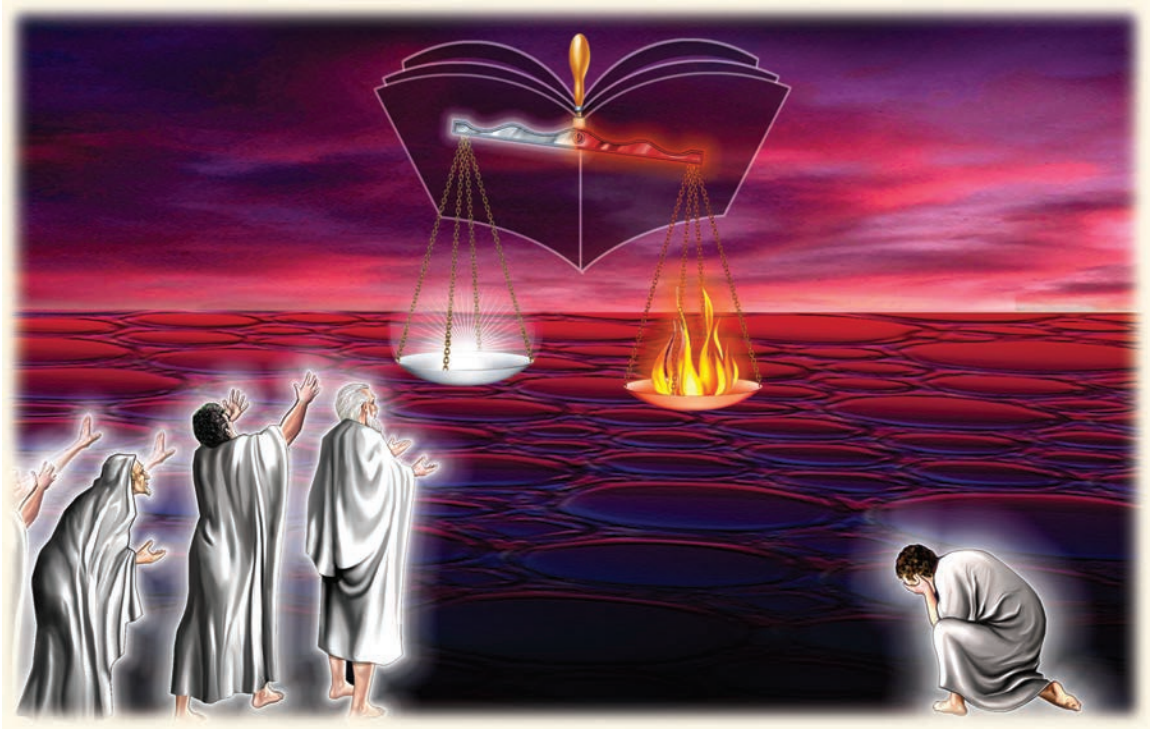

Vallë i dëgjonte gabim?

Emri ishte në listën e xhehenemit.

Ra në gjunjë. Nga çudia kishte mbetur i ngrirë.

- Jo, s'mund të jetë kështu! Vraponte sa djathtas majtas.

- Si ka mundësi të jem në xhehenem? Kam qenë gjithmonë me njerëz që vetëm shërbenin. Kam punuar perherë me ta. Gjithmonë kam shpjeguar Zotin.

Sytë ishin mbushur me lot sa dhe trupin po ia lagnin.

Dy engjëjt në detyrë e mbajtën për krahë dhe po e çonin drejt zjarrit të xhehenemit.

Po ulërinte

- A nuk kishte shpëtim? A nuk do dalë dikush të më ndihmojë?

Nga buzët e tij dilnin vetëm lutje.

- Ku janë shërbimet e mia?... Agjërimet e mia?... Kuranet që kam lexuar?... Namazet e mia?... Askush nuk do të më shpëtojë sot?

Lutej duke bërtitur.

Engjëjt e xhehenemit vazhdonin ta merrnin zvarrë. Ishin afruar shumë zjarrit. Kthehu kokën prapa. Ishin mundimet e fundit, ndërkohë i erdhi në mëndje fjala e Pejgamberit (as) që thoshte:

- Ashtu sikurse një lumë që e pastron njeriun pesë herë në ditë, edhe namazet e pastrojnë atë nga gjynahet.

Dhe mendoi:

- As namazet e mia nuk do më shpëtojnë dot?

Namaaazet e mia... Namazet e mia... Namazet e miaaaa...

Engjëjt në detyrë nuk pushuan. Vazhduan të ecnin dhe arritën deri te hyrja e xhehenemit. Nxehtësia po i digjte fytyrën. U kthye për herë të fundit dhe pa mbrapa. Tashmë edhe sytë i ishin tharë. Shpresat i kishin mbaruar. Uli kokën dhe u kërrus.

Gishtat që kishin kapur krahët u liruan. Një nga melekët e shtyu. Për një çast e pau veten në ajër. Po binte drejt flakëve. Sapo kishte rënë dy metra dhe një dorë e kapi. Ngriti kokën dhe pau sipër.

Një i moshuar me mjekër të bardhë e kishte shpëtuar. E tërhoqi sipër. Duke shkundur pluhurat nga sipër e pau në fytyrë të moshuarin.

- Po ju kush jeni? - e pyeti.

I moshuari buzëqeshi dhe iu përgjigj:

- Unë jam namazet e tua.

- Pse u vonuat? Për pak po bija. Në momentin e fundit më keni shpëtuar.

Me buzëqeshje i tha:

- Edhe ti përherë në momentin e fundit më arrije mua, a të kujtohet?

Ngriti kokën nga vendi ku kishte rënë në sexhde. Pa se ishte mbuluar në djersë.

Dëgjoi zërin që vinte nga jashtë.

Po këndohej ezani i jacisë.

U ngrit me të shpejtë nga vendi. Shkoi të merrte abdest për namazin e jacisë.

(ABDULLAH DEMIR)

PEJGAMBERI YNË E PËLQENTE SHUMË FALJEN E NAMAZIT

Pejgamberi ynë e quante namazin "Drita e syve të mi". Ishte shprehja më e bukur e dashurisë dhe lidhjes së tij me Allahun. Ai tregonte kujdes që namazet t'i falte në kohën e duhur. Pëlqente shumë që namazin ta falte sapo të hynte koha. Nuk e pëlqente ta vononte. Ai thoshte:

"Në fillim të namazit është pëlqimi i Allahut, ndërsa në fund është falja e Tij". (Tirmidhi, salat, 13)

Kështu, ai theksonte se Allahu mbetet i kënaqur me robërit e vet që e falin namazin në momentin e parë që hyn koha e tij, por dhe pohonte se Ai do t'i falte me mëshirën e Tij ata besimtarë që bëjnë gabimin e shtyrjes së namazit deri n kohën e fundit të tij duke treguar kështu nënvlerësim të rëndësisë së kohës së namazit.

Pejgamberi ynë, kur hynte koha e namazit, linte çdo gjë dhe i drejtohej Allahut.

Nëna e besimtarëve, Aishja e rrëfen me këto fjalë rëndësinë që i kushtonte Profeti (a.s.) kohës së namazit:

- I Dërguari i Allahut, fliste me ne dhe ne me të. Por, kur vinte koha e namazit, ai sikur nuk na njihte më dhe vetëm i drejtohej Allahut." (Fezail ahmal, 303)

Përveç farzeve ai falte edhe nafile sa herë që gjente rastin. Për çfarëdo lloj shkaku që e gëzonte menjëherë falte namazin e falënderimit. Kur mërzitej për diçka menjëherë vraponte drejt namazit.

Një herë kishte falur namaz aq sa i ishin enjtur këmbët. Kur Aishja e pyeti:

- O i Dërguari i Allahut! Kur të gjitha gjynahet ju janë falur, atëherë pse e mundoni veten kaq shumë?

Ai u përgjigj:

- A të mos jem një rob mirënjohës ndaj Zotit?

Pejgamberi ynë nuk e ka lënë namazin edhe në çastet kur sëmundja e tij ishte rënduar shumë. Megjithëse sëmundja i ishte rënduar dhe ishte dobësuar ai përsëri, me ndihmën e dy personave, doli nga shtëpia, shkoi në xhami dhe u fal me xhemat. Edhe në momentet fundit të jetës së tij ai nuk harroi të këshillonte umetin e tij duke thënë:

- Kini kujdes dhe mos e lini namazin! Kini kujdes dhe mos e lini namazin! Kini frikë Allahun nga mbikqyrja e të drejtës së skllevërve, grave dhe fëmijëve tuaj!

(Ebu Davud, Edeb, 123-124)

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Urdhëro familjen të falin namaz. Edhe ti vazhdoje me durim! Ne nuk duam gjë prej teje. Pasi ai që ta jep atë është Allahu.

(Taha 132)

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Kur të lidhesh për të falur namazin, falu sikur të ishte namazi i fundit! Mos e thuaj atë fjalë për të cilën nesër do të pendohesh!"

(Ibni Maxhe, Zuhd, 15)

Pejgamberi ynë, që ia kushtoi jetën e tij predikimit të Islamit dhe edukimit të sahabëve me etikën hyjnore, dëshironte që çdo kush të falte në mënyrën më të mirë të mundshme namazin, që është burim qetësie. Abdullah bin Revaha do të shkonte në luftën e Mut'es dhe ngaqë e dinte që do ta merrte malli për profetin i shkoi pranë për tu përshëndetur me të me ç'rast edhe e pyeti:

- O i Dërguari i Allahut! Më këshillo mua diçka që ta mësoj përmendësh dhe mos ta harroj.

- Ti nesër do të shkosh në një vend që nuk e falënderojnë Allahun. Bëj sa më shumë sexhde atje dhe fal sa më shumë namaze." (Vakiti, II, 758)

XHAMITË DHE MESXHIDET

Ç'është xhamia dhe mesxhidi?

Mesxhidet, që në gjuhën shqipe do të thonë "vendi ku bëhet sexhdeja", janë vende të shenjta të bëra për adhurim ndaj Allahut. Në traditën e vjetër mesxhide janë quajtur ato vende ku faleshin shumë pak njerëz. Xhami" quhen ato objekte të kultit ku mund të falen shumë njerëz. Në vendet e tjera myslimane këto dy fjalë përdoren në vend të njëra - tjetrës. Të dyja sëbashku xhamia dhe mesxhidi quhen në gjuhën arabe edhe "mabed" që do të thotë faltore ku adhurohet Allahu.

Në fenë islame nuk është kusht një vend i veçantë për të falur namaz, për të bërë dua ose për të adhuruar Zotin. Adhurimin ne mund ta bëjmë në çdo vend të pastër. Megjithëkëtë nuk duhet të harrojmë se janë xhamitë dhe minaret e tyre që zgjaten drejt qiellit që na tregojnë se në atë vendbanim jetojnë myslimanë. Veçanërisht kryerja e adhurimit në xhami bashkarisht është më e dobishme dhe më me vlerë se adhurimi i bërë vetëm. Xhamitë janë vende të shenjta ku myslimanët mblidhen dhe njihen mes tyre pesë herë në ditë dhe veçanërisht çdo të xhuma.

Cila është faltorja e parë e ngritur për adhurimin ndaj Allahut?

Kurani na mëson se vendi i parë i ndërtuar për adhurim të Allahut është Qabja. Në librat e historisë islame transmetohen njohuritë se ai që e ndërtoi i pari Qaben qe profeti Adem (a.s.). Ibrahimi me të birin Ismailin e rindërtuan Qaben mbi të njëjtat themele. Xhamia e dytë në rruzullin tokësor është Mesxhidu'l-Aksa në Jeruzalem, të cilën e ndërtoi profeti Sulejman (a.s.).

A ka ndërtuar Pejgamberi ynë xhami?

Pejgamberi ynë, me vite të tëra në Mekë, ka adhuruar Allahun dhe ka falur namaz në Qabe. Në kohën kur jobesimtarët u shkaktonin edhe më shumë shtypje dhe mundime myslimanëve, profeti vazhdonte të falej me xhemat në banesën e quajtur "Darul Erkam", prej ku edhe u mësonte të interesuarve mësimet e besimit islam. Në atë kohë kishte edhe njerëz si Ebu Bekri që shtëpitë e tyre i kthyen në mesxhide për t'u falur namazi.

Kur Pejgamberi emigronte drejt Medines ai urdhëroi që në vendin e quajtur "Kuba" të ndërtohej një mesxhid. Menjëherë filloi ndërtimi i një mesxhidi të vogël me çati të papërfunduar. Puna e parë që u bë kur erdhën në Medinë ishte ndërtimi i një mesxhidi që u bë i njour si 'Mesxhidu'n-nebevi" (xhamia e profetit) mbi një tokë të lirë që u ble me vlerën që kishte. Pejgamberi ka punuar vetë në ndërtimin e këtij mesxhidi dhe ka mbajtur gurë mbi shpatulla. Xhamia e profetit (Mesxhidu'n-nebevi) që gjendet sot në Medine është varianti i zgjeruar i kësaj faltoreje.

Pse kanë rëndësi xhamitë dhe mesxhidet?

Fakti që një vendbanimi gjendet të paktën një mesxhid apo një xhami tregon se aty jetojnë myslimanë. Mesxhidet dhe xhamitë janë vendet e dedikuara për të adhuruar Allahun. Besimtarët që frekuentojnë xhamitë gjejnë në to qetësi dhe e adhurojnë të sigurtë Allahun. Ata mësojnë dhe lidhen me njëri-tjetrin. Askush nuk mund t'i marrë në pronësi këto vende. Ky është një gjynah shumë i madh. Ata që bëjnë një gjë të tillë dhe që pengojnë adhurimin e Allahut në vende të tilla janë më të dhunshmit e njerëzve. Mesxhidet janë simboli i njësisë së Zotit (tevhid) dhe degë të Qabesë mbi tokë. Prandaj myslimanët në çdo vend ku kanë shkuar kanë ndërtuar xhami të madhësive të ndryshme sipas nevojave të vendit dhe të kohës.

A shërbejnë xhamitë vetëm për të falur namaz?

Xhamitë nuk janë vetëm vende ku falen namazet. Gjatë gjithë historisë islame xhamitë kanë përbërë bërthamën e qytetërimeve islame. Pejgamberi ynë në kohën e tij pati hapur afër Mesxhidi Nebevi një shkollë të quajtur "suffe", e cila më pas u bë edhe një qendër fetare kulturore. Mësuesi i parë i suffe-s qe profeti ynë Muhamedi (a.s.). Ajo u shndërrua në një qendër ku myslimanët mblidheshin, falnin namaz dhe lexonin Kuran, dëgjonin bisedat e Profetit, bisedonin për problemet e tyre dhe u gjenin zgjidhje, ku priteshin përfaqësues të huaj dhe nga ku drejtohej shteti. Përreth xhamive të mëdha të ndërtuara në shekujt në vijim nga myslimanët, u krijuan dhe u formuan edhe insitucione të ndryshme si medresetë, mencat ku ushqeheshin falas të varfërit dhe të pastrehët, spitalet, bibliotekat, hamamet etj. që u jepnin përgjigje nevojave bazë të shoqërisë. Xhamitë u bënë qendra të shkencës, kulturës dhe të qytetërimit; vende ku mundësohej mirëkuptimi dhe arsimimi i njerëzve.

Cilët janë personat me detyrë në xhami?

Imami: Fjala imam, që në shqip ka kuptimin "udhëheqës dhe kryetar shteti", është personi që i prin xhematit në faljen e namazit dhe e udhëzon atë në lidhje me çështje të ndryhme të fesë. Imamët nuk mjaftohen vetëm duke i prirë xhematit në faljen e namazit, por njëkohësisht i orientojnë njerëzit me dijen dhe moralin e tyre, sepse ata janë përgjegjës të edukimit shpirtëror të shoqërisë myslimane.

Muezini: Kështu quhet ai person që thërret ezanin kur vjen koha e namazit dhe që merret me punët e tjera përbrenda xhamisë. Kur nuk është i pranishëm imami, muezini e zëvendëson atë duke i prirë xhematit në faljen e namazit. Punon bashkë me imamin për edukimin shpirtëror të shoqërisë myslimane.

Vaiz: Kështu quhet ai person që këshillon xhematin para ose pas namazit në ditët e xhuma dhe të Bajramit, gjatë muajit Ramazan apo në ditë të caktuara të javës. Në bisedat që bëjnë nga kursitë vaizët mbajnë tema të ndryshme dhe bashkëbisedojnë me shoqërinë myslimane duke i mësuar asaj njohuri të ndryshme fetare. Ata i ndriçojnë myslimanët në aspektin fetar. Roli i vaizëve në edukimin e shoqërisë myslimane është i madh.

Kajjum: Zakonisht ndodhen në xhami të mëdha. Janë përgjegjësit e xhamive që merren me pastrimin dhe rregullimin e ambienteve të brendshme dhe të jashtme të xhamisë.

Cilat janë pjesët kryesore të një xhamie?

Mihrabi: quhet vendi ku imami fal namazin ndërsa i prinë xhematit në namaz.

Minber: quhet vendi nga ku lexohet hutbeja në ditët e xhuma dhe në Bajram. Kur kthehemi drejt Kibles minberi ndodhet në të djathtë të mihrabit. Ajo ka shkallare në të cilat ngjitet imami që mban hutben.

Kursi: quhet vendi nga ku imami i xhamisë apo vaizi i ligjëron xhematit dhe u jep vazë atyre

Mahfili i Muezinit: quhet vendi ku muezini falet dhe thërret ezanin. Jo në çdo xhami gjendet mahfili i muezinit. Zakonisht mahfile të tilla gjenden në xhamitë e mëdha.

Mihrab

Minber

Kursi

Mahfili i Muezinit

PYETJET

Të kontrollojmë njohuritë 1

Vendosni shenjat e sakta dhe të gabuara aty ku duhet në fjalitë e mëposhtme.

1. Pesë kohët e namazit janë bërë farz në natën e Miraxhit. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
2. Namazi i sabahut është 8 rekate, 4 sunet dhe 4 farz. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
3. Namazi i drekës është 8 rekate, 2 sunet, 4 farz dhe 2 sunete të tjerë. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
4. Namazi i jacisë është 10 rekate, 4 sunet, 4 farz, 2 sunet. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
5. Falja e namazit të vitrit është farz. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
6. Falja e namazit të Bajramit është vaxhib. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
7. Pastrimi i trupit, veshjes dhe i vendeve ku do të falet namazi nga papastërtitë që shihen me sy quhet "pastrim prej hadeth-it". ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
8. Namazi i vitrit falet pas namazit të akshamit. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
9. Në namazet që falen me xhematë bëhet nijet i veçantë për t'u lidhur pas imamit. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
10. Marrja e tekbirit në fillim të namazit duke thënë "Allahu ekber" quhet "tekbiri fillestar". ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR

Të kontrollojmë njohuritë 2

Vendosni shenjat e sakta dhe të gabuara aty ku duhet në fjalitë e mëposhtme.

1. Thirrja që u bëhet myslimanëve për t'i njoftuar për kohën e namazit quhet "Ikamet". ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
2. Duatë e kunutit i themi në rekatin e tretë të namazit të drekës. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
3. Bërja nijet për namaz është sunet. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
4. Marrja e tekbirit fillestar është farz. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR

5. Leximi i "Subhaneke" pas tekbirit fillestar është farz. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
6. Bërja e sexhdes është sunet. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
7. Bërja e sehvi sexhdes në namaz kur gabojmë është vaxhib. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
8. Falja e namazit kur na mundojnë nevojat fiziologjike është haram. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
9. Ngrënia apo pirja e diçkaje në namaz është mekruh. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
10. Shmangia e krahërorit nga drejtimi i Kibles gjatë faljes së namazit, prish namazin. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR

Të kontrollojmë njohuritë 3

Vendosni shenjat gabim dhe saktë në vendet ku duhet në fjalitë e mëposhtme.

1. Hutbeja duhet lexuar përpara namazit të xhumasë. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
2. Kemi dy bajrame fetare në vit, njëri është Bajrami i Ramazanit, ndërsa tjetri është Bajrami i Kurbanit. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
3. Tekbirët që thuhen pas farzit të namazit në ditët e Kurban Bajramit, quhen "Tekbiri i teshrikut". ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
4. Kur jemi udhëtar farzet me tre rekate shkurtohen dhe falen me dy. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR
5. Kur dielli është duke lindur, kur është në kulmin e tij dhe kur perëndon nuk falet asnjë namaz. ☐ E SAKTË ☐ E GABUAR

Të testojmë veten 1

1.

I. Namazi mundëson përkujtimin sa më mirë të Allahut.

II. Namazi na kujton ahiretin dhe ditën e llogarisë.

III. Duke falur namaz bëjmë edhe sportin e trupit.

IV. Namazi na pastron nga gjynahet.

Cilat nga pikat e mësipërme janë pjesë e dobive që na jep namazi?

a) I-II-III b) I-II-IV
c) II-III-IV d) I-III-IV

2. Në cilën natë janë bërë farz pesë kohët e namazit?

a) Natën e Miraxhit
b) Natën e Kadrit
c) Natën e Mevlidit
d) Natën e Ragaibit

3. Cila nga pikat e mëposhtme nuk është e nevojshme që namazi të jetë farz?

a) Të qenit i mençur
b) Të qenit punëtor
c) Të arrish në moshën e pjekurisë
d) Të qenit mysliman

4. Cilat nga namazet e mëposhtme është vaxhib?

a) Namazi i drekës
b) Namazi i vitrit
c) Namazi i akshamit
d) Namazi i xhumasë

5. Cili nga namazet e mëposhtme është sunet?

a) Namazi i Bajramit
b) Namazi i vitrit
c) Namazi i teravisë
d) Namazi i xhenazes

6. Cili nga namazet e mëposhtme është farz?

a) Namazi i Bajramit
b) Namazi i xhenazes
c) Namazi i vitirit
d) Namazi i tehexhudit

7. Cila nga pikat e mëposhtme është namazi në të cilin farzi falet në fillim?

a) Dreka b) Sabahu
c) Akshami d) Jacia

8. Cilat nga pikat e mëposhtme nuk është nga farzet jashtë namazit?

a) Setr-i avert b) Vakit
c) Nijet d) Kijam

9. Cila nga pikat e mëposhtme nuk është nga farzet brenda namazit?

a) Kijam b) Koha
c) Kirat d) Ruku

10. Si quhet thirrja që bëhet për të njoftuar myslimanët për kohën e namazit?

a) Ezani b) Ikameti
c) Salat d) Tekbir

11. Cili nga namazet sunet të mëposhtëm nuk është 4 rekate?

a) Suneti i parë i namazit të drekës
b) Suneti i namazit të ikindisë
c) Suneti i namazit të akshamit
d) Suneti i parë i namazit të jacisë

12. Cili nga namazet sunet të mëposhtëm nuk është 2 rekate?

a) Suneti i parë i namazit të drekës
b) Suneti i fundit i namazit të drekës
c) Suneti i namazit të akshamit
d) Suneti i fundit i namazit të jacisë

13. Cili nga namazet farz të mëposhtëm nuk është 4 rekate?

a) Farzi i namazit të drekës
b) Farzi i namazit të ikindisë
c) Farzi i namazit të akshamit
d) Farzi i namazit të jacisë

14. Cila nga pikat e mëposhtme është prej vaxhibeve të namazit?

a) Leximi i Subhaneke
b) Të thuash Subhane rabbije'l a'la
c) Leximi i Fatihasë
d) Të thuash Semiall-llahu limen hamideh

Të testojmë veten 2

1. Cila nga duatë e mëposhtme nuk lexohet në uljen e fundit në namaz?

a) Tahijat b) Rabbena
c) Sal-li barik d) Duaja e kunutit

2. Cili nga pikat e mëposhtme nuk është një nga mekruhet e namazit?

a) Luajtja pa vend me trupin dhe veshjet gjatë faljes së namazit.
b) Thënia më tepër se tri herë e tesbihëve në ruku dhe sexhde.
c) Falja e namazit kur jemi ngushtë me abdest të vogël apo të madh.
d) Falja e namazit para fytyrës së njeriut.

3. Cilin nga namazet e mëposhtme është kusht falja me xhematë?

a) Namazin e xhumasë
b) Namazin e drekës
c) Namazin e ikindisë
d) Namazin e akshamitı

4. Si quhet falja më vonë e namazeve që nuk mund të falen në kohën e duhur?

a) Namazi i paradrekës
b) Namazi kaza
c) Namazi i të sëmurit
d) Namazi tahijatu'l mesxhid

5. Në cilën muaj falet namazi i teravisë?

a) Rexhep b) Shaban
c) Ramazan d) Muharrem

6. Në cilin nga namazet e mëposhtme nuk bëhet ruku dhe sexhde?

a) Namazi i xhenazes
b) Namazi i teravisë
c) Namazi i xhumasë
d) Namazi i Bajramit

7. Ku dhe në ç'vend është kibla e myslimanëve?

a) Qabja në Mekë
b) Xhamia e Medines
c) Mesxhidi Aksa Kudus
d) Ravza Medine

8. Kur thirret ikameti?

a) Para farzit të namazit
b) Para namazit të Bajramit
c) Para namazit të xhenazes
d) Para namazit të vitrit

9. Cila nga pikat e mëposhtme nuk e prish namazin?

a) Të folurit
b) Shpirja
c) Ngrënia dhe pirja e diçkaje
d) Të qeshurit sa ta dëgjojë vetë.

10. Cila nga pikat e mëposhtme tregon përbërjen e rekateve të namazit të drekës?

a) 10 rekat - 2 sunet i parë, 4 Farz, 4 sunet i fundit
b) 10 rekat - 4 sunet i parë, 4 Farz, 2 sunet i fundit
c) 10 rekat - 4 sunet i parë, 2 Farz, 4 sunet i fundit
d) 8 rekat - 4 sunet i parë, 4 Farz

Të testojmë veten 3

1. Farzi është me 2 rekate. Para farzit lexohet hutbeja. Falet me xhematë, nuk falet vetëm. Është farz vetëm për burrat.

   Cilit namaz i përkasin veçoritë e mësipërme?

   a) Namazit të Bajramit
   b) Namazit të sabahut
   c) Namazit të xhenazes
   d) Namazit të xhumasë

2. **Cila nga pikat e mëposhtme e prish edhe namazin edhe abdestin?**

   a) Shmangia e trupit prej kibles në namaz.
   b) Ngrënia e diçkaje në namaz.
   c) Të folurit në namaz.
   d) Të qeshurit me zë në namaz sa të dëgjohet nga tjetri.

3. **Cilat janë vendet e detyrueshme për t'u mbuluar në namaz?**

   a) Nga supet deri tek këmbët
   b) Nga mesi deri tek gjunjët
   c) Nga mesi deri tek këmbët
   d) Nga supet deri tek gjunjët

4. **Cilat janë vendet e detyrueshme për t'u mbuluar tek gratë?**

   a) Çdo vend përveç fytyrës, shuplakave dhe këmbëve.
   b) Çdo vend përveç kokës
   c) Nga supet deri tek këmbët
   d) Nga supet deri tek gjunjët

5. **Në cilin namaz thuhen duatë e kunutit?**

   a) Namazi i xhumasë
   b) Namazi i teravisë
   c) Namazi i vitrit
   d) Namazi i xhenazes

6. **Ç'është falja e namazit të xhumasë?**

   a) Vaxhib b) Farz ajn
   c) Farz kifaje d) Sunet

7. **Sa rekate është namazi i Teravisë?**

   a) 18 b) 10 c) 20 d) 13

8. **Cila nga pikat e mëposhtme nuk është e saktë për namazin e Bajramit?**

   a) Falet me xhematë dhe nuk bëhet kaza.
   b) Falet dy herë në vit.
   c) Ë është një namaz pa ruku dhe pa sexhde.
   d) Lexohet hutbeja.

9. **Si quhet vendi ku lexohet hutbeja në namazet e Xhumasë dhe të Bajramit?**

   a) Minber b) Mihrab
   c) Sherefe d) Kursi

10. **Sa duhet të jetë largësia e udhëtimit në mënyrë që namazet farz me katër rekate të shkurtohen në dy rekat?**

    a) 9 km b) 90 km
    c) 190 km d) 900 km

Nga fjalët brenda kllapave vendosni të duhurat në vendet boshe (1)

(Kiraet, tehexhud, sexhde, drejtimi nga kibla, setru'l-avret)

1. Namazi nafile që falet natën quhet namazi .....
2. Mbulimi i vendeve të duhura në namaz quhet .....
3. Kthimi drejt Qabes kur fillojmë faljen e namazit quhet .....
4. Leximi i të paktën i tre ajeteve kuranore kur jemi në këmbë në namaz quhet .....
5. Mbështetja në tokë pas rukusë i ballit, hundës, duarve, këmbëve dhe gjunjëve quhet .....

Nga fjalët brenda kllapave vendosni të duhurat në vendet boshe (2)

(teshrik, të djathtë, tilavet, gjynah, hutbeja, e harresës, shenja, kifaje)

1. Në xhami duhet të hyjmë me abdest dhe me këmbë .....
2. Para namazit të xhumasë duhet të lexohet .....
3. Tekbirët që thuhen pas farzit të namazit në ditët e Bajramit të Kurbanit quhem tekbirë ....
4. Falja e namazit të xhenazes është farz-i .....
5. Të sëmurët që nuk kanë mundësi as të ulen mund të falin namaz me ..... duke u përkulur apo përmbys.
6. Lënia pa kriter dhe shkak i namazeve në kaza është një ..... i madh
7. Kur lëmë në harresë njërën prej vaxhibeve të namazit duhet të bëjmë sexhden .....
8. Sexhdeja që bëhet kur lexojmë ajetet e sexhdes në Kuran quhet "sexhdeja e ....."

MËSOJMË JETËN E PROFETIT

JETA E PROFETIT

- *Vite të mbushura me dhimbje*
- *I Dërguari i Allahut thërret njerëzit në Islam*
- *Shpresa e fundit: Hixhreti, Ndarja e hidhur nga Meka*
- *Jeta në Medinë, në atdheun e ri (viti 622)*
- *Beteja e Bedrit (Viti 624)*

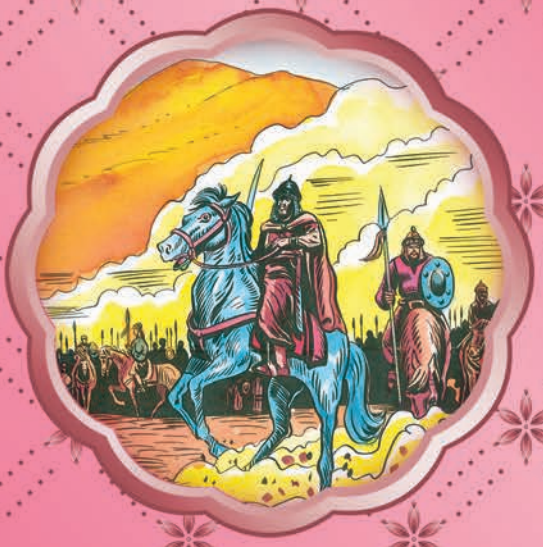

LOTËT RRODHËN SI LUMË

Gjatë kthimit prej Taifit, Profeti ynë (a.s.) dhe Zejdi (r.a.), u strehuan në një vresht. Të zotëve të vreshtit iu dhimbsën jashtë mase kur i panë ashtu të larë në gjak dhe, me anë të skllavit të tyre, Addasit, u dërguan një pjatë me rrush. Addasi i zgjati një cep rrushi Profetit (a.s.) dhe i tha, "urdhëroni, hani!". Ndërkohë, Addasi po e shikonte me vëmendje fytyrën e mysafirit (Profetit). Atij i dukej një njeri ndryshe, sepse nuk i ngjante njerëzve të atyre anëve. I Dërguari i Allahut (a.s.), tha bismilah dhe filloi të hante. Kjo fjalë i tërhoqi vëmendjen Addasit, i cili për shkak të habisë dhe kureshtjes, pyeti:

- Këtu tek ne, as e njohin këtë fjalë dhe as e përdorin. Kush jeni ju? Dukeni ndryshe!

Profeti ynë (a.s.), e pyeti:

- Nga je ti dhe i çfarë feje je?

- Unë jam i krishterë prej Ninovës. - U përgjigj ai.

Profeti (a.s.), i tha:

- Domethënë ti qenke prej vendit të robit të mirë Junusit, birit të Mateut!

Habia e Addasit u shtua edhe më tepër. Ky mysafir nuk mund të ishte një njeri i rëndomtë. Prandaj filloi ta admironte atë. Më pas, i Dërguari i Allahut (a.s.), vazhdoi e tha:

- Junusi është vëllai im. Ai ishte profet. Po ashtu, edhe unë jam profet!

Atë moment, Addasi ndjeu një emocion të papërshkrueshëm në zemrën e tij. Këto ishin ndjenja që nuk i kishte përjetuar asnjëherë deri në atë çast. Më në fund, në të gjithë atë Taif, dritën e Profetit (a.s.), që reflektohej prej zemrës në fytyrën e tij, mundi ta shihte vetëm skllavi Addas. Ndërkohë që po shqiptonte Dëshminë Islame , lumi i besimit në zemrën e tij u kthye në lot që vërshonin nga sytë e tij. Ai u përkul para Profetit (a.s.) dhe i puthi duart. Tashmë ai ishte një besimtar. (Ibën Hisham, 2/62.)

1- VITE TË MBUSHURA ME DHIMBJE

a) Vdekja e Ebu Talibit dhe Hadixhes (r.anha).

Myslimanët ishin shumë të gëzuar për shkak të shpëtimit prej bojkotit. Mirëpo, gëzimi i tyre nuk do të zgjaste shumë. Tetë muaj pas heqjes së bllokadës, ata përjetuan dy hidhërime të mëdha njëherësh. Ebu Talibi, xhaxhai i Profetit (a.s.), i cili e kishte mbrojtur dhe ishte përkujdesur për të që prej fëmijërisë, ndërroi jetë pasi ishte plakur shumë. Tre ditë më pas, ndërroi jetë edhe bashkëshortja e Profetit (a.s.), Hadixheja (r.anha).

Ebu Talibi nuk e kishte pranuar Islamin. Mirëpo, ishte jashtëzakonisht shumë i lidhur me të Dërguarin e Allahut (a.s.) dhe e donte shumë atë. Ai i kishte bërë ballë shumë vështirësive dhe e kishte mbrojtur Profetin (a.s.), nga sulmet e idhujtarëve. Madje, edhe para se të vdiste, ai i porositi të afërmit e tij duke u thënë, "binduni atij, mos e kundërshtoni dhe ndihmojeni në kauzën e tij!". Kurse nëna e besimtarëve, Hadixheja (r.a.), ishte shoqja besnike dhe vetëmohuese e jetës së Profetit tonë (a.s.). Ajo e ngushëlloi atë në momentet më të vështira të jetës së tij dhe e mbështeti me gjithçka kishte. Ajo e shpenzoi të gjithë pasurinë e saj për myslimanët.

Kur të Dërguarit të Allahut (a.s.), i vdiqën njëri pas tjetrit dy njerëzit që i dhanë mbështetjen më të madhe dhe i deshi fort, ai u hidhërua shumë. E, bashkë me të u hidhëruan edhe sahabët. Për këtë arsye, ai vit u quajt, "Viti i Hidhërimit".

Në kohën kur Ebu Talibi ishte ende gjallë, idhujtarët kishin frikë të haheshin me Profetin (a.s.). Mirëpo, pas vdekjes së tij, filluan ta sulmonin pa hezituar aspak nipin e tij që kishte mbetur pa mbrojtje. Njëherë, kur i Dërguari i Allahut (a.s.), po falte namaz në Qabe, një njeri i poshtër, i quajtur Ukbe, me nxitjen e Ebu Xhehlit solli një plëndës dhe zorrët e një deveje të sapo therur, dhe ia hodhi sipër Profetit

Çfarë do të bëni ju nëse do të ishit aty në atë moment?

.....

.....

tonë (a.s.), kur ishte ulur në sexhde. Për këtë arsye, i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk e ngriti dot kokën nga sexhdeja.

Në ndihmë i erdhi vajza e tij e dashur Fatimja (r.anha), e cila ia hoqi ndyrësitë dhe e pastroi. Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), e përfundoi namazin, idhujtarët po shqepeshin së qeshuri përreth tij. Më pas, i Dërguari i Allahut (a.s.), ngriti duart dhe tha tre herë: "O Allah! Ta lë Ty në dorë këtë grup prej Kurejshëve: Ebu Xhehlin, Ukbe bin Ebu Muajtin, Shube bin Haxhaxhin, Utbe bin Rabian, Shejbe bin Rabian, Ubejj bin Halefin dhe Umejje bin Halefin." Kështu, ai i përmendi një për një të gjithë emrat atyre mo-

huesve. Kohë më pas, të gjithë këta idhujtarë të egër dhanë shpirt nën tehun e shpatës në betejën e Bedrit.

b) Udhëtimi për në Taif dhe populli i tërbuar i Thakifit (viti 620)

Padrejtësitë e idhujtarëve të Mekës ishin bërë të padurueshme. I Dërguari i Allahut (a.s.), ishte duke kërkuar një ndihmë, një vend të ri për të jetuar. Prandaj, ai mori me vete djalin e tij të birësuar Zejd bin Harithen (r.a.) dhe shkoi në Taif, ku do të ftonte në Islam popullin e Taifit.

Në Taif jetonte edhe fisi Thakif, të cilët ishin idhujtarë. Gjatë qëndrimit dhjetë ditor në atë vend, i Dërguari i Allahut (a.s.), u tregoi atyre Islamin dhe zhvilloi takime me parinë e fisit. Mirëpo, asnjëri nuk e pranoi Islamin. Madje, ata edhe u tallën duke thënë; "a s'mbeti kush tjetër përveç teje të vijë si profet?". Kështu, në vend që ta konsideronin nder ardhjen e Profetit të dashur të Zotit në vendin e tyre, ata e dëbuan të Dërguarin e Allahut duke i thënë; "dil prej vendit tonë!". Përveç kësaj, ata e ofenduan Profetin tonë të dashur (a.s.), e më pas, duke rreshtuar në dy anët e rrugës fëmijët dhe shërbëtorët e tyre, e goditën atë me gurë derisa e gjakosën nga këmbët. Për shkak të dhimbjes që shkaktonin plagët e marra nga gurët, i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk mundte të ecte dhe, saherë që përpiqej të ulej, idhujtarët e ngrinin me zor dhe vazhdonin ta godisnin me gurë nga këmbët. Madje, ata qeshnin e argë-

Si mendoni, çfarë mund të ketë ndjerë Zejdi në ato momente dhe çfarë mund të ketë bërë?

.....

.....

toheshin përballë kësaj situate të dhimbshme që të këpuste shpirtin.

Kurse Zejdi (r.a.), nga një anë e mbronte të Dërguarin e Allahut (a.s.), duke e bërë trupin e vet mburojë para gurëve që hidheshin, nga ana tjetër përpiqej t'i bënte të arsyetonin duke u thënë; "çfarë po bëni? A nuk keni frikë nga Allahu? A e dini se ky njeri që po godisni me gurë është Profet?". Mirëpo, as ato fjalë nuk mjaftuan ta pengonin dhunën e atyre njerëzve të tërbuar. Më në fund, ata arritën të shpëtonin duke u strehuar në vreshtin e bijve të Rabias, Utbes dhe Shejbes që ndodhej sipër rrugës. Aty, i Dërguari i Allahut (a.s.), ngriti duart nga qielli dhe u lut kështu:

"O Allah! Po të shpreh dobësinë time, pamundësinë dhe përçmimin në sytë e njerëzve. O Mëshiruesi i mëshiruesve! Nëse nuk je i zemëruar me mua, nuk mërzitem për vuajtjet dhe fatkeqësitë që po heq! O Allah! Udhëzoje popullin tim, sepse ata nuk dinë! O Allah! Kërko faljen Tënde derisa Ti të jesh i kënaqur me mua!"

Pavarësisht vuajtjeve dhe torturave që hoqi, i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk e mallkoi popullin e Thakifit. Madje, kur atij i erdhi Xhibrili dhe i tha:

"O i Dërguar i Allahut! Allahu i dëgjoi ato që të tha populli yt dhe i pa ato që të bëri. Prandaj, Ai të dërgoi melekun e maleve. Kështu që mund ta urdhërosh këtë melek të bëjë ç'të duash ti në lidhje me popullin tënd."

Mirëpo, i Dërguari i Allahut (a.s.), tha:

"Jo! Unë nuk dëshiroj që ata të asgjësohen, por i lutem Zotit tim që prej sojit të tyre të nxjerrë breza që nuk do të pranojnë asnjë ortak për Allahun dhe do të adhurojnë vetëm Atë."

2- I DËRGUARI I ALLAHUT I THËRRET NJERËZIT NË ISLAM

Edhe pasi u kthye nga Taifi, i Dërguari i Allahut (a.s.), vazhdoi t'u kumtonte Islamin njerëzve në Mekë. Ai shkonte në panairet që zhvilloheshin pranë Mekës në sezonin e haxhit, takohej me kryetarët e fiseve të tjera arabe, u lexonte Kuran dhe i ftonte në Islam.

Paria e fisit Kurejsh kishte frikë se mos Islami përhapej mes fiseve të tjera jashtë Mekës. Për këtë arsye, ata kërkuan një zgjidhje për t'i çuar dëm përpjekjet e të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe për të penguar që fiset e tjera të vlerësonin fjalët e tij.

Velid ibni Mugire, i cili e njihte mirë letërsinë dhe ishte shumë i zgjuar e i respektuar ndër njerëz, pasi dëgjoi Kuranin prej të Dërguarit të Allahut (a.s.), tha:

- Unë i njoh mirë të gjitha llojet e poezisë. Ato që dëgjova prej Muhamedit, nuk janë poezi. Prandaj, atë nuk mund ta quani poet! Ato nuk janë as prozë. Bukuria dhe arti në ato fjalë, nuk gjendet në asnjë fjalë tjetër. Atë nuk mund ta quani as magjistar apo fallxhor, sepse fjalët e tij s'kanë të bëjnë aspak me magjinë dhe fallin. Nuk mund ta quani as të çmendur! Nëse thoni kështu, askush s'ka për t'ju besuar, sepse këto fjalë kaq të bukura, nuk është e mundur t'i flasë as një i mençur, e jo më një i marrë.

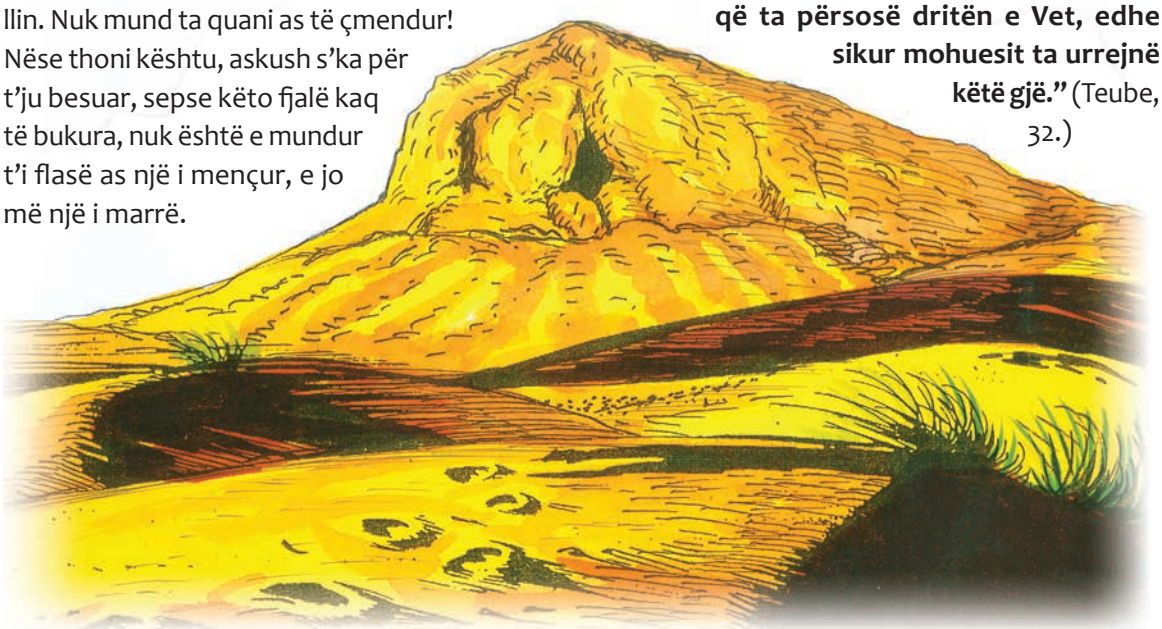

Më pas e pyetën:

- Po atëherë, çfarë do të themi? Ai tha:

- Nuk e di se çfarë do thoni. Por asnjë prej cilësive që thoni ju, pra, poet, fallxhor, i çmendur, e magjistar, nuk i përshtaten atij. Këto nuk i beson askush.

Mirëpo, ditën tjetër, Velid bin Mugire tha:

- Më mirë t'i themi magjistar, sepse fjalët e tij ndajnë vëllain nga vëllai dhe të afërmit nga njëri-tjetri.

Kështu, idhujtarët vendosën ta quajnë magjistar, Profetin (a.s.). Me këdo që takohej ai, ata i shkonin nga pas dhe bënin propagandë duke u thënë; "kujdes, mos e dëgjo atë! Mos u mashtro prej fjalëve të tij, sepse ai është magjistar, ndan vëllain nga vëllai!". Megjithatë, të gjitha përpjekjet e idhujtarëve nuk e penguan dot përhapjen e Islamit. Ndërsa Vetë Allahu i Madhëruar, u përgjigjet kështu idhujtarëve në Kuranin Fisnik:

"Ata dëshirojnë ta fikin dritën (fenë) **e Allahut me gojën e tyre, por Allahu ka vendosur vetëm që ta përsosë dritën e Vet, edhe sikur mohuesit ta urrejnë këtë gjë."** (Teube, 32.)

a) Takimet dhe besëlidhjet në Akabe

Pavarësisht të gjitha pengesave që dilnin, Profeti ynë (a.s.), vazhdonte t'u shpjegonte Islamin atyre që vinin në Qabe për të vizituar idhujt e tyre gjatë sezonit të haxhit. Një ditë, në veri të Mekës, në një kodër mes Mekës dhe Minas, të quajtur "Akabe", rastisi një grup prej gjashtë personash, të cilët ishin prej fisit Hazrexh nga Jethribi[1]. I Dërguari i Allahut (a.s.), foli me ta, u lexoi Kuran, u shpjegoi Islamin dhe i ftoi ata në fe. Në fakt, banorët e Jethribit kishin dëgjuar shpesh nga të moçmit se, së afërmi pritej të vinte një profet. Për rrjedhojë, kur i Dërguari i Allahut (a.s.), i ftoi të hynin në fenë e re, ata panë njëri-tjetrin dhe thanë:

"Ky është profeti që janë duke pritur jahuditë dhe për të cilin na kanë lajmëruar të moçmit. T'i besojmë atij dhe ta pranojmë para jahudive!"

Pas kësaj, ata shqiptuan Dëshminë Islame dhe u bënë myslimanë.

b) Besëlidhja e I dhe e II e Akabes (Viti 621-622)

Në fund të sezonit të haxhit, këta gjashtë persona u kthyen në Jethrib, ku ia treguan të afërmve dhe miqve të tyre gjithçka që kishin parë e dëgjuar. Prej asaj dite, ata filluan të përhapnin Islamin në vendin e tyre. Në sezonin e haxhit një vit më pas, nga Jethribi erdhën 12 myslimanë; 10 prej fisit Hazrexh dhe 2 të tjerë prej fisit Evs. Ndërkohë, pesë prej këtyre ishin të njëjtët që kishin marrë pjesë në besëlidhjen e parë të Akabes një vit më parë. Në këtë takim të dytë, 12 myslimanët prej Jethribit i dhanë

1. Kur Profeti ynë (a.s.), emigroi në Jethrib, ia ndërroi emrin dhe e quajti Medinetu'l Muneuuere që do të thotë Qyteti i Ndriçuar.

fjalën Profetit (a.s.), se do t'i qëndronin besnik. Ata i premtuan Profetit se:

- Nuk do t'i shoqëronin shok Allahut,
- Nuk do të bënin vjedhje dhe zina [2],
- Nuk do të vrisnin vajzat [3],
- Nuk do të shpifnin për askënd,
- Nuk do të hiqnin dorë nga bindja ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij (a.s.).

Pas këtij takimi dhe besatimi, myslimanët e Jethribit u kthen në vendin e tyre për të vazhduar punën në përhapjen e Islamit. Me këtë rast, Profeti ynë (a.s.), bashkë me ta dërgoi edhe Mus'ab bin Umejrin (r.a.), me qëllim që t'u mësonte Islamin dhe Kuranin Fisnik.

Mus'abi (r.a.), shkonte në shtëpitë e atyre që kishin pranuar Islamin, ku u mësonte Kuranin dhe rregullat e fesë. Mus'abi ishte një mësues i ditur, me moral, durim, dhe delikatesë të madhe, i cili në pak kohë hyri në zemrat e të gjithëve. Kushdo që e njihte atë, e pranonte Islamin brenda një kohe të shkurtër. Në saje të përpjekjeve të Mus'abit (r.a.) dhe të myslimanëve që u besatuan me Profetin (a.s.), në Akabe, numri i myslimanëve në Jethrib po shtohej dita ditës. Mirëpo, dy persona prej parisë së fisit Evs, Sa'd bin Muadhi dhe Usejd bin Hudajri, nuk e kishin pranuar ende Islamin. Një ditë, kur Mus'abi (r.a.), ishte duke i shpjeguar Islamin atyre që ishin mbledhur përreth tij, Usejdi iu afrua me qëllim që ta pengonte atë t'u tregonte fenë njerëzve dhe i tha:

- Çfarë kërkoni të bëni? Ju po e devijoni popullin nga feja e të parëve!

2. Marrëdhënie jashtëmartesore.

3. Në periudhën para Islamit, arabët mendonin se vajzat ishin burim varfërie dhe turpi. Për këtë arsye, shpesh herë, kur u lindnin vajza, ata i varrosnin të gjalla në shkretëtirë.

Si mendoni, si mund të ketë vepruar Mus'sabi në këtë rast, çfarë përgjigjeje i ka dhënë?

.....

.....

Mus'abi u soll me shumë mirësjellje ndaj tij dhe i lexoi disa ajete nga Kurani. Usejdi u prek nga këto ajete. Ai filloi të ndjente diçka të papërshkrueshme thellë në zemrën e vet dhe duke thënë, "këto janë fjalë shumë të bukura", pranoi Islamin. Më pas tha:

- Unë po shkoj të sjell Sa'd bin Muadhin. Nëse edhe ai e pranon Islamin, në këtë vend nuk do të mbetet askush pa u bërë mysliman.

Sa'di nuk ishte aspak i kënaqur nga përhapja e Islamit në Jethrib. Kur mësoi se Usejdi ishte bërë mysliman, shkoi i nevrikosur tek Mus'abi (r.a.) dhe u tha të pranishmëve:

- O ju të fisit Evs! Nëse s'do të kishim lidhje farefisnore mes nesh, nuk do të mund ta duroja hedhjen e këtyre farave të përçarjes në fisin tonë.

Mus'abi (r.a.), u soll mirë e butë edhe me të. Ai ia shpjegoi këtë fe të bukur që i drejtohet mendjes dhe zemrës dhe i lexoi pjesë prej Kuranit. Kështu, më në fund edhe Sa'd bin Muadhi e pranoi Islamin. Pas njëfarë kohe, në saje të ndikimi të këtyre dy kryetarëve, në fiset Evs dhe Hazrexh nuk kishte mbetur pothuajse askush që nuk e kishte pranuar Islamin.

Mus'ab bin Umejr (r.a), e njoftoi Profetin tonë (a.s.), në lidhje me këtë zhvillim të rëndësishëm në Jethrib. Kjo e gëzoi jashtë mase Profetin (a.s.) dhe të gjithë myslimanët që ndodheshin nën dhunën e idhujtarëve të Mekës. Për rrjedhojë, ai vit u quajt "Viti i Gëzimit".

Një vit më pas, në Mekë erdhën 75 myslimanë prej Jethribit, dy prej të cilëve ishin gra. Ata u takuan fshehtas me Profetin (a.s.), në kodrën e Akabes, ku e ftuan atë të vinte në qytetin e tyre. Aty gjendej edhe xhaxhai i Profetit (a.s.), Abbasi, i cili ende nuk e kishte pranuar Islamin, por e shoqëronte Profetin (a.s.), sepse pas vdekjes së Ebu Talibit, e kishte marrë vetë nën mbrojtje atë. Abbasi e merr fjalën i pari dhe thotë:

"O populli i Hazrexhit dhe Evsit! Edhe ju e dini se nipi im Muhamedi (a.s.), gëzon pozitë të lartë mes nesh. Ne e kemi mbrojtur atë deri tani nga armiqtë dhe do të vazhdojmë ta mbrojmë edhe më pas. Tani ju e ftoni të vijë e të jetojë në Jethrib... Edhe ai e dëshiron këtë. Mirëpo, ftojeni atë vetëm nëse keni mundësi ta mbroni nga armiqtë. Nëse nuk keni mundësi ta mbroni atë në çdo situatë, atëherë hiqni dorë që tani prej kësaj."

Pasi e dëgjuan Abbasin, myslimanët e Jethribit thanë:

"O i Dërguar i Allahut, flisni edhe ju! Merreni prej nesh besën për Allahun dhe për veten tuaj! Ne jemi gati të ta japim besën."

Pasi lexoi një pjesë prej Kuranit Fisnik, i Dërguari i Allahut (a.s.), tha:

Dua të më jepni besën se:

- Nuk do lini gjë mangët nga feja, qoftë në kohë të mira, qoftë në kohë të vështira,

- Nuk do të kurseni asgjë për të siguruar triumfin e së vërtetës,

- Dhe kur të emigroj në vendin tuaj, do të më mbroni si familjet dhe fëmijët tuaj.

Myslimanët e Jethribit thanë:

- O i Dërguar i Allahut! Ne erdhëm këtu të të japim besën. Si të urdhërosh ti, ashtu do të veprojmë! Ne do të të mbrojmë edhe më shumë seç mbrojmë familjet dhe fëmijët tanë.

A është e vështirë për myslimanët e Jethribit të mbajnë fjalën që dhanë? Pse?

.....

.....

Për këtë të japim fjalën!

Më pas pyetën:

- O i Dërguar i Allahut! Nëse vdesim në rrugën që na udhëzon ti, çfarë shpërblimi do të kemi?

Profeti (a.s.), u përgjigj:

- Si shpërblim do të keni Xhenetin në botën tjetër.

- Atëherë na e jep dorën! - Thanë ata.

Më pas, të gjithë i dhanë besën të Dërguarit të Allahut se; "nëse do të ishte e nevojshme, do të jepnin edhe jetën në rrugën e Islamit."

c) Mrekullia e Israsë dhe Miraxhit (Viti 621)

Pas takimit të dytë të Akabes, në natën e 27 të muajit Rexheb, ndodhi mrekullia e "Isras dhe Miraxhit". Isra, do të thotë "udhëtim apo ecje natën". Ndërsa Miraxh, do të thotë, "të ngrihesh lart ose mjet ngritjeje". Kjo mrekulli

ndodhi në një pjesë të natës. Për shkak se i Dërguari i Allahut (a.s.), u ngrit në qiell dhe në instanca shumë të larta, ajo u quajt "Isra dhe Miraxh". Kjo ndodhi, në Kuranin Fisnik përmendet në këtë mënyrë: **"Lavdëruar qoftë Ai që e mbarti robin e Tij** (Muhamedin) **natën nga Xhamia e Shenjtë** (në Mekë) **në Xhaminë e Largët** (të Jerusalemit)**, rrethinën e së cilës e kemi bekuar, për t'i treguar atij disa nga mrekullitë Tona. Ai, me të vërtetë, dëgjon çdo gjë dhe sheh çdo gjë."** (Isra, 1.)

Këto dy mrekulli të rëndësishme ndodhën në këtë mënyrë:

Një natë, i Dërguari i Allahut (a.s.), po qëndronte në një vend të Qabes, të quajtur "Hatm". Me anë të Xhibrilit (a.s.), Allahu i dërgon aty një lloj kafshe apo mjet hipjeje të quajtur "Burak". Profeti (a.s.), shkoi me të në Mesxhidin Aksa, që ndodhet në Kuds dhe fali namaz. Prej aty, ai u ngrit në qiej. Pasi dëshmoi ndodhi të ndryshme mes qiejve, u ngrit deri në një vend të quajtur "Sidretu'l-Munteha", përtej së cilës është e pamundur të shkojë ndonjë krijesë tjetër. Madje, edhe vet Xhibrili (a.s.), i cili erdhi bashkë me Profetin deri aty, nuk mundi të shkojë më tutje. Ndërsa pjesa tjetër përtej "Sidretu'l-Munteha", ishte një botë e cila nuk mund të përshkruhej me fjalë.

Gjatë ndodhisë së Miraxhit, Allahu i Madhëruar i tregoi shumë botë Profetit tonë (a.s.). Në tokë, Allahu ia dërgonte shpalljen Profetit tonë (a.s.), me anë të Xhibrilit (a.s.). Mirëpo në atë instancë të lartë, Allahu ia dha shpalljen në mënyrë direkte, pa asnjë ndërmjetës.

Aty, Profetit tonë (a.s.), iu dhanë tre gjëra:

- Iu bën farz/të detyrueshme pesë namaze,

- Iu shpallën dy ajetet e fundit të sures Bekare (Amene'r-resulu...),

- Iu premtua se, kushdo që nuk do t'i shoqëronte shok Allahut, në fund do të hynte në Xhenet. (Muslim, 1)

d) Kokëfortësia e idhujtarëve përballë mrekullive

Në mëngjes, Profeti ynë (a.s.), u tregoi shokëve të vet për Miraxhin dhe gjithçka që kishte përjetuar gjatë tij. Besimtarët i besuan të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe e përgëzuan për këtë. Kurse idhujtarët, si gjithmonë e përgënjeshtruan atë, duke u shprehur se është e pamundur që njeriu të shkojë e të vijë brenda një nate prej Kudsit. Mes idhujtarëve kishte prej atyre që kishin shkuar në Kuds dhe e kishin parë Mesxhidin Aksa. Kështu që disa prej tyre tentuan të provonin vërtetësinë e fjalëve të profetit tonë (a.s.), duke i bërë pyetje të tilla si:

- Sa dyer ka Mesxhidi Aksa?

- Si është filan vend,

- Çfarë ka filan vend, etj.

Lidhur me këtë çështje, Profeti ynë (a.s.), tregon:

"Mekasit më pyetën për vendet që shëtita dhe gjëra të tilla në lidhje me Mesxhidin Aksa, të cilat atë natë nuk i kisha parë me vëmendje. Mirëpo, për shkak se më pyetën për të më provuar, Allahu i Madhëruar ma shfaqi Mesxhidi Aksan para syve dhe unë iu përgjigja pyetjeve të tyre duke parë në të."

Megjithëse i Dërguari i Allahut (a.s.), iu përgjigj saktë të gjitha pyetjeve të idhujtarëve, ata nuk hoqën dorë nga kokëfortësia e tyre dhe shkuan tek Ebu Bekri (r.a.), të cilit i thanë:

- Muhamedi thotë se mbrëmë ka shkuar dhe është kthyer nga Kudsi, e më pas është ngritur në qiell. A i beson këtë?"

Ebu Bekri (r.a.), pa hezituar asnjë çast, tha:

- Çfarëdo që të thotë ai, është e saktë, sepse është e pamundur që ai të gënjejë! Unë e besoj menjëherë çdo gjë që na thotë ai.

Idhujtarët këmbëngulën e thanë:

- A e miraton ti atë? A e beson ti se ai ka shkuar në Bejtul Makdis (Aksa) dhe është kthyer brenda natës?

Ebu Bekri (r.a.) ua ktheu:

- Po! Çfarë ka këtu për të mos u besuar? Vallahi, kur ai më thotë se i ka ardhur shpallje prej Allahut në një kohë të caktuar të natës apo ditës, unë e besoj atë!

Më pas, Ebu Bekri (r.a.) shkoi pranë Profetit (a.s.), i cili atë kohë ndodhej në Qabe. Aty i dëgjoi direkt prej gojës së tij ato që kishin ndodhur një natë më parë dhe tha:

- Të vërtetën ke thënë, o i Dërguari i Allahut!..

I kënaqur pa masë prej miratimit të tij, me një buzëqeshje që do ta ndriçonte tërë botën, i Dërguari i Allahut (a.s.) i tha Ebu Bekrit:

"O Ebu Bekr, ti je «Besniku»!.." (Ibni Hisham, II, 5.)

Si mendoni, çfarë mund të kenë bërë idhujtarët pas përgjigjes që u dha Ebu Bekri (r.a.)

.....

.....

3- SHPRESA E FUNDIT: HIXHRETI, NDARJA E HIDHUR NGA MEKA

Si pasojë e dhunës së vazhdueshme të idhujtarëve, myslimanët tashmë e kishin të pamundur të qëndronin më në Mekë. Për këtë arsye, në Besëlidhjen e dytë të Akabes ishte marrë vendimi që Profeti (a.s.) dhe myslimanët të emigronin në Jethrib. Prandaj, ai u dha leje myslimanëve të emigrojnë në Jethrib, duke u thënë: "Më është bërë e ditur se aty ku do të emigroni, është një vend me hurma mes dy zonave me gurë të zinj." (Buhari, Kefalet, 4)

Në muajin Muharrem (Korrik 622), myslimanët e Mekës filluan të emigronin në Jethrib në grupe dhe në mënyrë të fshehtë. Kishte edhe nga ata që shkonin vetëm, edhe nga ata që shkonin si familje. I pari që doli nga Meka për të emigruar në Jethrib, ishte Ebu Seleme bin Abdulesed. Ndërsa i fundit që emigroi ishte xhaxhai i të Dërguarit të Allahut (a.s.), Abbasi (r.a.).

Myslimanët e Mekës të cilët emigruan në Jethrib prej fillimit të hixhretit, e deri në çlirimin e Mekës, duke lënë pas shtëpitë, familjet, të afërmit dhe të gjithë pasurinë për hir të Allahut, u quajtën "muhaxhirë". Ndërsa ata që i mikpritën muhaxhirët në Jethrib dhe treguan një solidarizim të pashoq, duke ndarë me ta gjithçka që kishin, u quajtën "ensarë".

Prej të gjithë myslimanëve, vetëm Omeri (r.a.), nuk emigroi fshehtas, sepse ai nuk kishte frikë prej askujt. Kur vendosi të emigronte, futi shpatën në brez, vuri harkun në sup, mori shigjetat dhe heshtën në dorë dhe shkoi në Qabe, ku gjendeshin edhe paria e idhujtarëve të Mekës. Pasi bëri tavaf Qaben, Omeri (r.a.), shkoi pranë tyre dhe, sikur të ishte duke u treguar hapin e parë të triumfit që do të arrinin në të ardhmen, u tha kështu idhujtarëve:

"Ja, edhe unë po shkoj në Jethrib! Ata që duan t'i lënë nënat e tyre të qajnë, gratë të veja, e fëmijët jetimë, të vijnë pas meje dhe të më dalin para pas kësaj lugine!"

Mirëpo, askush nuk e ndoqi dot pas. (Ibni Esir, Usdu'l-Gabe, IV, 152-153.)

Në një hark të shkurtër kohor, pothuajse të gjithë myslimanët emigruan në Jethrib. Profeti (a.s.), kishte mbajtur në Mekë vetëm Ebu Bekrin dhe Aliun (r.anhuma). Tashmë, në Mekë nuk kishte mbetur më asnjë mysliman, përveç atyre që ishin burgosur nga familjet e tyre dhe skllevërit.

a) Plani tinëzar i idhujtarëve

Pas Besëlidhjeve në Akabe, Islami kishte filluar të përhapej edhe në Jethrib. Tashmë, kishte ndodhur pikërisht ajo së cilës i frikësoheshin edhe idhujtarët e Mekës. Ata filluan të mendonin se çfarë mund të bënin tani nëse edhe Muhamedi (a.s.), shkonte në Jethrib në krye të myslimanëve. Për më tepër që edhe rruga e tregtisë së tyre për në Siri kalonte pikërisht pranë Jethribit dhe myslimanët mund t'i sulmonin prej aty për të marrë hakun e të gjitha të këqijave që u kishin bërë. Për këtë arsye, idhujtarët vendosën të bëjnë një mbledhje me qëllim që të gjenin një zgjidhje përfundimtare për këtë çështje. Ata u mblodhën në një vend të quajtur "Daru'n-Nedve", ku mori pjesë pothuajse e gjithë paria e Mekës, duke filluar prej Ebu Xhehlit, Ebu Sufjanit, Ebu'l-Bahterit, Utbe bin Rabias, e shumë të tjerë. Të gjithë hodhën mendimet e tyre, që synonin të asgjësonin njëherë e mirë Islamin. Për shembull, Ebu'l-Bahteri tha:

- Ta kapim Muhamedin (a.s.) dhe ta burgosim në një vend të mbyllur nga të gjitha anët derisa të vdesë.

Ndërsa Hisham bin Amr tha:

- Ta hipim mbi një deve dhe ta degdisim larg Mekës.

Ebu Xhehli u hodh e tha:

-Të zgjedhim nga një përfaqësues prej të gjitha degëve të fisit Kurejsh, që ta vrasin Muhamedin (a.s.), të gjithë përnjëherësh, me qëllim që të mos kuptohet se me goditjen e kujt u vra. Në këtë mënyrë, as fisi i Muhamedit (a.s.), Hashimitë, nuk do të kenë mundësi t'i kundërvihen gjithë fisit Kurejsh. Ata nuk do të pretendojnë për hakmarrje dhe do të mjaftohen vetëm me dëmshpërblimin (dietën e gjakut). Pra, kështu do të mbyllet edhe kjo çështje.

Ky mendim i Ebu Xhehlit u pranua në mënyrë unanime nga të gjithë.

Bisedat dhe planet që idhujtarët bënë në Daru'n-Nedve, Allahu i Madhëruar na i bën të

ditura në ajetin 30 të sures Enfal, ku në mënyrë të përmbledhur thuhet:

"Kujto kur mohuesit komplotonin kundër teje: për të të burgosur, vrarë ose dëbuar. Ata bënin kurthe, por edhe Allahu ngrinte kurthe (kundër tyre)**. Allahu është planifikuesi më i mirë."**

b) Kriminelët në veprim

Ky plan i tmerrshëm i idhujtarëve, iu bë i ditur Profetit tonë (a.s.), nga Xhibrili (a.s.), i cili i tha që atë natë të mos flinte në krevatin ku flinte zakonisht, por të largohej nga shtëpia. Kështu, edhe Profetit tonë (a.s.), iu dha leje nga Allahu që të emigronte. Pas kësaj, i Dërguari i Allahut (a.s.), thirri Aliun (r.a.) dhe i tha:

"Unë po nisem për në Jethrib. Këtë natë fli në shtratin tim dhe mbulohu me veshjen time. Mos ki frikë se nuk do të të ndodhë asgjë e keqe. Idhujtarët duhet të mendojnë se aty po fle unë. Në mëngjes dorëzojua të zotëve të tyre këto sende që më kanë lënë amanet dhe më pas eja menjëherë pas nesh në Jethrib."

Kur u err, kriminelët rrethuan shtëpinë me mendimin që, në mëngjes, kur Profeti të dilte nga shtëpia, ta sulmonin të gjithë së bashku dhe ta vrisnin. Aliu (r.a.), ishte shtrirë në krevatin e Profetit (a.s.). Ndërsa vetë Profeti (a.s.), mori një grusht rërë dhe ua hodhi idhujtarëve që kishin rrethuar shtëpinë. Për pasojë, ata ranë të gjithë në një gjumë të thellë. Më pas, i Dërguari i Allahut (a.s.), këndoi nëntë ajetet e para të sures Jasin. Pasi këndoi edhe ajetin e nëntë, ku urdhërohet: **"Ne kemi vënë pengesë para tyre dhe pas tyre e i kemi mbuluar, kështu që ata nuk shohin."**, Profeti (a.s.), u largua prej aty.

Idhujtarët pandehnin se i Dërguari i Allahut po flinte në shtratin e vet. Por në mëngjes, kur panë se në shtrat gjendej Aliu (r.a.), ngrinë në vend dhe nuk po dinin si të vepronin. Të tërbuar jashtë mase, filluan të kërkonin menjëherë. Ata e kthyen Mekën përmbys, por Profetin (a.s.), nuk arritën ta gjenin.

Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), u largua natën nga shtëpia, bëri tavaf Qaben dhe, duke e parë për herë të fundit Mekën me sy të hidhëruar, tha:

"Oj Meke, ti je vendi më i mirë në tokë për Allahun dhe vendi më i dashur për mua. Nëse nuk do të isha detyruar të dilja, nuk do të ndahesha prej teje."

Të nesërmen, në të nxehtin e drekës, shkoi tek shtëpia e Ebu Bekrit (r.a.) dhe e njoftoi se me lejen e Allahut do të emigronin së bashku. Ndërsa Ebu Bekri (r.a.), me lot gëzimi në sy, i tregon dy deve race, të cilat kishte muaj që i ushqente për hixhretin dhe i thotë:

"Njëra nga këto është e juaja. Zgjidhni kë të doni o i Dërguar i Allahut!"

Më pas, Profeti i Allahut (a.s.), mori njërën prej deveve duke paguar vleftën e saj dhe u nisën për udhë.

c) Tre ditë në shpellë

Kur ra nata, dolën të dy nga dritarja e pasme e shtëpisë dhe shkuan në shpellën Sevr, e cila ndodhet një orë e gjysmë në këmbë në jug të Mekës nëpër rrugët e shkreta. Ata u fshehën tre ditë në atë shpellë ndërkohë që idhujtarët i kërkonin vazhdimisht.

Djali i Ebu Bekrit (r.a.), Abdullahu, vinte natën në shpellë dhe u tregonte gjithçka që ndodhte jashtë. Më pas, ai kthehej përsëri në Mekë pa zbardhur dita. Po ashtu, edhe shërbëtori i tij, Amr bin Fuhejre vinte mbrëmjeve në shpellë duke kullotur delet dhe u jepte qumësht.

Ata që po kërkonin Profetin tonë (a.s.) dhe Ebu Bekrin (r.a.), më në fund erdhën deri në hyrje të shpellës. Hapat dhe bisedat e tyre dëgjoheshin edhe brenda në shpellë. Nëse idhujtarët do të përkuleshin pak, padyshim që do t'i shihnin ata. Por ata silleshin sa majtas djathtas shpellës duke thënë:

- Nëse do të kishin hyrë në shpellë, vezët e pëllumbave do të ishin thyer dhe rrjeta e merimangës do të ishte prishur.

Kur disa prej tyre thanë:

"Hymë e shohim në shpellë!", Umejje bin Halef u tha:

- A keni mend ju? Ç'punë keni në shpellë? Mos doni të hyni në këtë shpellë, hyrja e së cilës është e mbuluar me rrjeta merimange? Vallahi, për mendimin tim, kjo rrjetë merimange duhet të jetë këtu që para se të lindte Muhamedi!

Kurse Ebu Xhehli tha:

- Vallahi, e ndjej se ata janë diku afër nesh! Mirëpo, ai na i ka lidhur sytë me magjinë e tij dhe na ka verbuar!

Atë moment, Ebu Bekri (r.a.), i shqetësuar jashtë mase iu drejtua Profetit (a.s.) dhe i tha:

- Nëse vritem unë, në fund të fundit jam vetëm një person, vdes e harrohem. Por, nëse të ndodh gjë ty, atëherë shkatërrohet një popull i tërë.

Si do të vepronit ju po të ishit në shpellë bashkë me Profetin (a.s.)?

.....

.....

KAFSHIMI I GJARPRIT

Gjatë qëndrimit në shpellën Sevr, i Dërguari i Allahut e mbështeti kokën e tij të bekuar tek gjunjët e Ebu Bekrit (r.a.) dhe mori një gjumë të lehtë. Ndërkohë, Ebu Bekri (r.a.), pa një vrimë aty pranë dhe nga frika se mos del ndonjë gjë prej saj dhe i bën dëm Profetit (a.s.), e zuri atë me thembrën e vet. Pas njëfarë kohe, një gjarpër që ndodhej në atë vrimë, e kafshoi thembrën e Ebu Bekrit (r.a.), duke lëshuar helmin e tij në të. Ebu Bekrit (r.a.), i dhembi në shpirt, por nga frika se mos zgjohej i Dërguari i Allahut, nuk lëvizi fare. Mirëpo, si pasojë e dhimbjeve të forta, ai s'mundi t'i pengonte disa pika lot që i rrodhën nga sytë dhe ranë në fytyrën e bekuar të Profetit tonë (a.s.).

I Dërguari i Allahut (a.s.), u zgjua dhe pyeti:

- Çfarë ke o Ebu Bekr? Çfarë ndodhi? Ebu Bekri tha:

- Asgjë o i Dërguar i Allahut!

Mirëpo, pasi Profeti (a.s.), nguli këmbë, ai i tregoi se e kishte kafshuar një gjarpër. (Bejhaki, Delail, II, 477.)

Ndërsa i Dërguari i Allahut (a.s.), i thotë shokut të tij të shpellës:

"O Ebu Bekr, mos ki frikë! Padyshim që Allahu është me ne!"

Pasi kaloi edhe ky rrezik, i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe Ebu Bekri (r.a.), hipën në njërën prej deveve, ndërsa udhërrëfyesi Abdullahu dhe shërbëtori i Ebu Bekrit (r.a.), Amr bin Fuhjre, hipën në devenë tjetër. Kështu, duke ndjekur bregun e Detit të Kuq, ecën drejt Jethribit pa u ndalur dhe pa pushuar. Për rrjedhojë, udhëtimi deri në Jethrib u zgjati vetëm 8 ditë me deve, nga 13 ditë që mund të bëhej normalisht. Më datën 12 të muajit Rabiulevvel, pra, më 23 shtator të vitit 622, ditën e Hënë, ata mbërritën në fshatin Kuba.

Në Jethrib ishte përhapur lajmi se i Dërguari i Allahut (a.s.), ishte nisur për aty. Prandaj, myslimanët e Jethribit dilnin çdo mëngjes jashtë qytetit duke e pritur me emocione dhe entuziazëm të paparë.

d) Mbërritja në Jethrib dhe namazi i parë i xhumasë

Banorët e Jethribit, e pritën të Dërguarin e Allahut (a.s.), një orë larg qytetit, në fshatin Kuba, ku ai qëndroi 14 net si mysafir i Bijve të Amr bin Aufit. Gjatë kësaj kohe, aty u ndërtua një xhami dhe u fal namazi.

Po ashtu, edhe Aliu (r.a.), i cili u nis i vetëm nga Meka tre ditë pas të Dërguarit të Allahut (a.s.), i arriti ata kur ishin ende në Kuba. Pas 14 ditësh, një ditë xhumaje, i Dërguari i Allahut (a.s.), i hipi devesë dhe bashkë me ata që kishin ardhur për ta pritur, u nisën drejt Jethribit me një karvan madhështor.

Namazi i drekës i zuri në luginën Ranuna, ku i Dërguari i Allahut (a.s.), mbajti dy hutbe njëra pas tjetrës dhe fali namazin e parë të Xhumasë. Në hutben e parë, pasi e falënderoi dhe e madhëroi Allahun, tha:

"O njerëz!

Pendohuni tek Allahu para se të vdisni dhe bëni punë të mira sa keni ende mundësi! Forcojeni lidhjen tuaj me Allahun duke e përmendur shumë Atë dhe duke dhënë shumë sadaka, hapur e fshehtas!..

Dijeni se në këtë muaj të këtij viti, sot, në këtë vend ku ndodhem, Allahu e ka bërë të detyrueshme (farz) **faljen e namazit të xhumasë, deri në kiamet. Kushdo që në të gjallë time apo pas meje, ka para një imam dhe e braktis këtë namaz duke mos i dhënë rëndësi ose duke e mohuar atë, Allahu mos i dhëntë kurrë mirësi!..** (shih. Ibni Maxhe, Ikame, 78.)

...Kush ka mundësi ta ruajë veten nga zjarri, qoftë edhe duke dhënë sadaka një gjysmë hurme, le ta bëjë! Kush nuk ka mundësi as për kaq, të paktën t'i thotë një fjalë të mirë nevojtarit, e të shpëtojë veten, sepse një mirësi, shpërblehet dhjetëfish, deri në shtatëqind fish.

Paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi ju!" (Ibni Hisham, I, 118-119; Bejhaki, Delail, II, 524)

Pasi përfundoi hutben e parë, i Dërguari i Allahut (a.s.), filloi hutben e dytë dhe tha:

"Falënderimi i takon Allahut. E falënderojmë Atë dhe prej Tij ndihmë kërkojmë! Mbështetemi tek Allahu nga e keqja e vetes sonë dhe e keqja e të gjitha punëve tona! Askush nuk mund ta devijojë atë që Allahu e ka udhëzuar dhe askush nuk mund ta udhëzojë atë që Allahu e ka devijuar!

Dëshmoj se nuk ka zot tjetër, veç Allahut! Ai është një, nuk ka të ngjashëm e të barabartë! Fjala e Allahut (Kurani)**, është më e bukura e fjalëve! Ai, të cilit Allahu ia stolis zemrën me Kuran, e udhëzon në Islam pas mohimit dhe preferon Kuranin ndaj fjalëve të tjera, ka arritur shpëtimin!**

Duajeni atë që do Allahu!.. Duajeni Allahun me gjithë zemër! Kijeni frikë Atë ashtu siç i takon! Gjuha t'ju mbështesë punët e mira që bëni! Duajeni njëri-tjetrin me mëshirën e Allahut! Paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi ju!" (Bejhaki, Delail, II, 524-525)

e) Doli hëna mbi ne...

Pas namazit të xhumasë, i Dërguari i Allahut (a.s.), vazhdoi udhëtimin drejt Jethribit. Tashmë, Jethribi po përjetonte ditën më të rëndësishme të historisë së vet. Në një atmosferë gëzimi të pashoq, populli kishte mbushur të dyja anët e rrugës që prej Kubas. Gratë recitonin poezi, fëmijët thërrisnin, "erdhi i Dërguari i Allahut, erdhi i Dërguari i Allahut!.." dhe vajzat e vogla gëzonin duke i rënë defit. Populli i Jethribit nuk kishte përjetuar asnjëherë gëzim më të madh se ky.

Nëse do të gjendeshit aty, si do ta shfaqnit gëzimin e asaj dite?

.....

.....

Të gjithë dëshironin ta mikprisnin Profetin e Allahut (a.s.), në shtëpinë e tyre. Prandaj, ata tentonin të ndalonin devenë e tij, duke i thënë, "urdhëroni nga ne o i Dërguar i Allahut!". Mirëpo, për shkak se nuk donte të rëndonte askënd, i Dërguari i Allahut (a.s.), e la të lirë devenë dhe u kërkoi leje atyre që e ftonin duke u thënë:

"Lëren devenë të lirë, sepse ajo shkon atje ku duhet të shkojë!"

Më fund, deveja u ul në një truall bosh, aty ku sot gjendet Xhamia e Profetit (a.s.). I Dërguari i Allahut (a.s.), nuk zbriti prej saj. Deveja u ngrit, dhe pasi bëri disa hapa, u kthye pas, u ul përsëri aty ku ul më parë dhe nuk u ngrit më. I Dërguari i Allahut (a.s.), zbriti nga deveja dhe i pyeti ata që ndodheshin përreth tij:

"Kush prej tanëve e ka shtëpinë më afër prej këtu?"

Halid bin Zejdi (Ejjub el-Ensari), u hodh e tha:

"Ja shtëpia ime, ja edhe dera! Urdhëroni o i Dërguari i Allahut!"

Kështu, i dërguari i Allahut (a.s.), u bë mysafiri i Halid bin Zejdit (r.a.), tek i cili qëndroi rreth shtatë muaj, derisa përfundoi ndërtimi i Xhamisë së Profetit bashkë me dhomat e bashkëshorteve të tij ngjitur me të.

4- JETA NË ATDHEUN E RI (VITI 622)

Jethribi, i cili me ardhjen e Profetit (a.s.), mori emrin Medinetu'l Muneuuere, është një qytet në veri të Mekës, i rrethuar nga tre anë me male dhe në një anë me luginë. Klima e tij është e bukur, tokën e ka pjellore dhe është i mbushur me kopshte hurmash. Në kohën kur i Dërguari i Allahut (a.s.), u vendos në Medine, aty jetonin dy fise arabe, Evsët dhe Hazrexhët dhe tre fise hebrenjsh, Kajnukat, Nadirët dhe Kurejdhët. Mes dy fiseve arabe, Evsëve dhe Hazrexhëve, kishte një armiqësi që vazhdonte prej shumë vitesh. Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), erdhi në Medine, vëllazëroi muhaxhirët e Mekës me ensarët e Medinës. Me këtë rast, edhe Evsët dhe Hazrexhët përfituan prej vëllazërisë dhe dashurisë Islame. Armiqësia mes tyre mbaroi dhe vendin e saj e zuri dashuria dhe vëllazëria fetare.

I Dërguari i Allahut (a.s.), kërkoi të shënoheshin dhe të numëroheshin myslimanët në Medine. Për këtë arsye u bë edhe një numërimi i plotë i popullsisë. Numri i plotë i muhaxhirëve të Mekës dhe ensarëve të Medinës ishte 1500.

a) Ndërtimi i Xhamisë së Profetit

Kur Profeti (a.s.), u vendos në Medine, nuk kishte asnjë xhami. Për këtë arsye, kur vinte koha e namazit, ai falej aty ku ndodhej. Xhamia e parë, u ndërtua në Kuba, gjatë ditëve të para të hixhretit. Ndërsa në Medine, do të ndërtohej aty ku u ul deveja e Profetit (a.s.). Toka ku do të ndërtohej xhamia, i përkiste dy jetimëve nga fisi i Nexharëve. Edhe pse ky fis nguli këmbë që ta dhuronte këtë truall, i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk pranoi. Kështu, Ebu Bekri (r.a.), e bleu atë duke paguar rreth 40 gram ar dhe filloi ndërtimi i xhamisë, ku edhe vetë Profeti (a.s.), punoi si punëtor. Po ashtu, në ndërtimin e xhamisë kontribouan edhe gratë e fëmijët, të cilët punonin natën. Themelet e xhamisë u bën prej guri, muret prej qerpiçi dhe shtyllat prej trungjeve të hurmave. Sipër u mbulua me degët e hurmave, ndërsa dyshemeja mbeti prej dheu. Kjo xhami kishte tre dyer. Njëra prej dyerve gjendej përballë mihrabit dhe ishte dera kryesore e xhamisë. Dera e dytë hapej në shtëpinë e të Dërguarit të Allahut (a.s.). Kurse dera e tretë, njihej si "Dera e Mëshirës".

I MBYTUR NË LOT

Njeriu që kënaqej më tepër duke falur namaz dhe që e njihte më së miri kuptimin e tij, ishte vetë i Dërguari i Allahut (a.s.). Ai e dashuronte shumë të ishte pranë Allahut duke falur namaz. Kur mbaronte një namaz, priste me mall namazin tjetër. Po ashtu, atij i pëlqente shumë të falte namaz edhe me shokët e tij. Natën falej aq shumë, sa i ënjteshin edhe këmbët. Mirëpo, për shkak se mendonte thellë në kuptimet e ajeteve që këndonte në namaz dhe për shkak të kënaqësisë që ndjente gjatë faljes, ai nuk e ndjente aspak si kalonte koha. Ndonjëherë, lotët që i shoqëronin ndjenjën e entuziazmit të zemrës, e lagnin vendin ku ai binte në sexhde. Një ditë, kur Bilali (r.a.), erdhi në xhami dhe e pa të Dërguarin e Allahut në atë gjendje, i tha:

"O i Dërguar i Allahut! Përse falni kaq shumë namaz dhe derdhni kaq lot, ndërkohë që ju janë falur të gjitha gjynahet e shkuara dhe të ardhme?" Kur e dëgjoi këtë, i Dërguari i Allahut (a.s.), ia ktheu:

"O Bilal! Të mos bëhem rob që e falënderon Allahun!?" (shih. Buhari, Tefsir, 48.)

b) Sahabët e Suffes: Myslimanët që bananin dhe merrnin dije në xhami

Në një anë të xhamisë, u ndërtua një lloj verande me anë të hapura dhe të mbuluara me dega hurmash. Aty qëndronin myslimanët e varfër që nuk kishin shtëpi dhe familje. Për këtë arsye, ata u bënë të njohur si "sahabët e suffes". Ata ishin shumë të varfër. Kur gjenin punë, punonin, ndërsa pjesën tjetër të kohës e shpenzonin duke bërë adhurime dhe duke mësuar Kuranin dhe fenë. Ky konsiderohet edhe si vendi i parë i edukimit në historinë Islame. Klasa e kësaj shkolle ishte xhamia, konvikti ishte pjesa e suffes, nxënësit e saj ishin sahabët e varfër dhe mësuesi ishte i Dërguari i Allahut (a.s.). Kur lindte nevoja për mësues në bashkësitë e tjera që kishin pranuar Islamin jashtë Medinës, dërgoheshin prej sahabëve të suffes. Numri i tyre varionte nga 70 deri në 400 persona. Nevojat e sahabëve të suffes plotësoheshin nga të myslimanët e pasur. Po ashtu, çdo mbrëmje i Dërguari i Allahut (a.s.), ftonte një pjesë prej tyre në sofrën e vet dhe një pjesë tjetër e merrnin sahabët. Profeti ynë (a.s.), u jepte atyre të gjitha sadakatë që i silleshin dhe një pjesë prej dhuratave që i jepeshin atij.

c) Thirrja e ezanit të parë

Pas ndërtimit të Xhamisë së Profetit (a.s.), lindi nevoja e njoftimit të myslimanëve për kohët e namazeve, sepse ata që vinin herët për namaz, ishin të detyruar të prisnin kohën e duhur, gjë e cila i linte ata pas nga punët e tjera. Ndërsa ata që vinin me vonesë, mërziteshin ngaqë nuk e falnin dot namazin me xhemat.

Për çështjet që Allahu nuk zbriste shpallje, i Dërguari i Allahut (a.s.), merrte mendimin e sahabëve. Në mbledhjen që u bë në lidhje me

këtë çështje, u propozuan mendime të ndryshme, si lajmërimi me kambanë, me trumbetë, me zjarr ose me flamur. Mirëpo, i Dërguari i Allahut (a.s.), i refuzoi këto mendime duke thënë se, kambana është zakon i të krishterëve, trumbeta e jahudive dhe zjarri i mexhusive[1]. Ndërsa propozimi i flamurit nuk u pëlqye. Në fund të mbledhjes nuk u mor asnjë vendim. Abdullah bin Zejdi (r.a.), prej ensarëve, pa në ëndërr një person që mbante në dorë një kambanë dhe donte ta blinte për të njoftuar kohët e namazit. Mirëpo, personi që pa në ëndërr, i tha:

"Unë do të të mësoj diçka edhe më të bukur!" – dhe më pas i mësoi fjalët e ezanit.

Kur u zgjua, Abdullahu (r.a.), shkoi tek i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe i tregoi çfarë kishte parë në ëndërr. Më pas, i Dërguari i Allahut (a.s.), i tha:

"InshaAllah është një ëndërr e vërtetë! Bilali ka zë më kumbues se ti, prandaj mësoja fjalët atij, që t'i këndojë në kohën e namazit."

Ezani që këndoi Bilali (r.a.), me zërin e tij prekës dhe kumbues, u dëgjua në çdo anë të Medinës. Kush e dëgjoi, ndjeu një kënaqësi shpirtërore të papërshkrueshme. Të njëjtën ëndërr e kishte parë edhe Omeri (r.a.). Mirëpo, Abdullahu (r.a.), ia tregoi më parë Profetit (a.s.). Më vonë, në ezanin e sabahut, Bilali (r.a.), shtoi edhe shprehjen "es-saltu hajrun mine'n-neum", pra, "namazi është më i mirë se gjumi".

1. Mexhusi: Adhuruesit e zjarrit.

Si do të ndjeheshit po ta dëgjonit ezanin për herë të parë nga Bilali (r.a.)?

.....

.....

d) Vëllazëria e pashoqe

Myslimanët e Mekës, emigruan në Medinë për hir të fesë, duke lënë pas pasurinë dhe gjithë çfarë kishin. Ndërsa myslimanët e Medinës, i ndihmuan ata në çdolloj mënyre, duke ua plotësuar të gjitha nevojat edhe në dëm të vetes. Mirëpo, muhaxhirët ndiheshin të shqetësuar për faktin se po u bëheshin barrë myslimanëve të Medinës.

Për ta larguar këtë shqetësim dhe për të forcuar dashurinë dhe dashamirësinë ndër ta, i Dërguari i Allahut (a.s.), i mblodhi muhaxhirët dhe ensarët dhe krijoi mes tyre një lidhje të veçantë vëllazërie. Kështu, ensarët i morën vëllezërit e tyre muhaxhirë në shtëpitë e veta dhe i bënë ortakë në pasurinë e tyre. Madje, ata shkuan tek i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe i thanë:

- O i Dërguari i Allahut! Ndaji kopshtet tona të hurmave mes vëllezërve tanë muhaxhirë!

Mirëpo, Profeti ynë (a.s.), u tha:

- Jo! Prona ju takon juve! Ju do të punoni bashkë me vëllezërit tuaj muhaxhirë dhe do të ndani prodhimin!

Ensari Sa'd bin Rebi (r.a.), i drejtohet muhaxhirit Abdurrahman bin Aufit (r.a.) dhe i thotë:

"Unë jam më i pasuri i ensarëve në aspektin material. I Dërguari i Allahut (a.s.), na bëri vëllezër. Prandaj gjysma e mallit tim është e jotja. Merr çfarë të duash!" Mirëpo, Abdurrahmani (r.a.), i tha:

"Allahu ta begatoftë pasurinë! Unë nuk kam nevojë. Mjafton të më tregosh pazarin ku mund të bëj tregti."

Kështu, Abdurrahmani (r.a.), filloi tregtinë dhe brenda një kohe të shkurtër u bë i pasur. Po ashtu, edhe shumë muhaxhirë të tjerë filluan ta siguronin jetën me anë të tregtisë. Në këtë mënyrë, ata shpëtuan prej vështirësive të

Si do të vepronit ju para një propozimi të tillë?

.....

.....

ZGJIDH ÇFARË TË DUASH!

Muhaxhirët kishin lënë shtëpitë, kopshtet, plaçkat dhe gjithçka tjetër në Mekë dhe emigruan në Medinë. Mirëpo, ensarët e Medinës treguan një vëllazëri të atillë, saqë ndanë me ta shtëpitë, plaçkat, kopshtet dhe prodhimet e veta.

Myslimanët e Medinës u dhanë vëllezërve të tyre muhaxhirë gjysmën e kopshteve me hurma. Ata punonin bashkë me muhaxhirët në kopsht dhe, kur vinte sezoni i vjeljeve, e ndanin në dy pjesë të gjithë prodhimin e hurmave. Madje, për t'u dhënë më tepër vëllezërve të tyre muhaxhirë, gjatë ndarjes së hurmave në dy pjesë, njërën anë e mbushnin më shumë, e tjetrën më pak. Më pas, anës që kishte më pak hurma i vendosnin degë hurmash nga poshtë që të dukej sikur kishte më tepër. Pastaj u thoshin vëllezërve të tyre muhaxhirë; "urdhëroni, merrni cilën pjesë të doni!". Ndërkohë, duke dëshiruar që ensarët të merrnin më shumë, muhaxhirët zgjidhnin pjesën që dukej me sasinë më të pakët të hurmave. Mirëpo, pa e ditur, ata merrnin sasinë më të madhe të hurmave. Kështu, vëllazërimi Islam i zemrave, i ngriti ata në majat e bujarisë njerëzore.

ditëve të para. Ndërsa pas betejës së Bedrit, kur morën pjesën e tyre prej plaçkës së luftës, ata nuk kishin më nevojë për ndihmën e ensarëve.

Pasi i bëri vëllezër dhe i lidhi fort me njëritjetrin muhaxhirët e Mekës dhe ensarët e Medinës, i Dërguari i Allahut (a.s.), bëri një "pakt qytetar" mes muhaxhirëve, ensarëve dhe hebrenjve në lidhje me mbrojtjen e përbashkët të Medinës nga sulmet e armiqve të jashtëm.

e) Urrejtja e pashterueshme e idhujtarëve

Armiqësia e idhujtarëve të Mekës ende nuk kishte marrë fund. Përkundrazi, ata vazhdonin të provokonin myslimanët dhe të ushqenin urrejtje ndaj tyre. Madje, ata i kërcënonin myslimanët e Medinës duke u thënë: "Ju e strehuat Muhamedin (a.s.), në vendin tuaj. Nëse nuk e vrisni, ose nëse nuk na e dorëzoni neve, do t'ju ndëshkojmë ashpër. Nëse nuk e nxirrni jashtë Medinës, do t'ju sulmojmë, do t'ju vrasim dhe do t'ju robërojmë gratë e fëmijët."

Për rrjedhojë, edhe pas emigrimit në Medinë, myslimanët nuk ishin të sigurt. Për këtë arsye, i Dërguari i Allahut (a.s.), i mori të gjitha masat për mbrojtjen e Medinës. Ai bëri marrëveshje paqeje me fiset hebreje në Medinë dhe fiset idhujtare arabe përreth Medinës. Vuri patrulla ushtarake përreth Medinës për të kontrolluar lëvizjet e armikut dhe bllokoi rrugën e tregtisë me Sirinë. Po ashtu, për të parandaluar

mundësinë e një sulmi gjatë natës nga idhujtarët, myslimanët bënin roje nëpër rrugicat e Medinës.

f) Leja për luftë (viti 623-624)

Islami është fe e paqes. Lufta në Islam, lejohet vetëm për të penguar padrejtësitë dhe dhunën. Gjatë gjithë periudhës 13 vjeçare në Mekë, myslimanët duruan dhunën, padrejtësitë dhe torturat e idhujtarëve dhe vazhduan t'u tregonin njerëzve bukuritë e fesë Islame. Atë kohë, myslimanët ishin ende të dobët për t'iu kundërvënë idhujtarëve. Përveç kësaj, ende nuk kishte ardhur leja hyjnore për të luftuar.

Pas emigrimit në Medinë, myslimanët filluan të rritnin mundësitë për të luftuar, si në aspektin e numrit, ashtu edhe në aspektin material. Durimi i myslimanëve, po e shtonte edhe më tepër tërbimin dhe dhunën e idhujtarëve. Më në fund, Allahu i Madhëruar zbriti këto ajete fisnike:

"Atyre që janë sulmuar, u lejohet (që të mbrohen)**, sepse u është bërë padrejtësi dhe, në të vërtetë, Allahu është i Fuqishëm, që t'i ndihmojë. Ata janë dëbuar nga vatrat e tyre padrejtësisht, vetëm sepse thanë: «Zoti ynë është Allahu!»"** (Haxhxh, 39-40.)

Në këtë mënyrë, myslimanëve u dha leje për të mbrojtur veten e tyre duke luftuar.

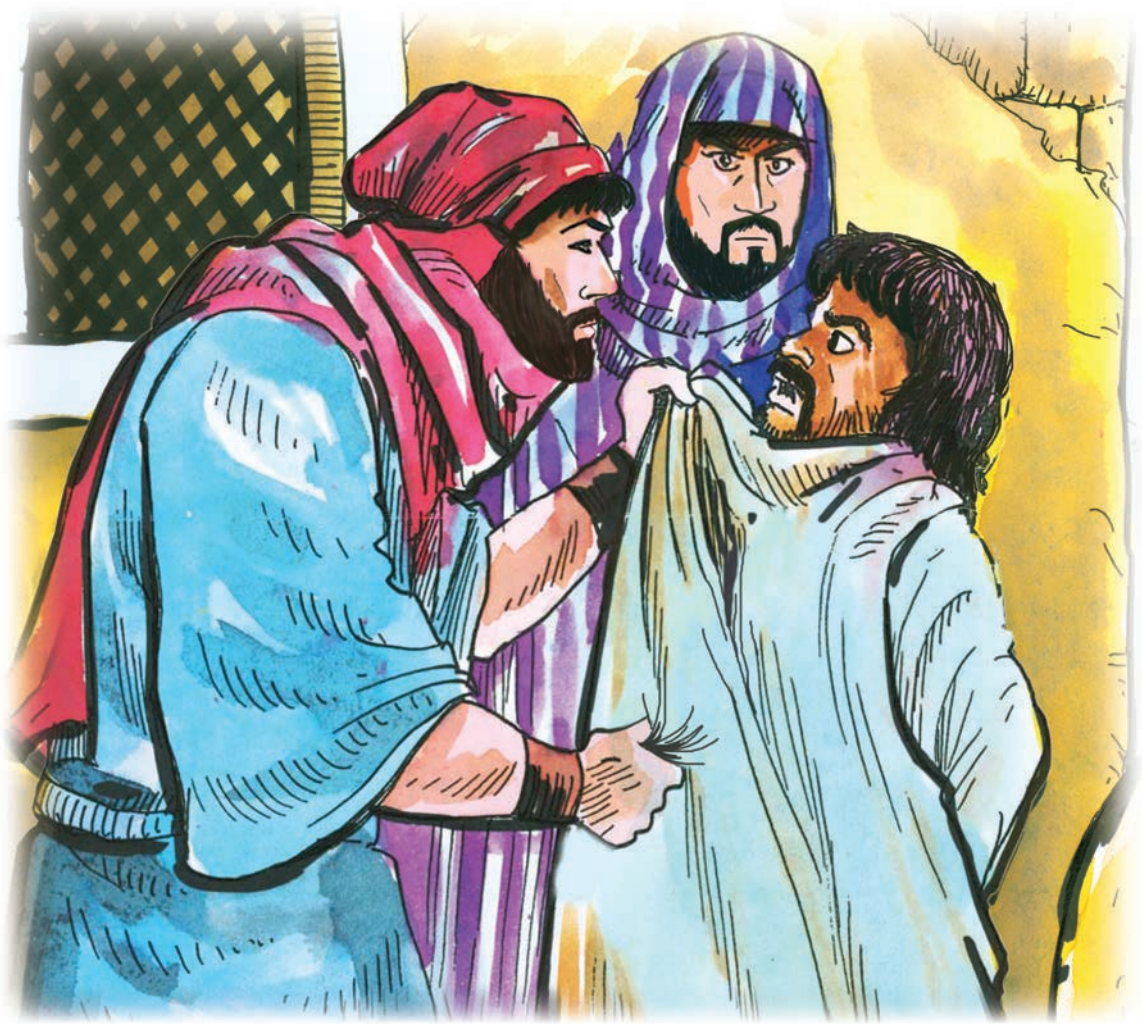

5- BETEJA E BEDRIT (VITI 624)

a) Armiqësi e pafund

Idhujtarët e Mekës po përgatiteshin seriozisht të sulmonin Medinën, të vrisnin Profetin (a.s.) dhe t'i jepnin fund njëherë e mirë Islamit. Prandaj, me qëllim që të siguronin të ardhurat e duhura për përballimin e një lufte të tillë, ata dërguan një karvan tregtie në Siri nën udhëheqjen e Ebu Sufjanit. Karvani do të kalonte pranë Medinës. Ai barte mallrat dhe plaçkat me vlerë që myslimanët e Mekës i lanë pas kur emigruan në Medinë. Pra, idhujtarët kishin konfiskuar pasuritë e myslimanëve dhe tani po i dërgonin në Siri që t'i shitnin e të mbulonin shpenzimet e luftës për të asgjësuar po myslimanët.

I Dërguari i Allahut (a.s.), ishte njoftuar për përgatitjet ushtarake në Mekë dhe për karvanin, i cili i kishte shitur mallrat dhe po kthehej. Prandaj, ditën e 12 të Ramazanit, caktoi si përgjegjës në Medinë Abdullah ibn Ummi

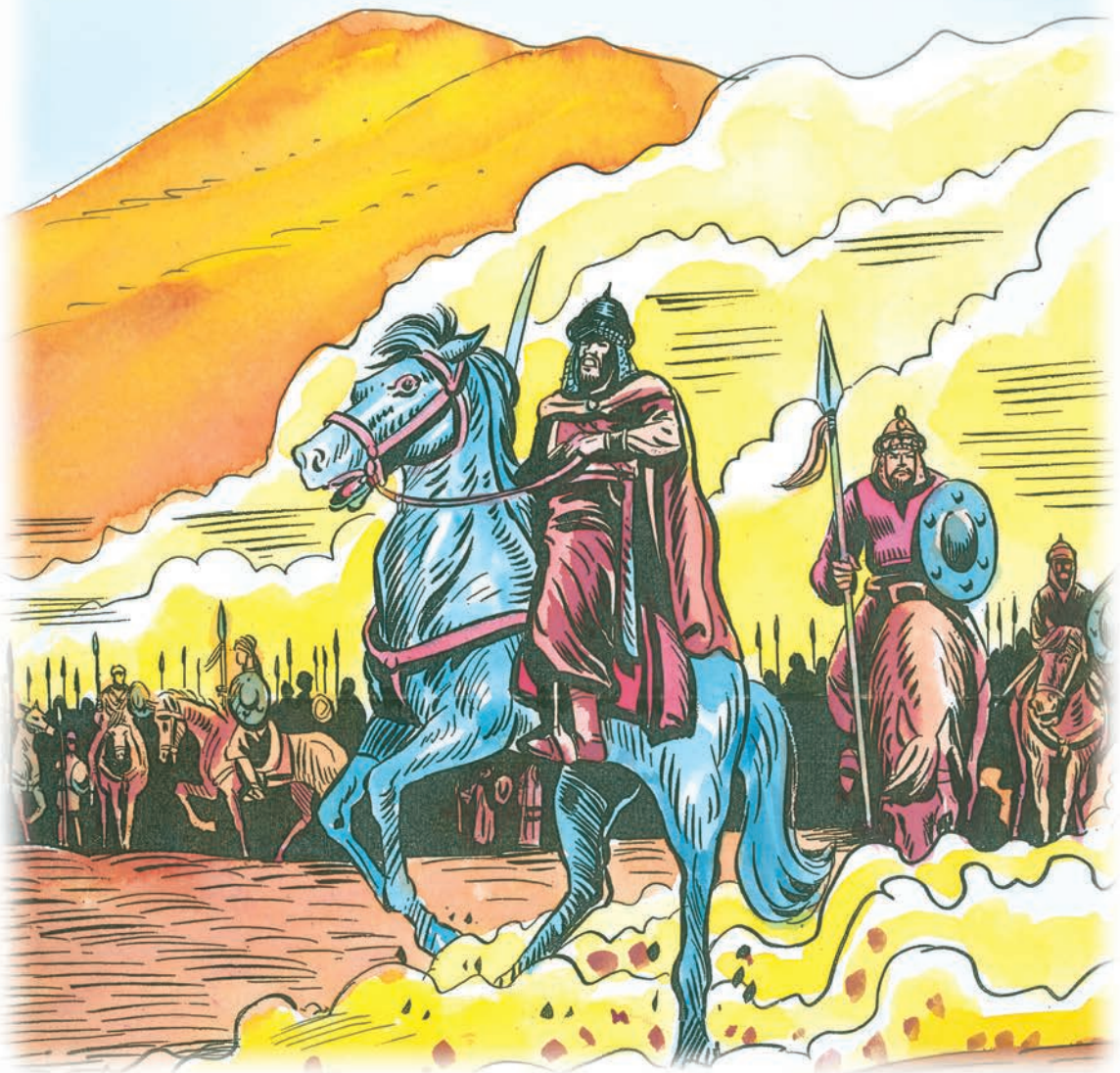

Mektumin (r.a.) dhe doli me 313 ushtarë për të shtënë në dorë karvanin. Gjatë rrugës, tetë persona kërkuan leje të kthehen. Kështu, ata mbetën 305 myslimanë, prej të cilëve 64 ishin muhaxhirë dhe pjesa tjetër ensarë. Ndërkohë, jo të gjithë kishin armë, mburoja dhe kafshë udhëtimi. Për këtë arsye, ata hipnin me radhë nëpër deve.

Nga ana tjetër, për të parandaluar sulmin e karvanit nga myslimanët, Ebu Sufjani dërgoi një lajmëtar në Mekë dhe kërkoi përforcime. Idhujtarët mekas, të cilët kishin muaj që përgatiteshin për luftë, u nisën me një ushtri prej 1000 vetash nën komandën e Ebu Xhehlit, me qëllim që të mbronin karvanin dhe të merrnin hak ndaj myslimanëve. Kjo ushtri, ku përveç Ebu Lehebit merrnin pjesë edhe shumë të tjerë prej parisë së idhujtarëve, përbëhej nga 200 ushtarë me kuaj, 700 me deve dhe pjesa tjetër këmbësorë.

Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), mësoi se idhujtarët po vinin me një ushtri të madhe për të shpëtuar karvanin, thirri sahabët për t'u këshilluar dhe tha:

"Idhujtarët kanë dalë nga Meka dhe po vijnë drejt nesh. Të ndjekim karvanin, apo të presim ushtrinë e idhujtarëve?"

Si mendoni, a është e rëndësishme të këshillohesh dhe pse?

.....

.....

Mirëpo, për shkak se nuk kishin dalë për luftë, shumica ishte e mendimit të ndiqnin karvanin. Fakti që një pjesë e sahabëve nuk donin të luftonin me idhujtarët, e mërziti disi të Dërguarin e Allahut (a.s.). Ebu Bekri dhe Omeri (r.anhuma), të cilët e vunë re se ai ishte mërzitur, u ngritën me radhë

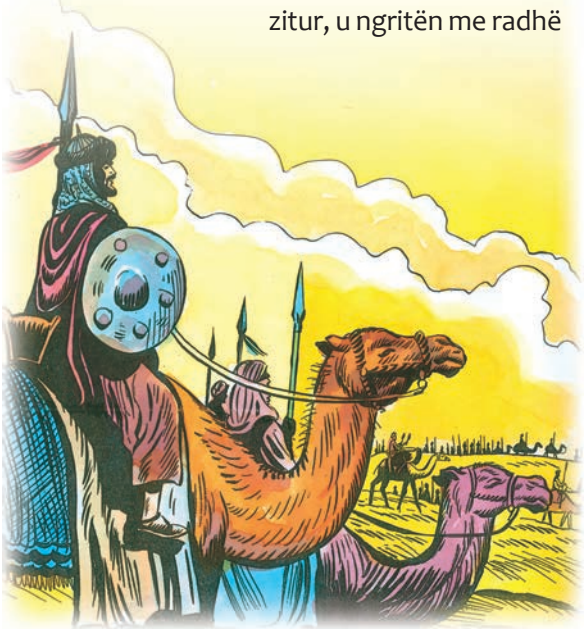

dhe mbrojtën mendimin se përballja me ushtrinë e idhujtarëve ishte më e përshtatshme. Lidhur me këtë çështje, Profeti (a.s.), donte të merrte edhe mendimin e ensarëve. Një prej myslimanëve të parë të Medinës, Esued bin Mikdad (r.a.), mori fjalën dhe tha:

- Ne nuk do të qëndrojmë këtu e të bëhemi si jahuditë, të cilët i thanë Musait (a.s.), "Shko ti me Zotin tënd luftoni armiqtë!" Ne do të luftojmë në të djathtë, në të majtë, para dhe pas teje. Çfarëdo të jenë urdhrat e Allahut dhe të Dërguarit të Tij, ne do t'u bindemi! Kudo që të shkosh ti, atje do të vijmë edhe ne!

Ndërsa Muadh bin Sa'd (r.a.), tha:

- O i Dërguar i Allahut, bëj si të duash!.. Betohem në Allahun, i Cili të ka dërguar si Profet, se nëse na tregon detin dhe zhytesh në të, edhe ne do të zhytemi, dhe asnjëri prej nesh nuk do të kthehet pas. Ne dimë të luftojmë me armiqtë dhe të rezistojmë në luftë.

Le të përballemi me armikun me besim tek Allahu!

I Dërguari i Allahut (a.s.), u gëzua shumë prej këtyre fjalëve që dëgjoi dhe tha:

"Atëherë jepini, ecni përpara me begatinë e Allahut! Ju përgëzoj se Allahu na ka premtuar që do ta shtiem në dorë karvanin, ose do të triumfojmë kundër idhujtarëve. Fitorja është e sigurt. Më duket sikur i shoh që tani kryetarët e Kurejshëve të shemben në sheshin e betejës."

Më pas, u nisën drejt Bedrit.

I Dërguari i Allahut (a.s.), ndaloi rreth një milje larg Medinës, në vendin e quajtur Bujutu's-Sukja, me qëllim që të kontrollonte luftëtarët. Ata që ishin me moshë të vogël, i ktheu pas. Lidhur me këtë ndodhi, Sa'd bin Ebi Uakkas (r.a.), tregon:

"I Dërguari i Allahut (a.s.), kishte filluar t'i kthente pas një nga një të gjithë ata me moshë të vogël. Edhe vëllai im Umejri ishte prej atyre që nuk ishin rritur ende mirë. Për shkak se e dinte mirë që do të kthehej pas, e pashë të fshihej mes luftëtarëve me moshë më të madhe dhe i thashë:

- Përse vepron kështu o vëlla?

- Kam frikë se i Dërguari i Allahut (a.s.), më konsideron të vogël dhe më kthen pas. Por unë kam shumë dëshirë të marr pjesë në luftë dhe shpresoj që Allahu të ma bëjë të mundur të bie dëshmor.

Çfarë do t'i thonit Umejrit nëse do të ishit pranë tij në ato momente?

.....

.....

Dhe me të vërtetë që, kur i Dërguari i Allahut mësoi moshën e Umejrit, i tha:

- Ktheu!

Për këtë arsye Umejri filloi të qante. I Dërguari i Allahut (a.s.), i prekur shumë nga kjo dëshirë e madhe që Umejri kishte, i dha leje të vinte. Për shkak se vëllai im ishte i vogël dhe i papërvojë, edhe shpatën unë ia lidha. Kur Umejri ra dëshmor në Bedër, ishte 16 vjeç." (Uakidi, I, 21.)

Bedri ishte një fshat tre ditë larg Medinës dhe dhjetë ditë larg Mekës me deve. Çdo vit, aty organizohej një panair. Po ashtu, prej aty kalonin edhe karvanët që shkonin në Siri. Myslimanët arritën aty para idhujtarëve dhe zunë të gjitha puset e ujit. Ebu Xhehli, i cili i besonte shumë ushtrisë së tij, kërkonte patjetër të luftonte.

b) Drejt luftës hap pas hapi...

Në një mëngjes xhumaje, më 17 Ramazan të vitit 624, dy ushtritë u përballën në Bedr. Për të dyja palët kjo luftë ishte diçka ndryshe. Prej kohësh, arabët zhvillonin vetëm luftëra ndërfisnore. Mirëpo në këtë luftë, do të luftonin kundër njëri-tjetrit njerëzit e të njëjtit fis, për hir të fesë. Dikush kishte babanë në anën tjetër, dikush vëllain, dikush xhaxhain, e dikush tjetër nipin. Të gjithë do të nxirrnin shpatat

për të vrarë njëri-tjetrin.

Flamurtari i myslimanëve, Mus'ab bin Umejri (r.a.), kishte vëllain e vet, Ebu Azizin, si flamurtar në anën e idhujtarëve. Velidi, njëri prej djemve të Utbe bin Rabias, ishte pranë të atit në anën e idhujtarëve, kurse djali tjetër, Ebu Hudhejfe (r.a.), ishte në mesin e besimtarëve. Abdullahu, njëri prej djemve të Ebu Bekrit (r.a.), ishte me të atin mes myslimanëve, kurse djali tjetër, Abdurrahmani ishte në anën e idhujtarëve. Njëri prej xhaxhallarëve të Profetit (a.s.), Hamzai (r.a.), ishte pranë tij, kurse xhaxhai tjetër, Abbasi, ishte me palën kundërshtare. Djali i Ebu Talibit që e kishte mbrojtur Profetin (a.s.), gjithë jetën, Aliu (r.a.), ishte në anën e myslimanëve, kurse djali tjetër, Akili, qëndronte me idhujtarët.

Ushtria armike kishte epërsi shumë më të madhe se ajo e myslimanëve, si në numër, ashtu edhe në armatime, përvojë dhe fuqi materiale. Po ashtu, edhe pozicioni ku ndodheshin ishte më i përshtatshëm për luftë. Mirëpo, shiu që ra në mëngjes, e kishte forcuar truallin me rërë, mbi të cilin më parë nuk mund të ecje lehtë dhe i kishte plotësuar nevojat e myslimanëve për ujë. Kjo ua qetësoi zemrat myslimanëve, të cilët filluan të ndjenin një besim të pafund tek Allahu. Myslimanët i luteshin Allahut të Madhëruar që t'u jepte fitoren në këtë luftë, që për ta ishte një çështje mbijetese. Ndërsa vetë i Dërguari i Allahut (a.s.), u fal dhe iu lut Allahut gjithë natën. Lidhur me këtë, Aliu (r.a.), tregon:

"Mbaj mend se ditën e Bedrit kishim fjetur të gjithë, përveç të Dërguarit të Allahut (a.s.), i cili u fal dhe qau nën një pemë deri në mëngjes."

Kur agoi dita, i Dërguari i Allahut (a.s.), thirri; "O robërit e Allahut, ejani në namaz!". Më pas u fali namazin dhe i motivoi myslimanët për luftë.

Çfarë duash ka bërë i Dërguari i Allahut (a.s.), atë natë?

.....

.....

c) Lufta filloi...

Kurejshët po i afroheshin myslimanëve hap pas hapi. Tabloja ishte e zymtë. Një grusht myslimanësh, po përballeshin me një ushtri të madhe idhujtarësh të armatosur gjer në dhëmbë, vetëm e vetëm për të lartësuar emrin e Allahut të Madhëruar. I Dërguari i Allahut (a.s.), mori me vete Ebu Bekrin (r.a.), u pozicionua nën një hije të përgatitur për të dhe ngriti duart nga qielli duke u lutur:

"O Zot! Ja ku janë idhujtarët Mekas me gjithë krenarinë dhe forcën e tyre. Ata kanë ardhur të shuajnë fenë Tënde nga faqja e dheut. Ata po të sfidojnë Ty dhe po përgënjeshtrojnë Profetin Tënd. O Zot! Sille në vend premtimin tënd për ndihmën ndaj profetëve dhe më fal fitoren që më ke premtuar! Nëse ky grusht besimtarësh shkatërrohet, sot e tutje nuk do të mbetet më njeri në tokë që të adhurojë Ty!.."

Profeti (a.s.), u lut aq gjatë dhe me përkushtim me duart e hapura drejt qiellit, saqë nuk e ndjeu as pelerinën që i ra nga supet. Ebu Bekri (r.a.), e mbuloi prapë, dhe duke e mbajtur përdore, i tha:

- O i Dërguari i Allahut! Mjaft tashmë! Lutja jote është dëgjuar dhe Allahu patjetër ka për ta çuar në vend premtimin e Tij për ty!

Myslimanët që e panë këtë gjendje të Profetit tonë (a.s.), po qanin nga entuziazmi. Më në fund, Profeti (a.s.), këndoi ajetin 45 të sures Kamer, ku thuhet: "Së shpejti do të thyhet grupi dhe (secili prej tyre) do t'ia mbathë.", pastaj doli nga çadra. Në këtë mënyrë, Allahu i përgëzoi myslimanët me ndihmën e Tij dhe i njoftoi se fitorja do të ishte e tyre.

Luftën e filluan idhujtarët. Shigjeta që gjuajti Amir bin Hadram, goditi robin e liruar të Omerit (r.a.), Mihxhan, i cili ra dëshmor. Arabët e kishin zakon që para luftës, të nxirrnin në dyluftim dy a tre veta nga secila palë, me qëllim që të nxehnin luftën. Prej Kurejshëve dolën Utbe bin Rabia, vëllai i tij Shejbe dhe djali i tij Velidi. Ata kërkuan kundërshtarë prej myslimanëve, me të cilët do të përballeshin në dyluftim. Prandaj, me urdhrin e Profetit (a.s.), përballë tyre dolën Ubejde, Hamzai dhe Aliu (r.anhum). Hamzai vrau Shejben, ndërsa Aliu vrau Velidin me nga një goditje. Më pas, shkuan në ndihmë të Ubejdes, i cili ishte plagosur dhe i dhanë fund Utbe bin Rabias.

d) Fitorja e atyre që i besuan dhe iu mbështetën Allahut

Tashmë lufta ishte ashpërsuar. Idhujtarët ishin hedhur menjëherë në sulm. Kurse myslimanët iu kundërvunë heroikisht dhe, me ndihmën e Allahut e shpartalluan ushtrinë e idhujtarëve, të cilët lanë 70 të vrarë dhe 70 robër në fushëbetejë, e më pas ia mbathën.

24 prej të vrarëve, ishin prej parisë së idhujtarëve, të cilët kishin ushtruar më tepër dhunë ndaj myslimanëve. Mes tyre ishte edhe komandanti i idhujtarëve, Ebu Xhehli.

Myslimanët dhanë 14 dëshmorë, 6 prej muhaxhirëve dhe 8 prej ensarëve. Fitorja në Bedr, solli një gëzim feste në Medinë. Kurse Mekën e kaploi zia. Ebu Lehebi vdiq pas një jave nga hidhërimi. Mirëpo, me qëllim që të mos i gëzonin myslimanët, idhujtarët nuk mbajtën zi. Pas fitores, i Dërguari i Allahut (a.s.), qëndroi edhe tre ditë të tjera në Bedr. Gjatë kësaj kohe u varrosën dëshmorët dhe u groposën kufomat e idhujtarëve të mbetur në fushëbetejë pa zot. Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), po ndahej nga Bedri, shkoi tek gropa ku ishin groposur idhujtarët dhe duke përmendur emrin e gjithsecilit që gjendej aty, tha:

"O filan biri filanit! Ne e shijuam me të vërtetë fitoren që na premtoi Zoti ynë. Po ju a i shijuat të vërtetat e pasvdekjes që ju premtoi Zoti juaj?"

Omeri (r.a.), tha:

- O i Dërguar i Allahut! A po u flet kufomave pashpirt?

Profeti (a.s.), ia ktheu:

- Betohem në Allahun se ata i dëgjojnë më mirë se ju fjalët që po them.

e) Idhujtarët që ranë rob në Bedr

Kur u kthyen nga Bedri, Profeti (a.s.), ndau në mënyrë të barabartë mes luftëtarëve

I MËSHIRSHËM EDHE NDAJ ARMIKUT

Katërmbëdhjetë shekuj më parë, i Dërguari i Allahut (a.s.), hodhi themelet e vëllazërisë Islame. Ai ishte një njeri shembullor, të cilin myslimanët e donin aq shumë, sa jepnin edhe jetën për të. Madje, personaliteti që zotëronte ai, i bënte edhe vetë armiqtë e tij ta admironin atë. Për shembull, një ditë para se të fillonte beteja e Bedrit, rreth 15 idhujtarë kërkuan leje të pinin ujë nga puset ku ndodheshin myslimanët. Disa nga sahabët, nuk pranuan t'u jepnin ujë idhujtarëve me të cilët do të luftonin ditën tjetër. Mirëpo, i Dërguari i Allahut (a.s.), duke treguar mëshirë edhe ndaj armiqve që kishin ardhur t'i luftonin, u dha leje të pinin ujë.

plaçkën e luftës që la pas ushtria e idhujtarëve. Ai u ndau pjesë edhe tetë personave, të cilët u detyruan të ktheheshin pas, pa marrë pjesë në luftë. Më pas, i Dërguari i Allahut (a.s.), filloi të këshillohej me shokët e tij se si duhej t'i trajtonin robërit e luftës. Robërit që paguan shpërblesë, u lanë të lirë menjëherë. Ndërsa ata që nuk paguan shpërblesë, por që dinin shkrim e këndim, e fituan lirinë e tyre në këmbim të mësimit të shkrimit dhe këndimit që dhanë për fëmijët myslimanë. Më vonë, u lanë të lirë edhe ata që nuk paguan dot shpërblesë dhe nuk dinin as shkrim e këndim. Kjo tregon qartë se sa rëndësi i jep feja jonë shkollimit. Lidhur me këtë temë, shumë domethënëse tregohet edhe kjo ndodhi:

Vëllai i Mus'ab bin Umejrit, Ebu Azizi tregon:

Edhe unë isha prej atyre që rashë rob në betejën e Bedrit dhe iu dorëzova një grupi prej ensarëve. I Dërguari i Allahut (a.s.), urdhëroi që robërit të trajtoheshin mirë. Prandaj, ensarët tek të cilët qëndroja unë, më jepnin edhe pjesën e bukës që u takonte atyre, në mëngjes dhe në mbrëmje, vetëm e vetëm për të zbatuar urdhrin e Profetit (a.s.). Ndërsa vetë mjaftoheshin me hurma. Mua më vinte rëndë prej kësaj, prandaj ia jepja bukën ndonjërit prej tyre. Mirëpo, edhe ai ma kthente prapë mua pa e prekur fare.

(Hejthemi, VI, 86; Ibn-i Hisham, II, 288.)

Cili mund të jetë shkaku që sahabët i trajtuan në atë mënyrë robërit e luftës?

.....

.....

PYETJE

Sa kam mësuar?

1. **Si u quajt viti në të cilin ndërruan jetë Hadixhja (r.anha) dhe Ebu Talibi?**

.....

.....

2. **Si veproi populli i Taifit ndaj Profetit (a.s.) dhe ftesës së tij?**

.....

.....

3. **Çfarë metodash përdorën idhujtarët për të penguar Profetin (a.s.), që të ftonte njerëzit në Islam?**

.....

.....

4. **Për çfarë i premtuan Profetit (a.s.), myslimanët e Medinës në Besëlidhjen e parë të Akabes?**

.....

.....

5. **Cila sure e Kuranit flet për mrekullinë e Isras dhe Miraxhit?**

.....

.....

6. **Si veproi Omeri (r.a.), kur emigroi dhe pse?**

.....

.....

7. **Si e mbrojti Allahu Profetin (a.s.) dhe Ebu Bekrin (r.a.), nga idhujtarët, kur ata u strehuan në shpellën Theur?**

.....

.....

8. **Si e priti populli i Medinës Profetin tonë (a.s.)?**

.....

.....

9. **Kush janë Sahabët e Suffes?**

.....

.....

10. **Si u veprua me robërit e luftës së Bedrit dhe për çfarë arsyeje?**

.....

.....

Të provojmë veten!

1) **Si u quajt viti në të cilin ndërruan jetë Hadixhja (r.anha) dhe Ebu Talibi?**

a) Viti i hidhërimit
b) Viti i dhimbjes
c) Viti i hallit
d) Viti i frikës

2) **Cili fis jetonte në Taif?**

a) Bijtë e Temimit
b) Bijtë e Umejjes
c) Thakif
d) Hazrexh

3) **Me cilin sahab shkoi i Dërguari i Allahut në Taif?**

a) Ebu Bekrin (r.a.)
b) Zejdin (r.a.)
c) Omerin (r.a.)
d) Muadhin (r.a.)

4) **Si vendosën ta quajnë idhujtarët Profetin (a.s.), ndërkohë që përpiqeshin ta pengonin atë në thirrjen e njerëzve në Islam?**

a) Poet
b) Fallxhor
c) Gënjeshtar
d) Magjistar

5) **Sa veta prej Jethribit merrnin pjesë në Besëlidhjen e parë të Akabes?**

a) 14
b) 15
c) 12
d) 16

6) **Cila nga fjalitë e mëposhtme nuk është prej pikave për të cilat është dhënë fjala në Besëlidhjen e parë të Akabes?**

a) Nuk do t'i bëjmë shok Allahut.
b) Nuk do të bëjmë vjedhje dhe zina.
c) Nuk do të gënjejmë.
d) Nuk do të vrasim vajzat.

7) **Cilin prej sahabëve dërgoi Profeti (a.s.), si mësues në Jethrib, pas Besëlidhjes së parë të Akabes?**

a) Aliun (r.a.)
b) Mus'abin (r.a.)
c) Xhaferrin (r.a.)
d) Enesin (r.a.)

8) **Si u quajt viti në të cilin shumë njerëz pranuan Islamin në Jethrib pas Besëlidhjes së parë të Akabes?**

a) Viti i qetësisë
b) Viti i gëzimit
c) Viti i dashurisë
d) Viti i fitores

9) **Cila ishte kërkesa e veçantë e Abbasit drejtuar myslimanëve të Jethribit kur ata e ftuan Profetin (a.s.), të vinte në Jethrib gjatë Besëlidhjes së dytë të Akabes?**

a) Të jetonin drejtë Islamin.
b) Të donin Profetin (a.s.), më shumë se veten.
c) T'i jepnin rëndësi namazit
d) Ta mbronin Profetin (a.s.), në çdo situatë.

10) **Nga ku dhe për ku udhëtoi i Dërguari i Allahut (a.s.), natën e Israsë?**

a) Nga Qabja në Xhaminë e Profetit (a.s.).
b) Nga Mesxhidi Aksa në Qabe.
c) Nga xhamia Kuba në Mesxhidin Aksa.
d) Nga Qabeja në Mesxhidin Aksa.

11) Cila prej fjalive të mëposhtme nuk është një prej pikave që Allahu ia shpalli drejtpërdrejt Profetit (a.s.), në mrekullinë e Miraxhit?

a) Pesë kohët e namazit.
b) Dy ajetet e fundit të sures Bekare.
c) Agjërimi i Ramazanit
d) Premtimi se kush nuk i shoqëron shok Allahut, do të hyjë në Xhenet.

12) Cili ishte sahabi që fjeti në shtratin e Profetit (a.s.), kur ishte planifikuar atentati ndaj tij?

a) Aliu (r.a.)
b) Omeri (r.a.)
c) Abdullah ibn Mes'udi (r.a.)
d) Talha (r.a.)

13) Ku u fal namazi i parë xhumasë?

a) Në Luginën Ranuna
b) Në xhaminë Kuba
c) Në xhaminë e Profetit (a.s.)
d) Në Qabe

14) Cili prej fiseve të mëposhtme nuk jetonte në Medinë kur erdhi i Dërguari i Allahut?

a) Kajnuka b) Kurejdha
c) Nadir d) Temim

15) Për çfarë arsyeje u refuzuan propozimet, si kambana, trumbeta dhe zjarri, për të njoftuar kohën e namazit?

a) Ishin të pamjaftueshme.
b) Nuk ishin të hijshme për shikimin dhe dëgjimin.
c) I ngjanin zakoneve të jomyslimanëve.
d) Nuk kishin asnjë ndikim.

6) Në cilën prej pikave është shkruar saktë numri i myslimanëve dhe idhujtarëve në betejën e Bedrit?

a) 313 / 2000 b) 300 / 1000
c) 1000 / 2000 d) 313 / 1000

7) Sa myslimanë ranë dëshmorë në betejën e Bedrit?

a) 16 b) 14
c) 15 d) 21

Etika dhe rregullat që e zbukurojnë myslimanin

EDUKATA ISLAME

- *Edukata e përshëndetjes*
- *Edukata e fjetjes dhe çlodhjes*
- *Edukata e ushqyerjes*
- *Edukata e gogësitjes, psherëtitjes, kollitjes dhe gromësitjes*

ËNDRRA

Djali i Omerit (r.a.), Abdullah (r.a.), na tregon një kujtim prej rinisë së tij:

Kur isha ende një djalë beqar, e kisha qejf gjumin dhe ndonjëherë më zinte gjumi në xhami. Atë kohë, mendoja; "ah sikur të shoh ndonjë ëndërr të bukur në gjumë, e të shkoja t'ia tregoja të Dërguarit të Allahut". I kisha shumë zili disa që shinin ëndrra dhe ia tregonin të Dërguarit të Allahut (a.s.), i cili më pas ua shpjegonte ato.

Njëherë, kur po flija sërish në xhami, pashë në ëndërr sikur dy melekë po më çonin në xhehenem. Vura re se xhehenemi ishte i ndërtuar me gurë si ndonjë pus uji dhe kishte dy shtylla njësoj si pusi. U habita shumë. Aty ndodheshin edhe disa njerëz të cilët i njihja. Fillova të dridhesha nga frika dhe të bërtisja për ndihmë:

"Strehohem tek Allahu prej xhehenemit! Strehohem tek Allahu prej xhehenemit!"

Pastaj erdhi një melek dhe më tha:

"Mos ki frikë, ty nuk do të të ndodhë gjë!"

Ëndrrën ia tregova motrës sime Hafsës, kurse ajo ia kishte treguar Resulullahut (a.s.), i cili kishte thënë:

"Sa njeri i mirë është Abdullahu! Sikur të falte edhe namaz nate, do të ishte më i mirë!.."

E kuptova se i Dërguari i Allahut (a.s.), donte që unë të ngrihesha për namazin e natës dhe të falja në kohë namazin e sabahut. Ai dëshironte që unë të shpëtoja nga dënimi i xhehenemit. E në fakt, pamjet e xhehenemit që pashë në ëndërr atë natë, nuk më largoheshin nga mendja. Prej atëherë, hoqa dorë nga gjumi i gjatë i netëve. Ndërsa namazin e natës dhe të mëngjesit i kam falur gjithmonë në kohë. (Buhari, Ashabu'n-Nebi, 19.)

EDUKATA E PËRSHËNDETJES

Myslimani gëzohet kur sheh vëllain e vet.

Myslimanët e duan shumë njëri-tjetrin. Kur takohen bashkë, e përshëndesin njëri-tjetrin me dashuri, gëzim dhe fytyrë të qeshur, sepse po takohen me njerëzit e tyre më të dashur. Kjo dashuri, gëzim dhe paqe që besimtarët ndiejnë për njëri-tjetrin në zemrat e tyre është një manifestim, apo reflektim tek ata, i emrit "Selam" të Allahut.

Kështu, kur myslimanët takohen, ata e përshëndesin njëri-tjetrin duke thënë ***"Eselamu alejkum".*** Ndërkohë, tjetri ia pret duke thënë, ***"Alejkum selam"***. Një kuptim i emrit **"Selam"** të Allahut, është: *"Ai që i shpëton robërit e tij nga të gjitha llojet e të këqijave, telashet dhe vështirësitë".*

Në këtë aspekt, duke marrë dhe duke dhënë selam, ne i themi njëri-tjetrit: *"O vëlla, unë jam mysliman! Mos ki frikë nga unë, qofsh në paqe dhe siguri"* ose *"Paqja e Allahu na ka përfshirë të gjithëve, qofsh në paqe e siguri!"*. Në Kuran, Allahu i Madhëruar na e tregon kështu rëndësinë e përshëndetjes me selam:

"Kur ju përshëndet dikush me respekt, kthejani me një përshëndetje më të mirë ose në të njëjtën mënyrë! Pa dyshim, Allahu llogarit çdo gjë..." (Nisa, 86.)

Nga kjo kuptojmë se; marrja e selamit të atyre që na përshëndesin me selam, është urdhër i Zotit tonë, pra farz. Ndërsa të jesh i pari që jep selam, është një sunet shumë i rëndësishëm i Profetit tonë (a.s.).

ÇFARË DUHET TË KEMI KUJDES GJATË PËRSHËNDETJES ME SELAM?

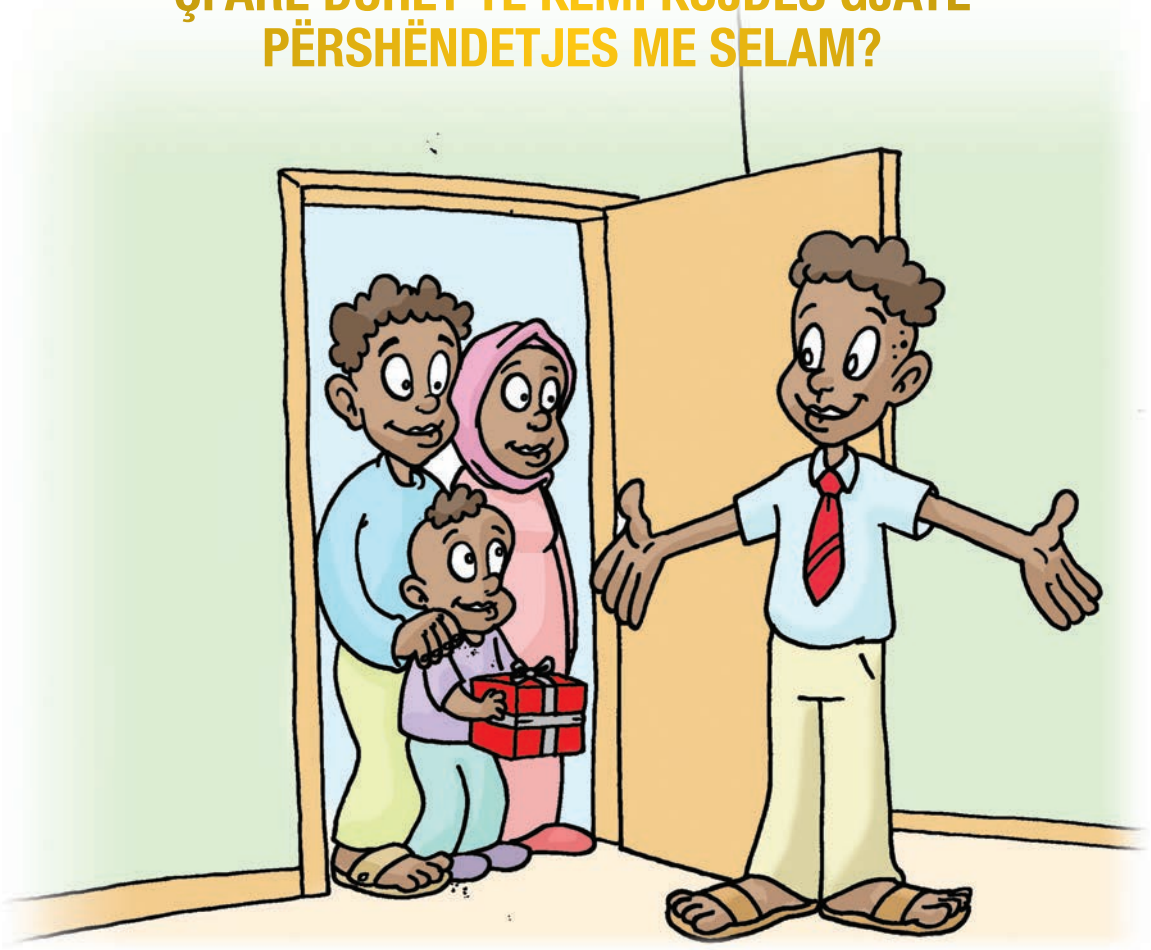

- ✓ Kur dikush na përshëndet duke thënë: "Eselamu alejkum", ne ia kthejmë në një mënyrë edhe më të bukur, duke thënë: "Ue alejkum Selam ue rahmetullah".
- ✓ Kur ne përshëndesim dikë me një përshëndetje shtesë duke thënë: "Eselamu alejkum ue rahmetullah" (Paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi ju!), ai na e kthen edhe më bukur duke thënë: "Ue Alejkum selam ue rahmetullahi ue berakatuhu" (paqja, mëshira dhe begatia e Allahut qofshin mbi ju!). Kështu, me çdo shtesë ne fitojmë edhe shpërblime.

Allahu i Madhëruar urdhëron:

"Kur ju përshëndet dikush me respekt, kthejani me një përshëndetje më të mirë ose në të njëjtën mënyrë! Pa dyshim, Allahu llogarit çdo gjë..."

(Nisa, 86)

- ✓ Profeti ynë (a.s.), shpesh ishte i pari që jepte selam. Prandaj, edhe ne, kur të takohemi me dikë, duhet të përpiqemi të jemi të parët që japim selam.
- ✓ Pasi përshëndetemi me një të njohur apo shok, përqafohemi, ose shtrëngojmë duart.
- ✓ Për të përshëndetur një person, nuk është patjetër e nevojshme ta njohim atë. Ne duhet t'i përshëndesim edhe njerëzit që nuk i njohim.
- ✓ Siç përshëndesim kur hyjmë në një mbledhje, ashtu bëjmë edhe kur dalim.
- ✓ Kur dikush na përshëndet, ne ia kthejmë menjëherë me një zë që ai mund të dëgjojë (jo shumë të ulët, e as shumë të lartë).
- ✓ Selami jepet dhe merret në mënyrë serioze dhe dashamirëse. Pra, nuk flasim me zë të ashpër, të vrazhdë apo tallës.
- ✓ Nëse hyjmë disa veta në një mbledhje apo në një ambient të mbushur me njerëz, mjafton të përshëndesë me selam vetëm njëri prej nesh. Po ashtu, edhe prej të tjerëve mjafton që vetëm një prej tyre ta kthejë selamin.

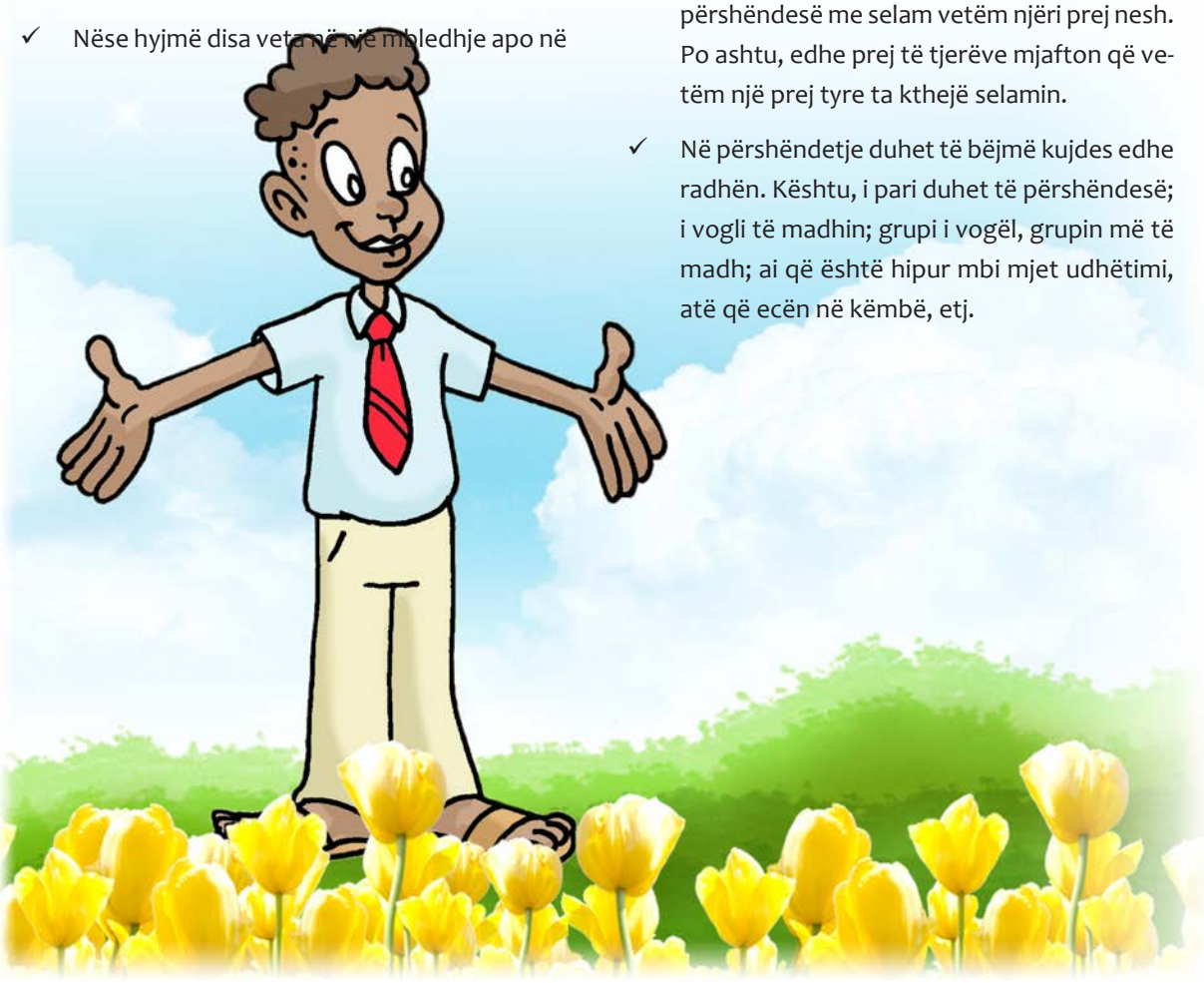

- ✓ Në përshëndetje duhet të bëjmë kujdes edhe radhën. Kështu, i pari duhet të përshëndesë; i vogli të madhin; grupi i vogël, grupin më të madh; ai që është hipur mbi mjet udhëtimi, atë që ecën në këmbë, etj.

ËMBËLSIA E SELAMIT

Djali i Omerit (r.a.), Abdullahu (r.a.), shkonte shpesh në treg së bashku me mikun e tij Tufejlin, djalin e Ubejit. Një ditë, kur Abdullahu ishte duke shëtitur me shokun e tij Tufejlin, pa dikë që shiste mallra të vjetra dhe i dha selam. Pastaj pa një tregtar që shiste mallra të çmuara dhe i dha selam. Më pas panë një të varfër të pastrehë dhe Abdullahu e përshëndeti edhe atë. Pastaj tek ata erdhi një pasanik dhe Abdullahu e përshëndeti në të njëjtën mënyrë. Kështu, ata përshëndetën shumë njerëz të njohur e të panjohur. Të nesërmen Tufejli (r.a.), shkoi sërish te miku i tij Abdullah ibn Omeri (r.a.), i cili i tha:

- Eja Tufejl të shkojmë sërish në treg!

Mirëpo, Tufejli i habitur, i thotë:

- Çfarë do të bësh në treg! Ti nuk merresh

me tregti. Kalon para dyqaneve e nuk pyet as çmimet e mallrave që janë në shitje. Eja shkojmë po deshe, por, pse të shkojmë kur t'i nuk blen asgjë!? Madje, ti nuk ulesh as në kuvende. Më mirë sa të dalim në treg, ulu këtu dhe të bisedojmë së bashku.

Mirëpo, Abdullahu (r.a.), i tha:

- O vëllai im! Ne dalim në treg për t'u dhënë selamin e Allahut atyre që takojmë. Nuk kemi ndonjë qëllim tjetër. (Muvatta, Selam, 6.)

Në cilat raste nuk duhet të përshëndetemi me selam?

- ✓ Në tualet ose banjë.
- ✓ Dikujt që po bën gjynah. Edhe nëse të jep selam, nuk ia kthen.
- ✓ Dikujt që është duke u falur ose duke lexuar Kuran.
- ✓ Dikujt që po lexon hadithe, po ligjëron apo po këndon ezanin.

Profeti ynë i dashur urdhëron:

"Pa besuar nuk mund të hyni në xhenet dhe pa e dashur njëri-tjetrin nuk mund të besoni. A t'ju tregoj diçka që nëse e bëni, do të bëhet shkak i dashurisë ndaj njëri-tjetrit? Përhapeni selamin midis jush!"

Muslim, Iman, 93

EDUKATA E FJETJES DHE ÇLODHJES

Kur e lëshojmë veten në duart e gjumit

Allahu e ka ndriçuar ditën për të punuar e fituar dhe e ka errësuar natën për të pushuar dhe fjetur gjumë. Të gjitha krijesat, për nga natyra e tyre, kanë nevojë për pushim dhe gjumë. Ne kemi nevojë të jemi rehat, të qetë dhe të fortë gjatë adhurimit dhe punës. Po ashtu, edhe për të qenë të shëndetshëm, ne kemi nevojë për një pushim korrekt dhe të përshtatshëm, pra për gjumë.

Çfarë duhet të bëjmë kujdes kur shtrihemi dhe ngrihemi nga gjumi?

- Shkojmë në shtrat herët, menjëherë pas faljes së namazit të jacisë, duke qenë me abdes.
- Para se të shkojmë në shtrat lajmë dhëmbët.
- Veshim rroba të pastra për të fjetur.
- Para se të shtrihemi, këndojmë Ajetin Kursi dhe suret Ihlas, Felak dhe Nas në shtrat.
- Shtrihemi në anën e djathtë, me fytyrën drejt kibles -nëse është e mundur-, dhe dorën e djathtë poshtë faqes.
- Nuk duhet të flemë assesi përmbys mbi bark dhe duhet të evitojmë sa më shumë fjetjen mbi shpinë dhe me këmbët mbi këmbë.
- Duhet të flemë mjaftueshëm; as shumë, e as pak. (6-8 orë)
- Lindja dhe perëndim i diellit nuk duhet të na gjejë në gjumë.
- Shkojmë në shtrat me nijetin që të ngrihemi për namazin e sabahut ose namazin e natës, në mënyrë që edhe gjumi ynë të kthehet në adhurim.
- Para se të flemë, bëjmë këtë dua që na ka

Një prej sahabëve të dashur të Profetit tonë (a.s.), ka thënë:

- Nëse e këndon këtë dua para gjumit dhe ia dorëzon shpirtin Allahut, do të shkosh tek Allahu si besimtar. Prandaj, këto qofshin fjalët e fundit që i thua para se të flesh:

اَللّٰهُمَّ اَسْلَمْتُ نَفْسِى اِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ اَمْرِى اِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِى اِلَيْكَ. وَاَلْجَأْتُ ظَهْرِى اِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً اِلَيْكَ لاَ مَلْجَأَ وَلاَ مَنْجَا مِنْكَ اِلاَّ اِلَيْكَ. آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِى اَنْزَلْتَ وَنَبِيِّكَ الَّذِى اَرْسَلْتَ

O Allah, veten time ta dorëzova Ty, të gjitha çështjet e mia t'i besova Ty dhe mbështetem tek Ti të më ndihmosh në të gjitha punët që janë në dobinë time, duke pasur shpresë tek shpërblimi Yt dhe frikë nga dënimi Yt! Nuk ka strehë dhe shpëtim prej Teje përveçse Tek Ti! Unë besoj në Librin Tënd (Kuranin), të cilin Ti e shpalle dhe në Profetin Tënd, të cilin Ti e dërgove! (Buhari, Deauat, 7.)

mësuar Profeti (a.s.):

اَللّٰهُمَّ بِاسْمِكَ اَمُوتُ وَاَحْيَا

Allahumme bismike emutu ue ahja
O Allah! Me emrin Tënd vdes (fle) dhe ngjallem (zgjohem)"

- Kur zgjohemi, e falënderojmë Allahun dhe

bëjmë këtë dua:

اَلْحَمْدُ للهِ الَّذِى اَحْيَانَا بَعْدَ مَا اَمَاتَنَا وَاِلَيْهِ النُّشُورُ

El hamdu lil-lahil-ledhi ahjana bea'de ma ematena ue ilejhin-nushur / Falënderimi i takon Allahut, i Cili na ngjalli pasi na vdiq dhe tek Ai do të kthehemi!." *(Buhari, Deauat, 8)*

EDUKATA E USHQYERJES

Allahu i Madhëruar urdhëron: "...Hani nga të lejuarat dhe bëni vepra të mira! Vërtet, Unë e di mirë çfarë bëni ju!" (Mu'minun, 51.)

Zoti ynë na ka dërguar në këtë botë që të bëhemi robër të mirë të Tij dhe të fitojmë xhenetin. Dhe, në mënyrë që të mund t'i kryejmë lehtësisht adhurimet tona, Ai na e ka lehtësuar plotësimin e nevojave tona si gjumin, ushqimin dhe strehimin. Krahas këtyre, Allahu na ka dhuruar edhe shumë mirësi të tjera, të cilat as nuk mund t'i numërojmë; Ai na ka dhuruar perime, fruta, mish, qumësht, etj. Nëse ne i shfrytëzojmë këto mirësi me qëllim që të bëjmë vepra më të sinqerta dhe për të qenë robër më të mirë të Zotit tonë, i Cili krijoi gjithë universin, atëherë ato bëhen pjesë e adhurimit tonë.

Për shembull, nëse një nxënës ushqehet me qëllim që të jetë më i përqendruar në mësime dhe të mësojë më mirë, atëherë ai merr shpërblim edhe prej ushqimit që ha. Nëse një besimtar e ha herët ushqimin e darkës, me qëllim që të ngrihet për namazin e sabahut dhe të jetë i përkushtuar në adhurim, atëherë ai fillon të marrë shpërblim prej ushqimit të darkës.

Çfarë duhet të bëjmë kujdes para se të fillojmë të hamë?

- Nuk hamë pa qenë të uritur.
- Nëse është nevoja, ndihmojmë në shtrimin e tryezës.
- Presim që të rriturit dhe miqtë -nëse ka-, të ulen të parët në tavolinë.
- Lajmë duart para se të ulemi në tryezë.
- Përdorim mbulesë dhe peceta tavoline që të mos na derdhet ushqim, e të mos bëjmë thërrime.
- Qëllimi i ngrënies, është të forcojmë trupin, në mënyrë që ta përdorim energjinë e ushqimit në adhurimin e Zotit tonë dhe punët e tjera të përditshme.

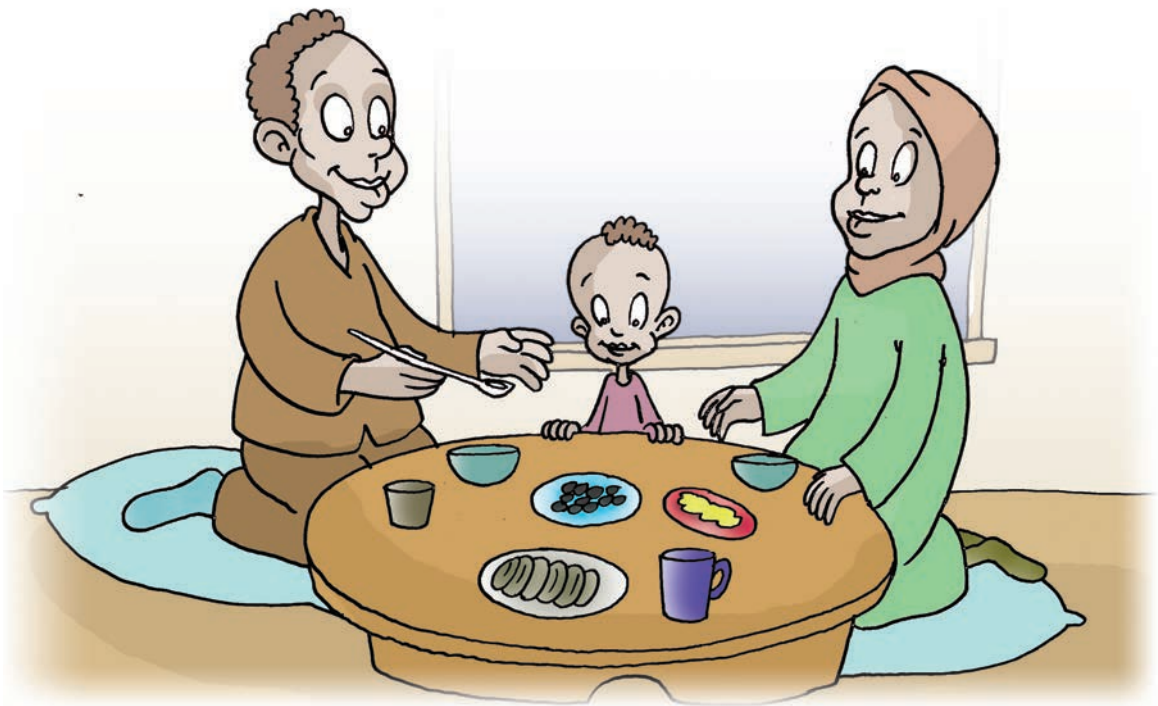

- Ushqimin e fillojmë duke thënë: "Bismillahi'r-Rahmani'r-Rahim / Me emrin e Allahut, Mëshiruesit, Mëshirëbërësit!". Nëse harrojmë të themi bismilahin në fillim, kur e kujtojmë, themi: "Bismillahi euelihi ue ahirihi / Me emrin e Allahut në fillim dhe në fund!"

Çfarë duhet të bëjmë kujdes kur hamë?

- Ushqimin e fillojmë me kripë dhe e përfundojmë me kripë. Ky është një sunet i bukur i Profetit tonë (a.s.).
- Hamë me dorën e djathtë dhe para nesh.
- Nuk e gëlltisim kafshatën që kemi futur në gojë pa e përtypur mirë dhe nuk e marrim tjetrën pa gëlltitur të parën.
- Hamë me gojën mbyllur, pa shkaktuar neveri tek askush.
- Nuk shprehim mospëlqim ndaj ushqimit, sepse i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk e shante asnjë ushqim dhe as nuk i gjente të meta. Nëse i pëlqente e hante; nëse jo, e linte.
- Ushqimin e hamë prej asaj që kemi para vetes, por, nëse ka ndonjë pjatë me fruta, atëherë mund ta marrim nga cilado pjesë e pjatës.

Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), po hante ushqim bashkë me sahabët, tha:

"Askush nuk ka mbushur një enë më të rrezikshme se stomaku i tij. Njeriut i mjaftojnë disa kafshata që ta mbajnë në këmbë. Por, nëse dikush, patjetër duhet të hajë shumë, atëherë le ta ndajë një të tretën e stomakut për ushqim, një të tretën për pije dhe një të tretën për ajër!" (Tirmidhi, Zuhd, 47; Ibni Maxhe, Et'ime, 50.)

Një sahab që ishte ulur pranë Profetit (a.s.), filloi të hante pa e përmendur emrin e Allahut. Kur e afroi kafshatën e fundit te goja, (iu kujtua se kishte harruar dhe) tha: "Bismil-lahi euelihi ve ahirihi." (Me emrin e Allahut në fillim dhe në fund). Atë moment, Profeti (a.s.), qeshi dhe pastaj tha: "Shejtani ishte duke ngrënë vazhdimisht me të që në fillim, por kur e përmendi emrin e Allahut, e volli të gjithë atë që e kishte në barkun e vet." (Ebu Daud, Et'ime, 16.)

Njëherë tjetër, për të theksuar begatinë e ushqimit, tha:

"Ushqimi për një person, u mjafton dy vetave; ushqimi për dy veta, u mjafton katër vetave dhe ushqimi për katër veta, u mjafton tetë vetave." (Muslim, Eshribe, 179-181)

ÇDO FJALË QË PROFETI (A.S.), UA KA THËNË SAHABËVE, NA E KA THËNË EDHE NEVE, SEPSE EDHE NE JEMI UMETI I TIJ!

Veprimet që nuk duhen bërë kurrë gjatë ngrënies dhe pirjes!

- Ne nuk hamë dhe nuk pimë gjërat që janë haram.
- Nuk hamë dhe nuk pimë në këmbë.
- Nuk e pimë të gjithë gotën e ujit me një gllënjkë, por me tre pushime dhe nuk marrim frymë në enë.
- Kur teshtijmë, kollitemi dhe gromësijmë mbulojmë gojën dhe nuk e vendosim ushqimin në gojë. Përndryshe, do të krijohet një situatë e rrezikshme ose e shëmtuar.
- Nuk i lëmë asnjëherë hapur enët e ujit dhe ushqimit, sepse mund të hyjnë insekte, miza dhe mikrobe.
- Nuk hamë e nuk pimë nga gota dhe pjata me buzë të thyera, sepse mund të përmbajnë tepër mikrobe dhe mund të dëmtohemi.
- Gjatë ngrënies nuk bëjmë muhabet, nuk qeshim me të madhe dhe nuk bëjmë zhurmë.
- Nëse duhet të flasim, atëherë nuk duhet ta bëjmë me ushqim në gojë, por pasi ta kemi gëlltitur.
- Duart dhe gojën nuk i fshijmë me bukë, e as nuk e hamë atë bukë.
- Kafshatën që na bie në tokë, nuk e hedhim vetëm sepse është pis, por e marrim, e pastrojmë dhe e hamë.
- Ushqimit nuk i fryhet, edhe nëse është shumë i nxehtë dhe ujin shumë të ftohtë nuk pimë menjëherë.
- Nuk e lëmë ushqimin apo pjatën tonë të papërfunduar dhe mundohemi të mos bëjmë thërrime.

Ato që duhen bërë patjetër pas ushqimit?

- Kur mbarojmë së ngrëni, themi "Elhamdulilah / Falënderimi i takon Allahut" dhe bëjmë duanë e bukës.
- Lajmë duart dhe gojën.
- Kur hamë së bashku me të tjerët, ngrihemi po ashtu të gjithë së bashku.
- Nëse nevojitet, duhet të ndihmojmë në pastrimin e tryezës.
- Gjithmonë duhet të falënderojmë personin që gatuan ushqimin dhe përgatit tryezën.

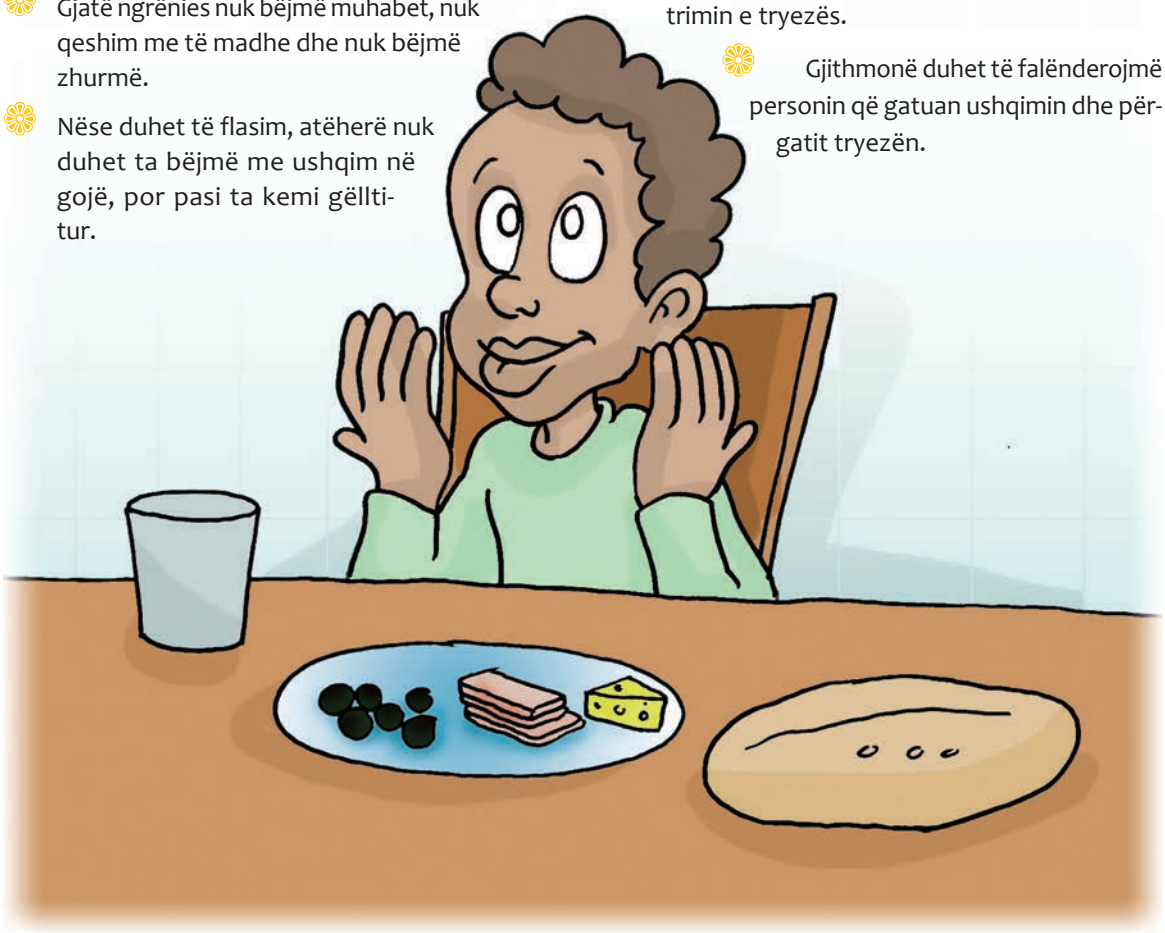

NJË KUJTIM ME SHIJE HURME

Emri im është Rafi bin Amr. Më lejoni t'ju tregoj një kujtim që kam pasur me të Dërguarin e Allahut (a.s.), në fëmijërinë time dhe që më ka prekur thellë.

Isha vetëm gjashtë apo shtatë vjeç dhe shpesh luaja në rrugë, duke mos e vënë re se si kalonte koha. Sërish një ditë të tillë, filloi të më dhembte stomaku. Si zakonisht, isha shumë dembel për të shkuar në shtëpi. Prandaj, vendosa të shkoj në kopshtin më të afërt të hurmave dhe të marr ndonjë hurmë vjedhurazi.

U futa fshehurazi në kopsht dhe fillova të gjuaja me gurë palmat. Hidhja ç'të gjeja në tokë; gurë e shkopinj dhe përpiqesha të rrëzoja ndonjë hurmë.

Pa kaluar shumë, në tokë ranë ndoshta dhjetë herë më shumë hurma sesa mund të haja, të pjekura e të papjekura. Ndërkohë që po mbushja barkun me disa nga ato të pjekurat, më pa i zoti i kopshtit.

I nxehur, ai më kapi për krahu dhe më çoi drejt e te i Dërguari i Allahut (a.s.). Kur arritëm tek Profeti (a.s.), pronari i kopshtit më nxori përballë tij dhe i tha:

- O i Dërguari i Allahut! Ky fëmijë ka gjuajtur me gurë hurmat në kopshtin tim! Ky po m'i dëmton vazhdimisht hurmat. Kisha kohë që mundohesha ta kapja!..

Ai donte që unë të ndëshkohesha. Por unë isha i vogël dhe nuk mund ta kuptoja mirë atë që po ndodhte. Megjithatë, isha shumë i frikësuar. I Dërguari i Allahut (a.s.), më buzëqeshi dhe më përkëdheli flokët. Pastaj më tha:

- "Pse i godisni hurmat mor bir?"

Ndërsa unë, me pafajësinë e moshës, iu përgjigja:

- Zotëri, unë isha i uritur duke luajtur dhe doja të mbushja barkun!

Ai profet i mëshirës, pasi më buzëqeshi dhe më fërkoi kurrizin, pas përgjigjes sime naive fëminore, më tha:

- Biri im! Herën tjetër kur të keni uri, hani hurmat që kanë rënë nën pemë. Madje, ato do të jenë më të buta dhe më të ëmbla. Kështu nuk do t'i dëmtoni pemët dhe hurmat e pronarit të kopshtit.

Pastaj, Profeti (a.s.), u lut për mua:

- O Zot! Ushqeje këtë fëmijë me ushqim hallall!

Ndërkohë që unë kisha frikë se çfarë do të ndodhte, nuk e mendoja kurrë që i Dërguari i Allahut (a.s.), do të më ledhatonte kurrizin duke më buzëqeshur dhe do të më jepte këshilla të buta. Që nga ajo ditë nuk kam dëmtuar asnjëherë pasurinë e askujt dhe nuk i kam marrë askujt ndonjë gjë pa leje. Bëra shumë kujdes që çdo gjë që haja dhe pija, të ishte hallall. Këto momente të bukura që pata me Profetin (a.s.), ma thelluan botëkuptimin për jetën dhe botën. Në vitet e mia të mëvonshme e kuptova më mirë se sa i rëndësishëm është hallalli dhe harami dhe e drejta e robit. Unë kurrë nuk kam zgjatur dorën në diçka haram. (Ibn Maxhe, Tixharet, 67.)

EDUKATA E GOGËSITJES, PSHERËTITJES, KOLLITJES DHE GROMËSITJES

Myslimani është njeri i këndshëm si një lule

Si njerëz që jemi, të gjithëve na ndodh të gogësijmë, të kollitemi dhe të teshtijmë herë pas here...

Megjithatë, këto gjendje nuk duhet të shqetësojnë apo neveritin kurrë të tjerët. Imagjinoni pak; ju jeni të emocionuar dhe i tregoni me gëzim një miku ato që ju ka ndodhur, ndërkohë që ai vazhdon të gogësijë... Ose dikush vjen dhe ju kollitet apo ju teshtinë në fytyrë. Si do të ndiheshit? Apo kur dikush që ka ngrënë qepë a hudhër, ju gromësin në rrëzë të veshit; si do të mendonit?

Sigurisht që këto janë veprime shumë të shëmtuara që nuk duhet t'i bëjmë kurrë, apo jo? Myslimani, çdo punë e të cilit është e pastër dhe e shkëlqyeshme, është gjithmonë një person i sjellshëm, i mirë, delikat dhe i këndshëm. Myslimani nuk shqetëson dhe nuk e neverit askënd me sjelljen dhe gjendjen e tij. Ai gjithmonë ofron kënaqësi dhe bukuri në ambientin ku jeton.

Çfarë duhet të bëjmë kujdes gjatë gogësitjes dhe kollitjes?

- Gogësitja shkaktohet nga gjendje të tilla, si plogështia, përgjumja, dembelizmi, etj. Prandaj, nëse na vjen për të gogësitur, duhet të përpiqemi ta përmbajmë veten dhe ta largojmë këtë gjendje.
- Nëse nuk arrijmë ta ndalim dhe na duhet të gogësijmë me patjetër, atëherë duhet të mbulojmë gojën me duar dhe të përpiqemi të shkurtojmë kohëzgjatjen e gogësimës.
- Duhet të bëjmë kujdes të mos nxjerrim zë nga goja kur gogësijmë.
- Për shkak se kolla shkaktohet kryesisht nga sëmundjet e rrugëve të frymëmarrjes, mikroorganizmat brenda dhe bakteret në gojë dalin jashtë gjatë kollitjes. Për ta parandaluar këtë, duhet ta mbyllim gojën me shami, e nëse nuk kemi shami, e mbulojmë me dorë.
- Po ashtu, duhet bërë kujdes që gjatë kollitjes duhet të mbulojmë gojën që të mos dalë pështymë dhe të mos ketë zhurmë të madhe.
- Kur kollitemi, kthehemi pak majtas dhe kollitemi poshtë. Ndërkohë, nëse flasim apo dëgjojmë dikë, i kërkojmë falje bashkëbiseduesit dhe kollitemi me kujdes.

Çfarë duhet të bëjmë kujdes gjatë teshtitjes dhe gromësitjes?

- Teshtitja është një mënyrë e pavullnetshme e lehtësimit të trupit, duke nxjerrë me presion ajrin brenda nesh. Për shkak se teshtitja i fal trupit gjallëri dhe shëndet, ne falënderojmë Allahun saherë që teshtijmë, duke thënë "Elhamdulilah / Falënderimi i takon Allahut!".
- Kur shohim ose dëgjojmë dikë tjetër duke teshtirë, i themi: "Jerhamukellah / Allahu të mëshiroftë!".
- Kur themi "elhamdulilah" pasi të kemi teshtirë dhe vëllai ynë na thotë "Jerhamukallah", atëherë ne duhet t'ia kthejmë duke i thënë: "Jehdina ue Jehdikumullah / Allahu na udhëzoftë neve dhe juve!".

Deri në tre herë

Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), po bisedonte me shokët e tij, njëri prej tyre teshtiu në heshtje dhe Profeti (a.s.), i tha: "Jerhamukellah!". Pas pak teshtiu një tjetër sahab. Mirëpo, i Dërguari i Allahut (a.s.), atij personi nuk i tha asgjë. Personi, të cilit Profeti nuk i tha "Jerhamukellah", i ngeli pak qejfi dhe tha:

- O i Dërguari i Allahut! Filani teshtiu dhe ju i thatë "Jerhamukallah". Edhe unë teshtiva, por ju nuk u lutët kështu për mua. Atëherë Profeti tha:

- Kur teshtiu ai, tha "elhamdulilah", kurse ti nuk e the! (Buhari, Edeb, 127.)

Më pas, Profeti (a.s.), tha:

"Kur dikush nga ju teshtin, le të thotë: "elhamdulilah". Ndërsa vëllai apo shoku që është i pranishëm, le t'i thotë: "Jerhamukellah" (Allahu të mëshiroftë!). Më pas, ai që teshtiu, le t'i përgjigjet duke i thënë: "Jehdikumullahu ue juslihu balekum" (Allahu të mbajttë në rrugë të drejtë dhe të përmirësoftë!)." (Buhari, Edeb, 126)

"Nëse vëllai teshtin deri në tre herë, mjafton që edhe ju t'i thoni tre herë "Jerhamukellah". Por, nëse teshtin më shumë se tri herë, do të thotë se e ka zënë rrufa!" (Ebu Daud, Edeb, 92.)

- Edhe pse sot përdoren fjalë të tjera për të zëvendësuar këto fjalë të Profetit tonë (a.s.), fjalët më të bukura janë ato që na mësoi ai.
- Gromësira, të cilën në shumicën e rasteve nuk mund ta ndalojmë dot kur vjen, shkaktohet nga ngrënia e tepërt, ngrënia e shpejtë, pirja e pijeve të gazuara dhe ngrënia e ushqimeve që shkaktojnë gazra, si qepë, hudhra, etj. Mirëpo, ne mund të marrim masa ndaj tyre.
- Gjatë ushqimit, duhet t'i përtypim mirë kafshatat dhe t'i gëlltisim ngadalë, në mënyrë që ajri të mos hyjë në stomak dhe të mos shkaktojë gromësirë herë pas here.
- Duhet të shmangim të ngrënit e tepërt, deri në tejngopje.
- Kur na duhet të shkojmë në ndonjë mbledhje apo xhami, duhet të evitojmë ngrënien e ushqimeve që shkaktojnë gazra dhe gromësira, si qepa dhe hudhra.
- Nëse nuk e mbajmë dot gromësirën, atëherë duhet ta bëjmë në heshtje dhe me gojë mbyllur.
- Nëse është e mundur, gromësirën e bëjmë duke shkuar në një ambient ku nuk ka njeri.
- Gjithmonë duhet të kujtojmë fjalët e Profetit tonë të dashur (a.s.), i cili thotë: "Mysliman është ai, prej dorës dhe gjuhës së të cilit nuk dëmtohet askush." Nisur nga kjo, ne nuk duhet të bëjmë asnjë veprim, që i shqetëson, apo ngjall neveri tek të tjerët.